

171010 Verslag consultatiebijeenkomst ZOVI.docx

170928 Verslag debat ZOVI 2018.docx

170928 Verslag werkgroepen Consultatiebijeenkomst ZOVI.docx

Reacties op Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie.docx

1. 171009 - ZLTO inbreng op discussienota.pdf

2. 171010 - Boerderijenstichting Zeeland korte reactie na inspraak omgevingsplan.pdf

3. 171010 - Reimerswaal reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie 2018.pdf

4. 171011 - inbreng Schouwen-Duiveland Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie.pdf

5. 171024 - bijdrage gemeente Tholen t.b.v. Kadernota Omgevingsvisie.pdf

6. 171025 - Bevelandse reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie.pdf

7. 171025 - reactie Veere Discussienota.pdf

8. 171025 - Brief Zeeuws Vlaanderen - GS Omgevingsvisie def. ondertekend.pdf

9. 171026 - Middelburg FW Discussienota.pdf

10. 171026 - brief Borsele inzake Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie.pdf

11. 171026 - Reactie waterschap discussienota Omgevingsvisie.pdf

12. 171026 - reactie Noord-Beveland discussienota.pdf

13. 171031 - Reactie Vlissingen op Discussienota Omgevingsvisie.pdf

Consultatiebijeenkomst 10 oktober 2017

Alle Zeeuwse gemeenten, het Waterschap Scheldestromen en Rijkswaterstaat zijn uitgenodigd om voorafgaand aan het vaststellen van een kadernota de onderwerpen te bespreken. Voor deze consultatieronde hebben GS een discussienota opgesteld met zeventien thema's waar beleidswijzigingen aan de orde kunnen zijn. Het overige provinciaal beleid wordt niet aangepast.

In deze tweede consultatiebijeenkomst, specifiek voor de Zeeuwse overheden, is geïnventariseerd welke onderwerpen voor de overheden van prioritair belang zijn en welke aanpak wenselijk is.

Besproken thema's met bijbehorende overwegingen en standpunten

De prioritaire onderwerpen zijn ingedeeld aan de hand van de vier strategische opgaven zoals die in de discussienota zijn opgenomen. Daarnaast zijn aanvullende onderwerpen aangedragen en is over het proces gesproken. Deze zijn onder de kop 'algemeen' opgenomen in dit verslag.

Algemeen

Procedureel

De voorbereidingstijd voor de consultatiebijeenkomst is door veel gemeenten als te krap ervaren. De tijd was te beperkt voor ambtelijke voorbereiding, bespreking in het college en de raad. Reacties kunnen per mail worden toegestuurd. Er is begrip voor de krappe tijdsplanning, maar meer tijd voor afstemming is nodig. Afsproken wordt om ambtelijk in december af te stemmen en op bestuurlijk niveau in januari weer bijeen te komen om verder te praten op basis van uitgewerkte beleidsteksten. In maart start dan de formele inspraak.

Op basis van de omgevingswet wordt een andere procedure verwacht, waarbij gemeenten vanaf het begin meedenken en meeschrijven aan de provinciale omgevingsvisie. Het voorleggen van een document zoals de discussienota waar al een selectie is gemaakt van thema's en keuzeopties past daar niet bij.

De verhouding tussen de omgevingsvisie en andere beleidsvisies zoals het rapport Balkenende is niet helder. Voor een eenduidig signaal naar Den Haag zou de visie daar op moeten aansluiten.

Parallel aan de Omgevingsvisie Zeeland 2018 loopt een traject richting omgevingswet. Er is tijd nodig om toe te groeien naar het nieuwe wettelijk kader en nieuwe manier van werken. Via het ambassadeursoverleg waar ook de VZG aan deelneemt, zal een ambtelijke werkgroep worden opgezet.

Rolverdeling

Gemeenten zijn van mening dat de provinciale rol in de fysieke omgeving door de omgevingswet sterk verminderd. De gemeente zal de eerste overheid zijn en op gemeentelijk niveau ontwikkelingen afwegen. De Provincie kan wel ambities vaststellen als daar overeenstemming over is, maar de uitvoering is aan de gemeenten die niet in de afwegingsruimte moeten worden beperkt. De Provincie moet zich richten op ondersteuning van gemeenten en initiatiefnemers. De verwacht verandering in provinciale rol is niet terug te zien in het traject van de omgevingsvisie.

Flexibiliteit

Op meerdere beleidsterreinen wordt gewerkt met een regionaal programma, gebaseerd op een prognose van de verwachte vraag. De praktijk is veel veranderlijker dan de programma's. Dat vraagt om meer flexibiliteit en kortere termijnen voor programma's dan de gebruikelijke 10 jaar. Het bevordert ook de inhoudelijke discussie in plaats van de nu gebruikelijke discussie over aantallen en hectares.

Als de omgevingsvisie een eerste 'tussenstap' is richting omgevingswet en relatief eenvoudig tussentijds kan worden aangepast, is dat een goede optie. Dat moet wel goed worden gecommuniceerd om te hoge verwachtingen te voorkomen. Alleen beleidsmatig nieuwe of pijnpunten zullen in de Omgevingsvisie Zeeland 2018 worden opgenomen.

1 *Duurzame en concurrerende economie*

1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

Verblijfsrecreatie is primair gemeentelijk beleid. De meerwaarde van provinciale regels is niet helder en de regeling is technisch niet goed uitgewerkt.

1.2 Verblijfsrecreatie

Het proces van de kustvisie is goed bevallen. Dit is ook voor 'overig' Zeeland een goede benadering, maar wel vanuit de specifieke lokale situatie omdat er grote verschillen zijn.

Groei van de recreatie moet mogelijk blijven, maar 'opofferen' van stukken kust is niet wenselijk.

Er is duidelijkheid nodig over de mogelijkheden in de hotspots als het beleid wordt gewijzigd. Ontwikkelingen moeten mogelijk blijven.

Bij hotels moet ook rekening worden gehouden met de zakelijke markt. Vooral in de steden is dit ene belangrijke doelgroep die los staat van de (kust)recreatie.

1.3 Landbouw

Voorkomen van leegstand is een goed doel, maar de uitwerking vraagt om maatwerkoplossingen die door gemeente en provincie samen moeten worden opgesteld.

1.5 Intensieve Veehouderij

Gevraagd wordt om specifiek beleid tegen geitenhouderijen te maken.

2 *Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving*

2.1 Ruimtelijke adaptatie

Wordt gezien als zeer belangrijke opgave waar de overheden al goed gezamenlijk in optrekken. Deze aanpak kan een voorbeeld zijn voor andere thema's.

2.3 Beschikbaarheid van zoet water

De optie van meer aanvoer van zoet water en benutten van proceswater voor de landbouw wordt gemist. Alleen vasthouden van zoet water is onvoldoende.

2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water

De energietransitie is een grote gezamenlijke opgave. Meer ambitie is welkom evenals aandacht voor aardwarmte en geothermie. Van getijdenenergie moet niet teveel worden verwacht.

3 *Waardevolle leefomgeving*

3.3 Nieuwe Economische Draggers (NED's)

Activiteiten in het buitengebied kunnen een groot effect hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en de verkeerssituatie. Een samenhangende aanpak is nodig.

3.4 Randen Deltawateren

Het beleid is erg 'landgericht' geschreven. Rijkswaterstaat biedt aan om mee te denken over het meer vanuit water te benaderen. Specifiek voor Oosterschelde en Westerschelde liggen er opgaven.

4 *Toekomstbestendige en bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving*

4.1 Bedrijventerreinen

Een aparte positie voor uienbewerkende bedrijven is welkom, maar ook de agrarische onderzoeksbedrijven moeten voldoende ruimte krijgen.

De bijzondere positie van grote logistieke bedrijven wordt onderkend en gezamenlijke afstemming door gemeente en provincie over de provinciegrenzen heen is nodig.

4.2 Stedenbeleid

Overeind houden van grote voorzieningen in Zeeland vraagt om sterke steden, maar bundeling in de steden moet niet ten koste gaan van andere (dragende) kernen. De leefbaarheid moet daar ook worden versterkt. Daar hoort ook woningbouw bij.

De ontgroening is voor heel Zeeland een groot probleem. Een aantrekkelijke stedelijke omgeving is belangrijk om jongeren aan te trekken en vast te houden. De trek naar de steden is landelijk een trend, daarom is stedenbeleid nodig. Een tegenstelling tussen Z4 en overige steden is echter niet wenselijk.

Als er een transformatiefonds wordt opgezet, moet dat ook buiten de Z4 kunnen worden ingezet.

4.3 Wonen en woonwensen

De relatie tussen het aantrekken van werknemers in met name de industrie en de beschikbaarheid van voldoende woningen met de gevraagde kwaliteit is onvoldoende uitgewerkt.

4.4 Agrarisch Vastgoed

Niet alleen agrarisch vastgoed, maar al het vastgoed moet circulair worden gemaakt.

Verslag debat

Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie

28 september 2017

1. Kustvisie voor het achterland

In de Zeeuwse kustvisie wordt onderscheid gemaakt tussen gebieden waar wel en waar niet gebouwd kan worden.

Stelling:

Een dergelijke visie is ook nodig voor de rest van Zeeland!

Oneens (3 personen) :

- Men heeft sterk het idee dat moeder aller plannen te weinig rekening houdt met toekomstige ontwikkelingen, daardoor conserverend gaat werken en dus een conservatieve visie is.
- Het lijkt toch meer gemeentelijk beleid; een dergelijke visie gaat te weinig uit van de lokale belangen.
- Het blijft de taak en verantwoordelijkheid van lokale overheden; heb vertrouwen in de afdelingen RO van de gemeenten; zij kunnen dit vast prima zelf.
- Omgevingsvisie is provinciaal. Dit proces moeten we deze discussie in de gemeenten voeren

Neutraal (10 personen):

- Ik weet echt nog niet wat ik hiervan moet vinden
- Kustvisie is een gecompliceerd proces tussen 3 gemeenten en allerlei instanties en organisaties. Wil je een visie voor (bijvoorbeeld) de Deltawateren opstellen, dan zijn er 13 gemeenten bij betrokken; kans is groot dat het dan een Poolse landdag wordt.
- Twijfel of proces van kustvisie wel het middel is voor de Deltawateren. Is dat niet een veel dynamischer proces? Er wordt getwijfeld of deze methode wel voor dit thema zal werken.
- Gevaarlijke transporten over Oosterschelde; zijn de risicofactoren wel goed genoeg in beeld en kunnen die in een dergelijk proces voldoende worden meegenomen?
- Twijfel over of de kustvisie wel de blauwdruk moet worden voor het achterland.
- We zijn nu bezig met Omgevingsvisie en gaat dit proces wel zo goed en gezamenlijk verlopen zoals bij de kustvisie? Er is twijfel.

Eens (30 personen)

- Kustvisie is een mooi en succesvol proces; nu eens niet top down maar juist samenwerkend van onderop. Voor de inrichting van het achterland kunnen we hier misschien wat van leren!
- Gevoelsmatige keuze; doel van de kustvisie is o.a. ongebreidelde groei tegen gaan. Dit is voor het achterland ook nodig.
- Hiermee maak je duidelijk keuzes, geef je aan waar wat wel of niet mag. Ook kan er worden bepaald waar het kenmerkend Zeeuwse landschap behouden moet blijven.
- Proces bij kustvisie was een succes.

2. Energietransitie

Voor zowel energie uit wind als zon bestaat bij initiatiefnemers belangstelling om extra projecten te realiseren. Deze projecten zijn binnen het huidige beleid niet toegestaan. Draagvlak bij omwonenden en participatie van de omgeving staat bij de huidige projectontwikkeling voorop.

Stelling:

Wij moeten in Zeeland ruimte en mogelijkheid bieden om voldoende duurzame elektriciteit op te wekken voor alle gebruik in Zeeuwse huishoudens , vervoer en bedrijven.

Oneens (3 personen)

- Dit is veel te beperkt; Elektriciteit is maar 10% van energiegebruik. We hebben in Zeeland de ruimte en vol op kansen om ook voor andere gebieden de productie op ons te nemen. Laten we ambitieuzer zijn!
- Angst voor de landschappelijke kwaliteit van Zeeland; hoe gaat Zeeuwse landschap er in de toekomst dan uit zien? Doelstelling op zich is wel oké, maar de onduidelijkheid over de manier waarop baart zorgen.
- Wissel van neutraal naar oneens: ervaringen zoals in Duitsland; sommige keuzes blijken achteraf niet de beste te zijn geweest.. Mogelijkheden en kansrijkheid eerst goed onderzoeken en de goede dingen bedenken met de partijen die de juiste kennis hebben. Dan hebben we meer gefundeerde zekerheid dat we de juiste dingen gaan doen.

Eens (18 personen)

- Er is in Zeeland genoeg ruimte; biedt de mogelijkheden en kansen om genoeg te produceren. Ambitieniveau is lastig te beoordelen, maar als we meer kunnen produceren dan voor Zeeland nodig, dan dit niet nalaten.
- Zeeland heeft veel agrarisch vastgoed; daar kunnen prima zonnepanelen op worden geplaatst!
- Eens maar niet overal windmolens plaatsen; alert blijven op de ruimtelijke kwaliteit en het waardevolle Zeeuwse landschap.
- Zeeland heeft veel water, sluisen, eb-en vloedbewegingen; benut ook de kansen die (de kracht van) het water te bieden heeft.
- Zorgvuldig omgaan met de zorgen over de ruimtelijke kwaliteit, maar de kansen zeker grijpen!

Neutraal (22 personen)

- Als het kan, dan moeten we dat zeker doen. Maar wel zorg dragen voor maatschappelijke inpassing; het mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid. Dat is een randvoorwaarde.
- Twijfel over 'alle' gebruik; niet voldoende kennis om het geheel te overzien.
- Moeite met het 'moeten'; er moet een goede balans worden gezocht tussen voor-en nadelen. Kijkend naar Duitsland blijkt dat de hoge ambities vaak gewoon niet te halen zijn.
- Akkoord met ambitie. Kan niet overzien of het een reële stelling is; de zware industrie in Zeeland heeft een grote energievraag. Is het allemaal wel haalbaar?

3. Woningmarkt

Het is belangrijk om het lopende woningbeleid en lopende investeringen voort te zetten, maar er moet meer gebeuren. Alleen het verbinden van uitbreiding van woningbouw met de toekomstige behoefte in combinatie met sanering aan de onderkant van de markt is onvoldoende om het leegstandsvraagstuk voldoende aan te pakken. Dit vraagt om een aanvulling op het bestaande instrumentarium.

Stelling:

De provincie moet een regisserende rol spelen bij het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad in Zeeland.

Neutraal (21 personen)

- Gemeenten moeten dit eigenlijk doen en zouden het ook samen moeten kunnen; wellicht dat de provincie hierin een faciliterende rol moet hebben, maar doe het dan in ieder geval samen!
- Daar kan de provincie niet in haar eentje een leidende rol in hebben. De ambitie ligt hoog; dit is alleen haalbaar als het gezamenlijk wordt opgepakt.
- Regisseren is niet dicteren
- We moeten anders gaan redeneren om in 2050 energie neutraal te zijn. Alle betrokken partijen moeten zich bewust zijn/worden van de urgentie en dit samen gaan oppakken. We hebben elkaar hierbij nodig!

Oneens (14 personen)

- Woningvoorraad is echt een rol voor de gemeenten. Zij hebben zicht op de lokale behoeften en weten wat er speelt. Provincie heeft hierin geen rol.
- Provincie moet hiervan weg blijven; dat is inmiddels wel gebleken. Gemeenten ondervinden nog steeds de nadelen van het provinciale beleid over de zogenaamde groeikernen.
- De Omgevingsvisie gaat over pakweg de komende 10 jaar; zo ver kan de provincie echt niet vooruit kijken.
- Provincie en gemeenten komen er nu al niet uit. Het is echt een zaak van de gemeenten; de kennis van de raadsleden moet daarin tot uiting kunnen komen.
- Toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad; daar gaan de huiseigenaren en bewoners zelf over.

Eens (8 personen):

- Provincie zou de regie kunnen voeren over de gezamenlijk (dus met de gemeenten) te bepalen visie over duurzaam en energiezuinig bouwen en toekomstbestendigheid. Provincie kan er dan ook op toezien dat iedereen zich aan die visie houdt.
- Regisserend dan wel uitleggen als faciliterend, instrumenten biedend en het totaal overziend. Met elkaar weten we meer dan iedere gemeente op zich.
- Regisserende rol heeft ook te maken met het woningbestand als zodanig. Gemeenten kunnen ook concurrerend met elkaar zijn en hebben soms tegenstrijdige belangen. We zouden daar gezamenlijk uit moeten kunnen komen, maar de provincie kan daar ook een rol bij spelen.
- Laten we vooral samenwerken!

**Verslag van de werkgroepen
Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie 2018
Hotel Van der Valk Goes
donderdag 28 september 2017**

In dit document treft u een kort verslag aan van de discussies die bij de zes werkgroepen heeft plaats gevonden.

Per werkgroep wordt een korte beschrijving van het bediscussieerde thema gegeven. Het doel van de workshops was het bespreken, toetsen en aanvullen van stellingen over onderwerpen die in de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 een plek gaan krijgen

Er waren twee gespreksrondes. In de eerste ronde van één uur werd de stelling gepresenteerd en werden de argumenten voor en tegen verzameld op een mindmap die op tafel lag en werd er een eerste advies geformuleerd.

De tweede ronde duurde een half uur waarin de nieuwe groep deelnemers de ruimte kreeg de argumenten en het advies aan te vullen.

1. Kustvisie voor het achterland (Rood)

Inleider: Jan Willem Adriaanse / gespreksleider: Joost Tersteeg, Wing

In de kustvisie wordt onderscheid gemaakt tussen gebieden waar wel en waar niet gebouwd kan worden. **Is een dergelijke visie ook nodig voor de rest van Zeeland?** (bijvoorbeeld o.a. ook voor de randen van de Deltawateren)

De kustvisie kan als uitgangspunt genomen worden voor overig Zeeland. Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt dan te vervallen. Buiten de kustzone is de noodzaak tot kwaliteitsverbetering en sanering nog groter, dus zal het uitgangspunt zijn om geen eenheden toe te voegen.

De provincie verplicht de verhuur van recreatieverblijven om leegstand te voorkomen; past dit beleid nog bij de actualiteit?

Mindmap: Kustvisie voor achterland:

Waarom wel?

- Ja, want biedt als proces als proces bij maatwerk dat ieders belang versterkt,
- Ja, want kan ook lokale economie/leefbaarheid versterken; ontwikkelingsgericht
- Ja, maar niet alleen denkend vanuit water en natuur; ook vanuit de eigenheid van het land
- Ja, want het gaat om de kust in de eerste plaats.
- Ja, maar alle partijen zitten aan tafel.
- Maar pas op; geen dubbeling met de Gemeentelijke Omgevingsvisies

Waarom niet?

- Bestaande gebiedsvisies = meenemen, maar mogelijk
- Nee, tenzij individuele ondernemers voldoende serieus in de afweging worden betrokken
- Maar; niet elke individuele ondernemers krijgt zijn zin.
- Nee, tenzij afwegingskader flexibel is (maatwerk) wat betreft grenzen; geen harde lijnen!
- Verordening brengt wel harde grenzen met zich mee

Advies

- Wees duidelijk en expliciet; geef richting!
- Houd samenhang van water, veiligheid, landschap en eigenheid goed in de gaten en versterk deze.

- Door het proces te versterken op beginselen van gelijkheid, is de kans op slagen groter.
- Dit biedt juist ook kansen! (klimaatverandering)

Hartekreten

- Gemeentelijke politiek nog te weinig aangehaakt
- Kustvisie geeft juist duidelijkheid, maar compenseren zou voor kleinere bedrijven lastiger kunnen zijn.
- Pas op dat het proces voldoende flexibel is t.a.v. de toekomst.
- Duurzame werkgelegenheid.
- Kwaliteit en eigenheid is essentieel voor inpassen bedrijven.
- Kustvisie leidt tot extra druk in overige delta-gebieden.
- Ruimtelijke druk komt niet alleen van recreatie bedrijven.
- Procedures zijn gecompliceerd en langdurig; dit werkt in het voordeel van grootschalig. En in het nadeel van kwaliteit en eigenheid.
- Dialoog! Geen hekken maar synergie. Kwaliteit van de leefomgeving

2. Energietransitie (Geel)

Inleider: Leo van der Klip / gespreksleider: Mathieu van Woerkom

Wij moeten in Zeeland voldoende duurzame elektriciteit opwekken voor alle gebruik in Zeeuwse huishoudens , vervoer en bedrijven!

Kunnen we met alle mogelijkheden die Zeeland biedt op het gebied van zon, water en wind alleen ons zelf bedruipen of gaan we verder en worden we duurzame energieleverancier?

De provincie gaat tot nu toe uit van de rijksdoelstelling, maar verbruikt veel meer energie dan met 570,5 MW windenergie opgewekt kan worden. Zon energie is een nieuwe ontwikkeling in Zeeland en draagt daar momenteel nog maar weinig aan bij. Kenmerkend voor het Zeeuwse energie verbruik is het grote aandeel (gas) energie nodig voor de hoge temperatuur warmtebehoefte van de Zeeuwse industrie. Verder bestaat het verbruik uit energie nodig voor vervoer (vooral olie), lage temperatuurverwarming van huishoudens en bedrijven (vooral gas) en het elektriciteitsverbruik van bedrijven en huishoudens. Voor zowel wind als zon bestaat bij initiatiefnemers belangstelling om extra projecten te realiseren. Deze projecten zijn nu binnen het beleid van het huidige Omgevingsplan niet toegestaan. Draagvlak bij omwonenden en participatie van de omgeving staat bij de huidige projectontwikkeling voorop.

Waarom wel?

- Anders halen we de doelen niet (als NL)
- Anders wordt het opgelegd
- Kan een verdienmodel worden

Waarom niet?

- Nog te duur
- Hebben we wel voldoende bronnen

Advies:

- Stip op de horizon; terug beredeneren vanuit 2050
- Benut de ruimte die er is; de daken moeten voll!
- Nut en noodzaak overbrengen
- Denk aan draagvlak

- Het leeft nog niet genoeg bij gemeenten
- Overheid moet faciliteren
- Structuurvisie energievoorziening
- Ruimte maken (RO)
- Zonering; uitsluitende zones, daarbuiten vrij
- Dubbel ruimtegebruik
- Clustering (ind. symbiose/woonwijken)
- Lokaal maatwerk

Hartekreten:

- Eerst besparen
- Het kost veel ruimte
- Niet beperken tot alleen zon en wind

•

3. Klimaat (Blauw)

Inleider: André van de Straat / gespreksleider: Charlot Teng, Wing

Meerlaags veiligheid: zetten we alleen in op versterking van de binnendijken of worden gebieden aangewezen als overloopgebied bij calamiteiten waar geen nieuwe ontwikkelingen meer zijn toegestaan?

Ruimtelijke Adaptatie: Moeten we gevoelige gebieden voor overstroming, neerslag en droogte expliciet benoemen en kiezen we er dan voor om in te zetten op het behoud van de huidige functie of gaan we beperkingen opleggen aan de gebruiksmogelijkheden?

Het concept Meerlaagsveiligheid maakt onderscheid in maatregelen die de kans op een overstroming verkleinen (1^e laag), die de gevolgen van een overstroming verminderen (2^e laag) of de rampenbeheersing verbeteren (3^e laag). In de eerste laag – sterke waterkeringen – zoeken we naar meekoppelkansen bij versterkingsprojecten van primaire keringen. Wij bepalen zelf de norm voor natte regionale keringen, waaronder het Kanaal door Walcheren en langs het Veerse Meer. Wat betreft ruimtelijke inrichting (2^e laag) werken we aan de optimalisering van het stelsel van binnendijken. In de 3^e laag – crisisbeheersing – werken wij vanuit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's vooral aan bewustwording. Centraal daarbij staan vitale en kwetsbare sectoren die bij overstroming zo goed mogelijk moeten kunnen blijven functioneren of geen gevaar voor de omgeving mogen vormen.

In de tweede laag van meerlaagsveiligheid ligt een sterke relatie met het dossier Ruimtelijke Adaptatie. Vanuit meerlaagsveiligheid – en zeker ook vanuit Ruimtelijke Adaptatie – ligt er een aantal provinciale acties dat gedurende de looptijd van de nieuwe Omgevingsvisie moet worden opgepakt. Daarbij komt de in het kader van klimaatadaptatie de vraag aan de orde of we in Zeeland het huidige ruimtegebruik kunnen voortzetten, of we de inrichting (locatie/gebied) moeten aanpassen of dat we kwetsbare functies in risicovolle gebieden moeten uitsluiten.

Mindmap: overloopgebieden aanwijzen

Waarom wel?

- De urgente is hoog! Dat het klimaat verandert, is ene uitgangspunt.
- We gaan het niet redden met hogere en bredere dijken alleen
- Zoet waterberging 'organiseren'
- Bewustwording nog niet bij iedereen
- Duiden en signaleren van 'probleem' is één ding. Werk ook aan een werkwijze om robuust te worden.

- Van verbieden naar zoeken naar win-win; innovatie
- Zeeland als proeftuin; kans voor identiteit!

Waarom niet?

- Niet in onmogelijkheden denken
- Niet opleggen van beperkingen; daar gaan de haren van overeind.

Advies

- Werk aan bewustwording & dialoog & denken bij alle Zeeuwen (studenten, kinderen via NME) over klimaat; sterker, niet vrijblijvend, doelen bepalen
- Politiek bewustzijn vitaal en kwetsbaar
- Stimuleer regionale en sectorale brede samenwerking o.a. landbouw en natuur (pilots)
- Werk aan morgen en aan de lange termijn
- Maak mensen verantwoordelijk
- Signaleren en faciliteren
- Betrek de omgeving o.a. via Facebook bijvoorbeeld met een klimaattoets

Hartekreten

- Kijk breder dan alleen waterveiligheid!
- Voldoende zoetwater en tegengaan van zoute kwel.
- Bewustwording dat Vitae en kwetsbare functies klimaatrobuust zijn.
- Hittestress en wateroverlast is bij gemeenten geen thema!
- Leg link met gezonde 'verstedelijking' en meer ruimtelijke kwaliteitsslag
- Verbinden met gebiedsagenda
- Provincies; leg prioriteit en capaciteit bij klimaat!
- Denk na over tijdshorizon; werken aan morgen én de lange termijn
- Zorg voor continuïteit en zorg ervoor dat Zeeland op de landelijke agenda wordt gezet.
- Heb durf; het is nodig!
- Leg de link met energie-opslag.

Kort verslag van de discussies in de 1e en 2e ronde;

Op basis van de twee onderwerpen met stellingen in de toegezonden informatie hebben we ons meer algemeen gericht op de vraag hoe we met de gevolgen van klimaatverandering om moeten gaan.

Daarbij hebben we het gehad over de vraag of:

1. inzichtelijk gemaakt moet worden welke delen van Zeeland waar gevoelig voor zijn. Het antwoord op die vraag is JA.

2. volstaan kan worden met het signaleren van die gevoeligheid of dat vervolgens gestuurd moet worden op de gebruiksmogelijkheden.

Het antwoord op die vraag is dat signalering alleen niet voldoende is, maar dat sturing via het opleggen van beperkingen weerstand oproept.

Het is van groot belang om te anticiperen op te verwachten ontwikkelingen en vooral ook te werken aan bewustwording. De urgentie hiervan wordt benadrukt.

Maak voor bewustwording gebruik van lespakketten in het (basis)onderwijs en betrek de bevolking zoals met de enquête over de omgevingsvisie.

Denk niet in onmogelijkheden maar zoek naar kansen en win-win situaties: Zeeland als proeftuin voor innovaties op dit gebied. Een klimaatrobuuste inrichting is gewenst, maar wat

is dat dan? Werk dit bv. uit voor een afgebakend gebied. Vitale infrastructuur en zoet water verdienen extra aandacht. Overweeg de instelling van een klimaattoets.

Het belang van samenwerking wordt benadrukt. Leg geen zaken op, maar maak ze bespreekbaar. Kijk per partij wat je bij wilt en kunt dragen. Signaleer ontwikkelingen en maak mensen zelf verantwoordelijk. Bouw ijkmomenten in.

Geconstateerd wordt dat 'Gezondheid' ontbreekt in de visie.

Enkele voorbeelden:

(+) Zodanig bouwen dat 1^e bouwlaag tzt opgegeven kan worden.

(-) Ligging 380kV-station Reimerswaal

2^e ronde:

Boodschap: Klimaat verdient veel aandacht. Draag bij aan een klimaatrobuust Zeeland!

Gaan we alleen uit van klimaatverandering als gegeven of gaan we er ook wat aan doen? En wat dan? Investeer in vitale functies. Werk niet alleen reactief, maar werk aan innovaties via pilots.

Er is een provinciale visie èn durf nodig. Stel concrete doelen en neem acties op. Breng zaken in beeld. Om zaken te kunnen borgen voor de toekomst kan daarbij enige sturing nodig zijn.

Denk goed na over hoe je het wilt communiceren.

Meer voorbeelden:

(+) Gebruik bekkens voor energie-opslag

(-) Oosterscheldekering is niet klimaatrobuust

4. Glastuinbouw en Intensieve veehouderij (Wit)

Inleider: Joop van de Vrie / gespreksleider: Annebeth Korteweg

Waar kiest u voor? Zeeland gaat op slot; er komen geen nieuwe glastuinbouwlocaties meer bij. Of er wordt vanuit de provincie ruimte aan gemeenten geboden voor de ontwikkeling van duurzame locaties.

De laatste jaren heeft de ontwikkeling van glastuinbouw met name plaatsgevonden in de Kanaalzone.

De reeds langer bestaande concentratielocaties (Oosterland, Sirjansland, Sint Annaland, Rilland en Kapelle) zijn kleiner van omvang dan de locatie Kanaalzone. Op grond van het huidige beleid is alleen bij de locaties Sirjansland en Oosterland nog enige beperkte ruimte voor uitbreiding van glastuinbouw. In de Kanaalzone is nog circa 30 hectare grond te koop. Bij het opstellen van het huidige Omgevingsplan was er nog volop ruimte beschikbaar in de Kanaalzone. Aangegeven is dat wanneer de ontwikkelingen in de Kanaalzone sneller gaan dan verwacht de Provincie onderzoek zal doen naar de wenselijkheid van verdere ontwikkeling en de resultaten daarvan zal vertalen in aanvullend beleid.

Mindmap: Ruimte voor duurzame locaties?

Waarom wel?

In de discussie zijn de volgende punten aan de orde geweest:

- Ontwikkeling is mogelijk mits duurzaamheid uitgangspunt is

- Koppeling aan industrie en gebruik reststromen industrie is belangrijk voor duurzaamheid
- Bij eventuele nieuwe locatie aansluiten aan bestaande glastuinbouwgebieden of industriegebieden
- Bedrijven op bestaande locaties uitbreidingsruimte voor doorontwikkeling bieden
- Een locatie zal rekening moeten houden met landschappelijke inpassing, goede regeling voor belichting, hoogte kassen, gebruik gewasbeschermingsmiddelen, gevolgen stikstof (PAS), aandacht buisleidingen (externe veiligheid)

Waarom niet?

-

Advies:

Samengevat werd het volgende geadviseerd:

Zet als provincie in op de meest innovatieve provincie voor glastuinbouw. Stel dit als voorwaarde voor een verdere ontwikkeling van de sector en biedt daarvoor ruimte. Bij concrete uitwerking van een locatie wordt verder rekening gehouden met locatieaspecten zoals in de discussie aangegeven.

Hartekreten:

De discussie was beperkt tot de concentratielocaties in Zeeland. Dit werd door deelnemers als te beperkt ervaren. Dit omdat er in Zeeland van oudsher ook circa 70 glastuinbouwbedrijven buiten deze gebieden zijn gelegen.

Aanpassing voor het beleid voor deze solitaire bedrijven is gewenst. De huidige situatie leidt tot een uitsterfconstructie voor deze veelal familiebedrijven. Geen uitsterfconstructie zonder financiële ondersteuning om bedrijven te verplaatsen naar concentratielocaties.

Mogen Intensieve Veehouderijen wel of niet uitbreiden als de productie duurzamer wordt?

Een heldere visie gericht op verduurzaming voor de sector als geheel is aan herijking toe. Gewenste duurzame ontwikkelingen van de bestaande bedrijven en gewenste nieuwe duurzame concepten worden nu door het beleid niet ondersteund.

Waarom wel?

In de discussie zijn de volgende punten aan de orde geweest:

- De ontwikkelingsruimte PAS is een belangrijke randvoorwaarde
- Het aspect gezondheid moet een belangrijk aandachtspunt zijn
- Dierenwelzijn is belangrijk punt
- Economische ontwikkeling moet mogelijk zijn om levensvatbaarheid te ondersteunen en verloedering te voorkomen
- Meer inzetten op familiebedrijven en regionale ketens
- Wel bovenmaat blijven hanteren om Zeeuwse maat bebouwing te waarborgen
- Aandacht voor ondergrondse leidingen bij uitbreiding (externe veiligheid)

Waarom niet?

-

Advies:

Samengevat werd het volgende geadviseerd:

Denk na over welk soort bedrijven bij Zeeland horen en welk profiel je nastreeft, b.v. niche bedrijven in Zeeuwse ketens en familiebedrijven. Biedt daarvoor ruimte.

Bestaande bedrijven zouden in principe moeten kunnen verduurzamen en daarvoor fysieke ruimte krijgen. Er moet wel een bovenmaat voor de omvang van bebouwing worden opgenomen. Het aspect gezondheid zal nadrukkelijker in het beleid opgenomen moeten worden.

Hartekreten:

Er is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de definities in de Verordening Ruimte Provincie Zeeland en de definitief voor intensieve veehouderij in relatie tot grondgebonden veehouderij. Dit is relatie tot de vrije-uitloopkippen die in Zeeland als intensieve veehouderij worden gezien en in andere provincies als niet-intensieve veehouderij.

5. Woningmarkt (groen)

Inleider: Leon Kaagman / gespreksleider: Dorien Brunt, Wing

Wat is nodig om woningvoorraad in Zeeland toekomstbestendig te krijgen?

(meer levensloopbestendige woningen, meer alleenstaande oudere huishoudens, meer behoefte aan wonen bij voorzieningen, krimp in perifere dorpen)

En welke rol moet de provincie hierin nemen?

Het is belangrijk om het lopende woningbeleid en lopende investeringen voort te zetten, maar er moet meer gebeuren. Alleen het verbinden van uitbreiding van woningbouw met de toekomstige behoefte in combinatie met een kavelgerichte sanering aan de onderkant van de markt is onvoldoende om het bestaande en toekomstige leegstandsvraagstuk in voldoende mate aan te pakken. Dit vraagt om een aanvulling op het bestaande instrumentarium. Met de uitgebreide instrumentenkoffer kan worden ingezet op een integrale en gebiedsgerichte benadering, waarin ook leefbaarheid van dorpen en steden centraal komt te staan, bijvoorbeeld bij een integrale vastgoedbenadering voor lokale en regionale kernen.

Termen die bovenkomen bij dit thema:

- Demografische ontwikkeling
- Klimaat, energie/duurzaam
- Particulier woningbezit
- Gezinnen [↓], alleenstaanden [↑]

Wat is er nodig?

- Groot en klein moeten elkaar raken
- Omslag in denken; door burgers, bedrijfsleven en overheden
- Aandacht voor de bestaande voorraad
- Inbreiden en uitbreiden
- Bewustwording woningbezitters
- Makelaardij
- Aannemers afwachtend denken om
- Bijtrekken achterblijver
- Mogelijkheden schetsen
- Haalbare stappen (met tussenstappen)
- Helpen met perspectief schetsen
- Oplossen probleemlocaties
- Betere samenwerking tussen provincie en gemeenten
- Kennis
- Geld
- Particuliere woningbezit
- Geen contingenten

Rol provincie:

- Regisseur ≠ directeur
- Bevoegdheid provincie opnieuw bezien
- Overleg organiseren

- Beter & structureel
- Grootste omslag sinds de Ramp!
- Verschillende instrumenten integreren
- Herstructureringsfonds per regio/doel
- Eén op één
- Eisen stellen aan nieuwbouw
- Geld
- Omdenken, goede weg, inspiratie
- Beweging van onderop en integraal
- Sloop particulieren
- Efficiëntie / keuzes
- Blijversregeling
- Innovatie; 'woningen afschrijven', bouwers en ontwerpers

Advies:

- Betere integrale samenwerking
- Maatwerk voor kleine dorpen
- Visionaire visie die burgers aanspreekt
- Beeldvorming
- Ruimte voor deeltijdwonen
- Bestuur en raden aan de voorkant afstemmen
- Bewustwording ↑ B&B&B&B

Hartekreten:

- Stralingsnormen; bijv. wifi in basisscholen
- Deeltijdwonen een kans
- Weten waar we over praten
- Help mee; locaties zonder elektromagnetische straling (3-5% van populatie)

6. Bedrijventerreinen (oranje)

Inleider: Erik de Koning / gespreksleider: Leo van den Brand

Moet de gemeente de ruimte voor bedrijven bepalen of moet de gemeente de vraag van het bedrijfsleven volgen?

De overheid heeft in het verleden bedrijventerreinen gepland in de veronderstelling dat er voldoende passende marktvrage is of zou ontstaan om invulling te garanderen. Dat valt in de praktijk tegen. Om geschikte bedrijfslocaties te kunnen bieden, is meer inzicht nodig in de wensen van ondernemers en moet het aanbod sneller aan de vraag kunnen worden aangepast.

Waarom wel?

- Vraag uit de markt is bepalend
- Flexibiliteit is essentieel
- Innovatie
- Participeren
- Uitbreiding is niet voorspelbaar op de lange termijn

Waarom niet?

- Ruimtelijke effecten wegen mee
- Lange termijnbehoefte is niet bekend
- Sterke sectoren als uitgangspunt

Advies:

- Gemeenten en provincies moeten risico's durven nemen (anders zijn we te laat)
- Lokale bedrijventerreinen lokaal (gemeentelijk) faciliteren (regelen)
- Ruimte voor maatwerk bieden; visie op hoofdlijnen
- Lokaal duurzame energie opwekken
- Vooraf duidelijkheid nodig
- Denken vanuit de kwaliteit van de locatie
- Aandacht voor bestaande voorraad en kwaliteit
- Rekening houden met gezondheid en milieu
- Denken vanuit ruimtelijke kwaliteit (visie) en niet in vierkante meters
- Externe veiligheid (gevaarlijke inhoud) ; leidingstroken, voldoende afstand (bijv. geen minicampings (beperkt) kwetsbaar object
- Oog voor veiligheid omgeving; (transport) gevaarlijke stoffen

Hartekreten:

- Zonnepalen op daken en niet op de grond
- Duidelijke rolverdeling tussen provincie en gemeenten
- Uitnodigend beleid/visie maken
- Snelheid besluitvorming
- Arbeidsmarkt van groter belang
- Leegstaande agrarische bebouwing in beeld houden voor niet noodzakelijk geclusterde bedrijfsactiviteiten
- Ook onder de norm gezondheidseffecten

Bijlage IV – Reacties op Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018

In totaal zijn er 13 reacties ontvangen:

1. 171010 – ZLTO - inbreng op discussienota
2. 171010 – Boerderijstichting Zeeland korte reactie na inspraak omgevingsplan
3. 171010 – Reimerswaal - Reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie 2018
4. 171011 – inbreng Schouwen-Duiveland Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie
5. 171024 – bijdrage gemeente Tholen t.b.v. Kadernota Omgevingsvisie
6. 171025 – Bevelandse reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie
7. 171025 – reactie gemeente Veere Discussienota
8. 171025 – Brief Zeeuws Vlaanderen - GS Omgevingsvisie def. ondertekend
9. 171026 – Middelburg reactie Discussienota
10. 171026 – brief Borsele inzake Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie
11. 171026 – Reactie waterschap discussienota Omgevingsvisie
12. 171026 – reactie Noord-Beveland discussienota
13. 171031 – Reactie Vlissingen op Discussienota Omgevingsvisie

1. 171010 – ZLTO - inbreng op discussienota

- Kan zich vinden in omschreven situatie en ambitie op de Landbouwthema's zoals beschreven in *paragraaf 1.3*. Zij opteren, met een extra vermelding, voor keuze B.
- Pleit voor de noodzaak van ontwikkelruimte voor de glastuinbouwsector (*paragraaf 1.4*) en staat een keuze voor B /C voor met een nadrukkelijke zoektocht naar lokaal sluiten van kringlopen, realiseren van klimaatdoelstellingen en verduurzaming van bedrijven.
- Komt tot keuze D en pleiten met argumenten omkleed voor een mogelijkheid voor een neventak intensieve veehouderij (*paragraaf 1.5*) bij bestaande bedrijven.
- Onderschrijven situatie en ambitie op klimaatthema's (*paragrafen 2.1 en 2.2*). de keuze gaat uit naar respectievelijk C en B / C.
- Vindt het een gemiste kans dat de uitbreiding van aanvoer zoet water (*paragraaf 2.3*) niet wordt nagestreefd. Kunnen zich vinden in situatie en ambitie en komen voor de sector uit op de keuze A en B.
- Komt rekening houdend met de beschikbaarheid van ruimte op daken, dijken, braakliggende bedrijventerreinen, infrastructurele werken en de mogelijkheden in combinatie met de glastuinbouwsector tot keuze B van de *energieparagraaf 2.4*.
- Kan instemmen met de geschetste hoofdlijnen voor agrarisch erfgoed (*paragraaf 3.1*) en kiezen niet voor keuze D.
- Is van mening dat het huidige beleid voor de leefomgevingskwaliteit (*paragraaf 3.2*) voldoende is.
- Onderschrijft de waarde van NED's (*paragraaf 3.3*) en de mogelijkheden die het biedt. De voorkeur gaat uit naar keuze B zonder de sloopplicht.
- Spreekt geen voorkeur uit voor keuzes rondom de randen van de Deltawateren (*paragraaf 3.4*), maar geeft wel aan dat ondernemerskeuze, marktwerking en verdienmodellen sleutelwoorden zijn wanneer op lokaal niveau gewenste ontwikkelingen tussen partijen onderzocht worden.
- Pleit voor maatwerk wanneer het om agrarische uitbreidings- en vestigingslocaties gaat (*paragraaf 4.1*).
- Is geen voorstander van een sloopplicht, voor handhaving van de ruimte voor ruimte regeling en vindt het niet wenselijk bij VAB's over te gaan op subsidiering van asbestsanering vanwege het gelijkheidsbeginsel (*paragraaf 4.4 – Agrarisch vastgoed*).

2. 171010 – Boerderijstichting Zeeland korte reactie na inspraak omgevingsplan

- Is dankbaar dat aandacht gegeven wordt aan cultureel erfgoed.

- Pleit voor een selectie die alleen met instemming van de eigenaren tot stand komt en bovendien flexibel is zodat later ook andere cultuurhistorische complexen kunnen worden toegevoegd. Daarnaast worden kanttekeningen geplaatst bij de verschillende varianten bij de *paragraaf 3.1 Agrarisch erfgoed*.
- Suggereert de mogelijkheid voor nieuwe of grotere bouwblokken wanneer er sprake is van cultuurhistorische bebouwing en aanpassing in bedrijfsvoering met bijvoorbeeld een NED (*paragraaf 3.3*).
- Pleit voor incentives waarbij aloude functies en beplanting op het erf biodiversiteit ten goede zouden komen als onderdeel van plattelandsbeleid en beleid gericht op vergroening (*paragraaf 4.4*).

3. 171010 – Reimerswaal - Reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie 2018

Op basis van de 17 onderwerpen uit de discussienota onderbouwt de gemeente per onderwerp welke keuze haar voorkeur heeft.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

4. 171011 – inbreng Schouwen-Duiveland Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie

De gemeente heeft een inhoudelijke reactie op de prioritaire beleidsopgaven zoals die voor Schouwen-Duiveland van belang zijn en een aantal algemene opmerkingen die hieronder kort worden weergegeven. De gemeente vraagt zich af waarom er zo weinig tijd is om te reageren op de discussienota.

- De gemeente vraagt zich af of het niet beter is te spreken van een Omgevingsplan plus in plaats van een Omgevingsvisie.
- De gemeente vraagt de provincie te sturen op doelen. Ze mist in de discussienota een omschrijving van de doelen die ten grondslag liggen aan de onderwerpen. Daardoor wordt het moeilijk inhoudelijk te reageren op de discussienota.
- Door de vele sporen die lopen vanuit de provincie (Kustvisie, Oosterscheldevisie, Energietransitie, maatschappelijke opgaven, enz.) is het proces voor de gemeente niet meer duidelijk. De hoofdlijnen zijn onduidelijk.
- Een integrale visie op de fysieke leefomgeving vindt men ontbreken.
- De gemeente geeft aan dat de discussie ook moet gaan over de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeente en provincie.
- De Zeeuwse Omgevingsvisie zou aandacht moeten besteden aan beleid dat je als regio, provincie sterker maakt. Het zou uitnodigend naar gemeenten moeten zijn. Er wordt nog heel erg uitgegaan van het werken op basis van de geldende Wro en nog niet op basis van de Omgevingswet.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

5. 171024 – bijdrage gemeente Tholen t.b.v. Kadernota Omgevingsvisie

De gemeente geeft per keuze haar voorkeur aangegeven en in sommige gevallen haar commentaar ook bij gegeven.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

6. 171025 – Bevelandse reactie op Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie

Het Bestuurlijk Platform De Bevelanden brengt nogmaals de 4 Bevelandse agenda's onder de aandacht die eind juli 2017 reeds werden toegestuurd. Men vraagt deze te betrekken bij de Omgevingsvisie en wanneer sprake is van raakvlakken met de kernthema's te benadrukken. Met name worden volgende onderwerpen benoemd: deeltijdwonen en verblijfsrecreatie, bedrijventerreinen en stedenbeleid, voorzieningen en transformatie.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

7. 171025 – reactie gemeente Veere discussienota

De gemeente had verwacht dat het proces voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 op dezelfde wijze zou gaan als die voor de Kustvisie. Men constateert dat dit niet zo is en dat er voor een reactie op de discussienota maar een korte tijd is om een goed doordachte reactie te formuleren op basis van een dialoog. Daarnaast vindt de gemeente onder verwijzing naar de Omgevingswet dat het primaat en de keuzemogelijkheden bij de gemeenten moeten liggen en dat de provincie niet alles dicht moet regelen.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

8. 171025 – Brief Zeeuws Vlaanderen - GS Omgevingsvisie def. ondertekend

De Zeeuws Vlaamse gemeenten melden een reactie te sturen onder voorbehoud van instemming van hun raden. Door de korte reactieperiode is dit niet mogelijk gebleken. De gemeenten vragen daarom nogmaals aandacht voor de gehanteerde termijnen. Daarnaast wordt de vraag gesteld in hoeverre sprake is van provinciaal belang ten aanzien van enkele onderwerpen. En wordt gepleit voor het actualiseren van de grenzen bebouwd gebied. Ook wordt opgemerkt dat Zeeland als één gelijkwaardige regio wordt benaderd, terwijl er onderlinge verschillen zijn.

Tot slot willen de gemeente uitdrukkelijk verzoeken om op gepaste wijze om te gaan met de Omgevingswet. Met respect voor ieders rol, met visie, openheid, flexibiliteit, maatwerk en samenwerkingsgerichtheid kan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in Zeeland verder bevorderd worden, zo wordt gesteld.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

9. 171026 – Middelburg reactie Discussienota

De gemeente merkt op dat het gekozen proces niet in de geest van de Omgevingswet is ingezet. Overleg, afstemming en participatie is tot een minimum beperkt. De nieuwe wet heeft verder een sterk decentraal karakter en gaat er vanuit dat de gemeenten als eerste aanzet zijn. Voorliggende aanpak wordt gekarakteriseerd als centraal vanuit de provincie gestuurd.

Ondanks dat de gemeente zich bewust is dat de komende omgevingsvisie niet moet worden gezien als een eindproduct, zijn zij van oordeel dat nu reeds in de geest van de nieuwe Omgevingswet gehandeld zou moeten worden.

Wat betreft de inhoud van de discussienota wordt opgemerkt dat de hierin benoemde onderwerpen niet representatief worden geacht voor een integraal, duurzaam en bestendig beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving.

Op de onderwerpen verblijfsrecreatie, bedrijventerreinen, stedenbeleid en wonen en woonwensen wordt specifiek commentaar geleverd. Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

10. 171026 – brief Borsele inzake Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie

De gemeente geeft aan dat de brief een aanvulling op de reactie van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden is.

Ten behoeve van de volledigheid op de onderwerpen 2.1, 2.2 en 2.3 heeft de gemeente de 'Discussienota Zeeuwse aanpak Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie' toegevoegd aan de brief.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

11. 171026 – Reactie waterschap discussienota Omgevingsvisie

Het waterschap geeft aan dat door een combinatie van wennen aan de Omgevingswet en het korte tijdsbestek waarin de omgevingsvisie tot stand moet komen er frictie ontstaat, maar dat er desondanks in geslaagd wordt ambtelijk constructief in overleg te blijven.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

12. 171026 – reactie Noord-Beveland discussienota

De gemeente meldt zich niet goed te kunnen vinden in de voorgelegde keuzes die hen niet de ruimte geven om eigen inzichten in te brengen. Zij vinden het jammer niet eerst gehoord te zijn alvorens een discussienota op te stellen.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf. Aan de onderwerpen wordt er één toegevoegd die naar de mening van de gemeente ontbreekt: een visie van de provincie op wonen en zorg. Het realiseren van woonvormen met zorg drukt op de woningbouwplanning en dat zou niet ten koste mogen gaan van de regionale planning.

13. 171031 – Reactie Vlissingen op Discussienota Omgevingsvisie

In de reactie van de gemeente wordt naast inhoudelijke opmerkingen op onderwerpen één algemene opmerking gemaakt over het ontbreken van het onderwerp 'gezondheid'. De gemeente geeft het advies dit mee te nemen in de visie.

Voor de specifieke opmerkingen op de inhoud wordt verwezen naar het document zelf.

Provincie Zeeland
Gedeputeerde C.M.M. Schönknecht –
Vermeulen.
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Datum
9 oktober 2017
Onderwerp
reactie op concepten Omgevingsvisie

Contact
06-212 325 90
ko.de.reg@zlt.nl

Kenmerk
17kdregt272iny

PROVINCIE ZEELAND	
AFD. <i>Rm</i>	AMBT
AFD. TERMIJN	<i>Adriaanse</i>
DATUM	10 OKT. 2017
DGC.NR.	
ZAAK NR.	
CLASS.	

Geachte mevrouw Schönknecht,

Naar aanleiding van o.a. discussie bijeenkomst van Provinciale Staten d.d. 5 september, discussienota inzake de Omgevingsvisie en de discussie hierover in de bijeenkomst d.d. 28 september willen wij graag het volgende onder uw aandacht brengen.

Als agrarische sector zijn en worden wij betrokken bij vele vraagstukken als onderdeel van de in aanbouw zijnde Omgevingsvisie. Wij stellen dat zeer op prijs en zullen ons steentje bijdragen op onderdelen en thema's die relevant zijn om de agrarische sector economisch duurzaam en concurrerend te laten door-ontwikkelen.

De discussienota voor de bijeenkomst 28 september bevat informatie en vraagstelling waar wij op in gaan.

Landbouw 1.3.

Wij kunnen ons vinden in de in paragraaf 1.3 omschreven situatie en ambitie op thema's en geeft voldoende ruimte voor uitwerking.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes komen wij uit op keuze B als basis vertrekpunt, waarbij we graag vermeld zien dat te allen tijde de omgeving lokaal onderdeel zal zijn van integrale aanpak. Bevordering biodiversiteit waarbij positieve wisselwerking optreedt met landbouwproductie.

Glastuinbouw 1.4.

Voor de optimalisatie en verduurzaming van de Zeeuwse glastuinbouw is het noodzakelijk dat er ontwikkelingsruimte blijft. De sector kenmerkt zich door een grote diversiteit. Naast de grotere samengestelde locaties verdienen ook de solitaire bedrijven de aandacht om in schaal mee te groeien en hun concurrentie positie te behouden. Voor deze bedrijven is opschalen en verhuizen naar een groeilocatie niet haalbaar.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes komen wij in onze visie uit op de gecombineerde keuze voor B / C, waarbij nadrukkelijk gezamenlijk met de gemeenten gezocht moet worden naar lokale mogelijkheden voor het sluiten van kringlopen, realiseren van klimaatdoelstellingen en verduurzamen van de bedrijven.

Intensieve veehouderij 1.5.

Juist de ondernemers zelf in deze bedrijfstak zijn zich bewust van een duurzame bedrijfsvoering en zijn continue bezig met vernieuwing in markt en keten concepten en daarmee aanpassing van hun bedrijfsvoering wat resulteert o.a. in vernieuwende stal-concepten en inpassing. Daardoor is het is zijn totaliteit een gewaardeerde bedrijfstak in het Zeeuwse. Te allen tijde moet en wordt gewerkt binnen wet- en regelgeving.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes komen wij in onze visie uit bij keuze D.

Wij pleiten daarnaast sterk voor verdere mogelijkheden IV als neventak mogelijk te maken. Enerzijds vanwege bovenstaande maar ook om bedrijfsorganisatorisch mogelijkheden op bedrijfsniveau in de breedte te geven zoals risico spreiding, arbeid technisch maar ook zeker vanwege doelstellingen om te werken aan circulair, biodiversiteit en zorg om bodem, wat u ook onderschrijft. De omvang moet passen bij de Zeeuwse schaal.

Klimaat. 2.1 / 22

Wij kunnen ons vinden in de in paragraaf 2.1 omschreven situatie en ambitie op thema's en geeft voldoende ruimte voor uitwerking.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes komen wij in onze visie uit bij keuze C. / BC

Wij zien duidelijke meerwaarde in samen optrekken om de voorliggende opgaves integraal aan te pakken.

Zoet water 2.3.

Er staat dat uitbreiding van aanvoer zoet water niet actief wordt nagestreefd. Dat vinden wij een gemiste kans. Juist in noord Zeeland maar ook in de grensgebieden liggen daar enorme kansen om slimmer met afstroming en benutting zoet water om te gaan. Dat ondersteund ook weer Zeeland als proeftuin in deze. Zeker beleidsmatige inzet en ondersteuning vanuit Provincie vinden wij essentieel.

Wij kunnen ons vinden in de in paragraaf 2.3 omschreven situatie en ambitie op thema's en dit geeft voldoende ruimte voor uitwerking.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes kennisontwikkeling komen wij in onze visie uit op keuze A.

Bij de vervolgens voorgelegde keuzes onttrekkingsbeleid komen wij in onze visie uit bij keuze B.

Energie 2.4.

Wij kunnen ons vinden in de in paragraaf 2.4 omschreven situatie en ambitie op thema's en deze geeft voldoende ruimte voor uitwerking met dien verstande dat wij zonneparken, zonnepanelen op productieve landbouwgrond, absoluut niet voorstaan. Wellicht met uitzondering van bijzondere situaties en maatwerk.

Onze sector bezit vele daken die met zonnepanelen een dubbelfunctie kunnen vervullen en ook reeds al doen op veel plaatsen. Dit kan veel meer gestimuleerd worden door regelgeving zo aan te passen dat ook meer energie productie dan zelfvoorzienend opgewekt kan worden.

Wij kiezen dan ook inzake zonnepanelen voor het verder benutten van daken en braakliggende (industrie) terreinen, infrastructurele werken en dijken. Inzake de glastuinbouwsector kan gekeken worden naar slimme koppelingen in de provinciale energievoorziening, waarbij de glastuinbouw een oplossing kan bieden m.b.t. factoren als onbalans in elektriciteitsnet e.d. De vervolgens voorgelegde keuzes komt in onze visie, rekening houdend met bovenstaande, neer op keuze B.

Leefomgeving en agrarisch erfgoed 3.1

Met de hoofdlijn zoals aangegeven kunnen wij instemmen. Ondersteuning met kennis en financieel daar waar het historisch relevante bebouwing betreft die men wenst te behouden is noodzaak. Het faciliteren van vormen van herinrichting in gebruik kan daarin helpen. Keuze D stellen wij niet voor om geen verschillen te realiseren in saneringsbeleid. Voorbeeldprojecten zoals aangegeven zijn er overigens reeds voldoende.

Leefomgevingskwaliteit 3.2.

Het huidige beleid is naar onze mening voldoende. Veiligheid behouden op allerlei gebied is van belang. Mogelijkheden van vernieuwende ICT toepassingen in verlichting geeft mogelijkheden.

Nieuwe Economische Draggers (NED'S)

Om het diffuse beeld van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen het hoofd te bieden zijn ook hier de NED's van waarde en die mogelijkheden zouden verder benut kunnen worden op mogelijkheden en vernieuwende actuele inzichten hierin. Boeren bedrijven hebben voor vele maatschappelijke wensen ook oplossingen te bieden.

Concurrentie met bedrijventerreinen is er op dit schaalniveau niet en mag ook niet in de discussie programmering bedrijventerreinen oneigenlijk worden opgevoerd.

De vervolgens voorgelegde keuzes bij omvang komt in onze visie neer op keuze B. met dien verstande dat er geen sloopplicht mag worden opgelegd omdat dit waardedaling ten gevolge heeft en verpaupering op de loer ligt.

De omvang NED's moet van dien aard zijn dat autonome groei afgestemd op omgeving mogelijk moet zijn om een verdienmodel te behouden.

Randen Deltawateren 3.4.

Als sector zijn wij voorstander van het opstellen van sectorvisies. Dat schept duidelijkheid in de actualiteit lokaal. Wij zijn pertinent tegen planologische uitstraling en beperkende bewegingen waar aanliggende agrarische bedrijven mee te maken kunnen krijgen. Het kan niet zo zijn dat aan de boorden van de Delta wateren gesitueerde bedrijven een andere status krijgen die de concurrentiepositie aantast. Agrarische bedrijven zijn honkvast en hebben niet de mogelijkheid tot flexibiliteit in deze. Gewenste ontwikkelingen dienen lokaal tussen partijen gestalte te krijgen. Ondernemerskeuze, marktwerking en verdienmodellen zijn daarbij sleutelwoorden.

Datum
9 oktober 2017
Onderwerp

Blad
4 / 4

Wonen, werk en verblijven 4.1.

Ten aanzien van agrarische uitbreiding- en vestigingslocaties is in veel situaties maatwerk nodig, en dat heeft te maken met logistiek, slimme samenwerkingen ter plaatse en omgevingsfactoren.

Agrarisch vastgoed 4.4.

De verwachting is dat de komende jaren boerderijen vrijkomen ook vanwege de doorgaande schaalvergroting. Voor de problematiek van herbestemming zie commentaar bij par. NED's.

Daarnaast zullen de boerderijen die wel in functie blijven een verdergaande professionalisering ondergaan vanwege eisen aan teelt, bewaren en bewerken maar ook door schaal. Vrijkomende boerderijen kunnen ook als satelliet fungeren voor agrarische specialiteiten in deze of denk aan wateropslag of energieproductie.

Ruimte voor Ruimte regeling

Ondanks dat er niet veel van de regeling gebruik wordt gemaakt wensen wij het behouden van deze regeling. Bij gebruik moet de mogelijkheid zijn ook elders te mogen bouwen indien dat per saldo omgevingswinst op levert.

Saneren asbest bij VAB's

Vanwege het gelijkheidsbeginsel is het niet wenselijk bij VAB's over te gaan naar subsidiëren van asbest saneren. Wij gaan er vanuit dat ieder VAB een verantwoordelijk eigenaar cq gebruiker heeft en in die zin verantwoordelijk is voor het onroerend goed. Om te voorkomen dat wegens kosten van saneren de VAB's verpauperen is de wens om gemeentelijke regelgeving zodanig aan te passen dat bij sloop, rechten van opstallen blijven bestaan voor de toekomst.

Met vriendelijke groet,

ing J. de Regt MSc
Provinciaal secretaris ZLTO Zeeland

Adriaanse J.W. (Jan Willem)

Van: Johanna Boogerd-Quaak <jla@boqua.nl>
Verzonden: dinsdag 10 oktober 2017 8:32
Aan: Copper A.M. (Arjon)
CC: Omgevingsvisie
Onderwerp: Fwd: korte reactie na inspraak omgevingsplan

- > Geachte mevrouw Copper,
- >
- > Helaas was de Boerderijen Stichting Zeeland verhinderd op de publieksbijeenkomst.
- > Wij zullen zeker gebruik maken van de komende inspraak mogelijkheden na een bredere consultatie in onze achterban.
- >
- > Niettemin willen we hier enkele opmerkingen onder de aandacht brengen.
- >
- > Allereerst onze dank voor de aandacht die gegeven is aan het Cultuurhistorisch erfgoed.
- > Wij vinden meerdere van onze oudere aanbevelingen terug in de keuze voorstellen.
- >
- > Met name het hoofdstuk waardevolle omgeving biedt goede
- > aanknopingspunten onder de punten 3.1. en 3.3

Wij stellen voor om aan de zinsnede “selectie gebeurt alleen met instemming van de eigenaren” toe te voegen. Daarbij wordt naar de toekomst toe enige flexibiliteit betracht, waarbij eigenaren met een cultuurhistorisch complex, die hiervoor belangstelling hebben, alsnog kunnen worden opgenomen.

- >
- > Ten aanzien van 3.1 willen we verder opmerken dat de 4 varianten gedeeltelijk complementair zijn.
- >
- > Ad A. uitsluitend beperken tot herbestemming draagt het risico in zich dat de combinatie van agrarisch bedrijf met cultuurhistorie
- > minder impulsen gaat krijgen, terwijl toch daar ook veel te winnen valt.
- >
- > Ad C. Dit pakket bevat de meeste behoeften waar wij als stichting in het verleden voor gepleit hebben. En die wij ook ervaren bij eigenaren.
- >
- > Toegevoegd zou nog kunnen worden meervoudige bewoning en deeltijdwonen als bron voor betaalbaarheid.
- >
- > Ad D. Bij eventuele voorbeeldprojecten is er het risico van ongelijke behandeling.
- >
- > Ten aanzien van 3.3 hebben we een suggestie i.v.m. het bouwblok.
- >
- > Nu is het zo dat er waardevolle cultuurhistorische gebouwen om
- > bedrijfs economische redenen worden opgeofferd aan het recht op
- > nieuwbouw. Vaak kunnen bestaande agrarische bedrijven niets met de oude gebouwen voor de reguliere bedrijfsvoering. In deze gevallen lijkt het redelijk om een nieuw of groter bouwblok toe te staan. Kan hiervoor een uitzondering worden voorgesteld?.
- >
- > Pag. 18 onder keuzen en consequenties
- >
- > De NED ook overeind houden voor neventakken op de agrarische bedrijven met cultuurhistorische gebouwen.
- >
- > Laatste pagina:
- >
- > Verpauperen agrarisch vastgoed.
- >
- > Is het niet veel beter om incentives te introduceren waarbij aloude
- > functies en beplanting op het erf ten behoeve van de biodiversiteit
- > worden gerealiseerd. Dit zou onderdeel kunnen zijn van
- > plattelandsbeleid en beleid gericht op vergroening. Het biedt ook een veel hoger rendement dan een enkele verpauperde boerderij mits er voldoende gebruik van gemaakt wordt.

>
>
> Wij hopen hierbij op voorhand nog wat nuttige suggesties te hebben gedaan.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Johanna Boogerd-Quaak
> Hans van Gorsel. Namens Boerderijstichting Zeeland
>
>

Inhoudelijke reactie op de ‘Discussienotitie voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018’ en input voor de op 10 oktober 2017 te houden consultatiebijeenkomst voor overheden

Inleiding

Na het vaststellen van de ‘Agenda voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018’ door Provinciale Staten in juni 2017, stellen Gedeputeerde Staten binnenkort een zogenoemde ‘kadernota’ op voor Provinciale Staten, waarin richtinggevende uitspraken worden gedaan over de Omgevingsvisie. Op 10 oktober 2017 zijn vertegenwoordigers van de Zeeuwse overheden (gemeenten, waterschap en Rijkswaterstaat) uitgenodigd om - ter voorbereiding van die kadernota - de hoofdlijnen van de omgevingsvisie te bespreken met gedeputeerde Schönknecht. Die bespreking vindt plaats op basis van de ‘Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018’.

In de vastgestelde ‘Agenda Zeeuwse Omgevingsvisie’ hebben Provinciale Staten 17 thema’s benoemd die in de aanloop naar de Omgevingsvisie nog nader uitgewerkt moeten worden. Voor die beleidsonderwerpen geldt dat het geldende provinciale omgevingsbeleid volgens ‘de Zeeuwse samenleving’ aangepast behoort te worden. Voor beleidsonderwerpen die niet in genoemde ‘Agenda’ zijn genoemd, voorzien Provinciale Staten geen grote wijzigingen.

In de ‘Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018’ zijn voor de 17 nog nader uit te werken thema’s enkele keuzeopties uitgewerkt. Om de voor- en nadelen van de keuzeopties goed in beeld te krijgen, hebben Gedeputeerde Staten in de maanden juli en augustus 2017 onder de Zeeuwse bevolking een digitale enquête uitgezet. Vervolgens is op 28 september 2017 een brede consultatiebijeenkomst met de maatschappelijke partners van het provinciaal bestuur gehouden. De bijeenkomst op 10 oktober 2017 is speciaal bedoeld voor bestuurders van overheden, vergezeld van hun ambtelijke ondersteuners.

De gedeputeerde wil tijdens de bijeenkomst op 10 oktober 2017 antwoorden op de volgende 3 vragen:

1. Wat zijn voor de gemeente Reimerswaal de prioritaire beleidsopgaven uit de discussienota;
2. Hoe kunnen de overheden in Zeeland die beleidsopgaven gezamenlijk aanpakken;
3. Wat betekent dit vervolgens voor hoe deze onderwerpen in de Zeeuwse Omgevingsvisie terecht komen.

Hieronder staat de gevraagde beantwoording.

Ad 1. Prioritaire beleidsopgaven voor de gemeente Reimerswaal en reactie op de opties

In de tabel op de volgende pagina is bij elk van de 17 beleidsopgaven aangegeven wat de insteek van de gemeente Reimerswaal is. Daarbij is per beleidsopgave gereageerd op de opties die genoemd zijn in de Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018.

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
1.1	Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)	<p>Voor de gemeente Reimerswaal is het wenselijk een extra beleidscategorie 'badplaatsen langs de Deltawateren' te introduceren. Indien Yerseke (en/of Hansweert na aanleg van het badstrand) in dat kader zouden kunnen worden beschouwd als (rivier)badplaats, zou optie C van toegevoegde waarde zijn. Dan zal voor die plaats(en) een streefbeeld moeten worden opgesteld voor de gewenste verhouding tussen permanente bewoning, deeltijdwonen en recreatieve verhuur.</p> <p>In de huidige situatie hebben we geen mogelijkheden om te sturen op deeltijdwonen. Woningen zijn in de bestemmingsplannen bestemd voor de huisvesting van een huishouden. Deeltijdwonen kan hierin plaatsvinden. Recreatief gebruik (en daarmee recreatieve verhuur) van woningen is niet toegestaan. Implementatie van optie C – met daarbij de benodigde regionale differentiatie-middelen – zou voor de toekomst een zinvol sturingsinstrument kunnen opleveren.</p>	nee
1.2	Verblijfsrecreatie	<p><i>Verblijfsrecreatieve ontwikkelingen in het achterland</i></p> <p>Ten aanzien van verblijfsrecreatie stelt de provincie een keuze voor tussen enerzijds de Kustvisie als uitgangspunt nemen voor overig Zeeland, met een rem op het toevoegen van eenheden, en anderzijds het voortzetten van het huidige beleid met een actualisering en een begrenzing van de toeristische hotspots. Beide keuzes hebben nadrukkelijk het beperken of zelfs het voorkomen van verdere uitbreiding van het aantal verblijfsrecreatieve eenheden op de grotere verblijfsrecreatieve terreinen als uitgangspunt. Er dient vooral te worden ingezet op kwaliteitsverbetering, innovatie en vernieuwing. Dit laatste kunnen wij onderschrijven, waarbij opgemerkt wordt dat kwaliteitsverbetering vaak een afname van het aantal plaatsen met zich meebrengt. Echter om de continuïteit van het bedrijf te waarborgen moet een uitbreiding van het bedrijfsareaal, met behoud van het huidige aantal eenheden, tot de mogelijkheden behoren. Bij uitbreiding van het bedrijfsareaal moet de ondernemer aantonen dat de uitbreiding noodzakelijk is voor een doelmatige bedrijfsvoering en continuïteit van het bedrijf. Daarnaast moet er sprake zijn 1 centrale bedrijfsmatige exploitatie. Wij pleiten voor optie B, maar dan zonder de in die optie aangekondigde begrenzing van de hotspots.</p> <p>Op het gebied van recreatie werken wij al jaren samen in de regio en wij willen dan ook graag de regio om in samenspraak met de regio te komen tot een gezamenlijke visie op het gebied van (verblijfs)recreatie.</p> <p>Yerseke verdient meer aandacht als 'hotspot', vanwege de functie die het dorp heeft als het centrum van de Nederlandse schaal- en schelpdierencultuur. Het dorp vervult daarmee een functie als elkweervoorziening voor (verblijfs)recreanten. Het gemeentelijke beleid wordt gericht op het versterken van de economische positie in combinatie met het verder uitbouwen van de (dag)recreatieve potenties die het dorp heeft, mede in relatie tot de cultuurhistorisch waardevolle oesterputten.</p>	alleen voor wat betreft Yerseke

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p><i>Jachthavens en watersport</i> Watersport is een belangrijke vorm van recreatie in Zeeland. Wij willen daarom de mogelijkheid openhouden voor uitbreiding van het aantal ligplaatsen voor onze jachthavens in Yerseke. Wij kunnen ons dan ook vinden in de voorgestelde optie A.</p> <p><i>Hotels</i> Indien zich een hotelketen wil vestigen in het achterland en aangetoond kan worden dat de behoefte hiervoor aanwezig is, dan moet deze ontwikkeling doorgang kunnen vinden. Wij kunnen ons dan ook vinden in de voorgestelde optie A.</p> <p><i>Ontbrekende thema's</i> In de discussienota wordt naar onze mening ten onrechte geen aandacht besteed aan de thema's 'gezondheidstoerisme' en 'dagrecreatie'. Deze thema's zijn voor toeristisch recreatief Zeeland van belang om aantrekkelijk te zijn en te blijven. Hierbij dient ook aandacht te zijn voor het concept 'Land in Zee'.</p>	
1.3	Landbouw	<p>In Reimerswaal is de landbouw een belangrijke economische pijler. Dit wensen wij zo te houden, door continuering van het huidige beleid. Wij zijn geen voorstander van het opstellen van regels om een snelle transitie te bewerkstelligen naar een duurzame(re) landbouwsector. De ontwikkelingen gaan vaak in rap tempo waardoor regels een barrière kunnen vormen in de ontwikkeling of transitie. De agrarische sector weet waar de kansen en behoeften liggen en kan door de huidige provinciale regelgeving hier snel op inspelen. Wij betreuren het dat de provincie geen aandacht schenkt aan de agrarische onderzoeksbedrijven. In Reimerswaal zijn er 2 toonaangevende agrarische onderzoeksbedrijven gevestigd (Limagrain Nederland B.V. en C. Meijer B.V., beide gevestigd in het buitengebied van Rilland). Deze onderzoeksbedrijven kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de door u genoemde issues zoals tekort aan zoet water, achteruitgang van de bodemvruchtbaarheid, door middel van veredeling van landbouwgewassen. Het is van groot belang dat deze bedrijven de benodigde uitbreidingsmogelijkheden krijgen om zich verder te ontwikkelen en toonaangevend te blijven.</p>	ja
1.4	Glastuinbouw	<p>In Rilland is een circa 100 hectare groot concentratiegebied voor glastuinbouw aanwezig. In samenspraak met de provincie staan wij open voor onderzoeken naar de mogelijkheden voor uitbreiding, met inachtneming van de regels omtrent de Programmatische Aanpak Stikstof en het voorzien in een adequate landschappelijke inpassing. Wij kunnen ons dan ook vinden in de voorgestelde optie B.</p>	nee
1.5	Intensieve veehouderij	<p>In Reimerswaal is een beperkt aantal intensieve veehouderijen gevestigd, die allemaal aan hun maximale omvang zitten. Wij hebben de afgelopen jaren diverse aanvragen ontvangen voor de verdere uitbreiding van de pluimveehouderijen, in het kader van</p>	nee

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>de verduurzaming van de pluimveesector. Deze intensieve veehouderijbedrijven willen wij faciliteren waar het mogelijk is. Wij kunnen ons dan ook vinden in de voorgestelde optie B, met als voorwaarde dat de uitbreiding moet passen binnen de milieuregelgeving en dat de Agrarische Adviescommissie Zeeland een positief advies uitbrengt.</p> <p>Wij onderschrijven de keuze om geen nieuwe intensieve veehouderijen toe te staan.</p>	
2.1	Ruimtelijke adaptatie	<p>De al lang bestaande waterkansenkaart heeft geen wezenlijke invloed gehad op de locatiekeuze. Het sturend maken van het bodem- en watersysteem (in de zin van het leidend principe) bij locatiekeuzes en gebiedsinrichting gaat te ver. Een uitbreiding van een bestaande kern gebeurt in aansluiting op bestaand bebouwd gebied en niet op een afstand van bijvoorbeeld 300 meter als het een laaggelegen gebied betreft. In dat geval wordt het gebied opgehoogd.</p> <p>Ruimtelijke adaptatie stopt niet bij de gemeentegrenzen, dus in dit licht bezien ondersteunen wij optie C om 1 regionale strategie te vormen. Er zijn voldoende bestaande samenwerkingsverbanden (SAZ+, Regio-overleg Klimaatadaptatie Zeeland) die zich bezighouden met klimaatadaptatiestrategieën waardoor er geen noodzaak is om een nieuw samenwerkingsverband op te richten. De provincie kan toetsingsgronden meegeven voor het locatiebeleid maar gemeenten blijven verantwoordelijk voor zowel het locatiebeleid als de uitvoering (genoemd in optie A). Wij opteren daarom voor een mengvorm van de opties A en C.</p>	nee
2.2	Meerlaagsveiligheid	<p>Het voorkomen van overstromingen is belangrijk voor de gemeenschap, die in 1953 zwaar te lijden heeft gehad van de watersnoodramp.</p> <p>Het regionaal overleg over de benodigde klimaatadaptatie is al gestart, en dat is een prima ontwikkeling. Wij zijn echter geen voorstander van het aanwijzen van overstromingsgevoelige zones met voorwaarden. Optie C spreekt opnieuw van een nieuw samenwerkingsverband en dat is overbodig. Voorgesteld wordt geen nieuw samenwerkingsverband aan te gaan, maar aansluiting te zoeken bij bestaande samenwerkingsverbanden (SAZ+, Regio-overleg Klimaatadaptatie Zeeland) die zich al bezighouden met klimaatadaptatiestrategieën. De provincie kan wat ons betreft toetsingsgronden meegeven voor het locatiebeleid maar gemeenten blijven verantwoordelijk voor zowel het locatiebeleid als de uitvoering. Daarmee wordt (grotendeels) geopteerd voor optie B.</p>	ja
2.3	Beschikbaarheid van zoet water	<p>De beschikbaarheid van zoet water is van essentieel belang voor de landbouw. De beschikbaarheid daarvan schiet nu al tekort. Wij pleiten voor het uitvoeren van onderzoek naar de mogelijkheden voor de vergroting van de aanvoer van zoet water. Het opvangen van meer regenwater is daarvoor onvoldoende.</p> <p>Bij kennisontwikkeling is het goed dat de provincie de regie voert, maar dan wel met gebruik van de (praktijk) kennis die bij bedrijven aanwezig is. Er wordt derhalve geopteerd voor een combinatie van de opties A en B.</p>	ja

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>Ook ten aanzien van het onttrekkingsbeleid pleiten wij voor een combinatie van de opties A en B. Wij vragen ons af of het onttrekkingsbeleid aanpassing behoeft naar aanleiding van de kennisontwikkeling van de laatste jaren. Er is veel meer bekend over aanwezigheid van zoet water in de bodem (hoeveelheid/diepte/locatie). Daarnaast is de klimaatverandering ook een proces dat mogelijk aanleiding geeft tot herziening van het huidige onttrekkingsbeleid. Het is belangrijk dat gebruikers weten wat ze kunnen verwachten van de overheid en hoe ze zelf kunnen anticiperen op veranderingen in de beschikbaarheid van zoet water. De dialoog met de eindgebruiker is en wordt al gevoerd. Deze biedt ook kansen om de doelmatigheid van het waterbeheer en het waterbewustzijn te vergroten. Keuze B is al ingezet en moet worden voortgezet. Afhankelijk van een realistisch onttrekkingsbeleid kan worden bepaald of optie A doorgevoerd moet worden. Deze optie kan niet op voorhand worden uitgesloten.</p>	
2.4	<p>Duurzame en hernieuwbare vormen van energie – zon, wind en water</p>	<p>Duurzame energie zal steeds belangrijker worden om te voorzien in de energiebehoefte enerzijds en een duurzamer milieu anderzijds. In Reimerswaal staan al heel wat windmolens rondom de kanalenbundel. Het huidige concentratiegebied voor windenergie in Rilland is voldoende om te kunnen voldoen aan de taakstelling met betrekking tot het opwekken van windenergie. De gemeente moet de regie voeren over de mogelijkheden voor upgraden en herschikken van de bestaande windparken. Het ruimtelijk beleid is gericht op het weren van incidentele molens. Wij wensen geen solitaire windmolens in de gemeente en een nieuw concentratiegebied is niet aan de orde.</p> <p>Er wordt regelmatig gevraagd naar mogelijkheden voor het aanleggen van zonneparken in het buitengebied. Wat betreft grootschalige grondgebonden zonneparken willen wij graag zelf de regie voeren. Wij kiezen daarom voor optie B.</p>	ja
3.1	Agrarisch erfgoed	<p>Wij vinden het geven van extra aandacht aan de cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen een goede zaak. Het alleen nog inzetten van de beschikbare middelen voor onderhoud, restauratie en eventueel herbesteding voor de boerderijen die geselecteerd zijn spreekt ons aan. In een eerder stadium hebben wij een reactie gegeven op de provinciale voorselectie. Deze selectielijst is - voor zover wij kunnen nagaan - tot op heden niet definitief vastgesteld.</p> <p>Wij opteren voor optie D, met dien verstande dat er geen gemeentelijke middelen worden ingezet en de mogelijkheden voor herbesteding van niet-cultuurhistorische boerderijen niet beperkt mogen worden.</p>	nee
3.2	Leefomgevingskwaliteit	<p>Uit het advies van de Commissie Structuurversterking en werkgelegenheid Zeeland (in de volksmond commissie Balkenende) dat is opgesteld naar aanleiding van de rapportage 'Zeeland in stroomversnelling' blijkt dat 'leefbaarheid' een belangrijke randvoorwaarde is om de structuur van de Zeeuwse economie te versterken. In de vorm van het project 'Aantrekkelijk Zeeland' werkt de</p>	ja

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>provincie — samen met de gemeenten en andere partijen in Zeeland — momenteel aan het opstellen van een samenhangend leefbaarheidsplan. De gemeente Reimerswaal heeft aangegeven een lokale pilot leefbaarheid uit te voeren. De opzet, werkwijze en ervaringen kunnen mogelijk worden toegepast in andere gemeenten.</p> <p>Het begrip 'leefomgevingskwaliteit' is naar onze mening beperkt tot een te klein aantal aspecten. Wij missen hier onder andere de aspecten mobiliteit, water en milieu.</p> <p>Voor het bereiken van het doel om gebieden in Zeeland donker, open en stil te houden, zijn de gebieden genoemd bij optie A naar ons oordeel voldoende. Ook voor wat betreft de regeling van de bescherming kiezen wij voor optie A.</p>	
3.3	Nieuwe Economische Draggers (NED's)	<p>Voor de vitaliteit van het buitengebied is het belangrijk de regeling in stand te laten. In de afgelopen jaren zijn er diverse initiatieven in het landelijk gebied mogelijk gemaakt met de regeling. Wij zijn daarom ook voorstander van het voortzetten van het huidige beleid (optie A). Niet alleen maakt de regeling de herontwikkeling mogelijk van leegkomende bedrijfsgebouwen, maar de regeling voorziet ook in de mogelijkheid nieuwe (neven)takken toe te voegen aan bestaande agrarische bedrijven.</p> <p>Bij het toestaan van een activiteit zal altijd rekening gehouden worden met aard, omvang, schaal en verkeersaantrekkende werking. Bij deze laatste afweging betrekken wij ook de wegbeheerder(s) zoals het waterschap.</p>	ja
3.4	Randen Deltawateren	<p>Wij willen de regie blijven voeren over ons eigen grondgebied en hebben geen behoefte aan (extra) kaders voor de randen van de Deltawateren. Om die reden opteren wij voor optie A.</p> <p>Langs de oevers van de Ooster- en Westerschelde moet meer ruimte zijn voor medegebruik door fietsers. Het netwerk van buitendijkse fietspaden dient te worden gesloten, waardoor de aantrekkelijkheid voor de (dag)recreanten wordt vergroot. De wens is meer camperplaatsen aan te leggen bij het slibdepot in Hansweert. Dat vergt medewerking van zowel de provincie als het waterschap Scheldestromen.</p>	ja
4.1	Bedrijventerreinen	<p><i>Mogelijkheden bij de totstandkoming van regionale bedrijventerreinenprogramma's</i></p> <p>Naast de bedrijfstakken 'uienverwerkende bedrijven' en 'grootschalige logistiek' verdient naar ons oordeel de bedrijfstak 'groothandel in schaal-, schelpdier- en vis' speciale aandacht. De ontwikkelingen in die bedrijfstak 'aquatische groothandel' leidt naar verwachting tot een specifieke ruimtebehoefte die direct verband houdt met de bedrijven die gevestigd zijn in Yerseke. Die ruimtebehoefte zal alleen gefaciliteerd kunnen worden op bedrijventerrein in Yerseke of in de directie omgeving van Yerseke. Dit aspect zal betrokken moeten worden bij de totstandkoming van het regionale bedrijventerreinenprogramma voor De Bevelanden.</p> <p>Voor wat betreft de bedrijfstak 'uienverwerkende bedrijven' in het buitengebied is eerder met de provincie</p>	ja

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>afgesproken dat deze categorie - mede vanwege het feit dat het hier om 'niet vrij verhandelbare bedrijfsgrond' gaat – een uitzonderingspositie zou krijgen en niet mee zou tellen in de bedrijventerreinprogrammering. Wij missen de expliciete bevestiging hiervan</p> <p>Het opnemen van bedrijfsvestigingslocaties op plaatsen waarnaar vanuit de markt aantoonbaar vraag naar is (optie A) spreekt ons aan, mits op een redelijke manier wordt omgegaan met het begrip 'aantoonbaar' en mits daarbij niet als uitgangspunt wordt gehanteerd dat er meteen 'aantoonbare vraag' moet zijn naar aanzienlijke oppervlakten van het in exploitatie te nemen bedrijventerrein. Het is echter de vraag hoe deze 'aantoonbare markt' wordt gemeten. Wij vinden dat alleen metingen die volgens een vooraf vastgelegde en geaccepteerde methodiek worden uitgevoerd een waarde hebben. Op dit moment komt het vaak niet verder dan een behoeftepeiling op basis van prognoses. De provincie maakt hier zelf ook gebruik van. Deze ramingen gaan uit van algemeenheden en zijn onvoldoende toegesneden op de lokale situatie.</p> <p>Optie B die uitgaat van het automatisch schrappen van bedrijventerreinen die niet binnen 10 jaar zijn uitgegeven gaat ons veel te ver. Het besluit om een terrein uit de exploitatie te nemen hoort bij de gemeenteraad te liggen, die daarbij alle relevante (planologische en financiële) aspecten kan afwegen.</p> <p>Daar komt bij dat optie B grote financiële risico's met zich meebrengt. Het betekent immers dat de bedrijfsbestemming van gronden op termijn vervalt, terwijl wel alle investeringen (in planvorming, grondverwerving en bouwrijpmaken) al wel zijn gedaan. Het BBV laat gemeenten in een voorkomend geval niet veel ruimte: de gemeente dient af te boeken en het verlies te nemen. Het geven van een andere bestemming aan het terrein zal in financiële zin niet makkelijk zijn. De nieuwe bestemming zal vaak minder waarde vertegenwoordigen, terwijl er nog wel behoorlijke kosten moeten worden gemaakt om de bestemming aan te passen. Ook de op de gronden drukkende boekwaarde zal hierbij een rol spelen. Een alternatief voor het vervangen van de bedrijfsbestemming kan mogelijk worden gevonden in het toestaan tijdelijk ander gebruik.</p> <p>De in optie C genoemde mogelijkheid om als provinciaal bestuur een vervangend bedrijventerreinenprogramma vast te stellen indien gemeenten binnen een regio geen overeenstemming kunnen bereiken, vinden wij aanvaardbaar. Daarbij plaatsen wij de kanttekening dat het niet zo mag zijn dat bestaande nog niet uitgegeven bedrijventerreinen daarbij worden geschrapt, mede vanwege de onder B genoemde grote financiële gevolgen voor de betrokken gemeente(n). Wij zijn van oordeel dat er altijd ruimte moet blijven voor hervestiging of uitbreiding van lokale bedrijven, indien kan worden aangetoond dat het bedrijf gebonden is aan de gemeente. Er is dan immers sprake van een</p>	

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>'aantoonbare vraag'.</p> <p><i>Mogelijkheden voor een betere aansluiting op de markt</i></p> <p>In het algemeen merken wij op dat er vaak een periode van 5 tot 10 jaar verstrijkt tussen het besluit om een bedrijventerrein te ontwikkelen en het moment waarop dat terrein daadwerkelijk kan worden aangeboden aan gegadigden. Het in beeld krijgen van de potentiële vraag moet gebeuren voordat het besluit wordt genomen om een terrein te gaan ontwikkelen. Dat is per definitie een hachelijke aangelegenheid, omdat er zich in de tijd tussen planvorming en grondverwerving enerzijds en gronduitgifte en vergunningverlening anderzijds allerlei ontwikkelingen kunnen voordoen die de daadwerkelijke vraag op het moment van uitgifte van het terrein beïnvloeden.</p> <p>De als optie A geschetste aanpak, waarbij gemeenten bedrijven consulteren om de vraag beter in beeld te krijgen kan zinvol zijn voordat de daadwerkelijke aanleg van een planologisch geregeld terrein wordt gestart.</p> <p>De in optie B genoemde verplichting om bedrijventerreinenprogramma's voor te leggen aan onafhankelijke deskundigen gaat naar onze opvatting te ver. Over het algemeen hebben gemeenten een goed beeld van de te verwachten vraag. Mocht dat niet zo zijn, dan kan de gemeente op basis van eigen afwegingen eventueel besluiten om een extern advies te vragen over het al dan niet aanleggen van een bepaald terrein.</p> <p>Wij zien geen meerwaarde in optie C, waarbij uitgegaan wordt van 'rechtstreekse' inspraak van bedrijven uit de regio bij de totstandkoming van de bedrijventerreinenprogramma's. Individuele bedrijven zullen over het algemeen geen afgerond beeld hebben over de te verwachten vraag in sectoren waarin zij niet actief zijn. Ook lijkt het ons denkbaar dat er ongewenste concurrentieoverwegingen een rol gaan spelen bij een dergelijke inspraakronde.</p> <p><i>Mogelijkheden voor bijzondere bedrijfstakken</i></p> <p>Wij onderschrijven optie A, waarbij het maken van uitzonderingen voor specifieke bedrijfstakken geheel wordt overgelaten aan de gemeenten in het kader van het opstellen van regionale bedrijventerreinenprogramma's.</p> <p>Wij zien geen meerwaarde in het implementeren van optie B, die uitgaat van het opnemen van een aparte categorie 'uienverwerkende bedrijven met een oppervlakte van meer dan 1 hectare' in de bedrijventerreinenprogramma's. Deze bedrijven zijn zeer specifiek en uniek. Bedrijven met een concrete uitbreidingswens moeten binnen bepaalde grenzen kunnen uitbreiden, maar alleen indien deze uitbreiding door het bedrijf deugdelijk gemotiveerd kan worden en indien de gewenste uitbreiding ruimtelijk inpasbaar is.</p> <p>Wij zijn geen voorstander van optie C, waarbij een</p>	

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>aparte categorie in het leven wordt geroepen voor grote logistieke bedrijven met een oppervlakte van meer dan 4 hectare. Het lijkt ons erg waarschijnlijk dat het bedrijventerrein 'De Poort' in Rilland in verband met zijn relatief beperkte omvang dan buiten de boot valt als vestigingsplaats voor grotere logistieke bedrijven, terwijl dat terrein vanwege de strategische ligging ervan ten opzichte van de Zoom-As heel geschikt is voor de vestiging van enkele logistieke bedrijven. Ondanks het stroeve verloop van de uitgifte van bouwgrond op dit terrein vinden wij het belangrijk dat de gemeente Reimerswaal die bedrijfstak kan blijven bedienen.</p>	
4.2	Stedenbeleid	<p>Wij onderschrijven de integrale gezamenlijke aanpak van centrumgebieden in de steden volgens optie A. Hiermee wordt het mogelijk om verbanden in problematiek te zien en de verschillende kwaliteiten van de steden te erkennen. Belangrijk hierbij is dat de steden zich als 'unieke parels' kunnen ontwikkelen en niet allemaal hetzelfde doen of willen zijn.</p> <p>Door de woningbouw in de 4 Zeeuwse steden te bundelen, worden de kwaliteiten van de Zeeuwse dorpen miskend. Deze kwaliteiten zijn juist bepalend voor het grootste deel van de kenmerken van de provincie en voor de (leef)kwaliteit van Zeeland. Concentratie van de woningbouwontwikkeling in de 4 steden zorgt ervoor dat de ontwikkelmogelijkheden in de (nu nog vaak vitale) dorpskernen worden geblokkeerd. Zeeland is juist bij uitstek een landelijke provincie met veel dorpen, waar een belangrijk deel van de bevolking zeer bewust woont en leeft. Ook daar moet voldoende aandacht worden besteed aan herstructurering en inbreiding. In sommige dorpen bestaat ook behoefte aan uitbreiding van het aantal woningen. Zeker in de gemeente Reimerswaal is er sprake van een groeiende behoefte aan woningen als gevolg van de verwachte huishoudenstoename. In Reimerswaal is er immers ook in het meerjarenperspectief sprake van een positief geboortesaldo. Het is belangrijk op basis van lokale en regionale detailinformatie te zorgen voor voldoende differentiatie en ontwikkelruimte in het provinciaal woonbeleid.</p> <p>Ten aanzien van optie B merken wij op dat het hiermee onmogelijk wordt voor een groeiende groep mensen om in de dorpen te blijven wonen. Uiteraard dienen de voorzieningen binnen de steden optimaal geregeld te zijn. Dat hier ook vanuit omliggende dorpen gebruik van wordt gemaakt en dat de bereikbaarheid van die voorzieningen om die reden prioriteit krijgt is ook een vanzelfsprekendheid. Het op peil houden van een voorzieningenniveau kan naar onze mening echter niet worden bereikt door het bundelen van woningbouw in de 4 Zeeuwse steden.</p> <p>Juist door het verbeteren van de <i>bereikbaarheid</i> van de steden en voorzieningen krijgt iedereen de mogelijkheid om gebruik te maken van de stedelijke voorzieningen. Afgewogen nieuwbouw moet naar ons oordeel dan ook buiten de 4 steden mogelijk blijven, juist om de leefgemeenschappen in de dorpskernen te kunnen</p>	nee

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>behouden. Wij vinden het behoud van de leefbaarheid in de dorpen belangrijk. Voorkomen moet worden dat de dorpen worden 'leeggezogen' door de woningbouwontwikkeling te beperken tot de steden. Ook de ontwikkelingsmogelijkheden van voorzieningen die direct de leefbaarheid in kleine kernen beïnvloeden, dienen behouden te blijven. Het concentreren van grootschalige voorzieningen met een groter aantrekkingsgebied past goed bij de 4 steden, als er tevens wordt geïnvesteerd in een uitstekende bereikbaarheid vanuit de (omliggende) dorpen. Belangrijker dan het concentreren van woningbouw in de 4 steden vinden wij het sturen op kwaliteit en op diversiteit in woningtypes in de dorpen. Er moet gebouwd worden op basis van aantoonbare behoefte. Zoals wij eerder hebben aangegeven, ligt deze (uitbreidings)behoefte niet alleen in de 4 steden. Optie C beschouwen wij als een goed initiatief. In de praktijk blijkt echter dat de problematiek van leegstaand vastgoed zich ook voordoet buiten de 4 steden. Deze problematiek beïnvloedt ook de leefbaarheid in dorpen. Wij vinden dat hier ook aandacht voor moet zijn, om de kwaliteit van de Zeeuwse dorpen te kunnen behouden.</p> <p>De 3 opties overziende, al dan niet in combinatie met elkaar, ontstaat bij ons de indruk dat de provincie een beleid nastreeft van concentreren van ontwikkelingen in de 4 Zeeuwse steden. Enerzijds kunnen we begrijpen dat de provincie hieraan denkt om te kunnen zorgen voor behoud van een sterk voorzieningenniveau in die steden. Anderzijds zijn wij van mening dat de provincie hiermee wegkijkt van datgene dat de provincie zo sterk maakt, namelijk leefbare kernen die zelfstandig kunnen bestaan, mede dankzij de nabije aanwezigheid van voorzieningen in de (Zeeuwse) steden. De Zeeuwse dorpen kennen vaak hechte leefgemeenschappen die specifiek kiezen voor wonen in een bepaalde (kleine) kern, inclusief de beperkingen die dit met zich meebrengt. Het is naar ons idee onjuist om het provinciale beleid alleen te richten op concentratie van woningbouw en voorzieningen in de steden, omdat de vitaliteit van de kernen buiten die 4 steden daardoor in het gedrang komt. Graag zien wij dat de provincie zich juist richt op versterking van de leefbaarheid in de kleine kernen (met hieraan gerelateerd de onderwerpen als woonbeleid, voorzieningen en dergelijke zoals bij stedenbeleid wordt genoemd). Daarnaast zijn wij van mening dat het een utopie is om de Zeeuwse steden te laten concurreren met de grotere steden op wat grotere afstand (zoals Breda, Antwerpen en Rotterdam). Juist de kleinschaligheid geeft de steden karakter en is tekenend voor het Zeeuwse karakter. Het is belangrijk dat de provincie blijft zoeken naar hetgeen de 4 Zeeuwse steden onderscheidt van de grotere steden en dit als kwaliteit te gaan zien, verder te ontwikkelen en uit te dragen.</p>	
4.3	Wonen en woonwensen	Kiezen voor optie C (= huidige beleid + hanteren van uitwisselbare 'bouwtitels' + extra inzet door corporaties,	ja

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>gemeenten en lokale gemeenschappen) levert naar verwachting de beste resultaten op voor de leefbaarheid en vitaliteit in de kleine kernen. Daarbij is het belangrijk dat er niet alleen voor wordt gekozen om kaders op te stellen die voor de hele provincie gelden, maar dat erkend wordt dat er regionale verschillen zijn. De provincie moet hierin differentiëren en een rol spelen om de gemeenten (bestuurlijk) gezamenlijk verantwoordelijk te maken voor de aanpak van de problematiek. Hierbij hoort wellicht een 'zwaardere' rol voor de provincie dan in de huidige situatie. Met een systeem waarbij 'gehandeld' kan worden in 'bouwtitels' (die bijvoorbeeld kunnen ontstaan door het slopen van woningen, met de verplichting in bestaand bebouwd gebied te herbouwen) kan worden ingegrepen in (de kwaliteit van) het bestaand bebouwd gebied. Dat is een veelbelovende gedachte om de problematiek van leegstand en verpaupering praktisch op te lossen. Die aanpak staat of valt met de rol die de provincie neemt. Het (volledig) neerleggen van deze verantwoordelijkheid bij de lokale besturen is niet functioneel, vanwege de bovenlokale effecten.</p>	
4.4	Agrarisch vastgoed	<p>De verwachting is dat in 2030 70% van de op dit moment aanwezige agrarische bouwvlakken niet meer als zodanig in gebruik is. In bepaalde regio's zal dit wellicht het geval zijn, maar de verwachting voor Reimerswaal is rooskleuriger. Wij wensen dan ook een voortzetting van het huidige beleid.</p> <p>Optie B1 zal naar ons oordeel voor vertraging zorgen bij de schaalvergroting van de bestaande agrarische bedrijven als er eerst gekeken moet worden naar een herstructurerings- of saneringsmogelijkheid. Wij kunnen instemmen met het feit dat de provincie een saneringsplicht hanteert bij het toestaan van een nieuw agrarisch bouwvlak. Deze saneringsopgave kan bestaan uit daadwerkelijke sanering of een financiële bijdrage.</p> <p>Een sloopplicht voor nieuwe agrarische opstallen zoals u verwoordt onder variant B2 zorgt voor extra administratie en vergt extra inspanning van onze handhavers. Wij kunnen ons daar niet mee verenigen en pleiten voor voortzetting van het huidige beleid.</p> <p><i>Ruimte voor Ruimte regeling</i></p> <p>Ook op dit punt vinden wij een voortzetting van het huidige beleid wenselijk, om de volgende reden. Door de Ruimte voor Ruimte regeling hebben stoppende agrariërs een kostendrager voor de sanering van opstallen. Wij kunnen ons vinden in de verhoging van de oppervlakte van te slopen opstallen. Echter een verdubbeling van de te slopen opstallen vinden wij te veel. Hierdoor wordt het lastig om de veelal kleinere oude boerderijen te saneren. Een verhoging naar 750 m² voor het kunnen bouwen van een extra woning ligt meer voor de hand. Uiteraard dient bij het toepassen van de Ruimte voor Ruimte regeling rekening te worden gehouden met de regionale woningbouwprogrammering. Wat betreft de provinciale sloopleening vragen wij ons af waaruit de bijdrage betaald gaat worden. In het verleden</p>	nee

nr.	Beleidsopgave	opmerkingen	prioritair voor Reimerswaal
		<p>is er sprake van geweest om een saneringsbijdrage (vereveningsbijdrage) te vragen bij uitbreiding van agrarische bedrijven. Deze ontwikkeling vinden wij onwenselijk. De agrarische bedrijven kunnen beter in de omgevingskwaliteit investeren dan een bijdrage leveren voor een sloopregeling die ook in andere regio's benut kan worden.</p> <p>Verpaupering opnemen als alternatieve strategie ten behoeve van meer biodiversiteit in het buitengebied vinden wij ongewenst. Wij verwachten een ongewenste aantasting van de omgevingskwaliteiten als leegstaande agrarische gebouwen aan hun lot overgelaten worden. Wij vrezen daarnaast voor het ontstaan van gevaarlijke situaties.</p> <p>Wij zijn voorstander van het behoud van de huidige ruime NED-regeling (zoals aangegeven bij punt 3.3) in combinatie met het behouden van de Ruimte voor Ruimte regeling.</p>	

Ad 2. Samen aan de slag

Voornamelijk binnen de regio De Bevelanden wordt al intensief samengewerkt op de thema's wonen, werken en recreëren. In voorkomende gevallen wordt vanzelfsprekend samengewerkt met andere overheden en met belanghebbenden en belangstellenden.

Ad 3. Verwerking van de beleidsonderwerpen in de Zeeuwse Omgevingsvisie

In de tabel hierboven is per beleidsthema aangegeven op welke manier de gemeentelijke belangen naar ons oordeel verwerkt behoren te worden in de provinciale Omgevingsvisie 2018.

4a. 171011 inbreng Schouwen-Duiveland Consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie.pdf

4b. brief aan GS van Zeeland d.d. 06-10-2017 inzake agenda Zeeuwse Omgevings....pdf

Algemene reactie

- Met betrekking tot het proces: de tijdsperiode van 1 week is te kort om inhoudelijk te kunnen reageren. We vragen om de mogelijkheid om nog schriftelijk te reageren op de discussienota.
- Waarom zo'n haast bij de provincie? Is het niet beter te spreken van een Omgevingsplan Plus onder de huidige Wet ruimtelijke ordening? Als eerste stap naar een integrale Omgevingsvisie?
- De provincie moet naar de kracht en positie van de provincie als eenheid kijken. Er moet ruimte zijn voor regionale verschillen. We vragen de provincie te sturen op doelen.
- Bij de keuzen in deze discussienota is niet duidelijk opgenomen wat je er mee wil bereiken. De doelen ontbreken. Hierdoor kan de gemeente ook niet volledig inhoudelijk reageren.
- Het proces is onduidelijk omdat er in de Kustvisie en Oosterscheldevisie, Energietransitie, Gezond in Zeeland, nog veel vragen moeten worden opgelost die in de discussienota ook aan de orde komen. Het maakt het er niet overzichtelijker van. En hoe zit het met de maatschappelijke opgaven uit de Economische Agenda: Beleef Zeeland (waaronder vrijetijdseconomie), Zichtbaar Zeeland (gebiedsmarketing en -promotie), Aantrekkelijk Zeeland (leefbaarheidsagenda), Circulaire economie en energietransitie, Havensamenwerking. De discussienota komt te vroeg als je met de provinciale organisatie nog een integratieslag moet maken met de zogeheten koersbijekomsten, daar kunnen mogelijke andere oplossingen uitkomen die nu niet in deze discussie meegenomen zijn. Er worden nu al problemen en mogelijke oplossingsrichtingen met consequenties benoemd. Wat ontbreekt is de hoofdlijn/hoofdlijnen waar het om gaat (is dat Zeeland 2040? Verduurzamen?). Je kunt geen oplossingen bedenken als je de hoofdlijnen of doelstellingen niet weet of hebt aangegeven. Er wordt op een gestructureerde manier een poging gedaan om de integratieslag te maken maar meteen op een lager schaalniveau, we moeten het eerst hebben over de integratie van de doelstellingen om vervolgens te komen tot de oplossingen die nodig zijn in het omgevingsbeleid.
- We missen hier een integrale visie op de fysieke leefomgeving. In de nota gaat het om deeldiscussies. Voorbeeld: Er wordt erg ruimtelijk gedacht. Bijvoorbeeld voor het economisch-recreatieve probleem van jachthavens gelijk in de reflex van een rem op ligplaatsen. De vraag is waar het probleem ligt en wat het begin van de oplossing is. Hetzelfde geldt voor de kavels en vastgoedbank. Er kunnen andere oplossingsrichtingen vanuit het probleem denkbaar zijn.
- En de discussie moet ook gaan over de verdeling van de rol en verantwoordelijkheid tussen provincie en gemeenten.
- De Zeeuwse Omgevingsvisie moet aandacht schenken aan beleid dat je als regio, provincie, krachtiger maakt. Uitnodigend aan gemeenten om er aan bij te dragen. Het beleid wordt beter als je allemaal meedoet, en je wilt ook meedoen als gemeente want je ziet het voordeel van samenwerking. Samenwerken om problemen op te lossen en kansen te grijpen. De nota gaat nu heel erg vanuit de sturingsvraag en het maken van beleid op basis van de huidige Wro. De omgevingswet komt er omdat de oude structuren niet tot het juiste beleid hebben geleid. Het is jammer dat dat in dit proces niet wordt meegenomen. Vanuit dit perspectief is het logischer dat er een proces is via een bottom-up gerichte benadering en vanuit de coördinatiebehoefte die bij gemeenten ontstaat voor bovengemeentelijke vraagstukken en intergemeentelijke conflicterende belangen in relatie tot goede ruimtelijke ontwikkelingen (bijv. de strijd om woningbouw en bedrijventerreinen).

Inhoudelijke reactie op de prioritaire beleidsopgaven

Wat zijn voor Schouwen-Duiveland de prioritaire beleidsopgaven uit de discussienota;

1. De opgaven waar we in Zeeland voor komen te staan:
 - a. demografische ontwikkeling,
 - b. doorgaande decentralisering,
 - c. doorgaande informatisering,
 - d. veranderingen in de zorg,
 - e. de aantrekkelijkheid van de steden rondom ons als Zeeland,
 - f. de energietransitie,
 - g. klimaatopgaven (klimaatadaptatie),
 - h. keuze in de landbouw, recreatie en industrie.
2. Wat willen we behouden aan kwaliteiten en waar liggen de kansen voor ontwikkeling (bijv. wierenteelt voor zowel consumptie in allerlei toepassingen, biobased materiaal, afvanger van CO2 en hulpmiddel bij geleiden van waterstromen en dus zandhonger/kustverdediging). Zo zijn er wel meer toe noemen.
3. Prioritaire beleidsopgaven zijn:

- a. behouden van bestaande kwaliteiten (groen blauwe oase):
 - b. ruimtegebruik op water, zo mogelijk meervoudig (visserij, zeevier- en algenteelt, recreatie en beroepsvaart), waterrecreatie (naar nieuwe modellen maar wel vanuit de sector, niet vanuit de overheid),
 - c. kwaliteit van verblijfsrecreatie (met modellen waar de sector e.e.a. in op kan pakken, niet top-down uit overheid),
 - d. kwaliteit van kernen (vanuit leefbaarheid en vitaliteit, niet vanuit voorschrijven woningcontingent),
 - e. kwaliteit platteland (aquacultuur op land blijft duur, er wordt al heel veel gedaan aan zilt resistent telen – dus zilte en zoute landbouw, daarnaast zoetwater beschikbaarheid en smartfarming voor grootschalige landbouw),
 - f. inzet ruimte voor energietransitie (wind- en zonne-energie, voor zonnepanelen bijv. eerst grote daken en dan pas land), energie uit water.
 - g. zorg en voorzieningen – bereikbaarheid en behoud van voorzieningen, onderwijs – niet Campus Zeeland als stenen gebouw maar coherent en voor studenten zeer aantrekkelijk en bijzonder samenwerkingsverband,
 - h. klimaatadaptatie en kustverdediging in relatie tot omgaan met N2000 gebieden en behoud natuurwaarden.
 - i. Behoud cultuurhistorie en landschapswaarden/artefacten voor cross-overs met recreatie/toerisme en leefbaarheid.
 - j. Bereikbaarheid (over land en water). Voor Schouwen-Duiveland in het bijzonder bereikbaarheid op het eiland (inspelen op vraag in plaats van aanbod) en ontsluiting oostelijk naar Randstad.
4. Hoe kunnen de overheden in Zeeland die beleidsopgaven gezamenlijk aanpakken;
- a. Bottom-up, vanuit de issues/vraaggestuurd, via ontwikkelopgaven, vooral ook manier van werken (ander houding en gedrag) vanuit gemeenten, coördinatieopgaven en afstemming met andere overheden bovengemeentelijk (provincie maar ook Waterschap en RWS).
 - b. Samenwerking. Provincie mag het trekken maar moet het niet gaan dicteren.
 - c. Daarnaast is een belangrijk vraagstuk is de informatiebehoefte en informatie-uitwisseling tussen overheden.
5. Wat betekent dit vervolgens voor hoe deze onderwerpen in de Zeeuwse Omgevingsvisie terecht komen?
- a. Dit betekent een proces opzetten waar vanuit bottom-up de bovenregionale issues, afstemmings- en coördinatievraagstukken naar boven komen en welke bevoegde gezagen en bovenregionale overheden daar een rol in spelen/hebben. Om dan vervolgens ontwikkelgericht en redenerend vanuit het probleem /vraagstuk / ontwikkeling die op ons afkomt procesafspraken en randvoorwaarden aan ontwikkelrichtingen te formuleren. Gericht dus ook op wederzijds draagvlak en niet vanuit een top-down benadering vanuit de provincie met als risico dat te snel in een oplossingsrichting of beperking wordt geschoten zonder het werkelijke onderliggende probleem goed te kennen (vraag achter de vraag).
 - b. Sturende rol van de provincie op doelen (provinciaal, regionaal overschrijdend). Gemeenten sturen ook op doelen (lokaal gericht/specifiek op gemeentelijke doelen). Er moet maatwerk mogelijk zijn per regio.
 - c. Naast visie/plan en de verordening, de programma's koppelen aan de visie. De visie is de integrale paraplu waaronder de uitvoering/uitwerkingen en monitoring/bijstelling/verantwoording vallen. Als geheel instrumentarium benaderen.

Inhoudelijke reactie op de beleidsonderdelen in de discussienota

1.1: Deeltijdwonen

Dit is alleen een issue in bepaalde gebieden in Zeeland en ook in onze gemeente. Niet alle gebieden hebben met deeltijdwonen te maken, het bieden van 1 oplossing/ beleid is wellicht dan ook niet handig. De keuzes gaan vooral in op nieuwe realisatie van deeltijdwonen, in onze gemeente speelt het issue Deeltijdwonen eigenlijk alleen in de bestaande woningvoorraad. En dan vooral in sommige dorpen/straten. Op veel bestaande recreatieterreinen is nu binnen onze gemeente geen verplichte verhuur, dus het schrappen van deze plicht voegt weinig toe.

De laatste keuze geeft wellicht het beste aan waar het gaat om. "het behouden van kwalitatief, hoogwaardige en leefbare kernen". Deeltijdwonen moet geen doel op zich zijn, maar in evenwicht zijn met regulier wonen en recreëren in een kern. Hoe? dat zal per kern verschillend kunnen zijn.

Daarnaast zie ik een grote relatie met de Zeeuwse kustvisie, de gemeentelijke THS en Woonvisie. We moeten hier provinciaal en gemeentelijk in deze beleidsstukken wel op een lijn zitten. Wat gaat nu waar besproken en bepaald worden?

1.2 Verblijfsrecreatie

Gemeente stelt gezamenlijk met een denktank van belangenorganisaties en kennisinstellingen op het gebied van toerisme een Visie Toerisme (Visie toeristische hoofdstructuur) op. De Kustvisie en de uitwerkingen daarvan zijn belangrijke input.

Er komt op dit onderwerp nog een reactie op deze discussienota.

Kustvisie als uitgangspunt nemen voor heel Zeeland is veel te kort door de bocht. Eerst de vraag en problemen duidelijk hebben. Je kunt op basis van deze discussienota niet zeggen of je wel of niet regionale ontwikkelingslocaties langs de wateren wil houden.

Onlangs hebben betrokken partijen in een bijeenkomst over de Oosterscheldevisie geconstateerd dat het toeristisch bedrijfsleven het helemaal niet ziet zitten om de kustvisie als uitgangspunt voor heel Zeeland te nemen. Ze zijn van mening dat de recreatiedruk elders in Zeeland niet vergelijkbaar is met die aan de kust en dat er daarom voor het achterland veel minder kans is op een enorme versterking. Het liefst willen ze niets geregeld hebben. Voor Schouwen-Duiveland geldt dat wij het kleinschalig kamperen niet verder willen beperken dan nu al gebeurt, maar dat we voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen buiten niet open staan. Er was echter vele discussie met NGO's hierover. Zij wilden wel op de voet van de Kustvisie verder gaan met het invullen van mogelijke uitbreiding van verblijfsrecreatie. Als we dat zouden volgen dan zou om die reden optie B de voorkeur hebben.

Gemeenteraad S-D heeft voor de regionale ontwikkelingslocatie Schelphoek een integrale gebiedsvisie vastgesteld deze is tot stand gekomen na een uitgebreid participatieproces met vele stakeholders waarin ook provincie, rijk (RWS, SBB) vertegenwoordigd. De daar opgenomen ontwikkelingsmogelijkheden dienen die door de vele stakeholders gedragen worden mogelijk te blijven.

1.3 Landbouw

De huidige doelstelling is om de eigenschelijkheid van de sector te bevorderen (faciliteren gewenste ontwikkelingen) en in het verlengde daarvan schaalvergroting, verbreding, specialisatie, intensivering en innovatie te faciliteren. Omdat bedrijven in de landbouwsector steeds vaker tegen grenzen aanbotsen is focus in het beleid noodzakelijk. De provincie stelt nu als doel de sector duurzamer te maken.

Ontwikkelingen zijn mogelijk mits ze het duurzamer worden van de sector niet negatief beïnvloeden. Dit is een prima uitgangspunt. Keuze B past het meest passen bij de sturingsfilosofie van de Omgevingswet.

Bij de andere keuzemogelijkheden hebben we de volgende opmerkingen:

A: hierbij is het uitgangspunt dat die ontwikkelingen met negatieve invloed op de omgeving niet worden ondersteunt, maar wat als het een ontwikkeling is met plussen en minnen waarbij overall het een plus is, worden die met deze keuze onmogelijk? Denk aan het mengpaneel van de Omgevingswet.

C: inzetten op landschappelijke diversiteit, is dat een doel op zich? We zouden eerder inzetten op behoud en versterken van bestaande landschappelijke kwaliteiten.

D: Natuurinclusieve landbouw, is zoals het kader stelt een vorm van duurzame landbouw. Focus aanbrengen binnen verduurzaming is volgens ons niet wenselijk. Het zet onnodig andere duurzame oplossingen op afstand.

1.4 Glastuinbouw

Voor Schouwen-Duiveland richt zich dit op de concentratiegebieden Oosterland en Sirjansland. Bekend is dat de glastuinders in beide gebieden willen samenwerken om er een aaneengesloten concentratiegebied van te maken. De gemeente heeft hier nog geen standpunt over ingenomen. Als er sprake kan zijn van een uitbreiding dan is een landschappelijke inbedding en waardecreatie c.q. kwaliteitsimpuls voor het gebied een voorwaarde.

1.5 Intensieve veehouderij

Het doel is nog steeds om nieuwvestiging van intensieve veehouderij uit te sluiten en aanwezige bedrijven die willen verduurzamen (kwalitatieve insteek) ontwikkelruimte te bieden. Wat verstaan we onder intensieve veehouderij? Dek de definitie de lading nog? Kijken we naar de mogelijkheden die de Omgevingswet ons gaat bieden denken we aan een systeem waarbij je de bestaande emissie als uitgangspunt neemt. Zolang de emissie niet wijzigt is uitbreiding mogelijk. Voor de bestaande bedrijven op Schouwen-Duiveland is dit bekeken en de voorzichtige conclusie is dat als je dit als uitgangspunt neemt alle bedrijven in meer of mindere mate nog kunnen groeien in hun bedrijfsvoering.

Ons voorstel is om een keuze toe te voegen waarbij je de emissie van het bedrijf als uitgangspunt neemt. Verder vragen we aandacht voor de geitenhouderij. Een expliciete uitspraak hierover in het provinciale beleid is welkom gelet op de ontwikkelingen in andere provincies (voorzien dat er vraag naar gaat komen

na er in Noord-Brabant en Gelderland geen ruimte meer wordt geboden). Gelet op de gezondheidsrisico's zijn we terughoudend om geitenhouderijen op Schouwen-Duiveland te vestigen. Dit vraagt in ieder geval om na te denken onder welke condities deze tak voor de omgeving aanvaardbaar is.

2.1 Ruimtelijke adaptatie.

Op dit moment wordt er door de Zeeuwse gemeenten, het waterschap en de provincie al samengewerkt om inzicht te krijgen in de klimaatbestendigheid van de openbare ruimte. Hier is een projectplan voorgemaakt en wordt door de projectgroep een strategie bedacht hoe het een en ander vorm kan krijgen. Eigenlijk dus keuze B. Keuze A is een stap terug en onverstandig. Keuze C is een te grote stap voorwaarts. Hierin gaat de provincie bepalen wat de gemeenten moeten gaan doen. Daarbij is het maar de vraag of de provincie ook de capaciteit en mogelijkheid heeft om hier een grote broek voor aan te trekken. Het project regionale waterkeringen kampt op dit moment ook met vertragingen door te weinig beschikbare capaciteit.

2.2 Meerlaagsveiligheid.

Project normering regionale waterkeringen was bedoeld om een optimalisatieslag te maken. Door goed en integraal na te denken kan je door kleine wijzigingen misschien wel heel veel effect halen op de gevolgen van de klimaatverandering. Optimalisering moet daarom doel blijven van het project. Mogelijkheid A valt daarmee af. Mogelijkheid C is wederom erg ambitieus gezien de menskracht die beschikbaar is.

Een goede regie vanuit de provincie zou voor zowel 2.1 als 2.2. wel noodzakelijk zijn om resultaat te kunnen behalen.

2.3 Beschikbaarheid van zoet water.

Om meer van de watersystemen te weten te komen en te weten wat zout water voor nadelen heeft is kennisontwikkeling onontbeerlijk.

Duurzaam onttrekken is noodzakelijk. Bewust worden van de mogelijkheden en onmogelijkheden. Dat betekent een strikter toekenningsbeleid voor onttrekkingen.

2.4 Duurzame energie

Voor de energietransitie is er verandering nodig. Optie A is daardoor geen reële. Er zal in de omgevingsvisie richting gegeven moeten worden hoe hiermee om te gaan. Dat geldt voor zowel zonne- als windprojecten. Een groei van 2,5 de huidige energie zorgt niet voor energieneutraal. De vraag is of een factor van 2,5 ook voldoende groot is om op een goede manier de energietransitie te doorlopen.

3.1 Agrarisch erfgoed

Doelstelling is om waardevol agrarisch erfgoed (aanwijzing door provincie mits toestemming eigenaar) meer mogelijkheden te geven dan niet waardevol bestempeld agrarisch erfgoed. Voor Schouwen-Duiveland is slechts een klein aantal agrarische complexen in beeld. De gedachte is goed dat je die locaties die erg waardevol zijn meer mogelijkheden biedt in de hoop dat je ze daarmee in stand kunt houden. Planologische mogelijkheden (extra woningen/verblijfsrecreatie/bedrijfsmogelijkheden) zijn niet de oplossing omdat invulling in de praktijk moeilijk blijkt (zie resultaat ruimte-voor-ruimte-regeling). Misschien moet het meer in de advies/ondersteuningskant gezocht worden. De ondersteuning moet het laagdrempelig maken voor eigenaren om het erfgoed te behouden en invulling te geven aan bebouwing. De ondersteuning zou dan in de vorm van een onafhankelijk persoon (goed bekend binnen de provincie en met lokale kennis) moeten zijn die kennis heeft van cultuurhistorische bebouwing, de gemeentelijke en provinciale regelingen kent en processen begrijpt en op gang brengt en verbinding kan leggen met andere ontwikkelingen. Daarnaast moet deze persoon op de hoogte zijn van financiële regelingen.

3.2 Leefomgevingskwaliteit

De donkere gebieden moeten donker blijven. Dit geldt voor alle gebieden. Zeker in hele open gebieden die donker zijn, geeft een lichtbron een enorme verstoring in een groot gebied.

Open gebieden moeten zoveel mogelijk open blijven. Nieuwe ontwikkelingen moeten daarmee rekening houden. Liever hele compacte kleine bebouwingen, dan grote verrommelde open gebieden. Wel moet er economisch wat mogelijk zijn. Het gebied moet niet op slot. Het zelfde geldt voor de stille gebieden. Er zal dus getoetst moeten worden op behoud van deze waarden. Die kunnen vastgelegd worden en aangegeven worden tot hoever de ontwikkelruimte strekt en onder welke voorwaarden/uitgangspunten er ruimte is om te ontwikkelen.

3.3 Nieuwe Economische Dragere

Provinciale doel is het bieden van mogelijkheden van niet-agrarische activiteiten bij burgerwoningen, we nemen aan dat het hier gaat om voormalige agrarische dienstwoningen/voormalige agrarische complexen. En we gaan ervan uit dat het in eerste instantie niet gaat om overtollige bebouwing, maar bebouwing die

bruikbaar is voor een andere functie. Het uitgangspunt om woonbestemmingen sec, niet zijnde vab, NED mogelijkheden te geven, heeft veel consequenties. Voor SB betekent dit dat er naast de Wvab locaties (planologisch SD 100st) en agrarische dienstwoningen (planologisch SD 400st) nog eens 600 potentiële NED locaties bijkomen. De NED regeling is nu de extra mogelijkheid voor realisering verbreding agrarisch bedrijf of benutten beschikbare bedrijfsgebouwuimte op een vab locatie.

Maximale omvang: Het doel hierachter is het voorkomen van 'grootschalige NED's'. Wat je niet wil is dat iets kleinschaligs te groot wordt en niet meer wil/kan verplaatsen naar bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Ervan uitgaande dat het gaat om bruikbare (dus niet overtollige) bebouwing, moet invulling van de bestaande bebouwing het uitgangspunt zijn. Als nieuwbouw gewenst is dan moet dit alleen mogelijk zijn via een procedure waarin een afweging over nut en noodzaak en impact kan plaatsvinden. Vervangende nieuwbouw ten behoeve van een NED is het moment om met elkaar in gesprek te gaan over toekomstwensen en gewenste/meest geschikte locatie.

Optie B is een verkapte sanering. Als we oppervlakte bedrijfsgebouwen willen saneren dan moet je dat ook zodanig stellen en niet via een omweg. Ik zou het echter positiever benaderen. Bijvoorbeeld sanering van overbodige bebouwing waarden als vereveningsoptie oid. Zie punt 4.4.

Toegestane functies: het doel is het voorkomen van 'grootschalige NED's'. Ook hier, net als bij IV, inzetten op uitstraling/emissie als uitgangspunt voor bepalen van toegestane functie.

3.4 Randen Deltawateren.

Invulling door opstelling van gezamenlijke gebiedsvisies. Door gezamenlijke zaken op te stellen heb je de grootste kans dat er daadwerkelijk wat kan gebeuren en dat de stakeholders niet met de hakken in het zand staan. Voor iedereen moet er wat in zitten.

4.1 Bedrijventerreinen

De programmatische aanpak van de bedrijventerreinen inclusief monitoring en bijstellen blijft noodzakelijk en is een eerste verantwoordelijkheid van de gemeente. Aansluiting blijven houden bij de markt vraag is noodzakelijk. Veel meer de samenwerking zoeken met partners, ook met het bedrijfsleven om de huidige terreinen courant te houden en in te kunnen spelen op de vraag. Doel is niet uitsluitend gericht op uitbreiden maar ook op schoon, heel en veilig houden van de bestaande terreinen. Tot nu toe ging het beleid ervanuit dat er binnen elke beleidsperiode een beperkte uitbreidingsruimte mogelijk moet zijn om bedrijven niet op slot te zetten. Dat is geen oplossing voor de toekomst. Dit vraagt om een integrale en actieve benadering.

4.2: Stedenbeleid.

Het is niet terecht dat hier alleen over de 4 grote steden wordt gesproken. "Verstedelijking is steeds meer een brede maatschappelijke opgave", niet alleen van de 4 grote steden maar dit speelt in iedere (woningbouw) regio binnen de provincie. Iedere regio zou mee moeten kunnen doen met een stedelijk/dragende kern op het schaalniveau van die regio.

4.3: Wonen en Woonwensen

De belangrijkste vraag wordt hier niet beantwoord: wat gaat nu de rol, positie en strategie van de provincie worden in het beleidsveld Wonen?. Gaan ze hard inzetten en sturen op het saneren van verkeerde (nieuwe) woningbouwplannen en aantallen plannen (zoals bv. Zuid-Holland/Gelderland/Limburg) of laten ze deze moeilijke besluiten over aan de gemeenten met een afwachting houding van de provincie? Het afscheid nemen van verkeerde harde plannen is essentieel om een verdere stap te kunnen zetten naar gewenste nieuwe woningen in het stedelijk gebied. Dit zou een gezamenlijke aanpak en strategie moeten zijn tussen gemeenten en provincie.

Daarnaast moet een integrale vastgoedaanpak van de bestaande woningvoorraad met particulieren en corporatie de grootste prioriteit krijgen. En welke rol wil en kan de provincie hierin gaan nemen? Maar vooral ook kunnen ze de rol gaan waarmaken? Nu komen ze heel erg met allerlei oplossingen, maar een visie en strategie van de provincie op het hele onderdeel wonen worden gemist en zijn noodzakelijk.

4.4 Agrarisch vastgoed

Overtollige, niet in gebruik zijnde bedrijfsbebouwing zijn op Schouwen-Duiveland met name de voormalige agrarische complexen. Op agrarische bedrijven waar een wens is voor nieuwbouw is de veronderstelling dat de bestaande bebouwing reeds in gebruik is of niet in gebruik maar te duur om te slopen door bijvoorbeeld de aanwezigheid van asbest. Het asbestprobleem kent zijn eigen dynamiek door de rijksverplichting dat in 2024 alle asbestdaken weg moeten zijn.

Ontwikkelen van agrarisch vastgoed

Er zijn twee doelen voor de agrarische sector:

1. Toename van het aantal m2 bebouwing voorkomen. Dit kan alleen als er aan de voorkant een koppeling komt tussen eigenaren van locaties met overtollige bebouwing en eigenaren van agrarische bedrijven met uitbreidingswensen. Niet aan de achterkant zoals voorgesteld wordt in variant B2. Een optie met die koppeling ontbreekt in het rijtje keuzes. Een dergelijke koppeling zou bijvoorbeeld in de hand kunnen werken dat agrarische bedrijven die voor hun uitbreiding andere agrarische bedrijven opkopen vanwege de agrarische grond ook geneigd zijn een deel van de bedrijfsgebouwen mee te kopen zodat ze de m2 elders weer kunnen inzetten. Het voordeel voor bijvoorbeeld een bouwstede die onttrokken wordt, kan zijn dat deze gelijk door een afname aan oppervlakte bijgebouwen als voormalig agrarisch complex couranter in de markt ligt.
2. Agrarische ondernemers die willen ontwikkelen faciliteren. Deze groep wil de Provincie niet de rekening laten betalen van het overtollige vastgoed. Dit is ook de algemene lijn die je tijdens bijeenkomsten van de VZG hoort. Wat wel bij de ondernemers neergelegd zou kunnen worden is het voorstel om het voor deze ondernemers aantrekkelijk te maken om een bijdrage te leveren in de saneringsopgave. Bijvoorbeeld door extra m2 bovenop reguliere mogelijkheden beschikbaar te stellen.

Saneren van agrarisch vastgoed.

Het provinciale doel is hier saneren van overtollige bedrijfsgebouwen. Als er een koppeling komt tussen nieuw en overtollig (punt 1 hierboven) dan pak je deze opgave ook gelijk aan. Een nieuwe Ruimte voor Ruimte regeling lijkt me zinloos. Er zijn nauwelijks succesverhalen in de provincie. De overige opties B en C suggereren dat er vraag is naar nieuwe woningen, bedrijfsm2 of recreatie eenheden. Die vraag is er niet.

Asbest en agrarisch vastgoed: er is momenteel geen goed beeld van de omvang van dit probleem. Als dit omvangrijk is, is het goed om sanering van asbest te blijven belonen door extra mogelijkheden zoals dak eraf – zonnepaneel erop of een sloperslening.

Verpauperen van agrarisch vastgoed

We zijn benieuwd wat een uitwerking van een dergelijke strategie gaat opleveren. Bijvoorbeeld beginnen met een pilot project voordat deze keuze gemaakt wordt. Andere vraag is hoe dit bijdraagt aan een waardevolle leefomgeving ?

Vereniging van
Zeeuwse Gemeenten

Aan het college van gedeputeerde
staten van Zeeland,
Postbus 6001,
4330 LA Middelburg.

uw kenmerk	uw brief d.d.	ons kenmerk	bijlage(n)
		BO	-1-
contactpersoon	bezoekadres	doorkiesnr	
L.M. Klaasse	Kanaalweg 3	0118-675572/573	
onderwerp		datum	
agenda Zeeuwse Omgevingsvisie		- 6 OKT. 2017	

Geacht college,

Op 30 juni jl. heeft een gesprek plaatsgevonden over de agenda Zeeuwse Omgevingsvisie tussen uw collegelid mevrouw Schönknecht-Vermeulen en onze bestuursleden de heren van der Zwaag (burgemeester Veere/voorzitter portefeuillehoudersoverleg ROV c.a.) en Schenk (wethouder Borsele). In de vergadering van het algemeen bestuur van onze vereniging d.d. 22 september jl. hebben zij daarvan verslag uitgebracht. De daaruit voortvloeiende discussie heeft geresulteerd in bijgevoegde notitie. Afsproken is dat deze door de gemeenten zal worden ingebracht in de bestuurlijke contacten met de provincie over de agenda Zeeuwse Omgevingsvisie. Een afschrift van deze brief hebben wij toegezonden aan provinciale staten. Wij zijn uiteraard gaarne bereid om met u over de inhoud van de notitie van gedachten te wisselen.

Het dagelijks bestuur van de VZG,
namens dit de voorzitter,

(drs R.J. van der Zwaag)

Notitie t.b.v. GS en PS van Zeeland m.b.t. de Agenda Zeeuwse Omgevingsvisie

Op 7 juli jl. hebben Provincie Staten de Agenda Zeeuwse Omgevingsvisie vastgesteld als inhoudelijk deel van de op te stellen kadernota. De Agenda is vooral een praatstuk om ertoe te komen mogelijke thema's alsnog toe te voegen aan de kadernota.

Voorafgaand aan de verder inhoudelijke discussie hebben de Zeeuwse gemeenten er behoefte aan om in het kader van de naderende nieuwe wetgeving, in casu de Omgevingswet, de gewijzigde positie van de betrokken overheden te schetsen. Want die positie is in hun ogen essentieel voor het verdere proces.

De Omgevingswet verplicht de provincies een Omgevingsvisie en een verordening te hebben. Op zich niets nieuws, want onder de bestaande wetgeving zijn die er in Zeeland ook al. De nieuwe wet heeft echter een sterk decentraal karakter en gaat er vanuit dat de gemeenten als eerste aan zet zijn. Door deze decentralisatie krijgt de gemeenteraad meer mogelijkheden om samen met de inwoners en bedrijven in de gemeente te bepalen hoe men de fysieke leefomgeving wil inrichten. De bedoeling van de Omgevingswet is het bevorderen van een betere en snellere besluitvorming, meer afwegingsruimte voor de gemeenten en een integrale samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Automatisch leidt dit tot meer maatwerk binnen de gemeente en ook over de gemeenten heen.

In de Omgevingswet staat het subsidiariteitsbeginsel centraal. Dat betekent dat de provincie terughoudend en selectief zou moeten zijn bij het benoemen van provinciale belangen en zo ruimte moet laten voor gemeentelijk beleid.

Dat kan het meest zuiver in beeld worden gebracht in een tweedeling:

- 1^e wanneer is de provincie bij wet als eerste aanzet
- 2^e op welke terreinen wil de provincie, ook al zijn de gemeenten eerst aan zet, toch bijdragen aan bepaalde ambities. De provinciale meerwaarde zal benoemd moeten worden. Daarbij zal ook rekening gehouden moeten worden met de regionale diversiteit.

Het is uiteraard goed dat de provincie stappen onderneemt om haar ambities voor de komende beleidsperiode te formuleren. Dat zullen de gemeenten ook doen. In dat kader hechten gemeenten er aan om gezamenlijk de opgaven te benoemen die voor de komende periode voor Zeeland c.q. de regio's van belang zijn en waarop gefocust zal moeten worden. Via de dialoog daar samen vorm en inhoud aan geven heeft ook onze voorkeur.

Het decentrale karakter van de wet, de integrale afweging op gemeentelijk niveau, het maatwerk maken dat het bij de 2^e categorie van de beleidsterreinen niet wenselijk is zaken op voorhand in de Omgevingsverordening dicht te timmeren. Dat de provincie toch bij bepaalde beleidsterreinen ambities uit spreekt, is prima maar geef de gemeenten de gelegenheid en het vertrouwen de in hun ogen wenselijk geachte (ruimtelijke) ontwikkelingen goed onderbouwd in discussie te brengen. De grootste winst moet niet in de formele procedure zitten, maar in de verbeteringen in cultuur,

participatie en integraliteit. Knellende regels moeten worden losgelaten om te komen tot duurzame oplossingen. Er moet gezocht worden naar gemeenschappelijke belangen.

Provincie en gemeenten hebben zichzelf in het recente verleden met plannen, in houding en werkwijze te vaak 'vast' gezet. De plannen waren gemaakt vanuit de gedachte dat de overheid bepaalt wat er moet gebeuren (maakbaarheid). Initiatieven van derden werden alleen toegelaten als die binnen deze overheidsplannen pasten. In het kader van de nieuwe Omgevingswet zal veel meer uitgegaan moeten worden naar het zoeken van de al eerder genoemde gemeenschappelijke belangen bij die initiatieven.

De Zeeuwse gemeenten roepen de provincie op om op gepaste wijze om te gaan met de Omgevingswet. Met respect voor ieders rol, met visie, openheid, flexibiliteit, maatwerk en samenwerkingsgerichtheid kunnen we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in Zeeland verder bevorderen.

Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018

Een document voor consultatie en de basis voor de Kadernota voor de Omgevingsvisie

Datum: 19 september
Auteur: Projectteam Omgevingsvisie
omgevingsvisie@zeeland.nl
Versienummer: Versie 1.0

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1 Duurzame en concurrerende economie	4
1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)	4
1.2 Verblijfsrecreatie	5
1.3 Landbouw	6
1.4 Glastuinbouw	8
1.5 Intensieve Veehouderij	9
2 Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving	11
2.1 Ruimtelijke adaptatie	11
2.2 Meerlaagsveiligheid	12
2.3 Beschikbaarheid van zoet water	12
2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water	13
3 Waardevolle leefomgeving	15
3.1 Agrarisch Erfgoed	15
3.2 Leefomgevingskwaliteit	16
3.3 Nieuwe Economische Draggers (NED's)	16
3.4 Randen Deltawateren	19
4 Toekomstbestendige en bereikbare woon-, werk- en verblijfomgeving	20
4.1 Bedrijventerreinen	20
4.2 Stedenbeleid	21
4.3 Wonen en woonwensen	21
4.4 Agrarisch Vastgoed	23

Voorwoord

Zeeuwse Omgevingsvisie 2018

Het huidige Omgevingsplan Zeeland heeft een looptijd van zes jaar, van 2012 tot en met 2018. Dat houdt in dat er eind 2018 een nieuw Omgevingsplan moet zijn. De provincie is daarom bezig met de opvolger van het omgevingsplan.

In het kader van de nieuwe Omgevingswet (op zijn vroegst in 2020) worden provinciale beleidsplannen samengevoegd en heten dan Omgevingsvisie. De provinciale Omgevingsvisie heeft dan geen einddatum meer en kan eenvoudig worden gewijzigd wanneer dat nodig is.

Zolang de nieuwe Omgevingswet nog niet in werking is, moet de provincie zich houden aan de 'oude' wetgeving. Dat brengt beperkingen met zich mee, omdat procedures nog niet gestroomlijnd zijn en een aantal nu nog verplichte onderdelen onder de nieuwe wet vervallen en nieuwe verplichte elementen worden toegevoegd. Het is desondanks de ambitie van de Provincie om de opvolger van het Omgevingsplan zoveel mogelijk al in de geest van de Omgevingswet op te stellen. Dat zal op vier manieren terug te zien zijn:

- De naam van het plan: Zeeuwse Omgevingsvisie 2018
- Alle provinciale beleidsvisies over de fysieke omgeving worden samengevoegd
- De omgevingsvisie zal minder gedetailleerd zijn dan de huidige beleidsplannen en uitvoeringsacties zullen in programma's worden ondergebracht.
- De visie richt zich op langetermijn doelen en gaat daarom niet uit van een einddatum

Of de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 na inwerkingtreding van de Omgevingswet eenvoudig kan worden omgezet naar een volwaardige Zeeuwse Omgevingsvisie zal tegen die tijd duidelijk zijn.

Discussienota voor de Kadernota

In de aanloop naar deze discussienota hebben wij onderwerpen verzameld waar vanuit de samenleving om aanpassing van het provinciaal omgevingsbeleid is gevraagd. Deze onderwerpen zijn door Provinciale Staten vastgelegd in de Agenda. Over de Agenda is op 5 september door Provinciale Staten een brede beeldvormende bijeenkomst gehouden. Voor beleidsonderwerpen die niet in de Agenda staan, zijn geen grote wijzigingen voorzien. De belangrijkste onderwerpen waar keuzes in gemaakt moeten worden zijn in deze discussienota van keuzeopties voorzien. Deze keuzes worden aangeboden in de vorm van optie A, B of C (soms D).

Consultatieronde

Voordat de keuzeopties aan Provinciale Staten worden voorgelegd, worden de opties voorgelegd aan betrokken organisaties. Op 28 september en 10 oktober zal hierover gesproken worden met gemeenten en andere maatschappelijke organisaties in Zeeland. Daarnaast is ook een publieksenquête gehouden aan de hand van stellingen over de onderwerpen uit de agenda.

Vervolg

Op basis van de enquête, consultatie van externe organisaties en overige ontvangen reacties zullen Gedeputeerde Staten de Discussienota aanvullen tot een Kadernota. De kadernota wordt op 7 november 2017 aangeboden aan Provinciale Staten met het voorstel om deze op 15 december 2017 te bespreken en vast te stellen. De keuzeopties die de voorkeur krijgen van Provinciale Staten worden verwerkt in een ontwerp omgevingsvisie.

1 Duurzame en concurrerende economie

1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

Er is sprake van een steeds grotere diversiteit in de duur en de wijze waarop mensen in Zeeland verblijven. Het is van belang dat het omgevingsbeleid hier een adequaat antwoord op biedt, om zo goed mogelijk in te spelen op de behoefte van inwoners die hier permanent wonen en recreanten die hier voor een korte (of langere) vakantie verblijven. Dat vraagt om aandacht voor alles wat Zeeland mooi maakt en dat onnodige leegstand van woningen wordt voorkomen.

Er is in toenemende mate sprake van mensen die hier (nog) niet willen wonen, maar dit op termijn wel overwegen. Mensen die hier vaak op vakantie komen, maar de woning waarin ze dit doen liever niet verhuren aan derden of alleen op momenten dat zij dit zelf willen. Binnen het huidige woonbeleid willen we deze groep van 'deeltijdwoning' faciliteren. In de praktijk blijkt dit echter moeilijk uitvoerbaar. Om die reden is discussie ontstaan over de vraag hoe en in welke mate de groep van deeltijdwoning binnen het omgevingsbeleid het best kan worden gefaciliteerd

Daarbij dient rekening te worden gehouden met de zogenaamde ladder voor duurzame verstedelijking (wettelijk kader) waarmee wordt in gezet op bundeling en zorgvuldig ruimtegebruik. Deze ladder schrijft voor dat bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen, deeltijdwoning en verblijfsrecreatie eerst een behoefte moet worden aangetoond en vervolgens mogelijkheden binnen de grenzen van het bestaand stedelijk gebied moeten worden benut. Alleen wanneer aangetoond kan worden dat de behoefte niet binnen stedelijk gebied kan worden gerealiseerd mag ook uitbreiding in het buitengebied plaatsvinden.

Hoewel de ladder ook van toepassing is op verblijfsrecreatieve ontwikkelingen (recreatiewoningen en appartementen) is er tot nu toe niet voor gekozen om deze als provincie toe te passen voor verblijfsrecreatie. Omdat nieuwvestiging van verblijfsrecreatie in Zeeland maar zeer beperkt mogelijk is en bij nieuwe ontwikkelingen (herstructurering en transformatie van bestaande bedrijven) een centrale bedrijfsmatige exploitatie vereist is (incl. verhuurplicht), is het idee dat er voldoende kaders gelden om aan de voorwaarden van de ladder te kunnen voldoen.

Om in de praktijk beter invulling te kunnen geven aan het faciliteren van deeltijdwoning kunnen op basis van bovenstaande 3 alternatieven worden geschetst.

Keuzes en consequenties

A. Voortzetten huidig beleid inclusief verplichte verhuur

Deeltijdwoning binnen het vigerende beleid mogelijk binnen een woonbestemming. Met een woonbestemming kan, afhankelijk van lokale regelgeving, een woning worden benut voor permanente bewoning, deeltijdwoning en/of recreatieve verhuur. De behoefteprognoses die ten grondslag liggen aan de woningmarktafspraken houden al rekening met deeltijdwoning, omdat al lange tijd een deel van de woningen wordt benut voor deeltijdwoning en deze worden meegeteld in de woningbehoefte. Het is aan gemeenten om tot gezamenlijke woningmarktafspraken te komen waarin voldoende ruimte wordt geboden voor deeltijdwoning.

Als gemeenten door gebrek aan ruimte in de woningmarktafspraken, (nog) geen invulling kunnen geven aan de behoefte aan deeltijdwoning, komt een variant in beeld.

Variant A+ Om dit alsnog mogelijk te maken moeten gemeenten reguliere woningbouwplannen vervangen door plannen voor deeltijdwoning.

B. Schrappen verhuurplicht

Voor recreatiewoning geldt de eis van centrale bedrijfsmatige exploitatie (incl. verhuurplicht). Door deze eis te schrappen kunnen recreatiewoning ook voor de doelgroep deeltijdwoning worden gebruikt. Een belangrijk aandachtspunt bij deze variant is dat wanneer deeltijdwoning leidt tot nieuwvestiging van verblijfsrecreatie hier op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking ook de behoefte voor aangetoond zal moeten worden. Er zullen op regionaal niveau afspraken gemaakt moeten worden hoe deze behoefte aan recreatiewoning verdeeld worden en aangetoond dient te worden waarom deze wel/niet binnen stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, bijvoorbeeld zoals in de kustvisie is gedaan met het aanwijzen van ontwikkelingsgebieden. Dit zou dan gaan gelden voor alle verblijfsrecreatieve ontwikkelingen. 2

1

Samenvatting van de opmerkingen: Discussienota Omgevingsvisie 2018 gemarkeerde delen.pdf

Pagina:4

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:01:48 24-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:46:24 25-10-2017

Het schrappen van de verhuurplicht hoeft niet te betekenen dat deeltijdwonen wordt toegestaan. recreatief gebruik door de eigenaar is ook een reële optie.

C. Deeltijdwonen als aparte beleidscategorie

Voor de badplaatsen langs de Noordzeekust wordt een aparte beleidscategorie geïntroduceerd. In het achterland worden nog gebieden geselecteerd waar deze categorie geldt. Uitgangspunt vormt niet het realiseren van deeltijdwoningen, maar het behoud/realiseren van een kwalitatief hoogwaardige, leefbare badplaats. De combinatie van wonen, deeltijdwonen (zonder verplichte verhuur) en recreatieve verhuur (met verplichte verhuur) kan hier een bijdrage aan leveren.

In overleg met de desbetreffende gemeente wordt per badplaats (of gedeelte daarvan) een streefbeeld opgesteld voor de gewenste verhouding van permanente bewoning, deeltijdwonen en recreatieve verhuur, zodat gedurende het hele jaar sprake is van voldoende draagkracht voor de aanwezige voorzieningen en een aantrekkelijk verblijfsklimaat.

Er wordt een afzonderlijke prognose opgesteld voor de behoefte aan deeltijdwonen (per badplaats, gemeente of regio).

1.2 Verblijfsrecreatie

Inleiding

In de afgelopen periode is er maatschappelijke zorg ontstaan over de samenhang tussen de landschappelijke waarden van Zeeland, het toerisme en de samenleving. Recreatieterreinen hebben zich afgewend van de omgeving en de samenleving. Nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen consumeren landschap in plaats van nieuw landschap te creëren.

Daarnaast ligt er een uitdaging om de kwaliteit van het toeristische aanbod en de bijbehorende voorzieningen op peil te houden. Op dit moment zijn de meeste verblijfsrecreatieve bedrijven aan de Zeeuwse kust bedrijfseconomisch gezond. Uit onderzoek blijkt echter dat 30% van de Zeeuwse recreatiebedrijven in 2020 niet meer vitaal is en dat met name het aanbod aan nieuwe recreatiewoningen harder toeneemt dan de toenemende vraag. Daarbij was bij nieuwe verblijfsrecreatieve ontwikkelingen niet altijd sprake van een vanzelfsprekende onderscheidende kwaliteit. Ze zijn niet altijd als typisch Zeeuws herkenbaar, waardoor een verdere standaardisering dreigt te ontstaan. Voldoende redenen om met alle betrokken partners het initiatief te nemen tot een gezamenlijke visie op onze kust. Dit heeft geresulteerd in de Zeeuwse kustvisie.

Verblijfsrecreatieve ontwikkelingen aan de kust en in overig Zeeland

Met het vaststellen van de Zeeuwse Kustvisie hebben alle bij de Zeeuwse kust betrokken partners overeenstemming bereikt over de gemeenschappelijke kaders voor de verdere ontwikkeling van de Noordzeekust. Een ontwikkeling waarbij wordt ingezet op het behoud en een verdere versterking van de aanwezige en alom gewaarde kwaliteiten van de kust.

Voor de verdere ontwikkeling van de verblijfsrecreatie in de kustzone wordt dan ook voorgesteld om de in de Zeeuwse Kustvisie geschetste kaders, overeenkomstig de hierover gemaakte afspraken met onze Zeeuwse partners, één op één door te vertalen in de Omgevingsvisie en de bijbehorende verordening. Daarmee wordt tevens invulling gegeven aan de vereisten uit het Nationaal Kustpact (o.a. opnemen van een zonerings- en ruimtelijke verordening).

Over de verblijfsrecreatieve ontwikkelingen in overig Zeeland zegt de kustvisie niet. Het is wel een optie de bedoeling om de kaders van de Zeeuwse kustvisie niet alleen te vertalen in beleid voor de Noordzeekust, maar ook te kijken in hoeverre dit toepasbaar is voor de (oeveren van de) Deltawateren en het achterland 1

Daaraan liggen twee belangrijke uitgangspunten ten grondslag:

1. De gedachte dat het toeristische product in Zeeland wordt gevormd door de symbiose van de omgeving, de accommodaties en de onderliggende organisatie ervan.
2. Het feit dat het aantal recreatieobjecten sneller toeneemt dan de vraag. Het is dan ook noodzakelijk in te zetten op kwaliteitsverbetering, innovatie en vernieuwing in plaats van een toename in kwantiteit.

De Deltawateren hebben een grote potentie op het gebied van (verblijfs)recreatie. Tegelijkertijd hebben de (oeveren van de) Deltawateren belangrijke landschappelijke waarden. Doordat campings en bungalowparken vaak direct tegen de dijk liggen, is de samenhang met het landschap en de

Pagina:5

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:43:46 24-10-2017

Dan ook overleggen en afspraken maken met betrokken gemeenten.

omgeving in niet alle gevallen optimaal. Bij kwaliteitsverbetering en innovatie zal meer ingezet worden op het versterken van de verbinding met het water. In plaats van de rug naar het water te keren, wordt een brug geslagen met de omgeving op het gebied van landschap, routestructuren en samenleving. Daarbij vormt de verblijfsrecreatie slechts één van de aanwezige belangen en wordt een integrale benadering voorgestaan van alle sectorale belangen (zie ook paragraaf 'Oevers van de deltawateren).

Keuzes en consequenties

A. De kustvisie als uitgangspunt nemen voor overig Zeeland. Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt dan te vervallen. Buiten de kustzone is de noodzaak tot kwaliteitsverbetering en sanering nog groter, dus zal het uitgangspunt zijn om geen eenheden toe te voegen.

B. Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt niet te vervallen, maar wordt wel geactualiseerd en de hotspots worden begrensd. 3 2 1

Voor kleinschalige verblijfsrecreatieve ontwikkelingen in het achterland wordt geen beleidswijziging voorzien. Er wordt ingezet op het in samenhang met de omgeving ontwikkelen van niches zoals agro, kunst, boomgaarden en streekproducten.

Jachthavens en Watersport

Jachthavens en watersport vormen een belangrijk onderdeel van het (verblijfs)recreatief product van Zeeland. Jachthavens worden de afgelopen periode geconfronteerd met een teruglopende bezetting. Deze trend zal ook de komende jaren doorzetten. Voor bestaande bedrijven is kwaliteitsverbetering en innovatie van groot belang. Ontwikkelingen richten zich op het verbeteren van de kwaliteit. Het behouden van de landelijke routes en het toerwaartnetwerk is een belangrijk uitgangspunt.

Keuzes en consequenties

A. Het bestaande beleid voor jachthavens wordt niet gewijzigd. Reeds voorziene jachthavenontwikkelingen zijn mogelijk en er is geen beperking voor het aantal ligplaatsen dat mag worden ontwikkeld op bestaande en nieuwe locaties. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd. 4

B. Het bestaande beleid voor jachthavens wordt aangepast, zodat uitbreiding van het totale aantal ligplaatsen in Zeeland wordt uitgesloten. Herontwikkeling en verplaatsing van bestaande locaties krijgen daardoor een impuls.

Hotels

Hotelontwikkeling is bijzondere vorm van verblijfsrecreatie, waarbij de centrale bedrijfsmatige exploitatie is verzekerd. Voor hotelontwikkeling is in Zeeland in het hogere segment marktruimte aanwezig.

Keuzes en consequenties

A. Het bestaande hotelbeleid buiten de kustzone wordt niet gewijzigd. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd, inclusief een beoordeling op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking. 5

B. Het hotelbeleid wordt aangepast conform de uitgangspunten van de kustvisie. Er worden dan alleen mogelijkheden geboden in de aandachtsgebieden uit de kustvisie, de badplaatsen, overig stedelijk gebied of in het kader van de regeling voor nieuwe landgoederen.

1.3 Landbouw

Met het uitvoeren van landinrichtingsprojecten en ruilverkavelingen heeft de provincie zich, in opdracht van het rijk, jarenlang gefocust op het faciliteren van de landbouw door het versterken van de agrarische structuur, daarmee is een belangrijke bijdrage geleverd aan schaalvergroting en intensivering van de landbouw

Pagina:6

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 13:48:05 4-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:45:00 24-10-2017
graag zonder harde begrenzing zodat maatwerk mogelijk blijft. Oosterschelde visie kan als leidraad dienen.

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Doorhalen Datum: 11:44:01 24-10-2017

 Aantal: 4 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 13:48:24 4-10-2017

 Aantal: 5 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 13:48:38 4-10-2017

Met het huidige beleid wil de provincie de eigenschelijkheid bevorderen. Daarmee wordt bedoeld dat de provincie probeert daar waar mogelijk een bijdrage te leveren aan boeren en de verdere ontwikkeling van hun bedrijf. Het gaat hierbij om een breed scala aan ontwikkelingen die het beste aansluiten bij de ondernemer, de omgeving, de afzetmarkt en de toegevoegde waarde die bij het desbetreffende bedrijf kan worden gerealiseerd. In het verlengde hiervan zet de provincie met het huidige beleid in op o.a. het faciliteren van schaalvergroting, verbreding, specialisatie, intensivering, innovatie, etc.

De landbouw loopt echter steeds vaker tegen grenzen aan. Tekorten aan zoet water, achteruitgang van bodemvruchtbaarheid, afname van waterkwaliteit, achteruitgang van biodiversiteit, toename van uitstoot van fijn stof, stikstof, fosfaat, etc. zijn de (on)zichtbare bijkomstigheden van de manier waarop nu landbouw wordt bedreven. Daarmee wordt de prijs van ons voedsel (indirect) steeds hoger. De maatschappij verwacht daarbij dat de landbouw binnen de grenzen blijft en voedsel blijft produceren van een kwalitatief hoogwaardig niveau tegen een acceptabele prijs. Daarnaast zien we dat 'gangbare' landbouwmethoden bedrijfseconomisch onder druk staan, vormen bodemvruchtbaarheid en de beschikbaarheid van zoet water steeds nadrukkelijk een aandachtspunt en neemt de, ook voor de landbouw noodzakelijke, biodiversiteit in het landelijk gebied verder af.

De vraag is of het reëel is om van de landbouw en de ondernemers binnen de landbouw te mogen verwachten dat zij overal een oplossing voor hebben? Daarbij is tevens de vraag hoe de provincie het best kan helpen aan die oplossing? Door tal van ontwikkelingen binnen de landbouw te blijven faciliteren of juist door in te zetten op een beperkt aantal problemen? Gezien de provinciale rol en verantwoordelijkheden voor het landelijk gebied en het belang van een vitale landbouw als drager van dit landelijk gebied maakt de vraag om aanbrengen van meer focus in het provinciale landbouwbeleid niet een vraag van of, maar vooral hoe?

Om die reden wordt voorgesteld om als provincie, als onderdeel van haar bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw, in te zetten op:

1. Het bevorderen van duurzame innovaties
2. Het sluiten van kringlopen
3. Het bevorderen van meer biodiversiteit

In het verlengde hiervan wordt een integrale benadering voorgestaan waarbij de provincie zich toelegt op het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid en het vasthouden van voldoende zoet water als basisvoorwaarden voor een meer duurzame landbouw.

Aanvullend kan de landbouw, zowel direct als indirect, profiteren van het versterken van de landschappelijke diversiteit. Indirect vanwege de mogelijkheden voor een verdere (recreatieve) verbreding, direct vanwege bijvoorbeeld de bijdrage aan de biodiversiteit of als bron voor de behoefte aan organische stof. Als onderdeel van het realiseren van stimuleringsgebieden landschap en de zoektocht naar slimme natuurcombinaties waarbij zowel biodiversiteit als economische ontwikkelingen voordeel hebben (natuurvisie) kan de provincie samen met de agrarische sector en andere belanghebbenden verkennen hoe dit een bijdrage kan leveren aan de transitie naar een meer duurzame landbouw.

Naar een 'natuurinclusieve' landbouw

Een groot deel van het functioneren van een agrarisch bedrijf is te danken aan de 'basisbiodiversiteit' die op een bedrijf aanwezig is. Ondergrondse biodiversiteit zorgt o.a. voor het vrijmaken van nutriënten, waterinfiltratie en de structuur van de bodem. Bovengrondse biodiversiteit zorgt o.a. voor gezonde en sterke gewassen.

Deze van nature aanwezige 'basisbiodiversiteit' draagt bij aan het beperken van externe risico's zoals klimaatfluctuaties, ziekten en plagen. In een robuust en gezond landbouwsysteem is daarbij sprake van een cyclisch en zichzelf versterkend proces. Op dit moment staat deze zogenaamde 'functionele agro biodiversiteit' (FAB) onder druk.

Het versterken van de FAB is essentieel voor een gezond en duurzaam landbouwsysteem. Dit kan onder meer door het bevorderen van een meer 'natuurinclusieve' landbouw.

Natuurinclusieve landbouw is een vorm van duurzame landbouw en onderdeel van een veerkrachtig eco- en voedselsysteem. Het maakt optimaal gebruik van de natuurlijke omgeving en integreert die in de bedrijfsvoering.

In een meer natuurinclusieve landbouw vallen voedselproductie, bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit, waterhuishouding, landschapskwaliteit, natuurlijke kringloop, milieu, leefbaarheid en natuurlijk gedrag van dieren samen.

In de transitie naar een natuurinclusieve landbouw ligt de focus op:

1. De zorg voor goed functionerende en renderende landbouwbedrijven (het verdienmodel)
2. De functionele agrobiodiversiteit FAB (stimuleren van het sluiten van kringlopen op een zo laag mogelijk niveau, organische stof balans etc.)

3. Het versterken van de biodiversiteit in zowel productie- al natuurgebieden (biodiversiteit als basis voor het leven en met name voor een goed functionerende landbouw)
4. Het versterken van de landschappelijke diversiteit (het bevorderen of in stand houden van landschaps- en cultuurhistorische elementen én landschapsstructuren die de biodiversiteit vergroten bijv. heggen, houtwallen, bosschages etc.)

In een brief aan de kamer van 10 juli 2017 onderschrijft staatssecretaris van Dam het belang van een transitie naar een meer natuurinclusieve landbouw. Daarin worden niveaus voor natuurinclusiviteit onderscheiden en scenario's aangegeven voor de mate van rijksbetrokkenheid bij de transitie naar een natuurinclusieve landbouw.

In het verlengde worden 4 alternatieven onderscheiden op basis waarvan we als provincie met het omgevingsbeleid kunnen bijdragen aan de transitie naar een meer duurzame landbouw.

Keuzes en consequenties

A. Voortzetten huidige beleid

De provincie bevordert de eigenschelijkheid van boeren. Daar waar mogelijk stimuleert de provincie initiatieven van ondernemers die bijdragen aan een duurzame groei van de agrarische sector. Initiatieven waarbij sprake is van groei met afwenteling/negatieve effecten naar de omgeving worden niet ondersteunt.

B. Inzet op de basisvoorwaarden

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid en het vasthouden van zoet water.

C. Inzet op de basisvoorwaarden + landschap

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid, het vasthouden van zoet water en het versterken van de landschappelijke diversiteit.

D. Inzet op transitie naar natuurinclusieve landbouw

De provincie ondersteunt een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden een natuurinclusieve landbouw in Zeeland te bevorderen.

1.4 Glastuinbouw

Het huidige Omgevingsplan zet in op grondgebonden landbouw, biologische landbouw en aquacultuur. Voor niet-grondgebonden landbouw (waaronder glastuinbouw) geldt een meer terughoudend beleid. In het huidige beleid is de inzet voor de sector glastuinbouw verduurzaming en een geconcentreerde ontwikkeling.

Het Omgevingsplan kent drie soorten glastuinbouwgebieden, namelijk het glastuinbouwontwikkelingsgebied Kanaalzone (één van de tien ontwikkelingsgebieden in Nederland), concentratielocaties en solitaire bedrijven.

De laatste jaren heeft de ontwikkeling van glastuinbouw met name plaatsgevonden in de Kanaalzone. De reeds langer bestaande concentratielocaties (Oosterland, Sirjansland, Sint Annaland, Rilland en Kapelle) zijn kleiner van omvang dan de locatie Kanaalzone. Op grond van het huidige beleid is alleen bij de locaties Sirjansland en Oosterland nog enige beperkte ruimte voor uitbreiding van glastuinbouw. In de Kanaalzone is nog circa 30 hectare grond te koop.

Bij het opstellen van het huidige Omgevingsplan was er nog volop ruimte beschikbaar in de Kanaalzone. Aangegeven is dat wanneer de ontwikkelingen in de Kanaalzone sneller gaan dan verwacht de Provincie onderzoek zal doen naar de wenselijkheid van verdere ontwikkeling en de resultaten daarvan zal vertalen in aanvullend beleid. De ontwikkeling in de Kanaalzone is de laatste

Pagina:8

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:45:42 24-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:46:45 24-10-2017

Ook inzetten op aanvoer van zoet water in gemeenten waar dat mogelijk is.

jaren sterk aangetrokken. De sector heeft ons met een brief en een terreinbezoek gevraagd actief na te denken over extra ontwikkelingsmogelijkheden voor de sector.

Keuzes en consequenties

Gelet op het voorgaande is nu het moment om na te denken over een al dan niet verdere ontwikkeling van de sector en zo ja op welke wijze. Drie keuzes liggen voor.

- A. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden. Niet-grondgebonden landbouw past te weinig bij de provinciale doelstellingen. De sector zal zich verder moeten ontwikkelen buiten Zeeland. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden betekent dat de dynamiek in de sector niet in Zeeland wordt gefaciliteerd en dat er geen bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van klimaatdoelstellingen (geen hergebruik restwarmte en CO2 bedrijven).
- B. In overleg treden met enkele gemeenten om draagvlak te peilen voor een beperkte uitbreiding van bestaande concentratielocaties. Nader onderzoek met gemeenten zal aandacht moeten besteden aan de landschappelijke inpassing en mogelijkheden vanuit de PAS (programmatische aanpak stikstof). Dit zijn voorwaarden voor de doorontwikkeling. Hier lijken wel kansen te liggen.
- C. **Ruimte bieden aan gemeenten voor het ontwikkelen van een duurzame locatie** 1
waaraan een reëel sluitende exploitatie ten grondslag ligt. Voorwaarden: een koppeling met het realiseren van klimaatdoelstellingen (benutten CO2 /industriële restwarmte). Op dit moment zijn er geen initiatieven van gemeenten bekend die hier invulling aan willen geven. 2

1.5 Intensieve Veehouderij

Het beleid voor intensieve veehouderij is in essentie nog gestoeld op de uitgangspunten die zijn geformuleerd ten tijde van de 'roze invasie' in de jaren '90 van de vorige eeuw. Dit beleid was succesvol en heeft ertoe geleid dat de intensieve veehouderijsector in Zeeland beperkt van omvang is. Nieuwvestiging is uitgesloten en er is geen wens/draagvlak om dat te veranderen.

In 2010 is het beleid voor hoofdtakken intensieve veehouderij fundamenteel aangepast. Was er voor die tijd sprake van een kwantitatieve benadering (20% en 10% uitbreidingsruimte), na die tijd is er sprake van een kwantitatieve in steek. Bedrijven die verduurzamen, kunnen uitbreidingsruimte 'verdienen'. Dat geldt voor bedrijven die kleiner zijn dan 5000m². Met deze meer kwalitatieve benadering wordt het mogelijk voor bedrijven om te investeren in milieumaatregelen. Voor bedrijven die op dit moment al groter zijn dan 5000m² geldt nog steeds een kwantitatieve benadering. Deze mogen slechts 10% uitbreiden. In de praktijk betekent dit dat deze bedrijven op slot zitten en ook geen investeringen kunnen doen in het verduurzamen van het bedrijf. Vanuit de beoogde verduurzaming van de sector is dit een minder gewenste ontwikkeling.

Door Provinciale Staten is in 2016 aandacht gevraagd voor zogenaamde vrije- uitloop kippen. Deze vorm van veehouderij valt in principe onder de definitie van intensieve veehouderij, terwijl ze wel als een maatschappelijk meer verantwoorde vorm van veehouderij wordt gezien.

In juli 2017 hebben Provinciale Staten besloten mee te werken aan een specifieke regeling voor pluimveehouderij die het Beter Leven Keurmerk willen toepassen. Deze bedrijven krijgen een substantiële extra uitbreidingsmogelijkheid boven de 5000 m². Tenslotte zijn er initiatieven op het vlak van veehouderij die kleinschalig en duurzaam zijn en die op grond van de huidige definities uit de Verordening niet kunnen worden gefaciliteerd. Bovenstaande geeft aan dat het beleid op onderdelen is aangepast, maar dat een heldere visie gericht op verduurzaming voor de sector als geheel aan herijking toe is. Gewenste duurzame ontwikkelingen van de bestaande bedrijven en gewenste nieuwe duurzame concepten worden nu door het beleid niet ondersteund.

De in de sector intensieve veehouderij geproduceerde mest kan een functie vervullen ten behoeve van de Zeeuwse akkerbouw. Er is ook een relatie met de organische stofbalans in Zeeland.

Keuzes en consequenties

- A. Huidig (deels kwantitatief) beleid handhaven. Dit betekent dat het huidig onderscheid tussen bedrijven groter en kleiner dan 5000m² in stand blijft. Een verduurzaming zal bij de grotere bedrijven niet tot stand komen. Op termijn zal dit leiden tot een achteruitgang van omgevingskwaliteiten en mogelijk verpaupering. Ook kleinere gewenste ontwikkelingen, zoals

Pagina:9

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:46:45 24-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:47:37 24-10-2017

Binnen dit kader een gemeentelijke bevoegdheid.

bedoeld in variant b kunnen niet tot stand komen. Deze variant biedt geen oplossing voor maatschappelijk gewenste ontwikkelingen, zoals vrije uitloop kippen. Daarnaast geldt dat provinciale doelstellingen tot verduurzaming (milieukwaliteiten) niet kunnen worden gerealiseerd.

- B. Verduurzaming voor de gehele intensieve veehouderij sector als uitgangspunt nemen en de benodigde fysieke ontwikkelingsruimte daarop afstemmen. Gemeenten kunnen maatwerk leveren. Op dit moment is het voor de bedrijven die groter zijn dan 5000m² niet mogelijk te verduurzamen, omdat dit qua oppervlakte en ook in financiële zin niet haalbaar is. In de huidige situatie zijn gemeenten voor verduurzaming van bedrijven tot 5000m² primair verantwoordelijk voor de verduurzaming. Deze werkwijze voortzetten is een optie. In hoofdzaak is dit het voortzetten van het huidig beleid. Alleen bedrijven die nu al 5000m² groot zijn, krijgen nu ook de mogelijkheid te verduurzamen en krijgen de daarvoor benodigde ontwikkelingsruimte zonder vooraf een maximum omvang te hanteren.
- C. Als b, maar dan met een nieuwe maximale maat voor de fysieke omvang van een bedrijf na uitbreiding om ongewenste grootschalige ontwikkelingen te voorkomen. 2
- D. Maatwerk voor verduurzaming mogelijk maken via een ontheffingsbeleid. Deze variant is inhoudelijk gelijk aan variant a, maar in procedurele zin staat de Provincie voortaan centraal door de verduurzaming te regelen via een op te nemen ontheffing in de Verordening. Via ontheffing kan ook worden ingespeeld op initiatieven op het vlak van veehouderij die kleinschalig en duurzaam zijn en die op grond van huidige definities uit de Verordening Ruimte Provincie Zeeland niet kunnen worden gefaciliteerd. Daarbij kan worden gedacht aan veehouderij gekoppeld aan regionale concepten en/of ketens die een betekende meerwaarde kunnen hebben (deze vallen onder het huidig beleid onder de definitie van intensieve veehouderij, omdat ze niet in hoofdzaak het voer op eigen gronden telen). Het maatwerk via een ontheffingsbeleid geeft extra ruimte aan gewenste ontwikkelingen, terwijl er meer provinciale betrokkenheid is bij het invulling geven aan de provinciale doelstellingen (zoals verduurzaming).

NB: In alle varianten blijft nieuwvestiging uitgesloten. In de praktijk is er meer maatschappelijke weerstand waar te nemen tegen de varkenshouderijsector dan de pluimveesector. In het voorstel wordt en kan dit onderscheid niet worden gemaakt. Een onderscheid kan vanuit ruimtelijke overwegingen onvoldoende worden onderbouwd.

Pagina:10

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 13:58:27 4-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:48:50 24-10-2017

maximale maat na, of tegelijk laten gaan met, uitzonderingsmaatregelen.

2 Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving

2.1 Ruimtelijke adaptatie

De noodzaak tot het aanpassen van de fysieke leefomgeving aan overstromingsrisico en wateroverlast is in beschouwende zin aangestipt in het Omgevingsplan, maar van een concretisering richting doelen is geen sprake. Droogte en hitte, de andere effecten van klimaatverandering, ontbreken in het huidige Omgevingsplan.

In het Nationaal Deltaprogramma zijn beslissingen opgenomen over Zoetwater, Veiligheid en Ruimtelijke Adaptatie. Dit vraagt om duidelijke interactie tussen klimaatgerelateerde risico's (droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen) en locatiebeleid en inrichting van de leefomgeving. In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is een opdracht geformuleerd om regionale klimaatadaptatiestrategieën op te stellen. Hierin komt aan de orde of we in Zeeland het huidige ruimtegebruik kunnen voortzetten, of we de inrichting (locatie/gebied) moeten aanpassen of dat we kwetsbare functies in risicovolle gebieden moeten uitsluiten. Daarnaast is het noodzakelijk om bestaande kwetsbaarheden te verminderen door maatregelen op zowel gebieds- als locatieniveau. Dat vergt actie en samenwerking tussen overheden, burgers, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Al is een en ander nog niet bekend, toch willen wij wel ingaan op een aantal belangrijke punten die kunnen worden opgenomen in de Omgevingsvisie:

- Benoemen van gevoelige gebieden voor overstroming, neerslag en droogte, inclusief voorwaarden om hier toch de huidige functie te kunnen behouden, dan wel het voornemen uitspreken tot functiewijziging (vanwege klimaatverandering);
- Beleidsontwikkeling hittestress, vanwege koppeling met gezondheid, leefbaarheid, economie en natuur. Provincie kan een regierol oppakken en betrokkenen stimuleren tot vergroening van stedelijk gebied en het stellen van bouwkundige eisen aan gebouwen;
- Beleidsontwikkeling waarbij het bodem- en watersysteem sturend wordt bij locatiekeuzes en gebiedsinrichting. In stedelijk gebied streven naar minder bodemafdekking, tegengaan van bodemverdichting en bevorderen organisch stofgehalte in het landelijk gebied.

Keuzes en consequenties

De keuzes die hier worden voorgesteld, zijn de volgende:

- A. Verantwoordelijkheid bij iedere bestuurslaag afzonderlijk. Elke bestuurslaag ontwikkelt eigen beleid en is zelf verantwoordelijk voor uitvoering. Overheden stemmen alleen af bij uitvoeringsmaatregelen om meekoppelkansen te benutten.
- B. Provincie neemt verantwoordelijkheid op regionaal niveau. Provincie neemt verantwoordelijkheid voor bovenlokale risicobeperking door onder meer locatiebeleid voor regionale vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur en grootschalige woonwijken en bedrijventerreinen. Overheden blijven met uitzondering van het locatiebeleid verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van een eigen beleid. Zij voeren waar mogelijk in gezamenlijkheid de adaptatiemaatregelen uit. De Provincie stimuleert en faciliteert deze samenwerking.
- C. Samenwerkingsverband klimaatadaptatie (en –mitigatie). De verantwoordelijkheid wordt door alle Zeeuwse overheden gezamenlijk opgepakt, waarbij het doel is tot één regionale strategie voor klimaatadaptatie te komen. De Provincie neemt het voortouw in een nieuw samenwerkingsverband, van waaruit regionale klimaatadaptatiestrategieën en een investeringsagenda worden opgesteld en ondernemers en burgers worden betrokken. Per project wordt bezien bij welke publieke of private partijen de uitvoering kan worden neergelegd. Alle partijen zoeken actief naar cofinanciering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie of Europese programma's. 2

1

Pagina:11

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:06:58 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:50:00 24-10-2017
in overleg en samen met waterschap en vzg (stuurgroep).

Hierbij wordt nadrukkelijk een koppeling gezocht met andere provinciale belangen, zoals oppervlaktewater kwaliteitsdoelen (Kaderrichtlijn Water) en Zeeland als goed woon-, werk- en toeristisch gebied. 1

2.2 Meerlaagsveiligheid

Het concept Meerlaagsveiligheid maakt onderscheid in maatregelen die de kans op een overstroming verkleinen (1^e laag), die de gevolgen van een overstroming verminderen (2^e laag) of de rampenbeheersing verbeteren (3^e laag). In de eerste laag – sterke waterkeringen – zoeken we naar meekoppelkansen bij versterkingsprojecten van primaire keringen. Wij bepalen zelf de norm voor natte regionale keringen, waaronder het Kanaal door Walcheren en langs het Veerse Meer. Wat betreft ruimtelijke inrichting (2^e laag) werken we aan de optimalisering van het stelsel van binnendijken. In de 3^e laag – crisisbeheersing – werken wij vanuit de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's vooral aan bewustwording. Centraal daarbij staan vitale en kwetsbare sectoren die bij overstroming zo goed mogelijk moeten kunnen blijven functioneren of geen gevaar voor de omgeving mogen vormen.

Op 19 september 2017 komt er voor het eerst een Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie naar buiten als bijlage bij het Deltaprogramma 2018. Hierin worden provincies opgeroepen om regionale klimaatadaptatiestrategieën op te stellen en door te vertalen in de nieuwe Omgevingsvisies.

Keuzes en consequenties

In de tweede laag van meerlaagsveiligheid ligt een sterke relatie met het dossier Ruimtelijke Adaptatie. Vanuit meerlaagsveiligheid – en zeker ook vanuit Ruimtelijke Adaptatie – ligt er een aantal provinciale acties dat gedurende de looptijd van de nieuwe Omgevingsvisie moet worden opgepakt. Dan kan op verschillende manieren. De varianten zijn:

- A. De Provincie normeert natte regionale waterkeringen in beheer van het Waterschap en zorgt voor planologische bescherming van het regionale stelsel droge keringen. Er volgt geen (nieuwe) cyclus van normeren, toetsen en verbeteren. Handhaving van de binnendijken in de huidige vorm is uitgangspunt. Er is voor wat betreft waterveiligheid geen behoefte aan kaderstelling vanuit de Provincie op het vlak van ruimtelijke inrichting en locatiekeuzes;
- B. Provincie werkt parallel aan gemeentelijke klimaattesten en de Impactanalyse van de Veiligheidsregio via Normering Regionale Waterkeringen aan het aanwijzen en normeren van regionale keringen. Met het waterschap worden afspraken gemaakt over cyclus van beheer, toetsing en eventuele versterking. Verder wijst provincie 'overstromingsgevoelige zones' aan, met onderscheid naar langzaam/snel en diep/ondiep en koppelt daar voorwaarden voor nieuwvestiging of herstructurering aan. Deze hebben met name betrekking op grootschalige nieuwbouw of herbouw (wonen, bedrijventerreinen) en bovenlokale voorzieningen van vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur;
- C. **Aanvullend aan variant b neemt de Provincie als organisatie het voortouw in een nieuw samenwerkingsverband rondom klimaatadaptatie. Vanuit deze nieuwe samenwerking worden regionale klimaatadaptatiestrategieën opgesteld en worden ook niet-overheden zoals bedrijven en burgers betrokken. Er wordt gewerkt aan uitvoeringsprogramma's, indien mogelijk met financiering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.** 3

2.3 Beschikbaarheid van zoet water

In het huidige beleid legt de Provincie de nadruk op een optimale benutting van water dat van nature aanwezig is en stellen expliciet dat uitbreiding van de aanvoer van extern zoet water niet actief wordt nagestreefd. In de afgelopen jaren is deze lijn consequent gevolgd en de focus op optimale benutting heeft vorm gekregen in het onderzoeksprogramma Proeftuin Zoet Water. Dit programma richt zich op kennisontwikkeling en verkenning van opschalingsmogelijkheden. In de zomer van 2017 is een aantal nieuwe onderzoeken in dit kader gestart. 5 6

Ten opzichte van de vorige beleidsperiode is er sprake van een sterk gegroeid aantal kleine onttrekkingen van zoet grondwater uit het eerste watervoerende pakket. Landbouwers gebruiken het grondwater massaal, al zijn de regionale verschillen groot. Het onttrekkingsbeleid kenmerkt zich door

Pagina:12

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:07:00 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:50:30 24-10-2017
hier ook benoemen leefgebied naast woon en werkgebied.

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:50:45 24-10-2017

 Aantal: 4 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:51:26 24-10-2017
Sament met Waterschap en VZG (stuurgroep).

 Aantal: 5 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:51:41 24-10-2017

 Aantal: 6 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:52:01 24-10-2017
Met uitzondering van Tholen en Sint Philipsland!!!

soepelheid waarbij aan eindgebruikers relatief veel verantwoordelijkheid wordt gegeven. De situatie in het droge voorjaar van 2017 maakt duidelijk dat er reden is tot een actualisatie van dat beleid, waarbij met name beter inzicht dient te worden verkregen in de omvang van daadwerkelijke onttrekkingen. Dat nieuwe beleid moet samen met het Waterschap als vergunningverlener worden uitgewerkt, waarbij voor de inhoudelijke onderbouwing een beroep zal worden gedaan op kennisinstellingen.

De beleidsdoelstelling ten aanzien van de onttrekking van zoet grondwater is het behoud van een neutrale balans op jaarbasis. Dat betekent dat op plaatsen waar water actief wordt geïnfiltreerd in principe meer ruimte ontstaat voor onttrekking. Dit vergt zeker in de beginfase intensieve monitoring, omdat er nog weinig ervaring bestaat met actief zoet grondwaterbeheer.

Een bijkomend aandachtspunt is de eigendomsvraag: welk recht op zoet grondwater kan degene doen gelden die actief zoet water infiltreert? Het lijkt geen twijfel dat er de komende jaren beleid zal worden ontwikkeld voor zulk actief grondwaterbeheer.

Keuzes en consequenties

Het beleidsveld zoet water is overzichtelijk, wat vooral komt door het natuurlijk gegeven dat neerslag in het overgrote deel van Zeeland de enige zoetwaterbron is. Het aantal keuzemogelijkheden rond dit thema is daardoor bescheiden. De rek zit in het beter opslaan en bewaren van dat water en/of het zuiniger gebruik ervan. En zoals hierboven aangegeven richt het beleid zich sinds enkele jaren op de kennisontwikkeling op dat vlak.

Dit leidt tot twee keuzemogelijkheden rond kennisontwikkeling:

- A. De kennisontwikkeling hoge prioriteit geven en daar dan ook geld voor beschikbaar stellen.
- B. Een terughoudende opstelling kiezen en de kennisontwikkeling vooral aan het bedrijfsleven overlaten. 1

Een tweede keuzemogelijkheid betreft het onttrekkingsbeleid. Zoals hierboven aangegeven, kenmerkt dat zich door soepelheid. De grootschalige onttrekkingen in de droge voorzomer van 2017 geven aan dat zelfregulatie lastig is. Strengere regelgeving is in zo'n geval een optie, maar vergt tegelijk capaciteit in de handhaving. Opgemerkt moet worden dat het bewustzijn over de eindigheid van het beschikbare grondwater matig is. Echter, als onderdeel van het Deltaprogramma Zoet Water vindt momenteel onder de aanduiding "Waterbeschikbaarheid" een gezamenlijke analyse van de zoetwatersituatie plaats door overheid en gebruikers, en die zal het bewustzijn onder gebruikers ongetwijfeld doen groeien.

Dit leidt tot twee keuzemogelijkheden t.a.v. het onttrekkingsbeleid:

- A. Strikter en vooral ook nadrukkelijker handhaven.
- B. Vol inzetten op vergroting van het bewustzijn dat water een schaars goed is waarvan voor het beheer een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de eindgebruikers..

2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water

De Provincie heeft beleid voor zonneparken, windenergie en waterkracht. Alleen voor windenergie is er een doelstelling vastgesteld. De provincies hebben met de Rijksoverheid afgesproken om in 2020 6000 MW windenergie gerealiseerd te hebben. Voor windenergie zijn 5 concentratielocaties (Stormvloedkering, Krammersluizen, Schelde-Rijnkanaal in gemeente Reimerswaal, Sloegebied en Kanaalzone) aangewezen en daar omheen een aantal kleinere overige locaties. Het aandeel van Zeeland in de opwekking van duurzame energie is 570,5 MW. Verwacht wordt deze taakstelling met de huidige beleidsruimte in te kunnen vullen.

Voor zon energie is er geen taakstelling, maar biedt de provincie ruimte binnen bestaand bebouwd gebied, op bedrijventerreinen, op kleine locaties bij (agrarische) bedrijven en op projectlocaties die al in ontwikkeling waren.

De provincie stimuleert onderzoek naar energie uit water, mede vanuit de sterke economische verbinding met waterbouw en deltatechnologie. De ambitie is om Zeeland te ontwikkelen tot het belangrijkste deltagebied voor kennis van en praktijkervaring met energie uit water (getij, stroming en zoet-zout scheiding).

Mogelijkheden voor meer duurzame energie

Pagina:13

Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:52:41 24-10-2017

Delegeren

Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:53:08 24-10-2017

Delegeren ipv overlaten.

Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Doorhalen Datum: 11:52:24 24-10-2017

Aantal: 4 Auteur: PQU Onderwerp: Getypte tekst Datum: 11:52:42 24-10-2017

De provincie gaat tot nu toe uit van de rijksdoelstelling, maar verbruikt veel meer energie dan met 570,5 MW windenergie opgewekt kan worden. Zon energie is een nieuwe ontwikkeling in Zeeland en draagt daar momenteel nog maar weinig aan bij. Kenmerkend voor het Zeeuwse energie verbruik is het grote aandeel (gas) energie nodig voor de hoge temperatuur warmtebehoefte van de Zeeuwse industrie. Verder bestaat het verbruik uit energie nodig voor vervoer (vooral olie), lage temperatuurverwarming van huishoudens en bedrijven (vooral gas) en het elektriciteitsverbruik van bedrijven en huishoudens. De Provincie heeft weinig mogelijkheden om op duurzame wijze in het verbruik van gas en olie te voorzien. Met wind en zonprojecten kan wel worden voorzien in het elektriciteitsverbruik van bedrijven en huishoudens. Dat zou wel een extra inspanning vragen. Voor zowel wind als zon bestaat bij initiatiefnemers belangstelling om extra projecten te realiseren. Deze projecten zijn nu binnen het beleid van het huidige Omgevingsplan niet toegestaan. Draagvlak bij omwonenden en participatie van de omgeving staat bij de huidige projectontwikkeling voorop. Ten aanzien van water ondersteunen wij lopende initiatieven zoals het Tidal Technology Centre Grevelingendam, de Getijdencentrale Brouwersdam en volgende getijdencentrale(s) in de Oosterscheldekering.

Keuzes en consequenties

Het huidige beleid voor het opwekken van duurzame energie biedt onvoldoende ruimte om te voldoen aan de Zeeuwse vraag naar energie. De volgende 2 keuzes zijn mogelijk;

A. Geen wijzigingen aanbrengen in het huidige beleid en accepteren dat de ruimte om duurzame energie met wind, zon en water op te wekken beperkt blijft. Beleid bijstellen wanneer de Rijksoverheid dit aan de provincie oplegt.

B. De provincie ontwikkelt nieuw beleid voor zon, wind op land en energie uit water projecten voor de productie van duurzaam opgewekte elektriciteit. Kenmerk van dit beleid zal zijn dat de provincie het kader op hoofdlijnen aangeeft en het maatwerk bij de projecten aan de gemeenten. Inzet en ambitie zal zijn om met dit nieuwe beleid voldoende ruimte te bieden om met zon, wind en water voldoende elektriciteit op te wekken om in het Zeeuwse verbruik van huishoudens en bedrijven te voorzien. Om dit te bereiken is een toename nodig ten opzichte van de huidige productie van duurzame energie met ongeveer een factor 2,5.

Als wordt gekozen voor optie B, gelden randvoorwaarden die aan de gemeenten worden meegegeven als afwegingskader voor projecten. De ruimte binnen deze kaders zal aanzienlijk groter moeten zijn dan de huidige.

Pagina:14

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 14:04:13 4-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 14:04:15 4-10-2017

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:54:17 24-10-2017

Graag ook aanvullen met andere bronnen zoals geothermie, biomassa etc.

3 Waardevolle leefomgeving

3.1 Agrarisch Erfgoed

Zeeland kent een groot aantal cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. De provincie maakt zich sterk voor het behoud van het agrarisch erfgoed. Om die reden wordt samen met betrokken partijen (o.a. SLZ, SCEZ, Zeeuwse gemeenten en boerderijenstichting) een selectie gemaakt van de meest waardevolle boerderijcomplexen.

De Provincie vraagt extra aandacht voor het behoud van deze boerderijcomplexen. Naast het beschermen van de aanwezige cultuurhistorische waarden wil de provincie eigenaren ook nadrukkelijker faciliteren in het maken van plannen voor onderhoud, restauratie en zo nodig herbestemmen. Om die reden worden de daartoe beschikbare middelen alleen nog ingezet voor boerderijcomplexen die behoren tot de selectie.

Het opnemen van boerderijcomplexen in de provinciale selectie gebeurt alleen na instemming van de eigenaren.

Keuzes en consequenties

De wijze waarop de provincie eigenaren van de geselecteerde boerderijcomplexen zal faciliteren dient nader uitgewerkt te worden tot een samenhangend pakket in de omgevingsvisie. Daarbij worden de volgende varianten voorgelegd:

- A. Het pakket bestaat uitsluitend uit herbestedingsmogelijkheden, waarbij de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen meer planologische mogelijkheden worden geboden dan niet cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. De aanvullende mogelijkheden voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen betreffen:
- het realiseren van één of meerdere woningen binnen de bestaande bebouwing op het complex;
 - het realiseren van meerdere verblijfsrecreatieve eenheden binnen de bestaande bebouwing op het complex (niet cultuurhistorisch waardevolle complexen maximaal één eenheid);
 - het realiseren van medische (verwante) dienstverlenende activiteiten;
 - overige dienstverlenende activiteiten;
 - overige ambachtelijke bedrijven.
- Dit brengt beperkingen met zich mee ten aanzien van de bestaande mogelijkheden voor herbesteding van de overige niet cultuurhistorische waardevolle boerderijcomplexen (zie ook paragraaf Nieuwe Economische Dragers)
- B. Het pakket bestaat uit herbestedingsmogelijkheden (zie a) en ondersteuning gericht op:
- het realiseren van één loket ten behoeve van informatieverschaffing aan en ondersteuning van eigenaren;
 - het begeleiden bij aanvragen van (externe) financiering (subsidies, laagrentende leningen et cetera).
- C. Het pakket bestaat uit herbestedingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en beperkte financiële ondersteuning (geen aanvullende provinciale middelen) gericht op:
- het aanbieden van een abonnement op de Monumentenwacht;
 - het bieden van ondersteuning bij voorbereiding van verbouwing en/of restauratie (bijvoorbeeld door vergoeding van de kosten van inhuur van een architect);
 - het (her)inrichten van het boerenerf;
 - het herstel van kleine cultuurhistorisch waardevolle elementen.
- D. Het pakket bestaat uit herbestedingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en ¹ uitgebreidere financiële ondersteuning (aanvullend op c) ten behoeve van:**
- **(financiële) hulp bij asbestsanering;**
 - **het begeleiden, uitvoeren en mede financieren van een nader te bepalen aantal voorbeeldprojecten.**

3.2 Leefomgevingskwaliteit

Zeeland is rijk aan gebieden waar weidsheid, stilte en donkerte goed te beleven is. Dit in tegenstelling tot de omliggende stedelijke regio's. Deze kwaliteiten worden door de provincie gedeeltelijk beschermd. Op provinciale wegen wordt verlichting spaarzaam toegepast en natuurgebieden worden beschermd. Wanneer geluid of licht afkomstig van nieuwe ontwikkelingen een negatief effect kan hebben op de natuurdoelen van een Natura 2000-gebied zal de Provincie de ontwikkeling hierop toetsen in de vergunningprocedure. Nieuwe ontwikkelingen in bestaande natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland, of in een zone van 100 m daaromheen, die de wezenlijke kenmerken en waarden van die gebieden aantasten zijn niet toegestaan, tenzij maatregelen worden getroffen die die aantasting teniet doen.

In de Natuurvisie en in de Kustvisie is de wens uitgesproken om omgevingskwaliteiten als rust, stilte, weidsheid, open horizon (ruimte) en/of duisternis ook te behouden in het belang van de landschapsbeleving door bewoners en bezoekers van Zeeland. Hoe dit moet worden gedaan, is nog niet uitgewerkt.

Keuzes en consequenties

Als het doel is in Zeeland gebieden te houden die donker, open en stil zijn, zijn twee vragen van groot belang. Ten eerste voor welke gebieden dit moet gelden. Ten tweede hoe de bescherming wordt geregeld.

Op welke gebieden moet het beleid zijn gericht?

- A. Een deel van de N2000-gebieden (Kop van Schouwen, de Manteling, de Oosterschelde West en Midden, de Grevelingen), de stiltegebieden (milieubeschermingsgebieden), landschappen die van provinciaal belang zijn vanwege ondermeer de openheid (huidige verordening ruimte), en de Groene Topkwaliteit-gebieden en Natuurstranden die zijn aangewezen in de Kustvisie;
- B. Als keuze a, maar aangevuld met de gebieden van Zeeland die 's nacht zeer donker zijn (in vaktermen: bijvoorbeeld hemelhelderheid van minder dan circa 0,80 milicandela per m²) of zeer stil (bijvoorbeeld maximaal x dB achtergrondgeluid). De Provincie zet deze gebieden op kaart. 1
- C. Als keuze b en daarbij alle grote eenheden natuur van het Natuurnetwerk Zeeland die buiten de begrenzing van de gebieden uit keuze b vallen.

Hoe wordt de bescherming geregeld?

- A. Gemeenten vragen om bij ontwikkeling in landelijk en stedelijk gebied rekening te houden met de bescherming van de waardevolle gebieden. 2
- B. Bij nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit de provincie voorschrijven dat de aanwezige waarden donkerte, openheid en stilte niet significant mogen worden aangetast.
- C. Als a en b, maar dan ook vanuit de provincie voorschrijven voor ontwikkelingen in het stedelijk gebied die een grote impact kunnen hebben op het landelijk gebied.

3.3 Nieuwe Economische Draggers (NED's)

Met het beleid voor Nieuwe Economische Draggers (NED's) biedt de provincie mogelijkheden voor niet-agrarische functies in het landelijk gebied en wordt beoogd een bijdrage te leveren aan behoud van de vitaliteit van het landelijk gebied. Uitgangspunt van de regeling vormt het hergebruik van bestaande bebouwing. Een NED kan daarom alleen worden gerealiseerd bij een bestaande (burger)woning of op een (voormalig) agrarisch bouwvlak (als nevenfunctie op een agrarisch bedrijf of als vervolgfunctie). Een beperkte uitbreiding (20% met een maximum van 250 m²) behoort tot de mogelijkheden. Bij grotere uitbreidingen dient elders bebouwing te worden gesaneerd. Een nieuw bouwvlak ten behoeve van de realisatie van een NED is alleen mogelijk wanneer elders een bouwvlak (incl. bebouwing) wordt gesaneerd. De regeling kent een maximale omvang voor een NED van 1 hectare (= omvang bouwvlak). Binnen genoemde kaders zijn gemeenten verantwoordelijk voor de verdere uitwerking van de regeling en bepalen zij bijvoorbeeld de omvang van een NED en de als NED toegestane functies.

Pagina:16

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:16:31 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:54:00 5-10-2017

Recent heeft de Provinciale Rekenkamer onderzoek gedaan naar vrijkomende agrarische bebouwing in Zeeland. Uit dit onderzoek komt naar voren dat in 2030 ongeveer 70% van de op dit moment aanwezige agrarische bebouwing géén agrarische functie meer heeft. In absolute zin gaat het om zo'n 280 hectare aan bebouwing.

Mede naar aanleiding van dit onderzoek is de regeling NED's geëvalueerd. Uit deze evaluatie komt naar voren dat er een breed draagvlak bestaat voor het continueren van een regeling voor NED's. De volgende aandachtspunten komen uit de evaluatie naar voren:

- Een groot deel van de vrijkomende agrarische bebouwing zal naar verwachting worden herbestemd als burgerwoning of als burgerwoning met een NED, maar er is onvoldoende 'programma' om alle vrijkomende agrarische bebouwing daadwerkelijk van een herbestemming te voorzien. Bovendien zijn er met de bedrijventerreinen andere vestigingslocaties beschikbaar.
- De omvang van vrijkomende agrarische bebouwing wordt steeds groter (2.000 m² en meer), terwijl het bij NED's per definitie om kleinschalige activiteiten zou moeten gaan die qua schaal en omvang passen in het landelijk gebied. Uit de evaluatie komt naar voren dat 67% van alle NED's is gerealiseerd in bebouwing kleiner dan 500 m².
- Er in algemene zin verschillende inzichten bestaan over de als NED toegestane functies en de rol van provincie/gemeenten hierin.

Meer specifiek komen de volgende discussiepunten uit de evaluatie naar voren:

1. De mogelijkheid tot realisatie van verblijfsrecreatieve accommodaties als NED en de mate waarin deze mogelijkheid behouden dient te blijven;
2. De mogelijkheid tot realisatie van overige ambachtelijke bedrijven uit het oogpunt van concurrentie met bedrijventerreinen en de wijze waarop deze mogelijkheid zich verhoudt tot de regionale bedrijventerreinenprogrammering;
3. De mate waarin de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang extra herbestemmingsmogelijkheden kan/wil bieden.

Maximale omvang

Gezien het uitgangspunt dat het bij NED's per definitie zou moeten gaan om kleinschalige activiteiten die qua aard, schaal en omvang passen in het landelijk gebied, het feit dat 67% van alle gerealiseerde NED's kleiner is dan 500 m², er steeds grotere agrarische bedrijfsgebouwen hun agrarische functie verliezen en er onvoldoende programma is om alle vrijkomende agrarische bebouwing her te bestemmen als NED doet de vraag reizen of de provincie meer sturing moet uitoefenen op het realiseren van kleinschalige NED's of dat gemeenten hierin het voortouw blijven nemen.

Keuzes en consequenties

Ten aanzien van de maximale omvang van een NED zijn er twee opties:

A. Voortzetten huidige beleid

Het volume van de bestaande bebouwing is maatgevend voor de maximale omvang van een NED, met een maximum bouwvlak van 1 hectare. Binnen dit kader zijn gemeenten vrij om nadere voorschriften te hanteren ten aanzien van de maximale omvang van een NED. Uitbreiding van de bestaande bebouwing met 20% tot maximaal 250m² behoort tot de mogelijkheden. Bij een grotere uitbreiding dient sanering elders plaats te vinden. In het geval van een herbestemming als burgerwoning geldt ook dat de oppervlakte van de bestaande bebouwing maatgevend is. Voor uitbreiding met bijgebouwen is in gemeentelijke bestemmingsplannen een maximaal toegestane oppervlakte vastgelegd.

B. Vastleggen maximale omvang

Na beëindiging van het agrarisch gebruik bestaat de mogelijkheid tot herbestemming als burgerwoning of als wonen + NED. In het geval van een herbestemming als wonen + NED is de oppervlakte aan bijgebouwen ten behoeve van de NED maximaal 2000m². In geval van herbestemming als burgerwoning is de oppervlakte aan bijgebouwen maximaal 500 vierkante meter. Wanneer dit maximum wordt overschreden, geldt een sloopplicht op de locatie boven de vastgelegde maxima. Gemeenten zijn vrij om binnen deze kaders maatwerk te leveren. Dat kan bijvoorbeeld in het

1

geval van uitbreiding van bestaande bebouwing of wanneer slechts één opstal op het bouwvlak aanwezig is en deze de maximale omvang overschrijdt. ¹

Toegestane functies

Met de regeling NED's bieden wij ruimte voor niet-agrarische en semi-agrarische activiteiten in het landelijk gebied. Een voorwaarde is dat deze activiteiten qua aard, schaal, omvang en verkeersaantrekkende werking passen in het landelijk gebied. Industriële verwerking van producten en reststoffen is niet toegestaan via de regeling NED's.

Voor wat betreft welke functies worden toegestaan zijn er drie varianten:

A. Voortzetten bestaand beleid ²

Buiten het feit dat de provincie voorschrijft dat het gaat om activiteiten die qua aard, schaal, omvang en verkeersaantrekkende werking passen in het landelijk gebied blijven gemeenten verantwoordelijk voor de afweging van toegestane functies. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in hun bestemmingsplan buitengebied een lijst opnemen met toegestane functies (inclusief eventuele maximale omvang of aantallen per functie). ³

B. Bindende provinciale lijst met activiteiten

Gezien de discussie over het al dan niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties, de mate waarin dit wordt toegestaan en de regionale verschillen hierin, het al dan niet toestaan van ambachtelijke bedrijven, vanwege de relatie met bedrijventerreinen en de (provinciale) wens om méér herbestemmingsmogelijkheden te bieden voor de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang komt er een bindende provinciale lijst met toegestane functies. Desgewenst kan er binnen deze lijst regionaal maatwerk worden geleverd (bijvoorbeeld ten aanzien van het wel of niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties).

C. Rechtstreeks toestaan van een (beperkte) lijst met activiteiten

Er komt een beperkte lijst van rechtstreeks toegestane activiteiten. Indien gemeenten deze activiteiten overnemen hoeft hiervoor voortaan géén bestemmingsplanwijzigingsprocedure meer te worden doorlopen. Voor activiteiten die niet op de lijst voorkomen, dient nadere afstemming met de regionale bedrijventerreinenprogrammering plaats te vinden of zal moeten worden aangetoond dat dit past binnen de behoefte aan verblijfsrecreatieve accommodaties. Een uitzondering hierop vormt de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang.

Pagina:18

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 11:58:19 24-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:54:28 5-10-2017

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 11:59:21 24-10-2017
dan wel met rechtstreeks toestaan (zonder procedure)

3.4 Randen Deltawateren

Zeeland is *Land in Zee!* Wat dit betekent kan misschien wel het best ervaren worden aan de oevers van de Deltawateren. De unieke kwaliteiten (de natuur, het landschap, de weidsheid etc.), de economische belangen (visserij, aquacultuur, landbouw en verblijven aan het water (wonen/verblijfsrecreatie), de zorg voor de waterkering én de veelheid aan actoren die in dit alles een rol of verantwoordelijkheid hebben. Langs de oevers van de Deltawateren komt alles samen.

Maar wie gaat er nu eigenlijk over? En wat betekent dat? Rijkswaterstaat en het waterschap gaan over de waterkeringszone, de provincie en gemeente over het ruimtelijk beleid. Daarnaast is er sprake van beleid ten aanzien van de landbouw, recreatie, natuur en landschap. Maar hoe dragen we nu met zijn allen bij aan het op een evenwichtige wijze verbinden van al deze belangen, zodat in de toekomst nog steeds het unieke van Zeeland als *Land in Zee!* langs deze oevers kan worden ervaren?

Langs deze oevers liggen ook de opgaven voor waterveiligheid, verblijfsrecreatie, watersport, natuur, wonen en economische activiteiten. Kortom: Echte gebiedsopgaves in een strook met een breedte van circa 500 meter langs het water. Hoe willen we daar mee omgaan in het kader van de omgevingsvisie? Deze vraag is breder dan die onder de kop 'verblijfsrecreatie' in paragraaf 1.2 is gesteld over het al dan niet toepassen van de uitgangspunten van de kustvisie omdat dit over veel meer functies kan gaan dan in de kustvisie.

Keuzes en consequenties

Hiervoor zijn de volgende varianten mogelijk:

A. Voortzetten huidige provinciale rol

De generieke kaders van de provincie ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc. blijven het uitgangspunt.

B. Benoemen gebiedsopgave(n)

De provincie neemt voor (delen van) de oevers van de gebiedsopgaven op, waarbij na consultatie van betrokken partijen, per deelgebied kaders worden geformuleerd ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc.

C. Opstellen gezamenlijke visies per (deel)gebied

De provincie neemt, overeenkomstig de werkwijze bij de kustvisie, het initiatief om te komen tot door alle betrokken partijen onderschreven omgevingsvisies voor (delen van) de oevers van de Deltawateren. Daarbij kunnen naast de provincie ook andere partijen een trekkersrol voor een bepaald deel vervullen.

1

4 Toekomstbestendige en bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving

4.1 Bedrijventerreinen

De opzet en effectiviteit van het provinciale bedrijventerreinbeleid kan op een aantal punten beter:

1. Het opstellen van regionale bedrijventerreinenprogramma's is een langdurig proces en tussentijds evalueren en actualiseren vindt nauwelijks plaats. Programma's zijn hierdoor weinig flexibel. Keuzes over uit de markt nemen van kansarm aanbod worden soms vooruitgeschoven vanwege de financiële consequenties, met als gevolg dat er geen ruimte is voor nieuw aanbod op gewilde locaties.
2. De overheid heeft in het verleden bedrijventerreinen gepland in de veronderstelling dat er voldoende passende marktvraag is of zou ontstaan om invulling te garanderen. Dat valt in de praktijk tegen. Om geschikte bedrijfslocaties te kunnen bieden, is meer inzicht nodig in de wensen van ondernemers en moet het aanbod sneller aan de vraag kunnen worden aangepast.
3. Er zijn twee bedrijfstakken die speciale aandacht verdienen. Voor de meeste bedrijven is specifiek provinciaal beleid niet nodig, omdat het gemiddelde bedrijventerrein en de standaard bedrijfsbebouwing aan de eisen voldoen. Een sector die al langer een bijzondere positie inneemt, is die van de uienbewerkende bedrijven. Deze omvangrijke bedrijven zijn geconcentreerd in de regio De Bevelanden. Op dit moment wordt in bedrijventerreinenprogramma's wel ruimte geboden voor verplaatsing van uienbewerkende bedrijven naar nieuwe bedrijventerreinen, maar niet voor uitbreiding op bestaande locaties. In de praktijk blijkt dat verplaatsing van uienbewerkende bedrijven zeer kostbaar is, vanwege de op maat van het gebouw gemaakte pel-, droog-, sorteer- en verpakkingsmachines. Uitbreiding van de productie is daarom vaak alleen haalbaar op de bestaande locatie.
Een andere bijzondere sector is die van de grootschalige logistiek. De globalisering van de economie en de verschuiving van offline naar online verkoop hebben geleid tot een vraag naar zeer grote bedrijfskavels voor distributiecentra en logistieke dienstverleners. Internationale ontwikkelaars zoeken ook in Zeeland op de as Rotterdam-Antwerpen ruimte voor zeer grote bedrijfskavels (meer dan 4 ha) aan hoofdtransportroutes.

Keuzes en consequenties

Mogelijkheden bij de totstandkoming van regionale bedrijventerreinenprogramma's

- A. Gemeenten nemen in bedrijventerreinenprogramma's alleen locaties op waar aantoonbaar vraag naar is uit de markt.
- B. Voorschrijven dat in een bedrijventerreinenprogramma alle bedrijfslocaties die langer dan tien jaar niet zijn uitgegeven, worden geschrapt en bestemd voor een andere functie, omdat dit locaties zijn waar onvoldoende vraag naar is. Voor nieuwe locaties geldt een termijn van vijf jaar.
- C. **Als het gemeenten niet lukt om een bedrijventerreinenprogramma op te stellen, neemt de Provincie die bevoegdheid over, samen met de gemeenten die wel bereid zijn tot samenwerking.** 1

Mogelijkheden voor een betere aansluiting op de marktvraag

- A. Gemeenten consulteren bedrijven om de vraag beter in beeld te krijgen.
- B. Bedrijventerreinenprogramma's moeten verplicht worden voorgelegd aan onafhankelijke deskundigen.
- C. **Bedrijven uit de regio krijgen rechtstreeks inspraak bij de totstandkoming van de bedrijventerreinprogrammering.** 2

Mogelijkheden voor bijzondere bedrijfstakken

- A. Het maken van uitzonderingen voor specifieke bedrijfstakken geheel overlaten aan de gemeenten in het kader van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.
- B. De uienbedrijven vanaf 1 ha worden in een apart te programmeren categorie opgenomen waarin vraag en aanbod moeten worden afgestemd. Met de sector worden vraag en aanbod bepaald.
- C. **Grote logistieke bedrijvigheid vanaf 4 ha wordt een aparte categorie en wordt alleen op basis van nieuwe provinciale beleidslijnen in specifieke kansrijke gebieden ontwikkeld. De Provincie stemt hier met andere provincies in Nederland en Vlaanderen over af.** 4

Pagina:20

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:54:48 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:54:54 5-10-2017

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 12:01:09 24-10-2017
Geen grote bezwaren tegen alle varianten (in de praktijk doen we A en B meestal ook al).

 Aantal: 4 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 12:01:24 24-10-2017

4.2 Stedenbeleid

Verstedelijking is steeds meer een brede maatschappelijke opgave. Het gaat niet alleen om de vraag van de toekomstige in te richten locaties en te accommoderen wensen, maar om een brede transitie, waarin veel maatschappelijke opgaven hun plek moeten vinden. Het gaat om de energietransitie, maar ook de reorganisatie van de maatschappelijke voorzieningenstructuur, infrastructuur voor het realiseren van een circulaire economie, klimaatadaptatie, cultuur, inrichting en verblijfskwaliteit van de openbare ruimte, een goede balans in de verhouding van betaalbare woningen, maar ook bijvoorbeeld de omvang van de winkelvoorraad – stuk voor stuk zaken met een grote maatschappelijke betekenis.

Voor steden en kernen leidt dit tot veel verschillende opgaven: verduurzaming en verbetering van de bestaande gebouwen, de verdichting van de stad voor verdere verduurzaming, het accommoderen van de vraag naar meer stedelijke woonvormen, het op peil houden van het voorzieningenniveau, de daarmee samenhangende noodzakelijke aanpak van de straten en openbare ruimte en transformatie van leegstaande gebieden en gebouwen (inclusief cultureel erfgoed). Kortom: de optimalisatie van de bestaande stad.

In Zeeland is behoud en herontwikkeling van voorzieningen essentieel omdat de bevolkingsomvang daalt en de bevolking vergrijsd. De regio wordt steeds belangrijker en de gemeentegrens doet er steeds minder toe. In de relatie tussen de stedelijke kernen en het ommeland is behoefte aan een toekomstvisie op mobiliteit/verbindingen en de (ordering van) voorzieningen. De opgave vraagt om meer regie op regionaal niveau.

Het is voor de afzonderlijke gemeenten onmogelijk alle opgaven zelf te financieren. Meer ondernemerschap en privaat opdrachtgeverschap is nodig om initiatieven te laten opbloeien. Zonder marktinitiatieven is de transitie in verstedelijking niet mogelijk. Voor de overheden betekent dit het creëren van de juiste voorwaarden. De overheid moet erop zijn gericht de initiatieven uit de stad te begeleiden en te stimuleren, in plaats van ze goed of af te keuren. Een provinciaal fonds, af te stemmen op lokale vraagstukken en herontwikkeling van taken, zou kunnen helpen.

Keuzes en consequenties

Het provinciaal stedenbeleid zou als volgt kunnen zijn opgebouwd:

- A. Samen met de Z4 (de vier grote stedelijke gemeenten Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen) meer inzetten op versterking van de integrale aanpak van centrumgebieden, transformatieprojecten voor woon/werk locaties en Campus Zeeland. Meer aandacht vragen bij de vier Zeeuwse steden voor de bundeling van woningbouw in de woningmarktafspraken. De regio's vragen om regionale studies te doen naar het huidige en toekomstige voorzieningenniveau.
- B. Benoem stedenbeleid tot een prioritaire maatschappelijke opgave. Provincie en de Z4 investeren in aanpak van leegstand in de steden en mogelijkheden voor hergebruik, in samenwerking met ondernemers/onderwijs/maatschappelijke partijen als mogelijke gebruikers. Doel is om een samenhangende gebiedsgerichte aanpak van de stedelijke centra mogelijk te maken. Hergebruik van waardevolle cultuurhistorische panden krijgt daarbij extra aandacht. Bij woningmarktafspraken krijgt woningbouw in de steden voorrang op de kleinere dorpen, waar bouw wordt beperkt tot ten hoogste vervangende nieuwbouw. Ook krijgt de bereikbaarheid van de steden prioriteit om het ommeland beter te kunnen laten profiteren van de stedelijke voorzieningen.
- C. Ondernemers ondersteunen om te investeren in leegstaand vastgoed voor herontwikkeling en versterking van de centrumfunctie. Hiervoor wordt een gezamenlijk transformatiefonds opgezet met de Z4 en indien mogelijk het Rijk om hergebruik te financieren en centrumontwikkeling te versterken.

4.3 Wonen en woonwensen

Het is belangrijk om het lopende woningbeleid en lopende investeringen voort te zetten, maar er moet meer gebeuren. Alleen het verbinden van uitbreiding van woningbouw met de toekomstige behoefte in combinatie met een kavelgerichte sanering aan de onderkant van de markt is onvoldoende om het bestaande en toekomstige leegstandsvraagstuk in voldoende mate aan te pakken. Dit vraagt om een

Pagina:21

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 12:01:53 24-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 12:02:26 24-10-2017

Waarom deze voorwaarde? Dit kan dus kleine kernen geheel op slot zetten.

aanvulling op het bestaande instrumentarium. Met de uitgebreide instrumentenkoffer kan worden ingezet op een integrale en gebiedsgerichte benadering, waarin ook leefbaarheid van dorpen en steden centraal komt te staan, bijvoorbeeld bij een integrale vastgoedbenadering voor lokale en regionale kernen. Alleen door versterking van lokale en regionale kernen blijft het mogelijk om zowel te voorzien in de toekomstige behoefte aan woningbouw als in het realiseren van voldoende draagvlak voor het behoud van (basis) voorzieningen zoals een supermarkt, basisschool, eerstelijns zorg en dergelijke.

Een integrale herstructureringsaanpak is nodig voor dorpen of buurten met weinig eigen ontwikkelkracht. De aanpak van de Provinciaal Impuls Wonen (PIW) en de Duurzame Particuliere Woonverbetering (DPW) gaan uit van woningeigenaren die willen investeren in hun eigen woning door het opknappen of slopen en samenvoegen. Dit vraagt om een forse investering die financieel niet rendabel is. De subsidie dempt het verlies. Toch kiezen eigenaren ervoor om dergelijke investeringen te doen, omdat er op individueel niveau door sociaal/maatschappelijke binding met de plek en de woning wel voldoende rendement is. Dit lukt niet zonder een bepaalde mate van ontwikkelkracht, bestaande uit de financiële draagkracht van inwoners, aantrekkelijkheid en sociale cohesie van de woonomgeving. Niet in alle buurten en dorpen is hier sprake van, zodat ook de PIW en de DPW leningen geen oplossing bieden. Voor dergelijke gebieden kan een integrale en gebiedsgerichte aanpak worden gekozen met een lange termijnstrategie voor de versterking van de ontwikkelkracht van dorpen en buurten en de leefbaarheid. Hierbij zijn gemeenten en corporaties primair belangrijk en de aanpak kan leiden tot een grote transformatie van het gebied. Daarbij kan worden gedacht aan versterking van de recreatieve functie, nieuwe samenlevingsvormen, pioniersgemeenschappen en het vrijgeven van bouwregels.

Keuzes en consequenties

De volgende keuzes kunnen worden gemaakt:

- A.** Voortzetten van het huidige beleid, met een sterkere nadruk op het handhaven van de ladder voor duurzame verstedelijking en een verdere uitwerking daarbij van de woonbehoefte in de toekomst, met een verschuiving van gezinswoningen naar duurzame en levensloopbestendige woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens in de stedelijke milieus en deeltijdwonen? ¹
- B.** ² Voortzetten van het huidige beleid, aangevuld met de inzet van een 'bouwtitelbank'. Voor de ³ woningvoorraad is het namelijk belangrijk dat er sprake blijft van een goed functionerende markt waarbij de marktdruk zorgt voor voldoende investeringen door de eigenaren van woningen. Bij een afnemende en op termijn dalende huishoudengroei vraagt dit om een erkend 'marktmeester' die reguleert en monitort om sloop en nieuwbouw met elkaar in verband te brengen. Dit leidt tot een 'bouwtitelbank' voor woningen. In bepaalde delen van Zeeland gebeurt het al dat woningen worden gekocht, gesloopt en ingeruild als bouwtitel elders: dit kan verder worden uitgebouwd en geformaliseerd, zodat ook grotere partijen en corporaties hieraan meedoen. Een 'bouwtitelbank' is niet in het belang van ontwikkelaars/grondeigenaren omdat een afdracht per woning moet worden afgerekend of elders panden moeten worden opgekocht en gesloopt. Hierdoor komen ze voor extra kosten te staan. Dit sluit echter wel aan op het principe van 'de vervuiler betaalt', door nieuwbouw in een gebied zonder huishoudengroei ontstaat immers leegstand elders. Die leegstand moet nu worden betaald door particulieren.
- C.** ⁴ Zoals b, maar ook inzetten op enkele pilots voor een integrale vastgoedaanpak in aanvulling op de bouwtitelbank. Incourante delen van dorpen, zoals verouderde wijken moeten extra aandacht krijgen en worden opgenomen in een aanpak van sloop, herstructurering en bundeling rond de bestaande en vaak karakteristieke dorpskernen. In samenwerking met enkele gemeenten, corporaties en lokale gemeenschappen worden via een gerichte aanpak van sloop, herstructurering en beperkte nieuwbouw nieuwe compacte en sterke kleine kernen herontwikkeld. Bij succes kan dit leiden tot een volledig integrale vastgoedaanpak waarbij een vastgoedruilbank wordt ingesteld. Hierbij kunnen binnen bestaande voorwaarden (regionale woningmarktafspraken, verblijfsrecreatie en dergelijke) extra ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden in ruil voor sanering. Op dit moment zijn er al mogelijkheden voor particulier vastgoed, zowel in particuliere woningen aan de onderkant van de markt, leegstaande winkelpanden en leegstaand agrarisch vastgoed. De bouwtitelbank dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:55:23 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 12:03:50 24-10-2017

 Aantal: 3 Auteur: PQU Onderwerp: Notitie Datum: 12:03:44 24-10-2017
het verdient nadere bestudering en verdieping om de varianten B en C te onderzoeken op haalbaarheid en wenselijkheid.

 Aantal: 4 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 12:03:52 24-10-2017

vastgoed. Het provinciale kavelruilbureau kan hier een belangrijke coördinerende rol spelen. Door op deze manier de leegstand op het platteland en de dorpen integraal op te pakken kan een structurele aanpak van de leefbaarheid worden ingezet. Een integrale herstructureringsaanpak is in het belang van alle overheden en vastgoed eigenaren in een bepaald gebied.

4.4 Agrarisch Vastgoed

Op basis van het onderzoek van de Provinciale Rekenkamer naar vrijkomend agrarisch vastgoed in Zeeland is door Provinciale Staten gevraagd om samen met de sector, gemeenten en andere belanghebbenden nieuw beleid te ontwikkelen voor de ontwikkeling van nieuw, het gebruik van bestaand en de noodzaak tot het al dan niet saneren van agrarisch vastgoed.

In deze paragraaf wordt vooral ingegaan op het ontwikkelen en saneren van agrarisch vastgoed. De mogelijkheden voor gebruik worden besproken in de paragraaf over Nieuwe Economische Draggers (NED's).

Ontwikkelen van agrarisch vastgoed

In het huidige provinciale beleid vormt de ontwikkeling van nieuw agrarisch vastgoed, voor de grondgebonden landbouw, vooral een gemeentelijke afweging. Vanwege de gestage afname van het aantal boeren door de jaren heen stuurt de provincie alleen op het aantal agrarische bouwvlakken (géén toename).

De omvang van de bouwvlakken en de ontwikkeling van bebouwing op de bouwvlakken vormt een gemeentelijke afweging. Bij uitbreiding van het agrarisch bouwvlak boven de 1,5 hectare wordt daarbij een advies van de Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ) verwacht over de bedrijfseconomische noodzaak.

Keuzes en consequenties

De verwachting is dat in 2030 70% van de op dit moment aanwezige agrarische bebouwing géén agrarisch gebruik meer heeft en het feit dat de provincie zich altijd heeft ingespannen voor een vitaal én aantrekkelijk landelijk gebied maakt dat ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe agrarische bebouwing de volgende alternatieven kunnen worden geschetst:

A. Voorzetten huidige beleid

De agrarische sector is en blijft de belangrijkste drager van een economisch vitaal landelijk gebied. Het kunnen realiseren van bebouwing ten dienste van het uitvoeren van de agrarische functie vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Gemeenten kunnen de afweging in hoeverre het noodzakelijk en wenselijk is om extra bebouwing te realiseren ten behoeve van de agrarische functie het beste maken. De provincie speelt daarbij géén rol.

1

B. Meer (provinciale) sturing op afstemmen vraag en aanbod

In 2030 is 280 hectare aan agrarische bebouwing niet meer in agrarisch gebruik. In de periode 2000-2012 is 150 hectare aan agrarische bebouwing 'vrijgekomen'. In diezelfde periode is 120 hectare bijgebouwd. Hoewel het 'vrijkomen' van agrarische bebouwing (nog) niet als een probleem wordt ervaren wordt, vanuit een integrale vastgoedopgave, meer sturing op de ontwikkeling van nieuwe agrarische bebouwing noodzakelijk geacht.

Daarbij mag van de provincie verwacht worden dat zij nieuwe kaders opstelt ten aanzien van de ontwikkeling van agrarische bebouwing. Hierbij zijn twee varianten:

Variant B1: Een 'ladder' voor agrarische ontwikkelingen

Het toepassen van een agrarische variant van de ladder voor duurzame verstedelijking.

Binnen een nader over een te komen maximale omvang van het agrarisch bouwvlak (bijv. 1 hectare) dient bij ontwikkeling nieuwe agrarische bebouwing behoefte aangetoond te zijn, herstructurerings/saneringsmogelijkheden in beeld te zijn gebracht (op het eigen bouwvlak/in de directe omgeving) alvorens medewerking kan worden verleend aan uitbreiding, waarbij kan worden overwogen deze uitbreidingsmogelijkheid te koppelen aan een saneringsbijdrage.

Variant B2: Een sloopplicht

De ontwikkeling van agrarische opstallen op bestaande bouwvlakken blijft rechtstreeks toelaatbaar (zie variant a). Voor agrarische opstallen die worden gerealiseerd na 2018 gaat wel de

verplichting gelden dat deze, na beëindiging van het agrarisch gebruik, dienen te worden gesaneerd. Herbestemming (als burgerwoning met opstallen of als 'NED') behoort daarmee niet langer tot de mogelijkheden.

Saneren van agrarisch vastgoed (ruimte voor ruimte)

Het saneren van agrarische bebouwing vindt vooralsnog in zeer beperkte mate plaats. Belangrijkste oorzaken lijken het ontbreken van een noodzaak en de bijkomende kosten.

Belangrijkste vraag bij saneren is dan ook wie verantwoordelijkheid draagt voor de met sanering gepaard gaande kosten. Is dit de boer, de toekomstig eigenaar/bewoner of dient de maatschappij bij te dragen in de kosten voor sanering?

In het huidige beleid levert de maatschappij een bijdrage. Via de zogenaamde Ruimte voor ruimteregeling krijgen particulieren als tegemoetkoming in de kosten van sanering door particulieren de mogelijkheid tot compensatie via de bouw van woningen.

De regeling is onlangs geëvalueerd. Mede vanwege het beperkte aantal gerealiseerde initiatieven komt uit deze evaluatie niet direct een eenduidig beeld naar voren.

Keuzes en consequenties

In algemene zin kan worden geconcludeerd dat er draagvlak bestaat voor het voortzetten van een ruimte voor ruimteregeling. Voor de wijze waarop dit het best kan worden ingevuld worden de volgende varianten voorgelegd:

A. Handhaven huidige regeling met hogere normen

1

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling wordt voortgezet. Wel wordt de minimaal te saneren omvang aan bebouwing verhoogd (bijv. minimaal 1000 m² sanering in ruil voor één compensatiewoning)

B. (Provinciale) Sturing op maatwerk

De mogelijkheid tot het toepassen van de ruimte voor ruimte blijft behouden. Gemeenten kunnen hiertoe een verzoek indienen bij de provincie. Verzoeken worden alleen gehonoreerd wanneer andere strategieën (hergebruik/herbestemmen of verpauperen) geen optie zijn.

Woningen die op deze wijze worden gerealiseerd moeten voorzien in een regionale behoefte en dienen derhalve te passen binnen de prognoses. De woningen hoeven geen onderdeel uit te maken van de regionale woningmarktafspraken. Er is een nader over een te komen aantal woningen beschikbaar ten behoeve van de uitvoering van de ruimte voor ruimteregeling (bijv. max. 10 woningen per jaar voor heel Zeeland).

Het maximaal aantal via de regeling te realiseren woningen wordt wel in mindering gebracht op de totale behoefte (per gemeente of regio). Om die reden wordt van gemeenten verwacht dat zij een keuze maken of ze wel/niet in de toekomst gebruik willen blijven maken van de ruimte voor ruimteregeling. Het definitieve beleidskader zal dan, met de gemeenten die hebben aangegeven gebruik te willen blijven maken van de regeling, nader worden uitgewerkt.

C. Instellen van een provinciale vastgoedruilbank

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling voor agrarisch vastgoed komt te vervallen. Simpelweg omdat de oplossing van een probleem in de agrarische sector niet moet bijdragen aan nieuwe problemen binnen een andere sector (woningmarkt). In plaats van de huidige regeling wordt een vastgoedruilbank ingesteld waarbij binnen bestaande voorwaarden als regionale woningmarktafspraken, regionale bedrijventerreinen programmeringen of de vestigingsmogelijkheden voor verblijfsrecreatie extra ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden geboden in ruil voor sanering. De vastgoedruilbank beperkt zich niet tot agrarisch vastgoed, maar dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse vastgoed, waarbij gemaakte saneringskosten worden vergoed door het bieden van (verhandelbare) bouwrechten. Door op deze manier de marktwerking in het voordeel van de ruimtelijke problematiek te laten werken ontstaat een effectief instrument zonder dat de rekening volledig bij de samenleving wordt gelegd. Op kleine schaal zijn voorbeelden elders bekend, op deze schaal zal dit instrument nieuw in zijn soort en dus innovatief zijn. De opbouw ervan kan niet zonder steun van de betrokken sectoren en deskundigheid elders.

Asbest en agrarisch vastgoed

Ten aanzien van de problematiek van asbest is door Provinciale Staten in een eerder stadium gevraagd een koppeling te maken tussen het beleid ten aanzien van vrijkomend agrarisch vastgoed

en de problematiek rondom asbestdaken. Daarbij is verzocht om te voorkomen dat bestaande stimuleringsregelingen voor asbestdaken als bijeffect hebben dat overtollig geworden agrarische bebouwing niet volledig wordt gesaneerd. Op dit moment bestaat er alleen nog op Rijksniveau een regeling voor asbestsanering. Als aanvulling op deze Rijksregeling kan als onderdeel van de strategie saneren een koppeling worden gemaakt met een (provinciale) slooplening. Eigenaren zonder herbestemming voor hun schuur kunnen in aanmerking komen voor een dergelijke (aanvullende) slooplening wanneer eventueel herbouwmogelijkheden bestemmingsplanmatig worden uitgesloten (agrarisch bouwvlak komt te vervallen). Het gebruik van een slooplening in combinatie met Ruimte-voor-Ruimteregeeling behoort niet tot de mogelijkheden.

Keuzes en consequenties

A. Geen aanvullend instrument maken naast de ruimte-voor-ruimte regeling

B. Een (provinciale) slooplening opzetten om sanering te bevorderen ¹

Verpauperen van agrarisch vastgoed

Het verpauperen van agrarisch vastgoed ten behoeve van meer biodiversiteit kan een alternatieve strategie zijn die kan worden ingezet naast herbestemming en/of sanering.

Door de vrijgekomen agrarische bebouwing deels te slopen en de bebouwing en het omliggende erf vandalismebestendig te maken en te vergroenen, ontstaat er meer ruimte voor biodiversiteit. De restanten van de gebouwen, met meer groen en rust, nodigen (nieuwe) diersoorten, zoals vlinders, vleermuizen, verschillende vogelsoorten van het boerenland et cetera uit om het terrein als leefgebied te gebruiken. In sommige gevallen kunnen de nieuwe groene plekken kansen bieden voor recreatie (aantrekkelijk rustpunt langs fiets- of wandelroute). Deze vorm van (begeleid) verpauperen kan overal worden toegepast of bijvoorbeeld alleen in de leefgebieden van soorten waarop het agrarisch natuurbeheer zich richt. In het laatste geval biedt deze strategie ook kansen voor de integrale aanpak van het agrarisch natuurbeheer in Zeeland. De strategie kan dan worden opgenomen in de in de Natuurvisie aangekondigde agenda voor integrale ontwikkeling van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Keuzes en consequenties

De vraag is of het nodig wordt geacht om de haalbaarheid van een dergelijke strategie uit te werken. Er zijn twee opties:

A. Verpaupering niet opnemen als optie. ²

B. Verpaupering accepteren als reële vervolgvactiviteit vanwege recreatieve en/of natuurwaarde.

Pagina:25

 Aantal: 1 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:56:04 5-10-2017

 Aantal: 2 Auteur: PQU Onderwerp: Markering Datum: 10:56:10 5-10-2017

BESTUURLIJK PLATFORM *de Bevelanden*

secretariaat:
Stenevate 10
Postbus 1, 4450 AA Heinkenszand
Telefoon: (0113) 238 496
Telefax: (0113) 561 385
e-mail: aielling@borsele.nl

Gedeputeerde Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Uw kenmerk:
Uw brief van:
Onderwerp: Discussienota Zeeuwse
Omgevingsvisie

Ons kenmerk:
Heinkenszand, 25 oktober 2017

Geacht college,

Onlangs hebben wij als Bestuurlijk Platform De Bevelanden (het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal) kennis genomen van de *Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018*. Op basis van deze discussienota heeft u partijen geconsulteerd over de keuzes die op 7 november 2017 in de kadernota voor de Omgevingsvisie aan Provinciale Staten voorgelegd zullen gaan worden.

De Bevelandse Agenda's

Op 28 juli 2017 hebben wij er per brief al bij u op aangedrongen bij de totstandkoming van de kadernota de inhoud van onze vier Bevelandse Agenda's (Strategische Agenda, Agenda Wonen, Economische Agenda en Toeristische Agenda) te betrekken en de raakvlakken tussen de kernthema's te benadrukken in de nieuwe Zeeuwse Omgevingsvisie 2018.

Op 28 september en 10 oktober 2017 heeft u consultatiebijeenkomsten voor respectievelijk 'heel Zeeland' (inclusief overheden) en voor overheden (exclusief) georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben wij u de voor de regio De Bevelanden belangrijkste ambities en thema's reeds mondeling toegelicht. Onderstaand geven wij u nog een nadere toelichting op deze thema's.

Deeltijdwonen en verblijfsrecreatie

Ten aanzien van de thema's wonen, werken en recreëren bevat de discussienota enkele relevante ontwikkelingen voor de samenwerking op De Bevelanden.

Opvallend is dat de onderwerpen deeltijdwonen en verblijfsrecreatie een meer nadrukkelijke rol gaan spelen. Dit heeft gevolgen voor zowel de Agenda Wonen als de Toeristische Agenda.

Aangezien onze regio momenteel onderzoek doet naar de vitaliteit van huisjesparken en in het verlengde daarvan naar het gebruik van recreatiewoningen als tweede woning, adviseren wij u om vooralsnog zoveel mogelijk beleidsvrijheid voor regio's en gemeenten in de Omgevingsvisie te houden.

Het introduceren van een aparte beleidscategorie voor bepaalde (delen van) regio's kan leiden tot meer ruimte binnen de reguliere woningbouwprogrammering. Deze beleidswijziging, die in de discussienota is beschreven als optie C in onderdeel 1.1, heeft echter nadere uitwerking om op de consequenties te kunnen worden beoordeeld. Wij pleiten ervoor deze mogelijkheid als optie in de Omgevingsvisie op te nemen, om afhankelijk van de wenselijkheid en noodzaak door gemeenten te kunnen worden ingezet.

Ten aanzien van verblijfsrecreatie stelt u een keuze voor tussen enerzijds de Kustvisie als uitgangspunt nemen voor overig Zeeland, met een rem op het toevoegen van eenheden, en anderzijds het voortzetten van het huidige beleid met een actualisering en een begrenzing van de toeristische hotspots.

Beide keuzes hebben nadrukkelijk het beperken of zelfs het voorkomen van verdere uitbreiding van het aantal verblijfsrecreatieve eenheden als uitgangspunt. Er dient vooral te worden ingezet op kwaliteitsverbetering, innovatie en vernieuwing.

Laatstgenoemde aandachtspunten zijn ook zeker in het belang van onze regio, maar wij pleiten er voor niet bij voorbaat de uitbreiding van het aantal eenheden uit te sluiten. Wij vragen dan ook nadrukkelijk om een gezamenlijk proces om te komen tot een visie op de (verblijfs)recreatie op De Bevelanden, waarin de regio een trekkersrol vervult.

Bedrijventerreinen

Ten aanzien van de regionale bedrijventerreinenprogramma's wordt door u voorgesteld deze beter te laten aansluiten bij de marktvraag, door bedrijven inspraak te geven en onafhankelijke deskundigen te consulteren.

Voor de uienverwerkende bedrijven, die voornamelijk in de regio De Bevelanden gevestigd zijn, wordt een aparte categorie opgenomen, waarin vraag en aanbod, in overleg met de sector, moeten worden afgestemd.

Daarbovenop gaat gelden dat bedrijfslocaties die langer dan tien jaar niet zijn uitgegeven, worden geschrapt en bestemd voor een andere functie. Voor nieuwe locaties gaat zelfs een termijn van vijf jaar gelden.

Een goed op de vraag aansluitend aanbod van bedrijventerreinen past uiteraard prima bij het uitgangspunt van De Bevelanden om een aantrekkelijk vestigingsklimaat te bieden voor bedrijven. De eis om bestaande capaciteit op bedrijfslocaties te schrappen dient echter een keuze van de regio te zijn en niet louter op basis van een overschreden termijn te worden afgedwongen door de provincie.

Stedenbeleid, voorzieningen en transformatie

Overige onderwerpen die nadrukkelijk relaties hebben met de Bevelandse Agenda's zijn het voorgestelde stedenbeleid in relatie tot het voorzieningenniveau, de transformatie van vastgoed in de strijd tegen leegstand en de integrale herstructurering voor dorpen en buurten met weinig eigen ontwikkelkracht.

Deze onderwerpen worden aangestipt in de discussienota, maar voor ons is onduidelijk hoe concreet deze in de Omgevingsvisie zullen worden opgenomen. Wij onderschrijven op basis van de vier Bevelandse Agenda's uw doelstellingen, maar wij pleiten voor een nadrukkelijke rol in de verdere uitwerking van deze maatregelen. Om vanuit de regio effectief te kunnen bijdragen aan het formuleren van een provinciaal stedenbeleid willen wij een breed gedragen regionale visie op de voor De Bevelanden gewenste verstedelijking opstellen.

Wij vragen u bovenstaande adviezen en aandachtspunten te betrekken bij de totstandkoming van de kadernota en Zeeuwse Omgevingsvisie 2018. Gelet op de beperkte voorbereidingstijd zal iedere gemeente voor zover nodig nog separaat een reactie indienen. Wij wijzen u erop dat in de kadernota beleidskeuzes worden gemaakt op provinciaal niveau nog voordat gemeenten dit zelf hebben kunnen doen, deze keuzes hebben kunnen toetsen en de consequenties van deze keuzes kunnen overzien. Dit is in strijd met de uitgangspunten van de Omgevingswet, waarin participatie het uitgangspunt is. Derhalve

dient de Omgevingsvisie ruimte te bieden om keuzes op gemeentelijk en regionaal niveau verder uit te werken. Nadrukkelijk willen wij hierover zowel ambtelijk als bestuurlijk met u in gesprek blijven.

Met vriendelijke groet,

Bestuurlijk Platform De Bevelanden
Kees Weststrate
Voorzitter

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Kees Weststrate', written over a horizontal line.

VERZONDEN 25 OKT 2017

het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland Postbus 6001 4330 LA MIDDELBURG	datum	:	25 oktober 2017
	uw brief van	:	--
	uw kenmerk	:	--
	ons kenmerk	:	/17U.03849
	behandeld door	:	Piet Baas
	doorkiesnummer	:	(0118) 555 340
	afdeling	:	Ruimtelijke ontwikkeling

onderwerp: Reactie op de Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018.

Geacht college,

Op 10 oktober j.l. vond bestuurlijk overleg plaats over de Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018. Graag maken wij gebruik van de geboden mogelijkheid om tot en met 26 oktober 2017 alsnog een schriftelijke reactie in te dienen.

Algemeen

Het proces rond de totstandkoming van de Kustvisie was een leerzaam en interessant proces. Een proces waarin we als betrokken overheden én andere betrokken (belangen)organisaties hebben gewerkt aan een visie voor de Zeeuwse kust. Wij hadden verwacht dat het proces voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 op dezelfde manier zou worden opgestart.

Niets is minder waar. Zonder een goede ambtelijke en bestuurlijke consultatie kunnen wij nu alsnog binnen 2 weken een reactie geven. Het is onmogelijk om in deze korte tijd een goed doordachte reactie te formuleren.

De Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 heeft een solide basis nodig en dat is alleen mogelijk als er gestart wordt met een Discussienota waar goed over gediscussieerd kan worden. En dat in samenwerking met alle Zeeuwse overheden en andere betrokken (belangen)organisaties. Samen een visie maken die richting geeft aan de toekomst van Zeeland.

Een aantal in de Discussienota voorgestelde keuzes vraagt nadrukkelijk om een dialoog. Het gekozen proces biedt hiervoor geen ruimte. Wij vinden dit een gemiste kans, zeker gezien de positieve ervaringen die zijn opgedaan bij het proces rond de Kustvisie.

In het algemeen vinden wij dat zoals in de nieuwe Omgevingswet wordt aangegeven het primaat en de keuzemogelijkheden bij de gemeenten moeten liggen. De provincie moet niet alles willen dicht regelen. Het primaat ligt bij de eerste overheid, de gemeenten.

De gedeputeerde heeft op 10 oktober j.l. uitgelegd dat er gelet op de tijdsdruk (de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 moet uiterlijk 1 november 2018 zijn vastgesteld) geen ruimte is om alsnog een uitgebreide consultatieronde in te lassen. Uiteraard kunnen tijdens de terinzagelegging van de concept-Omgevingsvisie (volgens de planning in februari 2018) alsnog inhoudelijke reacties worden ingediend.

U zult begrijpen dat er nu onvoldoende tijd is om een volledig ambtelijk en bestuurlijk afgewogen reactie op de Discussienota te geven.

Om die reden behouden wij ons dan ook nadrukkelijk het recht voor om tijdens de terinzagelegging van de concept-Omgevingsvisie alsnog inhoudelijke reacties in te dienen, óók op andere beleidsterreinen dan wij hierna aan de orde stellen.

In verband met de overzichtelijkheid vermelden wij hierna onze voorlopige reactie per beleidsthema waarover wij van mening zijn dat in een later stadium een nadere definitieve standpuntbepaling noodzakelijk is.

1. Duurzame en concurrerende economie.

Keuzes en consequenties Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE).

Bij dit onderdeel lopen diverse discussies door elkaar. Deze vraagstukken vragen om maatwerk voor de verschillende regio's. Een algemene lijn hanteren voor de gehele provincie doet geen recht aan de diversiteit van het DNA en de plaatselijke problematiek.

In de huishoudensprognoses op Walcheren wordt rekening gehouden met deeltijdwonen in Middelburg en Vlissingen. Deeltijdwonen is mogelijk in woningen die gelegen zijn buiten het werkingsgebied van de Huisvestingsverordening, zoals enkele bungalowparken. Wij hebben voor de kernen ons eigen Tweede woningbeleid en daarin past deeltijdwonen niet. In deze verordening is de mogelijkheid opgenomen om een tijdelijke vergunning af te geven aan mensen die hier op termijn (na max. 3 jaar) permanent willen komen wonen. Hiervan kan maar zelden gebruik worden gemaakt omdat men vaak een woning als tweede woning wil gaan gebruiken en dit is strijdig met ons beleid.

Wat het onderdeel deeltijdwonen betreft hebben wij de voorkeur voor maatwerk.

Keuzes en consequenties Verblijfsrecreatie.

Ook voor de onder dit onderdeel opgenomen Keuzes en consequenties geldt hetzelfde: maatwerk voor de verschillende regio's.

Keuzes en consequenties Landbouw etc..

Vestigen / uitbreiden geitenhouderijen.

Gelet op de mogelijke gezondheidsrisico's voor de inwoners en toeristen van de provincie Zeeland zijn wij van mening dat in de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 moet worden opgenomen dat het vestigen / uitbreiden van geitenhouderijen verboden is. In ieder geval tot het moment dat uit de nu lopende onderzoeken duidelijk wordt wat deze risico's exact inhouden.

Glastuinbouw.

Er zijn 3 keuzemogelijkheden aangegeven. Glastuinbouw in de gemeente Veere is er alleen in de vorm van solitaire bedrijven. In de aangegeven keuzemogelijkheden wordt met geen woord gerept over solitaire bedrijven. Voor de bestaande bedrijven moet het mogelijk blijven om te vergroten. De huidige mogelijkheid om boven de 2ha uit te breiden, mits er elders bestaande kassen worden gesaneerd in de provincie derhalve handhaven.

Intensieve Veehouderij.

Een verdere verruiming is politiek gezien niet haalbaar.

De onder keuze D voorgestelde mogelijkheid druist in tegen het uitgangspunt van de Omgevingswet. Het is en blijft de bevoegdheid van de gemeenten.

2. Klimaatbestendige en klimaat neutrale samenleving.

Keuzes en consequenties Ruimtelijke adaptatie.

Deze keuze is niet eenvoudig te maken. Dit vraagt om een integrale discussie. Optie A. heeft in eerste instantie de voorkeur. In een later stadium kan bij knelpunten alsnog besloten worden voor een regionale aanpak.

Keuzes en consequenties Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water.

Op het eerste gezicht gaat de voorkeur uit naar optie B. Bij een aanpassing van het bestaande beleid moet duurzaamheid / energie als één van de toetsingscriteria worden toegevoegd. Duurzaamheid, energietransitie, circulaire economie, innovatie enz. zijn de trends voor de komende jaren.

Daar wordt overigens nu al naar toegewerkt als we kijken naar het nieuwe beleid rondom Zonneparken. Het huidige beleid beperkt ons in het bereiken van onze duurzaamheidsdoelstelling. Daarnaast weten wij prima wat wel en niet past binnen de gemeente Veere. Deze optie past ook veel beter als we straks overgaan naar een omgevingsplan / -visie.

3. Waardevolle leefomgeving.

Keuzes en consequenties Agrarisch Erfgoed (herbestemmen van cultuurhistorische waardevolle boerderijen).

Optie A. De opmerking dat dit (en ook de andere keuzemogelijkheden) beperkingen met zich mee brengt ten aanzien van de bestaande mogelijkheden voor herbestemming van de overige niet cultuurhistorische waardevolle boerderijcomplexen is niet noodzakelijk. De extra mogelijkheid die voor cultuurhistorische waardevolle boerderijen wordt opgenomen, is dat er één of meer permanent te bewonen woningen in de schuur worden mogelijk gemaakt. Voor het overige hoeven er geen aanpassingen plaats te vinden.

Bij wijziging van het geldende beleid waarbij bestaande cultuurhistorische bebouwing niet meer als zodanig wordt aangemerkt, kan dit tot gevolg hebben dat deze bebouwing (die nog in goede staat is en geheel aansluit op het karakteristieke buitengebied) gesaneerd / gesloopt wordt ten behoeve van de Ruimte voor Ruimte regeling met als gevolg het verdwijnen van cultuurhistorische bebouwing en een verstening van het buitengebied.

Keuzes en consequenties Leefomgevingskwaliteit.

Bij dit onderdeel gaat op het eerste gezicht de voorkeur uit naar beide opties A. Bij deze opties blijft het mogelijk om per geval maatwerk te leveren.

Keuzes en consequenties Nieuwe Economische Dragere (NED's).

Bij beide keuzeopties kiezen wij voor optie A, het voortzetten van het bestaande beleid.

Het bestaande beleid is voor ons als gemeente goed werkbaar. Dit blijkt ook uit de ontwikkelingen die de laatste jaren zijn ingezet. Als gemeente kunnen wij dan zelf de afweging blijven maken wat we wel en niet toe staan en in welke omvang.

De andere opties zullen tot gevolg hebben dat juist vrijkomende agrarische bedrijven leeg komen te staan. Dit heeft verregaande kapitaalvernietiging tot gevolg. Na beëindiging van het agrarisch gebruik eerst de schuren moeten slopen, zodat er nog maar 500 m² overblijft zal betekenen dat de oud-agrariër zijn boerderij niet verkocht krijgt. Gevolg leegstand en verpaupering.

Keuzes en consequenties Randen Deltawateren.

Onze voorkeur gaat uit naar optie C, het overeenkomstig de werkwijze bij de Kustvisie in samenwerking met alle Zeeuwse overheden en andere betrokken (belangen)organisaties opstellen van gezamenlijke visies per (deel)gebied.

4. Toekomstbestendige en bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving.

Keuzes en consequenties Bedrijventerreinen.

Wij zijn van mening, dat bij het beleid voor Bedrijventerreinen rekening moet worden gehouden met de regionale én de lokale behoefte. Bij de invulling van de lokale behoefte moet er ruimte zijn voor maatwerk. Uiteraard met inachtneming van de vereiste kwaliteit op de bedrijventerreinen.

Per bedrijventerrein moet in kaart worden gebracht waar de kansen en mogelijkheden liggen. De inbreng en het draagvlak van het lokale bedrijfsleven is daarbij van wezenlijk belang, aangezien zij een rol hebben in de uitvoering. In Veere is weinig uitgeefbare grond beschikbaar. Het provincie-breed "optellen van de verschillende meters" is geen oplossing. Daarbij speelt het grote aanbod van de buurgemeenten in het nadeel van de gemeente Veere.

Het doel van het bedrijventerreinenprogramma moet zijn om via een programmatische, uitvoeringsgerichte en kerngerichte aanpak te werken aan betere benutting van de lokale bedrijventerreinen en daarmee bij te dragen aan het behouden en mogelijk uitbreiden van de werkgelegenheid op lokale bedrijventerreinen. Het bedrijventerreinenprogramma moet daarbij in ieder geval antwoord geven op de vraag hoe invulling gegeven moet worden aan de bedrijventerreinenopgave (herstructurering en uitbreiding).

Over de maximale uitbreidingsmogelijkheden moet er duidelijkheid in de regels komen. Met dien verstande dat de inkleuring per terrein wordt bepaald door de regionale behoefte en de lokale situatie én het karakter van het terrein. De doelstelling voor de kwaliteit op bedrijventerreinen moet zijn: "verbeteren en handhaven van kwaliteiten". Daarbij moet het accent liggen op het verbeteren van het bedrijfseconomisch resultaat van de bedrijven, het verminderen van milieudruk, een goede stedenbouwkundige opzet, in combinatie met een goede landschappelijke inpassing én op een efficiënter ruimtegebruik'. Wellicht kan voor de afronding hiervan een percentage worden gehanteerd. Een uitbreiding is mede afhankelijk van de vraag / behoefte.

Keuzes en consequenties Wonen en woonwensen.

De conclusie dat een koppeling van uitbreiding van woningbouw met de toekomstige behoefte in combinatie met een kavelgerichte sanering aan de onderkant van de woningmarkt onvoldoende is om het bestaande en toekomstige leegstandsvraagstuk in voldoende mate aan te pakken lijkt ons voorbarig. Dit zal zeker voor een aantal gebieden in Zeeland gelden, maar niet overal. Door de aantrekkelijkheid van onze gemeente zijn wij van mening dat indien er een goed beleid opgezet wordt voor het saneren van de onderkant van de woningmarkt dit voor onze gemeente werkbaar is.

Alle drie de keuze-opties zijn beperkend voor het woningbeleid dat gemeenten uitvoeren. Het gevaar dat er gebouwd wordt voor leegstand is naar onze mening sinds de crisis op de woningmarkt achter ons ligt geen issue meer.

Keuze A is door een strikte toepassing van de Ladder van duurzame verstedelijking beperkend in de individuele keuzevrijheid van gemeenten en potentiële huizenkopers.

Kortom, wij zijn van mening dat wij voor wat betreft de woningbouw in onze kernen de vrijheid moeten hebben om mede afhankelijk van de vraag naar woningen hierover zelf een beslissing te kunnen nemen. Ook hier geldt dat wij prima weten waar behoefte aan is en wat wel en niet past binnen de gemeente Veere.

Keuzes en consequenties Agrarisch Vastgoed.

In dit onderdeel wordt aangegeven dat het de verwachting is dat in 2030 70% van de op dit moment aanwezige agrarische bebouwing geen agrarisch gebruik meer heeft.

Op het eerste gezicht lijken de voorgetelde opties A onze voorkeur te hebben, maar zoals eerder aangegeven is de tijd voor ons te kort om hierover een goed onderbouwde mening te vormen.

Het lijkt ons verder dat de als B aangegeven optie zal betekenen dat de agrariërs die er dan nog zijn, het boeren (financieel) onmogelijk wordt gemaakt.

Tenslotte vinden wij het in het algemeen van belang om aan te geven dat wij grote waarde hechten aan het als gemeente kunnen uitvoeren van onze eigen autonome bevoegdheden. Ook als dat mogelijk niet (helemaal) past binnen de kaders van het Omgevingsplan / de Omgevingsvisie ca. gaan wij er vanuit dat dit na afweging van aan de orde zijnde argumenten op uw steun kan rekenen.

Nogmaals merken wij op, dat dit onze eerste "snelle" reactie op de Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 is. De tijd was te kort om een weloverwogen voorkeur uit te spreken over de in de Discussienota voorgestelde keuzemogelijkheden voor de verschillende beleidsonderdelen. Als daartoe aanleiding is behouden wij ons het recht voor om te zijner tijd tijdens de terinzagelegging van de concept-Omgevingsvisie 2018 onze dan wél goed overwogen mening op de inhoud van die concept-Omgevingsvisie alsnog kenbaar te maken.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Veere,
de secretaris,

J.F.M. Steinbusch

de burgemeester,

drs. R.J. van der Zwaag

College van gedeputeerde staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

ons kenmerk :
contactpersoon :
telefoon :
fax :
e-mail :
verzonden :

25 OKT. 2017

Hulst, Sluis, Terneuzen, 24 oktober 2017

Betreft: Zeeuws Vlaams Standpunt Discussienota

Geacht College,

Op 19 september heeft uw college de discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 vastgesteld. Over deze discussienota heeft op 10 oktober jongstleden bestuurlijk overleg plaats gevonden. Tijdens dit overleg zijn er, naast inhoudelijke opmerkingen, een groot aantal opmerkingen gemaakt over het proces dat de onderhavige discussienota doorloopt. Met name de wijze van consultatie en de termijnen waarbinnen deze plaatsvinden, waren onderwerp van gesprek. In reactie daarop is te kennen gegeven dat de mogelijkheid wordt geboden om tot uiterlijk 26 oktober aanstaande schriftelijke opmerkingen in te dienen. Van deze mogelijkheid maken wij als regio Zeeuws Vlaanderen graag gebruik.

Op voorhand willen wij u echter meegeven dat deze reactie onder voorbehoud van instemming van onze raden is. Gelet op de korte termijn was het niet mogelijk onze raden op voorhand over deze reactie te consulteren. Wij zullen onze raden in kennis stellen van onze reactie middels een brief die wordt voorgelegd in de eerst mogelijke (commissie)raadsvergadering. Op dat moment zullen wij onze definitieve reactie aan u kenbaar maken. Nu u voornemens bent om deze discussienota om te vormen tot een kadernota en deze op 7 november door PS te laten vaststellen, vragen wij nogmaals aandacht voor de gehanteerde termijnen. Om draagvlak te creëren is het immers noodzakelijk dat alle bestuursorganen in de gelegenheid worden gesteld op de discussienota te reageren en daarbij moeten zij er van uit kunnen gaan dat met hun reactie rekening wordt gehouden in het verdere proces.

Verder vragen wij ons af in hoeverre er sprake is van provinciaal belang ten aanzien van enkele in de discussienota opgenomen onderwerpen. Voor zover wij daar aan twifelen zullen we dat bij het betreffende onderwerp aangeven. Ook willen wij opmerken dat de reikwijdte van belangrijke onderdelen van de omgevingsvisie wordt bepaald door begrenzing bebouwd gebied. Deze begrenzing komt in de nota echter niet voor. Gelet op enkele recente discussies willen wij benadrukken dat parallel aan het proces omgevingsvisie ook het proces herijking grenzen bestaand bebouwd gebied dient plaats te vinden. In algemeenheid willen wij nog opmerken dat Zeeland als één gelijkwaardige regio wordt benaderd in de discussienota, terwijl er onderlinge verschillen zijn.

Hieronder volgen per hoofdstuk onze inhoudelijke opmerkingen.

1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

In de discussienota worden drie varianten vermeld op grond waarvan het zogenaamde deeltijdwonen gefaciliteerd kan worden. Variant C sluit aan bij de pilot Cadzand Bad die momenteel loopt als een van de actiepunten uit de Kustvisie. Bij deze variant vormt het behoud/realiseren van een kwalitatief hoogwaardige, leefbare badplaats het uitgangspunt. Daarbij wordt op basis van een op te stellen streefbeeld een combinatie gezocht tussen wonen, deeltijdwonen (zonder verplichte verhuur) en

recreatieve verhuur (met verplichte verhuur). Deze verdeling dient onderbouwd te worden op basis van een afzonderlijke prognose. Allereerst willen wij opmerken dat deze wijze van werken, op basis van een specifieke badplaats, gemeente of regio, als positief wordt ervaren. Immers geen badplaats, gemeente of regio is hetzelfde.

Wel vragen wij specifieke aandacht voor de wijze waarop juridisch uitwerking gegeven moet dan wel kan worden aan de uitkomsten van de verschillende onderzoeken. In de praktijk blijkt namelijk dat met name het opstellen van een streefbeeld kan leiden tot een vraag/aanbod van aantallen eenheden aan permanente, deeltijd dan wel recreatieve woningen die op basis van geldend beleid juridisch niet of nauwelijks onderbouwd lijken te kunnen worden. Werken conform variant C vraagt dan ook om minder strikte hantering van bestaande regels en maatwerk per situatie.

De Zeeuws Vlaamse gemeenten spreken zich uiteindelijk uit voor variant B, namelijk het schrappen van de verhuurplicht. Bij schrijven van 1 juni 2017 is dit standpunt door de gemeente Sluis reeds aan u kenbaar gemaakt.

1.2 Verblijfsrecreatie

Voorgesteld wordt om voor de verdere ontwikkeling van de verblijfsrecreatie in de kustzone de in de Kustvisie geschetste kaders, overeenkomstig de hierover gemaakte afspraken met de Zeeuwse partners, één op één door te vertalen in de Omgevingsvisie. Gelet op het zorgvuldige proces dat voor de Kustvisie is doorlopen, kunnen wij dit voornemen van harte ondersteunen.

Gesteld wordt verder dat bezien zal worden in hoeverre de kaders van de Zeeuwse Kustvisie ook toepasbaar zijn voor de (oever van de) Deltawateren en het achterland. Dit uitgangspunt verbaast ons. Bij de start van het proces ten aanzien van de Kustvisie is immers heel nadrukkelijk gesteld dat de Kustvisie betrekking heeft op de ontwikkeling van de Noordzeekust en nadrukkelijk niet op de Deltawateren en het achterland. Als reden hiervoor is toen gegeven dat de dynamiek van de betreffende wateren en ook de kust wezenlijk afwijken van de Noordzeekust. Wij onderschrijven dit uitgangspunt nog steeds.. Gelet op bovenstaande motivering kiezen wij daarom voor variant B.

Wat betreft jachthavens adviseren wij om te kiezen voor variant A. Het per ontwikkeling onderbouwen van de uitvoerbaarheid verdient de voorkeur boven het uitsluiten van uitbreiding van het totale aantal ligplaatsen in heel Zeeland. Ten aanzien van de hotels vragen wij met name vanuit de gemeenten Terneuzen en Hulst aandacht voor het volgende. Gebleken is dat hotels buiten de kustzone een heel andere doelgroep bedienen dan de hotels binnen de kustzone. De hotels buiten de kustzone bedienen met name de zakelijke markt. Deze markt vraagt een andere benadering dan de toeristische markt. Om die reden adviseren wij dan ook om het bestaande hotelbeleid buiten de kustzone niet te wijzigen.

1.3 Landbouw

Wat de keuzes ten aanzien van de landbouw betreft, ligt een combinatie voor de hand. Het erkennen van de eigenschelijkheid van boeren blijft van belang maar dit komt pas volledig tot zijn recht indien een combinatie tussen de verschillende keuzes wordt gemaakt. Om die reden adviseren wij u om in de discussienota niet voor één variant te kiezen maar dusdanige actiepunten te formuleren zodat de agrarische sector in ieder geval niet wordt belemmerd.

1.4 Glastuinbouw

Het huidige beleid ten aanzien van glastuinbouw zorgt naar onze mening momenteel niet voor knelpunten en kan dan ook gehandhaafd blijven. Wel zijn wij het met u eens dat nagedacht moet worden over de verdere ontwikkeling van de sector. Onze voorkeur gaat daarbij uit naar keuze B. Daarbij willen wij wel opmerken dat een mogelijkheid tot beperkte uitbreiding aan de hand van een haalbaarheidsonderzoek mogelijk moet blijven.

1.5 Intensieve veehouderij

Ten aanzien van dit punt gaat onze voorkeur uit naar keuze B. Reden om deze keuze te maken is gelegen in het feit dat ook bij bestaande vragen de verduurzaming naar aanleiding van de markt vraag, een steeds grotere rol gaat spelen. Dit vraagt om een meer flexibele benadering dan nu beleidsmatig is vastgelegd. Bovendien hebben wij onze vraagtekens bij het provinciaal belang dat met dit onderwerp gepaard gaat.

2.1 Ruimtelijke Adaptatie

Op dit moment wordt wat betreft deze onderwerpen veel samengewerkt tussen de Zeeuwse gemeenten, het waterschap en Evides in het kader van de Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland. Provincie en het waterschap werken dan weer samen in het kader van het Zeeuws Overleg Water, waarbij Ruimtelijke Adaptatie een belangrijk onderwerp is. Belangrijk is dat vanuit deze twee taakvelden één spoor gekozen wordt qua samenwerking en uitvoering van maatregelen. Keuze C verdient dan ook de voorkeur.

2.2 Meerlaagsveiligheid

Wat betreft het oppakken van provinciale acties gedurende de looptijd van de nieuwe Omgevingsvisie, stellen wij voor om dit op basis van keuze B te doen.

2.3 Beschikbaarheid van zoet water

De beschikbaarheid van zoet water gedurende langdurige droge perioden is wel een aandachtspunt, maar levert los van voornoemde situaties geen al te grote problemen op. Wel zijn wij van mening dat het van belang is dat de overheid de regie houdt over de mate waarin zoet water beschikbaar is. Ten aanzien van de voorgestelde keuzes gaat onze voorkeur uit naar A (kennisontwikkeling) en B (onttrekkingsbeleid).

2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water

Gesteld wordt dat het huidige beleid voor het opwekken van duurzame energie onvoldoende ruimte biedt om te voldoen aan de Zeeuwse vraag naar energie. Wij adviseren u te kiezen voor optie B. Dit wel onder de nadrukkelijke voorwaarde dat gemeenten een ruim afwegingskader krijgen. Bovendien moet een gemeente zelf een keuze kunnen maken ten aanzien van het wel of niet inzetten op welke vorm van duurzame energie dan ook.

3.1 Agrarisch Erfgoed

Wij onderschrijven uw streven naar behoud van agrarisch erfgoed. Tevens onderschrijven wij de gemaakte selectie van de meest waardevolle boerderijcomplexen. Echter, de manier waarop u deze nu wenst te faciliteren gaat ten koste van mogelijke herbestemming van objecten die niet geselecteerd zijn. Dit kan naar onze mening niet de bedoeling zijn. Nu alle keuzemogelijkheden op het voormelde uitgangspunt gebaseerd zijn, stellen wij voor een keuzemogelijkheid toe te voegen, namelijk behoud van het bestaande beleid. Bovendien hebben wij onze vraagtekens bij het provinciaal belang dat met dit onderwerp gepaard gaat. Objecten van de lijst moeten in aanmerking komen voor herbestemming, maar niet ten koste van de mogelijkheden voor herbestemming van andere objecten.

3.2 Leefomgevingskwaliteit

Door u wordt de vraag gesteld dat als het doel is in Zeeland gebieden te houden die donker, open en stil zijn, voor welke gebieden dit dan zou moeten gelden. Hier ligt keuze A voor de hand. Daarbij willen wij ten aanzien van de toevoeging van de Groene Topkwaliteit-gebieden en de Natuurstranden zoals aangewezen in de Kustvisie, het volgende opmerken. In de Kustvisie is nadrukkelijk bepaald dat voormelde gebieden toegankelijk en/of te beleven moeten zijn. Wij vragen u dan ook met dit uitgangspunt rekening te houden bij het formuleren van beleid.

Ten tweede vraagt u hoe de bescherming dient te worden geregeld. De gemeenten vragen om bij ontwikkelingen in landelijk gebied en stedelijk gebied rekening te houden met de bescherming van de waardevolle gebieden, zou naar onze mening voldoende moeten zijn (keuze A).

3.3 Nieuwe Economische Dragere

Wij zijn en blijven van mening dat de bestaande bebouwing maatgevend moet zijn. Door het niet bieden van de mogelijkheid tot het uitbreiden van bebouwing kunnen problemen voorkomen worden. Zeker ook met het oog op de problematiek rondom vrijkomende bouw kavels. Waar wij absoluut geen voorstander voor zijn is de vermelde sloopplicht en het uitsluiten van verblijfsrecreatie in het achterland. Kortom, onze voorkeur gaat voor beide keuzemogelijkheden uit naar voortzetting van het huidige beleid (keuze A).

4.1 Bedrijventerreinen

Als regio kunnen wij ons niet vinden in de geboden keuzemogelijkheden ten aanzien van de bedrijventerreinen. Veel liever houden wij vast aan de door alle drie de gemeenten vastgestelde Regionale Bedrijventerreinenvisie. Met deze visie heeft u als provincie bovendien ingestemd. Wij zijn en blijven van mening dat op deze manier de belangen van de regio veel beter tot hun recht komen. Bovendien blijft er op deze manier enige flexibiliteit ten aanzien van de invulling van het regionale beleid.

Daarnaast vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de positie van solitaire bedrijven, inclusief de bedrijven van 1 hectare en meer, in het buitengebied. Het huidige provinciaal beleid zet deze bedrijven 'op slot'. Echter, in een aantal gevallen is het niet realistisch gelet op de benodigde investeringen bij verplaatsing en de desinvesteringen op de huidige locatie, om te verwachten dat deze bedrijven kunnen verplaatsen naar een bedrijventerrein. Wij pleiten ervoor dat gemeenten op dit punt afwegingsruimte krijgen en maatwerk kunnen leveren.

Tenslotte missen wij op dit punt de visie van de Provincie ten aanzien van de havensamenwerking. De keuzemogelijkheden maken hier in het geheel geen melding van, hetgeen ons enigszins bevreemdt.

4.2 Stedenbeleid

Als regio vragen wij nadrukkelijke aandacht voor de onderwijsinfrastructuur in de regio. Wij willen een toekomstbestendige basis- en voortgezet onderwijsinfrastructuur. Verder dienen kinderopvang- en Middelbaar beroepsonderwijs voorzieningen uitgebreid danwel gehandhaafd te blijven.

Zoals bekend is de onderwijsinfrastructuur in Zeeuws Vlaanderen momenteel kwetsbaar. Dit geldt echter ook voor de Zeeuwse onderwijsinfrastructuur in zijn algemeenheid. Niet voor niets heeft de directeur van Hogeschool Zeeland vermeld dat indien er in Zeeuws Vlaanderen geen breed voorgezet onderwijs geboden wordt in alle drie de gemeenten, de regio steeds minder interessant zal worden als vestigingsklimaat. De uitstroom naar Vlaams onderwijs zal hierdoor groter worden. Aangenomen mag worden dat leerlingen die Vlaams onderwijs hebben gevolgd, makkelijker een baan op de Vlaamse, dan op de Zeeuwse arbeidsmarkt vinden. Van de huidige instroom van de HZ komt 1/3de deel uit Zeeuws Vlaanderen. Wanneer het openbaar vervoer in Zeeuws Vlaanderen niet sterk verbetert en in combinatie met sluitende onderwijsinstellingen loopt de instroom op de HZ direct gevaar.

Naast de kenniscampus verdient de hele onderwijsketen van kinderopvang tot universiteit blijvende aandacht. De Provincie richt zich met name op de kenniscampus (hogeschool en universiteit), maar vergeet hierbij dat de toekomstbestendigheid van zo'n campus vraagt om een goede basis. De gevolgen van het ontbreken van technisch beroepsonderwijs in de regio is nu reeds merkbaar in het bedrijfsleven. Door de beperkte uitstroom van studenten, kunnen bedrijven amper aan technisch geschoold personeel komen. Oog voor de totale onderwijsinfrastructuur is dan ook een noodzaak.

Zeeland mist op dit moment stedelijkheid. Dit is opgemerkt in het rapport Structuurversterking Zeeland (rapport Balkenende). Samen met de provincie wordt getracht invulling aan de aanbevelingen uit dit rapport te geven. Dit houdt in dat de steden voor de regio proberen de grootschalige voorzieningen te behouden danwel uit te bouwen. Alleen door het behouden of creëren van een aantrekkelijk ommeland kan naar onze mening sprake zijn van aantrekkelijke stedelijkheid. Heel de regio Zeeuws-Vlaanderen dient zijn aantrekkingskracht op de woonconsument te behouden. Dit betekent dat sprake dient te zijn van een goed evenwicht tussen concentratie van een aantal grootschalige voorzieningen in de zogenaamde Z4 steden en behoud van voorzieningen in de dragende kernen in de omtrek. Dit houdt in dat woningbouw in alle drie de gemeenten in Zeeuws Vlaanderen mogelijk moet blijven, zoals recent vastgelegd in de woningmarktafspraken.

In Zeeuws Vlaanderen zal Terneuzen het centrum zijn op het gebied van een aantal grootschalige voorzieningen zoals bijvoorbeeld een ziekenhuis, industrie, theater en het Middelbaar beroepsonderwijs. Daarnaast zal sprake dienen te zijn van voldoende mobiliteit door optimalisatie van verbindingen met Hulst, Sluis en de overige Zeeuwse gemeenten. De bestaande voorzieningen op het gebied van o.a. voortgezet onderwijs en eerstelijnszorg dienen in alle drie de gemeenten behouden te blijven.

4.3 Wonen en woonwensen

Wij onderschrijven de noodzaak om te komen tot aanvulling van het bestaande instrumentarium teneinde het bestaande en toekomstige leegstandsvraagstuk in voldoende mate te kunnen aanpakken. Wij vragen daarbij speciale aandacht voor de aanpak van de krimpgemeenten(-kernen). Onze voorkeur gaat dan ook uit naar keuze C, voortzetten van het huidig beleid, aangevuld met de bouwttitelbank en de inzet van enkele pilots voor een integrale vastgoed aanpak. Wellicht ten overvloede merken wij nog op dat invoering van de bouwttitelbank ons inziens een gedegen voorbereiding en uitwerking vraagt, dit in nauwe samenwerking met de gemeenten.

4.4 Agrarisch Vastgoed

Zoals ook uit de gemaakte keuzes ten aanzien van de Nieuwe Economische Draggers en het Agrarisch Erfgoed blijkt, gaat onze voorkeur uit naar voortzetten van het huidige beleid (keuze A). Ook wat betreft de ruimte voor ruimte regeling wensen wij vast te houden aan de huidige regeling met hogere normen.

Evenals de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten willen wij u nadrukkelijk verzoeken om op gepaste wijze om te gaan met de Omgevingswet. Met respect voor ieders rol, met visie, openheid, flexibiliteit, maatwerk en samenwerkingsgerichtheid kunnen we de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in Zeeland verder bevorderen.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

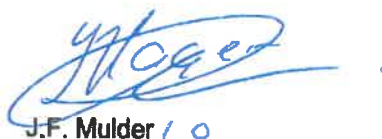
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HULST,

De secretaris,

S. ter Wal

De burgemeester,

J.F. Mulder 10

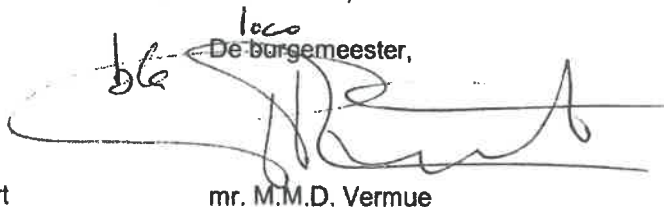
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De secretaris,

S.I. de Kievit-Minnaert

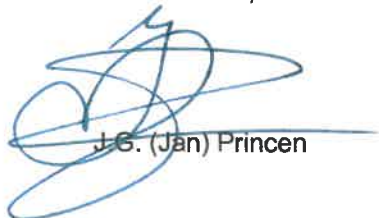
^{loco}
De burgemeester,

mr. M.M.D. Vermue

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS TERNEUZEN

De secretaris,

J.G. (Jan) Princen

De locoburgemeester,

drs. F.O. (Frank) van Hulle

Adriaanse J.W. (Jan Willem)

Van: Koning de E.W. (Erik)
Verzonden: vrijdag 27 oktober 2017 12:53
Aan: Adriaanse J.W. (Jan Willem)
Onderwerp: FW: Discussienota

Van: Peter Mondeel [mailto:p.mondeel@middelburg.nl]
Verzonden: donderdag 26 oktober 2017 9:37
Aan: Koning de E.W. (Erik) <ew.de.koning@zeeland.nl>
CC: Rens Klaasse <r.klaasse@middelburg.nl>
Onderwerp: Discussienota

Geacht college (en beste Erik),

Uiterlijk vandaag kunnen reacties worden gemaild betreffende de kadernota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Tijdens de behandeling van de discussienota op 10 oktober jl. is vanuit aanwezige gemeenten naar voren gebracht dat het gekozen proces niet in de geest van de Omgevingswet is ingezet. Overleg, afstemming en participatie is tot een minimum beperkt. De nieuwe wet heeft verder een sterk decentraal karakter en gaat er vanuit dat de gemeenten als eerste aan zet zijn. Voorliggende aanpak is daarentegen centraal vanuit de provincie gestuurd.

Alhoewel tijdens de discussiebijeenkomst van uw zijde is aangegeven dat komende omgevingsvisie niet moet worden gezien als een eindproduct, zijn wij van oordeel dat nu reeds in de geest van de nieuwe Omgevingswet gehandeld zou moeten worden.

Wat betreft de inhoud van de discussienota wordt opgemerkt dat de hierin benoemde onderwerpen niet representatief worden geacht voor een integraal, duurzaam en bestendig beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving.

Een voorbeeld hiervan is de relatie tussen de leefbaarheid van kleine kernen en het ter plaatse uitsluitend nog toestaan van sloop/nieuwbouw. Voor een kleine kern kunnen eigentijdse (levensloopbestendige) woningen juist ervoor zorgen dat inwoners niet genoodzaakt zijn om naar de stad te trekken. Door dan uitsluitend sloop/nieuwbouw toe te staan kan de leefbaarheid van de kern nog verder onder druk te komen staan. De kans is aanwezig dat er dan helemaal niets gebeurt, omdat investeerders afhaken. Met consequenties voor de leefbaarheid als gevolg.

De potentiële keuzes of consequenties passen dan ook niet met name bij de provinciale verordening. Terwijl dit uitsluitend het juridisch bindende sluitstuk betreft. De kwaliteiten van Zeeland blijven dan onbenoemd, deze stap lijkt overgeslagen te zijn.

Het te volgen tijdsplan is ook opvallend. Er is nu een mondelinge consultatieronde. De discussienota wordt vervolgens aangevuld tot een kadernota die 7 november al ter vaststelling aan PS zal worden verzonden. Gelegenheid om schriftelijk en goed onderbouwd te reageren is er dus niet. Het krappe tijdsplan duidt er ook op dat de provincie geen rekening houdt met grote door te voeren wijzigingen. Is de consultatieronde dus vooral voor de Bühne? De te maken keuzes zijn voor een groot deel variaties op hetzelfde thema; door de provincie zijn al veel voorlopige keuzes gemaakt. Is er echter nog ruimte voor varianten die een heel andere richting op gaan?

Het imago van Zeeland is niet altijd even goed. Bedrijven hebben moeite om personeel te vinden, vooral als het hoger opgeleiden betreft. Een gevaar is dat met de keuzes die de provincie nu voorstelt het nog onaantrekkelijker maakt om in deze regio te investeren, omdat Zeeland 'op slot' wordt gezet qua bouwmogelijkheden (in ieder geval qua haalbaarheid van de investering). Met een verdere neerwaartse spiraal als gevolg. Lossen de voorstellen dus een probleem op, of wordt een nieuw probleem gecreëerd?

Voor onze gemeente lijken bij een eerste lezing de navolgende onderdelen belangrijk:

- Verblijfsrecreatie (p. 5-6)
Een mogelijkheid is dat buiten de kustzone het beleid ten aanzien van recreatieve hotspots komt te vervallen. Uitgangspunt is dat geen eenheden meer worden toegevoegd. Het Waterpark Veerse Meer is een lopende ontwikkeling en zit in een fase van overname. De definitieve plannen van de beoogde nieuwe investeerder zijn nog niet bekend. Wil deze ontwikkeling doorgang vinden dan is het niet handig als nu teveel belemmeringen worden opgeworpen en de ontwikkeling afgemaakt kan worden op een manier dat deze ook levensvatbaar is. Voor lopende plannen zal dus het bestaande beleid moeten worden gevolgd.
- Bedrijventerreinen (p. 20)
Deels worden hiervoor redelijke voorstellen gedaan, vooral als het gaat om de vraag vanuit de markt. Dat is ook niets nieuws.
Het schrappen van bedrijvenlocaties als hier langer dan tien jaar niets is uitgegeven lijkt logisch, maar in de praktijk is dit niet zo. Wat als een locatie half is uitgegeven? Dan is er eigenlijk geen andere bestemming meer mogelijk. De bevoegdheid die de provincie zich wil toe-eigenen om een programma vast te stellen met de gemeenten die wel bereid zijn tot samenwerking is niet acceptabel. Hoe bepaal je bijvoorbeeld welke partij wil meewerken en welke dwars ligt? Zie de discussie over de woningmarktafspraken, daar maakt de provincie ook geen afspraken samen met Middelburg en Veere...
- Stedenbeleid (p. 21)
Verdichting van de stad is niet altijd wenselijk! Dit kan immers ook ten koste gaan van de ruimtelijke kwaliteit die in de stad aanwezig is.
Onder optie C wordt voorgesteld een transformatiefonds voor de Z4, zodat geïnvesteerd kan worden in leegstaand vastgoed voor herontwikkeling. Gaan Goes en Middelburg dan betalen voor Vlissingen en Terneuzen?
- Wonen en woonwensen (p. 21-23)
Het opzetten van een bouwtitelbank (nieuw begrip, google kent het niet eens) gaat erg ver. Het staat ook haaks op het principe van bouwen voor de vraag. Hiermee kan ook bereikt worden dat er in een krimpgebied niets meer wordt gebouwd, met als gevolg verhuizen naar elders, nog meer leegstand. Het risico dat een particulier minder voor zijn woning kan vangen als een dorp of gebied gaat krimpen moet je als overheid niet willen oplossen, vraag en aanbod bepalen de prijs. Ook praktisch is het lastig uitvoerbaar. Bijvoorbeeld bij leegstand in een appartementencomplex of bij rijwoningen in particulier bezit. Een deel zal wel willen verkopen en slopen, een deel niet. Dan gebeurt er ook niets... Laat ook ruimte voor creativiteit vanuit de markt. Het 'probleem' van Zeeuws-Vlaanderen wordt ook deels opgelost door de komst van Belgische kopers, wat eerst niet werd voorzien.

Met vriendelijke groet,

Gemeente Middelburg

Het College van Gedeputeerde Staten van de
provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Uw kenmerk:
Uw brief van:

Ons kenmerk: 17.021849
Heinkenszand, 25 OKT. 2017

Onderwerp:
Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie

Geacht college,

Op 28 september en 10 oktober j.l. hebben consultatierondes plaatsgevonden inzake de Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie, zoals deze is opgesteld door de provincie. Tijdens de bijeenkomst op 10 oktober is alsnog de gelegenheid gegeven om uiterlijk 26 oktober 2017 een schriftelijke reactie te geven op deze Discussienota. Graag maken wij als gemeente Borsele van deze gelegenheid gebruik. Onze reactie is een aanvulling op de reactie van het Bestuurlijk Platform de Bevelanden, waarin het gezamenlijke standpunt van de regio De Bevelanden is verwoord.

Als gemeente Borsele hebben wij de volgende opmerkingen en kanttekeningen.

Onderwerp 1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

Om beter invulling te kunnen geven aan het faciliteren van het deeltijdwonen worden in de Discussienota de volgende 3 keuzes voorgelegd:

- A. Voortzetten huidige beleid inclusief verplichte verhuur
- B. Schrappen verhuurplicht
- C. Deeltijdwonen als aparte beleidscategorie

Als gemeente Borsele kunnen we prima uit de voeten met het huidige beleid (keuze A). Hierbij kunnen panden met een woonbestemming als deeltijdwoning worden gebruikt. Doordat in de prognoses rekening wordt gehouden met deeltijdwonen leidt dit in principe niet tot een beperking van de nieuwbouwmogelijkheden voor reguliere woningbouw. Voor ons is van belang dat de mogelijkheid tot het faciliteren van deeltijdwonen in onze kernen behouden blijft én dat dit niet ten koste gaat van reguliere woningbouwmogelijkheden.

Onderwerp 1.2 Verblifsrecreatie

Beide keuzes op het gebied van verblifsrecreatieve ontwikkelingen aan de kust en in overig Zeeland hebben het uitgangspunt uitbreiding van het aantal verblifsrecreatieve eenheden te beperken of zelfs te voorkomen. Wij hebben niet het gevoel dat in Borsele het aantal

Behandeld door: A.I. Elling, doorkiesnummer (0113) 238496

Bijlagen: 1

Wilt u bij de beantwoording van deze brief 'Ons kenmerk' vermelden.

recreatieobjecten sneller toeneemt dan de vraag. Wij kunnen ons dan ook niet vinden in het uitgangspunt dat onder de beide keuzes ligt. Wat ook naar voren komt in de beide keuzes is dat ingezet wordt op kwaliteitsverbetering. Dit is iets wat wij wel kunnen onderschrijven. Op het gebied van recreatie werken wij al jaren samen met de andere Bevelandse gemeenten. Wij willen dan ook graag samen met de regio komen tot een gezamenlijke visie op het gebied van (verblijfs)recreatie.

Hotels

Onze voorkeur gaat hierbij uit naar optie A. Als een hotel zich wil vestigen in het achterland en aangetoond kan worden dat hier behoefte naar is, dient dit mogelijk te zijn.

Onderwerp 1.5 Intensieve veehouderij

Wij kiezen hier voor optie B. De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente.

Optie D is niet in de geest van de Omgevingswet. Provincie trekt bij optie D dit onderwerp nog meer naar zich toe.

Onderwerp 2.1 Ruimtelijke adaptatie

Bij de keuzes en consequenties die worden voorgelegd in de Discussienota wordt geen rekening gehouden met de ambities uit de nota "Zeeuwse aanpak Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie". In dat kader wordt een Zeeuws brede werkgroep gevormd met vertegenwoordigers vanuit "alle" Zeeuwse overheden die een voorstel voor een proces-aanpak doen. Er wordt een Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie opgesteld gebaseerd op de gemeentelijke klimaatstresstesten en de resultaten van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.

Wij stellen voor dat de werkwijze zoals die is opgenomen in de nota "Zeeuwse aanpak Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie" wordt overgenomen in de Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie. Deze werkwijze is goedgekeurd door de bestuurders in de Zeeuwse Waterrochtend. Dit leidt er toe dat onze voorkeur uitgaat naar keuze A. Iedere bestuurslaag blijft afzonderlijk verantwoordelijk. Daarnaast wordt een werkgroep met vertegenwoordigers van alle Zeeuwse overheden verantwoordelijk voor de gezamenlijke regionale strategie voor klimaatadaptatie zoals in keuze C is aangegeven.

Het is niet nodig dat hiervoor een nieuw samenwerkingsverband wordt opgericht.

Er kan gebruik worden gemaakt van de bestaande samenwerking van de Zeeuwse overheden conform de afspraken die zijn gemaakt in de Zeeuwse waterrochtend.

Onderwerp 2.2 Meerlaagsveiligheid

Op dit onderwerp is er een sterke relatie met het dossier Ruimtelijke adaptatie.

De keuze hoe dat moet worden opgepakt in de nieuwe Omgevingsvisie is volgens ons het beste omschreven in variant B. Wel is het zinvol om, wanneer met het waterschap afspraken worden gemaakt over cyclus van beheer, toetsing en eventuele versterking, ook af te stemmen met de gemeente waarin de waterkeringen liggen.

Aanvullend aan variant B heeft het onze voorkeur dat wordt afgestemd met de Werkgroep van vertegenwoordigers van alle Zeeuwse overheden. Er kan gebruik worden gemaakt van de bestaande samenwerking van de Zeeuwse overheden conform de afspraken die zijn gemaakt in de Zeeuwse waterrochtend.

Onderwerp 2.3 Beschikbaarheid van zoet water

Bij dit thema is er ook een sterke relatie met het dossier Ruimtelijke Adaptatie.

Bij de keuzemogelijkheid rond kennisontwikkeling geven wij de voorkeur aan keuze A.

Bij de keuzemogelijkheid voor wat betreft het onttrekkingsbeleid gaat onze voorkeur uit naar keuze B.

Vanwege de sterke relatie met het dossier Ruimtelijke Adaptatie gaat onze voorkeur er naar uit dat de beschikbaarheid van zoet water ook wordt afgestemd met de Werkgroep van vertegenwoordigers van alle Zeeuwse overheden. Ook hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de bestaande samenwerking van de Zeeuwse overheden conform de afspraken die zijn gemaakt in de Zeeuwse Waterochtend.

Volledigheidshalve is als bijlage bijgevoegd de "Discussienota Zeeuwse aanpak Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie" waarmee de bestuurders in de Zeeuwse Waterochtend hebben ingestemd.

Onderwerp 2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie – zon, wind en water

Vanuit de doelstelling op windenergie hebben wij er begrip voor dat er ruimte wordt geboden tot het oprichten van windenergie in het Sloegebied. Vanuit de primaire doelstelling (ontwikkeling van de haven) vinden wij het vasthouden aan het Sloegebied als concentratielocatie minder wenselijk. Zeker als er voor wordt gekozen om op provinciaal niveau nieuw beleid voor zon, wind op land en energie uit waterprojecten te ontwikkelen, willen we in overweging geven om te beschouwen of het Sloegebied als concentratielocatie gehandhaafd moet blijven.

Onze voorkeur gaat uit naar scenario 2. De energietransitie zorgt er voor dat we andere keuzes moeten gaan maken. Provinciaal, regionaal en lokaal. Naast duurzame opwekking van elektriciteit is het belangrijk om aan te geven dat het ook om 'duurzame' opwekking van warmte gaat en de opslag van energie. Zon, wind en water zijn mogelijk de voornaamste bronnen maar niet de enige, dus laat de tekst hierbij geen beperking worden. Hetzelfde geldt voor de factor 2,5. Het kan best zo zijn dat in bepaalde regio's een grotere toename noodzakelijk is.

Het Borsels beleid wordt nu vormgegeven in een nieuwe duurzaamheidsvisie. Wij hebben als doel op enig moment energieneutraal te worden en we willen woningen, straten, wijken en dorpen 'van het gas' halen.

Onderwerp 3.1 Agrarisch Erfgoed

In het kader van paragraaf 3.1, het herbestemmingspakket voor agrarisch erfgoed, gaat onze voorkeur uit naar variant D, mits dit geldt voor *alle* boerderijcomplexen met historische waarde. Deze voorkeur is mede gebaseerd op aanbevelingen van de provincie. In het rapport uit 2004 "Rapportage van de pilot historische boerderijen in Zeeland", opgesteld door de Provincie Zeeland, worden aanbevelingen gedaan. Twee daarvan zijn:

- Meer herbestemmingsmogelijkheden voor historische boerderijen en daarmee meer mogelijkheden voor maatwerk creëren;
- Bevorderen van een flexibele houding en ruimere mogelijkheden om historische agrarische bebouwing aan te passen aan moderne bedrijfsvoering.

Als er gekeken wordt naar complexen waar daadwerkelijk de wens ligt om een pand te herbestemmen, kan een dergelijk pakket een meerwaarde bieden. Echter als het pakket

bedacht wordt voor een selectie aan panden waar niet zonder meer sprake is van herbestemming heeft de visie geen meerwaarde.

De lijst is een selectie uit een groot aantal cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. Opname gebeurt alleen na instemming van de eigenaar. Opname op de lijst biedt mogelijkheden tot faciliteren door de provincie t.a.v. herbestemmingsmogelijkheden. Er is dus een (groot) aantal cultuurhistorische waardevolle boerderijen die (omdat men dat niet wil of omdat er van een bepaalde categorie nog veel boerderijcomplexen zijn) niet op de lijst gaan komen. Het kan ons inziens niet zo zijn dat indien iemand één of meerdere woningen binnen de bestaande bebouwing (welke niet op de lijst staat) wenst te realiseren dit niet zou kunnen. Als iemand dit wil zonder dat hij hiervoor steun van de provincie nodig heeft, moet dit toegejuicht worden. De provincie behoeft hiervoor dan geen (financiële) ondersteuning te bieden, terwijl de bebouwing behouden blijft.

Als men deze bebouwing sloopt, kan men per 1000 m² te saneren bebouwing wel één compensatiewoning bouwen. Waarom wordt deze mogelijkheid dan niet geboden binnen de bestaande bebouwing?

Dus qua herbestemming willen wij geen onderscheid aanbrengen tussen cultuurhistorische waardevolle boerderijcomplexen en niet cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen.

Onderwerp 3.2 Leefomgevingskwaliteit

Bij de keuze hier ligt een relatie met de keuze B en C inzake glastuinbouw (Paragraaf 1.4). Als er voor wordt gekozen om aan glastuinbouw (met belichting) extra ontwikkelingsruimte te bieden, kan dat op meerdere plaatsen gevolgen hebben voor de leefomgevingskwaliteit (donker, open, stil).

Onderwerp 3.3 Nieuwe Economische Dragers (NED's)

Voor wat betreft de *maximale omvang* van een NED willen we vasthouden aan voortzetting van het huidige beleid (optie A).

Optie B (vastleggen maximale omvang) lijkt mooi, maar is niet realistisch. Het teveel aan bebouwing krijgt een negatieve waarde bij de verkoop. Een koper koopt alle aanwezige bebouwing, waarvan hij vervolgens een deel moet slopen. De verkopende partij zal dit duidelijk moeten communiceren richting aspirant-koper.

Sloopplicht moet overigens ook gelden als stoppende agrariër blijft wonen.

Voor wat betreft *toegestane functies* kiezen wij er voor om bestaand beleid (optie A) voort te zetten. Zie hierboven onder 3.1 hetgeen is opgemerkt met betrekking tot méér herbestemmingsmogelijkheden voor de selectie cultuurhistorische waardevolle boerderijen.

Onderwerp 3.4 Randen Deltawateren

Wij opteren voor het opstellen van een gezamenlijke visie per (deel) gebied, dus optie C.

Onderwerp 4.1 Bedrijventerreinen

De provincie concludeert dat er meer inzicht nodig is in de wensen van ondernemers en dat het aanbod sneller aan de vraag moet worden aangepast. Daar kunnen we het alleen maar mee eens zijn. Bij de keuzes en consequenties vragen wij ons echter af waar de keuze nu precies gemaakt moet worden.

"Mogelijkheden bij de totstandkoming van regionale bedrijventerreinprogramma's":

- Optie A: lijkt ons logisch. De marktvrage moet uit algemene inschatting blijken, niet uit concrete vragen van een bedrijf. Als die vraag er komt duurt het te lang voor er een bedrijventerrein in procedure is en aangelegd. Dan ontstaat een kip-ei situatie. De hierna in A en C van het blok "mogelijkheden voor betere aansluiting op de markt" bedoelde discussie moet de graadmeter zijn.
- Optie B: Wij vragen ons daarbij af vanaf welk moment de vijfjaren termijn gaat lopen. Vanaf het moment dat het bestemmingsplan onherroepelijk is of vanaf het moment dat het plan bouwrijp is? En wat als een deel van het terrein na die vijf jaar wel is uitgegeven maar een (groot) deel nog niet?

"Mogelijkheden voor betere aansluiting op de markt"

- Optie A en C kunnen wat ons betreft aan elkaar worden gekoppeld. Tot op heden faciliteerde de provincie de gemeenten met de inhuur van Stec die voor ons bepaalde hoeveel behoefte er in de regio's bestond. We vragen ons af of dit dan nu vervalt?
- Bij optie B vragen wij ons af wat gezien optie A en C nog de meerwaarde is, behalve dan het financieel spekken van weer een bureau.

"Mogelijkheden voor bijzondere bedrijfstakken"

- Optie A: wij denken dat gemeenten prima in staat zijn om ten aanzien van specifieke bedrijfstakken afspraken te maken in het kader van de bedrijventerreinprogramma's;
- Optie B: is dit een nadere invulling van optie A?
- optie C: Wij zijn van mening dat een groot bedrijf ook op een goed ontsloten regulier bedrijventerrein, waar voldoende ruimte is, terecht moet kunnen.

Onderwerp 4.2 Stedenbeleid

In deze paragraaf wordt ingegaan op het stedenbeleid, het beleid voor de Z4. De voorgestelde beleidskeuzes hebben op sommige punten directe consequenties voor de omliggende gemeenten/dorpen. Zo staat er bijvoorbeeld: "Bij woningmarktafspraken krijgt woningbouw in de steden voorrang op de kleinere dorpen, waar bouw wordt beperkt tot ten hoogste vervangende nieuwbouw". Ons inziens mag het beleid niet zover gaan. In de grotere kernen in onze gemeente (Heinkenszand en 's-Gravenpolder) dient woningbouwuitbreiding sowieso mogelijk te blijven, uiteraard qua omvang en typologie afgestemd op de behoefte. Maar ook in de kleinere kernen dient op beperkte schaal nieuwbouw mogelijk te zijn (bijvoorbeeld op inbreidings- en herstructureringslocaties). Woningbouw in de dorpen beperken tot vervangende nieuwbouw zet mogelijk gewenste ontwikkelingen (in het kader van dorpsvernieuwing) bij voorbaat op slot. Ook in de dorpen dient gebouwd te kunnen worden naar behoefte. Dit houdt ook in dat rekening gehouden wordt met het voorkomen c.q. beperken van leegstand.

Onderwerp 4.3 Wonen en woonwensen

In zijn algemeenheid zijn wij van mening dat de provincie bij dit onderwerp (woningbouwbeleid) veel te veel op de stoel van de regio/de gemeenten gaat zitten. Dat de provincie erop toe ziet dat er niet meer gebouwd wordt dan er behoefte is om te voorkomen dat er leegstand/verpaupering optreedt is legitiem. Hoe de regiogemeenten hun bouw-/herstructureringsprogramma invullen, en (mogelijke) leegstand aanpakken, is echter aan de (regio)gemeenten zelf.

Ten aanzien van de voorgelegde keuzes/consequenties verder het volgende:

- A. Het hanteren van de Ladder voor duurzame verstedelijking is logisch en vloeit ook voort uit landelijke wetgeving. Dat de juiste woning op de juiste plek wordt gebouwd is een uiteraard nastrevenswaardig. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt ons inziens echter met name bij de (regio)gemeenten. In de voorgelegde keuze A lijkt het erop dat wordt aangestuurd op bouw in de stedelijke milieus. Zoals eerder aangegeven bij paragraaf 4.2 zijn wij van mening dat er (naar behoefte) ook in de dorpen nieuwbouw moet kunnen blijven plaatsvinden.
- B. De inzet van een 'bouwtitelbank' wordt hier geïntroduceerd. Ons inziens is een dergelijk systeem enkel aan de orde als er geen sprake meer is van huishoudensgroei. Zolang er in een gebied/regio nog een uitbreidingsbehoefte is, is de opzet van een dergelijk systeem niet nodig c.q. ongewenst. Wij pleiten dan ook voor maatwerk per regio. Daarnaast zijn wij van mening dat de verantwoordelijkheid voor de opzet/uitvoering van een dergelijk systeem, op het moment dat dit gewenst is, bij de regiogemeenten ligt. Terzijde merken wij nog op dat we de zinsnede 'de vervuiler betaalt' in deze context een zeer vreemde vinden, alsof nieuwbouw van woningen iets vies is. Met nieuwbouw wordt een behoefte ingevuld, waarbij er uiteraard oog moet zijn voor de consequenties voor de bestaande woningvoorraad.
- C. Deze keuze zet in op het draaien van pilots voor een integrale vastgoedaanpak. Wederom merken wij op dat de verantwoordelijkheid hiervoor, en daarmee ook het voortouw, bij de (regio)gemeenten ligt.

Onderwerp 4.4 Ontwikkelen agrarisch vastgoed

Ontwikkelen van agrarisch vastgoed

Wij willen inzetten op voortzetten huidige beleid (optie A).

Optie B staat haaks op de intentie van de Omgevingswet, namelijk loslaten.

Saneren van agrarisch vastgoed (ruimte voor ruimte)

We willen de huidige ruimte-voor-ruimteregeling voortzetten. Daarbij plaatsen we wel vraagtekens bij het verhogen van de minimaal te saneren omvang aan bebouwing. Deze vraagtekens worden ingegeven door het feit dat uit de onlangs uitgevoerde evaluatie van de bestaande regeling (omvang sloop minimaal 500 m²) gebleken is dat slechts een beperkt aantal initiatieven gerealiseerd zijn.

Door nu de minimale saneringsopgave te verdubbelen zal dit tot gevolg hebben dat nog minder initiatieven van de grond komen. Waardoor gekomen wordt tot minder sloop, meer leegstand en dus verpaupering.

Verhogen van de saneringsopgave kan tot gevolg hebben dat de regeling zijn doel voorbij schiet.

Asbest en agrarisch vastgoed

Wij opteren voor de mogelijkheid om aanvullend op de rijksregeling een provinciale slooplening op te zetten.

Als hier niet voor gekozen wordt, is dit ook niet zo bezwaarlijk. De ruimte-voor-ruimte regeling blijft dan "gewoon" in stand.

Verpauperen van agrarisch vastgoed

Als verpaupering de doelstelling is, dan is het opzetten van een (provinciale) slooplening voor vrijkomend agrarisch vastgoed naar onze mening niet gewenst. Sloopregeling wordt in het leven geroepen om sloop te bevorderen, waardoor verpaupering wordt tegengegaan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Borsele,
de secretaris, de burgemeester,

Zeeuwse Waterochtend 28 september 2017 – Blok 2 “Regio Zeeland”

Agendapunt: Discussienota Zeeuwse aanpak Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Regio-overleg Klimaatadaptatie in Zeeland

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Tijdens Prinsjesdag 2017 is – als onderdeel van het Deltaprogramma 2018 – het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie gepresenteerd. Het doel van dit Deltaplan is de uitvoering van de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie te versnellen en te intensiveren. Tijdens de Zeeuwse Waterochtend van 15 juni j.l. is besloten om het ambtelijke Regio-overleg Klimaatadaptatie in Zeeland een discussienota te laten maken over de gevolgen van dit Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voor Zeeland. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- Een integrale aanpak (hoe worden RO-bestuurders betrokken?)
- De beschikbare ambtelijke capaciteit (is die voldoende?)
- Hoe zorgen we voor bewustwording en participatie van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties?

Wat betekenen de 7 ambities van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie voor Zeeland?

1. Kwetsbaarheid in beeld brengen => alle gemeenten, waterschappen, provincies voeren in 2018/2019 een stresstest uit. Voor eind 2017 komt hiervoor een format, die o.a. een aantal maatgevende scenario's zal bevatten.

Wat doen we in Zeeland al?

Het uitvoeren van de klimaatstresstesten is onderdeel van het Zeeuwse uitvoeringsprogramma voor Ruimtelijke Adaptatie. Meerdere gemeenten in Zuid-Beveland en Walcheren bereiden op dit moment een test voor. De planning wordt grotendeels bepaald door het project Normering Regionale Waterkeringen, de Impactanalyses van de Veiligheidsregio en de Planvorming Wateropgave (PWO) van het waterschap. De eerste 2 projecten bieden informatie over de effecten van een overstroming vanuit zee voor mensen, dieren en economie/infrastructuur. De PWO biedt informatie over het functioneren van het watersysteem onder zowel normale als extreme omstandigheden. Deze projecten vormen belangrijke input voor de gemeentelijke klimaatstresstesten.

Voor deze testen is –op basis van de ervaring met een pilot in Noord-Beveland – een leidraad opgesteld die gemeenten helpt bij de voorbereiding en uitvoering van een klimaatstresstest.

In 2018 en 2019 doorlopen alle Zeeuwse gemeenten een klimaatstresstest. Daarna bestaat een provincie dekkend overzicht van de kwetsbaarheden voor klimaatverandering. De resultaten van de klimaatstresstesten bieden dan informatie voor vele partijen, zowel publiek als privaat. Het is (veel) meer dan een informatiebron voor alleen de betreffende gemeente.

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

- Ook provincies en waterschappen moeten een klimaatstresstest doorlopen. Vraag is wat de meerwaarde hiervan is. In de Zeeuwse aanpak ondersteunen provincie en waterschap de gemeenten met het uitvoeren van de klimaatstresstesten via het beschikbaar stellen van deskundigheid en informatiebronnen. Vanwege de directe betrokkenheid van provincie en waterschap bij gemeentelijke klimaatstresstesten leidt een extra klimaatstresstest door provincie en waterschap niet tot nieuwe inzichten.

- In de loop van 2017 komt er een landelijk format voor het uitvoeren van een klimaatstresstest. Het wachten op dit format kan leiden tot vertraging in de planning van de klimaatstresstesten in Zeeland.
- Het format zal er ook toe leiden dat klimaatstresstesten in het hele land vergelijkbare informatie opleveren. Zodra het format beschikbaar is kunnen we toetsen of in de Zeeuwse leidraad voor de klimaatstresstest nog elementen ontbreken, zodat we die kunnen toevoegen.

Wachten op een landelijk format en inzet van ambtelijke capaciteit en energie voor klimaatstresstesten door provincie en waterschap leiden tot vertraging, waardoor het doel in gevaar komt om in 2018/2019 in alle gemeenten een test te hebben uitgevoerd. De klimaatstresstesten zijn een belangrijk startmoment voor het bewustwordingsproces over Ruimtelijke Adaptatie, zowel binnen de Zeeuwse gemeenten als in de Zeeuwse samenleving. De keuze om elkaars deskundigheid in te zetten bij het uitvoeren van gemeentelijke klimaatstresstesten is waardevol en leidt tot verbinding tussen mensen en partijen.

De resultaten van de klimaatstresstesten zijn noodzakelijk om in 2020 een klimaatadaptatiestrategie en een investeringsagenda te kunnen maken.

Voorstel

- De in Zeeland gekozen aanpak voor klimaatstresstesten voortzetten (op basis van de leidraad die daarvoor is gemaakt).
2. Risicodialogo voeren en strategie opstellen=> gemeenten, waterschappen en provincies starten uiterlijk in 2020 een dialoog met gebiedspartners (bijv. woningcorporaties, netwerkbeheerders, agrariërs, natuurbeheerders) om de bewustwording te vergroten en afspraken te maken over concrete maatregelen. Provincies hebben tot taak deze afspraken te vertalen in de klimaatadaptatiestrategie, die op basis van de NAS¹ moet worden opgesteld.

Wat doen we in Zeeland al?

In Zeeland wordt nog geen brede dialoog² gevoerd met de belangen- en maatschappelijke organisaties over klimaatadaptatie. Alle energie is tot nu toe gericht geweest op de voorbereiding en uitvoering van de klimaatstresstesten en het verzamelen van informatie van voor deze testen relevante informatie (project SAZ, projecten NRW en Impactanalyse, pilot hittestress).

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

Volgens het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vindt de dialoog plaats op verschillende niveaus: van wijk tot Rijk. Doel van de dialoog is bewustwording en het betrekken van burgers en organisaties bij de totstandkoming van een adaptatiestrategie en investeringsagenda.

Een voor de hand liggend moment om deze dialoog te starten is het moment dat de resultaten van de klimaatstresstest bekend zijn. Voorgesteld wordt voor deze dialoog procesafspraken te gaan maken, waarbij afspraken worden gemaakt over:

- het doel en ambitie van deze dialoog;
- de aanpak die we in Zeeland kiezen (zodat de basis overal hetzelfde is)
- het niveau waarop de dialoog gevoerd wordt (wat doen we per gemeente, per regio, voor de gehele provincie?)³

¹ NAS = Nationale Adaptatie Strategie. Op basis van een Europese Richtlijn heeft iedere lidstaat de verplichting een strategie op te stellen hoe om te gaan met klimaatverandering. De NAS is in december 2016 vastgesteld en is breder dan de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie. De NAS besteedt ook aandacht aan effecten op gezondheid, landbouw, natuur e.d.

² Wel is een dialoog gevoerd over de beschikbaarheid van zoet water, gelet op de toenemende kans op droogte.

³ Nog onduidelijk is wat er op landelijk niveau aan bewustwording gedaan zal gaan worden.

- de rol en bijdrage vanuit provincie, waterschap, Veiligheidsregio, Hogeschool Zeeland, Zeeuws Planbureau, GGD?

Een vraag die daarbij ook aan de orde dient te komen is de afstemming met een ander belangrijk thema: de energietransitie (Zeeuwse Alliantie voor Energiebesparing⁴). Ook dit programma vereist een dialoog met de Zeeuwse samenleving om bewustwording te creëren bij burgers en bedrijven. Beide programma's hebben dezelfde aanleiding (klimaatverandering) en kennen vergelijkbare doelen (energietransitie: klimaatmitigatie, klimaatadaptatie: aanpassen aan klimaatverandering). Afstemming tussen beide thema's ligt dan ook voor de hand.

Voorstel

- een werkgroep vormen met vertegenwoordigers vanuit alle Zeeuwse overheden, onder voorzitterschap van een bestuurlijk lid van de Zeeuwse Waterrochters, die als opdracht heeft een voorstel te doen voor een proces-aanpak voor een dialoog met de Zeeuwse samenleving.
 - Er wordt een Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie opgesteld, gebaseerd op de gemeentelijke klimaatstresstesten en de resultaten van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.
3. Uitvoeringsagenda opstellen => voor 2020 moeten decentrale overheden voor hun regio een uitvoerings- en investeringsagenda opstellen. Deze ontstaan van onderop en maken gebruik van de uitkomsten van de klimaatstresstesten en de dialoog. Provincies faciliteren dit proces en zorgen dat er een regio dekkende investeringsagenda tot stand komt.

Wat doen we in Zeeland al?

Door Zeeuwse overheden worden projecten uitgevoerd als reactie op klimaatverandering, dan wel houden zij bij hun investeringsbeslissingen rekening met klimaatadaptatie. Denk bijvoorbeeld aan de vele projecten om wateroverlast te voorkomen of de gevolgen van droogte in de landbouw te beperken.

Daarnaast zijn er investeringsprogramma's voor waterveiligheid (HWBP), wateroverlast (het toekomstige investeringsprogramma van de SAZ) en voor vitale infrastructuur (Tennet, Evides, Gasunie, Enduris etc.).

Voor de aanpak van hitte is nu nog geen maatregelenpakket, maar dat zal in de toekomst ongetwijfeld tot stand komen. Verder mag worden verwacht dat ook voor de energietransitie er een investeringsprogramma tot stand zal gaan komen.

Tot slot zijn er nog investeringsprogramma's van grote bedrijven in Zeeland, die maatregelen kunnen nemen om de kwetsbaarheid voor klimaatverandering te beperken.

Het beeld overziende is de conclusie dat er op het gebied van de 4 thema's van klimaatadaptatie en de energietransitie forse investeringen in het verschiet liggen. Er is echter nog geen sprake van een regionale afstemming en een structurele zoektocht naar mogelijkheden tot het meekoppelen van belangen. Mogelijkheden om deze investeringsprogramma's te benutten om ook de effecten van klimaatverandering te beperken worden nu nog niet benut. Dat is wel noodzakelijk, aangezien investeringen veelal een afschrijvingstermijn van vele decennia kennen. Er is maar één kans om synergie te kunnen bereiken.

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

In deze aanpak zijn er 2 dingen nieuw:

⁴ Zie: <http://www.pzc.nl/zeeuws-nieuws/in-2045-huizen-in-zeeland-energie-neutraal~a4a74f79/>

- Het komen tot een integraal investeringsprogramma per overheidsorganisatie, dat is gebaseerd op de resultaten van de klimaatstresstesten en de dialoog met maatschappelijke- en belangenorganisaties.
- De regionale afstemming van deze individuele investeringsprogramma's tot één investeringsagenda voor Zeeland, gebaseerd op een Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie.

De totstandkoming van één regionale investeringsagenda is om 2 redenen belangrijk:

1. Deze regionale investeringsagenda's zullen naar verwachting het instrument⁵ worden om co-financiering vanuit het Rijk te krijgen.
2. Eén regionale agenda vergroot de meekoppelkansen (zie ambitie 4).

Breed bestaat de overtuiging dat een nieuw kabinet zal besluiten tot een landelijke investeringsregeling voor klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie, conform het gezamenlijke pleidooi van de 3 koepelorganisaties⁶.

Het zal zaak zijn zo snel als mogelijk – na afronding van de klimaatstresstesten – te starten met de samenstelling van één regionale investeringsagenda, teneinde gebruik te kunnen maken van landelijke co-financiering.

Vanuit de ervaring met regionale afstemming op andere beleidsterreinen (woningbouw, bedrijventerreinen) – en de verschillen in snelheid tussen regio's i.v.m. de planning van de klimaatstresstesten – verdient het aanbeveling per regio een investeringsagenda te maken. Gezamenlijk vormen deze de Zeeuwse investeringsagenda.

Indien een nieuw kabinet al in 2018 geld beschikbaar stelt voor adaptatiemaatregelen moeten we overwegen al vooruitlopende op de resultaten van de gemeentelijke klimaatstresstesten een investeringsagenda op te stellen, met maatregelen we "op de plank hebben liggen".

Voorstel

- Na afronding van de gemeentelijke klimaatstresstesten per regio een investeringsagenda opstellen, gebaseerd op de investeringsagenda's van gemeenten, provincie en waterschap en de Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie. Gezamenlijk vormen deze de Zeeuwse investeringsagenda. Deze investeringsagenda's wordt jaarlijks geactualiseerd.
- Indien het Rijksbeleid daartoe aanleiding geeft wordt al vooruitlopende op de afronding van de klimaatstresstesten een investeringsagenda opgesteld.

4. Meekoppelkansen benutten => alle grote ruimtelijke opgaven (groot onderhoud aan gebouwen/openbare ruimte/groen/infrastructuur, energietransitie, circulaire economie) en de synergie met andere Deltaprogramma's aangrijpen om tot een klimaatbestendige inrichting te komen.

Wat doen we in Zeeland al?

Zoals aangegeven bij ambitie 3 voeren individuele overheden en bedrijven projecten uit gericht op klimaatadaptatie. Of daarbij sprake is van een integrale aanpak en het optimaal benutten van meekoppelkansen valt te betwijfelen. Binnen veel overheden en bedrijven moet de bewustwording van klimaatadaptatie immers nog starten.

⁵ Zie als voorbeeld de investeringsagenda van Brabant en Limburg: <https://www.deltacommissaris.nl/nieuws/nieuws/2017/04/20/zuid-nederland-versneid-aan-de-slag-met-klimaatadaptatie>

⁶ Zie het pleidooi van VNG, UvW, IPO voor een duurzame investeringsagenda: <http://www.ipo.nl/publicaties/provincies-gemeenten-en-waterschappen-presenteren-gezamenlijke-duurzame-investeringsagenda>

Het herkennen en benutten van meekoppelkansen is niet nieuw. Bijvoorbeeld bij de waterveiligheid (zandsuppletieprogramma, Aanpak Zwakke Schakels, Project Zeeweringen, Meer-doen-met-dijken) bestaat hiermee al ervaring.

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

De totstandkoming van één regionale investeringsagenda vergroot de kansen op het meekoppelen van belangen. Het herkennen van deze kansen moet een structureel onderdeel worden bij de voorbereiding van deze agenda. Zaak is dit te borgen in werkprocessen.

Deze meekoppelkansen doen zich ook voor in andere sectoren en programma's (groot onderhoud aan gebouwen/openbare ruimte/groen/infrastructuur, energietransitie, circulaire economie). Bij de totstandkoming van een pakket van maatregelen, naar aanleiding van de resultaten van de klimaatstresstest, moeten die kansen worden herkend en verzilverd.

Voorstel

- Gemeenten gaan bij het opstellen van de lokale investeringsagenda actief op zoek naar meekoppelkansen. Deze beslaan het gehele werkveld van de gemeente.
- Bij de totstandkoming van de regionale investeringsagenda wordt op regionaal niveau gezocht naar meekoppelkansen. Daarbij wordt gekeken naar maatregelen in programma's voor: HWBP, Proeftuin zoet water, energietransitie, leefbaarheid, SAZ, gezondheid, veiligheid, etc. Rekening wordt gehouden met de resultaten van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.

5. Stimuleren en faciliteren => via een nieuw netwerk (Platform Samen Klimaatbestendig) zal kennis en ervaring worden gedeeld. Dit netwerk zal worden ondersteund van uit het Stimuleringsprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Decentrale overheden stellen vanaf 2018 gezamenlijk stimuleringsprogramma op om private initiatieven voor Ruimtelijke Adaptatie te stimuleren.

Wat doen we in Zeeland al?

In Zeeland wordt kennis en ervaring gedeeld via de ambtelijke (*regio-overleg Klimaatadaptatie in Zeeland*) en bestuurlijke (*Zeeuwse Waterochtend*) samenwerking tussen overheden. Ook de SAZ doet het nodige aan kennisdeling over een toekomstbestendige waterhuishouding in het stedelijk gebied (o.a. proeftuin). Het stimuleren van private initiatieven is tot nu toe een zaak voor individuele overheden en geen onderwerp van een regionale aanpak.

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

Via het Platform Samen Klimaatbestendig zal op landelijk niveau kennis en ervaring worden gedeeld. Dit platform wordt door het nationale Deltaprogramma ontwikkeld. Het opstellen van een regionaal stimuleringsprogramma voor private initiatieven voor ruimtelijke adaptatie kan onderdeel worden van de dialoog met de Zeeuwse samenleving. Concrete maatregelen kunnen een plek krijgen in de regionale investeringsagenda.

Voorstel:

- De Zeeuwse kennis en ervaring met klimaatadaptatie delen via het landelijke Platform Samen Klimaatbestendig.
- Stimuleringsmaatregelen voor private initiatieven meenemen bij de dialoog met de Zeeuwse samenleving, de Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie en de regionale investeringsagenda.

6. Regulering en borging vormgeven => werken aan Ruimtelijke Adaptatie is niet vrijblijvend. Overheden en private partijen leveren hun bijdrage. Overheden bezien of

regelgeving aanpassing behoeft en borgen Ruimtelijke Adaptatie in hun Omgevingsvisie.

Wat doen we in Zeeland al?

Ruimtelijke Adaptatie is in Zeeland niet vrijblijvend. Er is een gezamenlijke startnotitie en uitvoeringsprogramma vastgesteld. Via de Zeeuwse Waterrochtend wordt het beleid voor Ruimtelijke Adaptatie gezamenlijk voorbereid en afgestemd.

In Zeeland verkeren we nog vooral in de fase van het "weten" => ontdekken welke effecten klimaatverandering hebben en daarbij op zoek gaan naar de kwetsbaarheden. Pas na afronding van de klimaatstresstesten maken we de stap naar borging in beleid en het treffen van maatregelen.

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

Alle overheden maken een Omgevingsvisie⁷, waarin zij beleid voor Ruimtelijke Adaptatie opnemen. Een Omgevingsvisie is een "koepelvisie", die alleen de eigen organisatie bindt. Opname van Ruimtelijke Adaptatie is belangrijk, omdat dit vervolgens zijn doorwerking krijgt naar sectoraal beleid van overheden.

In hoeverre bestaande regelgeving aanpassing behoeft is onderdeel van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.

Voorstel

- In de Omgevingsvisie die alle gemeenten in Zeeland en de provincie voorbereiden wordt beleid opgenomen voor Ruimtelijke Adaptatie.
 - Onderdeel van de dialoog met de Zeeuwse samenleving is de vraag of bestaande regelgeving aanpassing behoeft.
7. Handelen bij calamiteiten => op basis van de binnen het uitvoeringsprogramma WAVE⁸ van Veiligheidsregio Zeeland te maken impactanalyse wordt duidelijk hoe leefbaar delen van Zeeland na een overstroming zijn. Op basis hiervan wordt een strategie bepaald voor handelingsperspectieven. Wat is waar het beste handelingsperspectief? Preventief evacueren of schuilen en zijn er na een overstroming misschien alsnog gebieden die geëvacueerd moeten worden, omdat zij niet meer bereikbaar zijn. De handelingsperspectief zijn mede afhankelijk van de inrichting van gebieden, de aanwezige infrastructuur, beschikbaarheid van voorzieningen etc. Hier liggen koppelkansen om bij vernieuwing van o.a. infrastructuur of de ontwikkeling van woongebieden rekening te houden met bereikbaarheid voor hulpverlening of zelf/samenredzaamheid door te zorgen dat voorzieningen aanwezig zijn die dit ondersteunen. Denk hierbij aan de structuur van wegen en ontsluiting van gebieden.
- Via communicatie krijgen burgers en bedrijven een handelingsperspectief, indien er een calamiteit is. Voor 2021 heeft de Veiligheidsregio de impactanalyse afgerond en de strategie voor handelingsperspectieven bepaald. Gemeenten en waterschappen kunnen op basis hiervan bepalen hoe ze bij kunnen dragen aan schadebeperking.

Wat doen we in Zeeland al?

Veiligheidsregio Zeeland is gestart met het uitvoeringsprogramma WAVE, waarin alle ook bij de ruimtelijke adaptatie betrokken partijen worden aangesloten. Binnen het programma is volop aandacht voor de communicatie over de handelingsperspectieven en dit wordt gekoppeld met het communicatieplan dat al, als onderdeel van het uitvoeringsprogramma, voor Ruimtelijke Adaptatie is vastgesteld. Het werken aan dit communicatieplan moet nog starten.

⁷ De Omgevingsvisie is een verplicht instrument voor gemeenten en provincie op basis van de Omgevingswet. De datum van inwerkingtreding was aanvankelijk 1-1-2019. Minister Schultz heeft recent bekend gemaakt dat deze datum niet haalbaar is, zonder een nieuwe datum te noemen. Vooralsnog gaat de werkgroep ervan uit dat in 2020 alle gemeenten en de provincie een Omgevingsvisie hebben vastgesteld.

⁸ Watercrisis en overstromingen Veiligheidsregio

Wat is nieuw en hoe kunnen we dat in Zeeland oppakken?

Naast de impactanalyse voor overstromingen wordt ook wateroverlast meegenomen. De overige thema's, hitte en droogte, kunnen met dezelfde methodiek van impactanalyse en strategie worden benaderd.

Integrale aanpak Ruimtelijke Adaptatie

Tijdens de Zeeuwse Waterochtend van 15 juni j.l. is geconstateerd dat het onderwerp Ruimtelijke Adaptatie vooral aandacht krijgt binnen het water domein. Ambtenaren en bestuurders die zich bezig houden met het Deltaprogramma, waterveiligheid en watersystemen zijn goed op de hoogte van ontwikkelingen rondom Ruimtelijke Adaptatie. Dat geldt in veel mindere mate voor het domein van de Ruimtelijke Ordening. Het aanhaken van RO-ambtenaren en portefeuillehouders RO is belangrijk, omdat Ruimtelijke Adaptatie een rol moet gaan spelen bij:

- De vertaling in een Omgevingsvisie
- Het meenemen van klimaateffecten bij ruimtelijke beslissingen
- Het meekoppelen van belangen bij ruimtelijke ontwikkelingen

Een klimaatstresstest is binnen een gemeentelijke organisatie het startpunt voor een brede bewustwording van de effecten van klimaatverandering. Gelet op de bijzondere rol van RO-ambtenaren wordt voorgesteld voor hen in de winter 2017/2018 een thema-bijeenkomst te organiseren. De organisatie kan worden neergelegd bij het ambtelijke Regio-overleg Klimaatadaptatie in Zeeland.

De Zeeuwse Waterochtend bestaat uit het portefeuillehouders overleg Water van de VZG en het provinciale Zeeuws Overlegorgaan Waterveiligheid, die hun vergaderdata op elkaar hebben afgestemd. Een deel van de portefeuillehouders Water zal ook RO in de portefeuille hebben. Om de gewenste integraliteit te bereiken zijn er 2 mogelijkheden:

- Vanaf 2018 neemt het Portefeuilleoverleg Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting van de VZG deel aan de Zeeuwse Waterochtend. De secretarissen van de 3 bestuurlijke gremia stemmen de vergaderdata onderling af.
- Portefeuillehouders RO die nog niet deel nemen aan de Zeeuwse Waterochtend (geen combinatie met de portefeuille water) worden hiervoor uitgenodigd.

Beschikbare ambtelijke capaciteit

Bij de Veiligheidsregio, waterschap Scheldestromen en provincie Zeeland is Ruimtelijke Adaptatie binnen de ambtelijke organisatie belegd. Of er voldoende fte's beschikbaar zijn om de taken uit te kunnen voeren, die het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie bij regionale overheden neerlegt, wordt betwijfeld. Om uitvoering te kunnen geven aan afspraken die in regionaal verband gemaakt gaan worden, is herbezinning op de beschikbare capaciteit nodig.

Bij de Zeeuwse gemeenten is het algemene beeld dat er nauwelijks ambtenaren zijn die Ruimtelijke Adaptatie in hun takenpakket hebben. Niet alle Zeeuwse gemeenten houden zich met dit onderwerp bezig. Daar waar dit wel gebeurt, wordt deze taak veelal opgepakt door een ambtenaar die een persoonlijke interesse voor dit onderwerp heeft. Vaak zijn dit ambtenaren werkzaam binnen het water domein.

Om voor Ruimtelijke Adaptatie voldoende aandacht te krijgen is bestuurlijk draagvlak belangrijk. Maar dat het belang van dit onderwerp onderkend wordt door het management binnen een gemeente is net zo belangrijk. Om die reden wordt voorgesteld ook voor het management van gemeenten een thema-bijeenkomst over het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie te organiseren.

De ambities van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zijn hoog, maar in Zeeland ontbreekt nog een structuur om deze ambities te kunnen waarmaken en is er nog geen samenhang tussen de vele maatregelen en investeringen die in het verschiep liggen. Om de klimaatmitigatie (energietransitie en circulaire economie) en de klimaatadaptatie (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) tot een succes te maken bestaat behoefte aan de ontwikkeling van een breed regionaal programma, dat antwoord biedt op vragen als:

- Hoe ziet de samenwerking in de regio er uit en welke governance-structuur past daarbij?
- Wat is hiervoor nodig qua capaciteit en geld?
- Hoe wordt er verbinding aangebracht tussen de vele projecten en investeringsprogramma's die met klimaatmitigatie en -adaptatie te maken hebben?

De Deltacommissaris stelt voor de jaren 2018 en 2019 een bedrag van € 300.000 per jaar beschikbaar om de samenwerking bij Ruimtelijke Adaptatie goed van de grond te krijgen. De Deltacommissaris heeft daarbij met name het oog op het goed betrokken krijgen van alle gemeenten. Dit geld wordt beschikbaar gesteld aan de regio's van het Deltaprogramma, in ons geval de Zuidwestelijke Delta.

Dit voornemen blijkt uit een terugkoppeling van de koepelorganisaties vanuit de Stuurgroep Deltaprogramma. Details van deze regeling zijn nog niet bekend. Verwacht mag worden dat na de zomervakantie de regio's de kans krijgen om een voorstel bij de Deltacommissaris in te dienen.

Voorstel:

- Ontwikkeling van een regionaal programma voor klimaatmitigatie en klimaatadaptatie en – indien mogelijk – daartoe een beroep doen op de middelen die de Deltacommissaris beschikbaar stelt.

Bewustwording van burgers en bedrijven

Voor dit onderdeel zie het voorstel bij ambitie 2 van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Resumé voorstellen

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

- De in Zeeland gekozen aanpak voor klimaatstresstesten voortzetten.
- Een werkgroep vormen met vertegenwoordigers vanuit alle Zeeuwse overheden, onder voorzitterschap van een bestuurlijk lid van de Zeeuwse Waterrochting, die als opdracht heeft een voorstel te doen voor een proces-aanpak voor een dialoog met de Zeeuwse samenleving.
- Er wordt een Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie opgesteld, gebaseerd op de gemeentelijke klimaatstresstesten en de resultaten van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.
- Na afronding van de gemeentelijke klimaatstresstesten per regio een investeringsagenda opstellen, gebaseerd op de investeringsagenda's van gemeenten, provincie en waterschap en de Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie. Gezamenlijk vormen deze de Zeeuwse investeringsagenda. Deze investeringsagenda's wordt jaarlijks geactualiseerd.
- Indien het Rijksbeleid daartoe aanleiding geeft wordt al vooruitlopende op de afronding van de klimaatstresstesten een investeringsagenda opgesteld.
- Gemeenten gaan bij het opstellen van de lokale investeringsagenda actief op zoek naar meekoppelkansen. Deze beslaan het gehele werkveld van de gemeente.
- Bij de totstandkoming van de regionale investeringsagenda wordt op regionaal niveau gezocht naar meekoppelkansen. Daarbij wordt gekeken naar maatregelen in programma's voor: HWBP, Proeftuin zoet water, energietransitie, leefbaarheid,

SAZ, gezondheid, veiligheid, etc. Rekening wordt gehouden met de resultaten van de dialoog met de Zeeuwse samenleving.

- De Zeeuwse kennis en ervaring met klimaatadaptatie delen via het landelijke Platform Samen Klimaatbestendig.
- Stimuleringsmaatregelen voor private initiatieven meenemen bij de dialoog met de Zeeuwse samenleving, de Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie en de regionale investeringsagenda.
- In de Omgevingsvisie die alle gemeenten in Zeeland en de provincie voorbereiden wordt beleid opgenomen voor Ruimtelijke Adaptatie.
- Onderdeel van de dialoog met de Zeeuwse samenleving is de vraag of bestaande regelgeving aanpassing behoeft.
- Het Regio-overleg Klimaatadaptatie in Zeeland organiseert winter 2017/2018 een thema-bijeenkomst voor RO-ambtenaren over de gevolgen van klimaatverandering en het belang van Ruimtelijke Adaptatie.

Integrale aanpak Ruimtelijke Adaptatie

Een keuze maken uit de volgende 2 opties:

1. Vanaf 2018 neemt het Portefeuilleoverleg Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting van de VZG deel aan de Zeeuwse Waterochtend. De secretarissen van de 3 bestuurlijke gremia stemmen de vergaderdata onderling af.
2. Portefeuillehouders RO die nog niet deel nemen aan de Zeeuwse Waterochtend (geen combinatie met de portefeuille water) worden hiervoor uitgenodigd.

Beschikbare ambtelijke capaciteit

- Provincie Zeeland, Veiligheidsregio Zeeland en waterschap Scheldestromen bezinnen zich op de beschikbare ambtelijke capaciteit voor de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.
- Voor managers van gemeenten (afdelingshoofden, Kring van gemeentesecretarissen) zal in de winter van 2017/2018 een thema-bijeenkomst worden georganiseerd, teneinde draagvlak te creëren voor het thema Ruimtelijke Adaptatie.
- Ontwikkeling van een regionaal programma voor klimaatmitigatie en klimaatadaptatie en – indien mogelijk – daartoe een beroep doen op de middelen die de Deltacommissaris beschikbaar stelt voor het vorm geven aan regionale samenwerking.

Waterschap Scheldestromen

Memo

aan : Jan Willem Adriaanse
van : drs. ing. J.M. (Maurits) Schipper
datum : 12 oktober 2017
betreft : discussienota Omgevingsvisie (versie 19 september 2017)

registratienr.: 2017035571
zaaknr.: Z17.001144

Aanleiding

De provincie doorloopt een beleidstraject om te komen tot een provinciale Omgevingsvisie. De discussienota is een eerste stap. De Omgevingsvisie zal in de sfeer van de - nog in werking te treden - Omgevingswet worden opgesteld. Daarnaast moet de provinciale Omgevingsvisie eind 2018 zijn vastgesteld. Met deze ambities stelt de provincie hoge eisen aan zichzelf en de regiopartners.

Vanwege de korte termijn van planvorming wordt in het planproces voor de Omgevingsvisie alleen gediscussieerd over onderwerpen waarvan Provinciale Staten heeft aangegeven dat deze van belang zijn voor Zeeland. Beleidsonderwerpen die de afgelopen 3 jaar zijn vastgesteld staan niet ter discussie en worden beleidsneutraal overgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie.

Planproces

Het waterschap is op diverse fronten in overleg met de provincie om binnenkort tijdsbestek de filosofie van de Omgevingswet ontdekken, ambities te beschrijven en het waterschapsbelang te borgen. De Omgevingswet kent de filosofie van vertrouwen en deregulering. Hieraan moeten de partijen wennen. De combinatie wennen en korte termijn planvorming geeft frictie en spanning tussen beide organisaties. Desondanks slagen we erin ambtelijk constructief in overleg te blijven.

Inhoudelijk accenten

Duurzaam en concurrerende economie

1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

Op provinciale schaal zijn overheden gestart met de vertaling van het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie. Eén van de elementen uit dit programma is ruimte bieden aan groen en water in stedelijk gebied. Dit botst met de interpretatie en uitvoering van de 'ladder voor duurzame verstedelijking'. Deze ladder wordt door provincie en gemeenten geïnterpreteerd met éérst inbreiden, daarna uitbreiden.

Advies: vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie de interpretatie van de ladder voor duurzame verstedelijking uiteenzetten. Hierbij de definitie 'inbreiding voor uitbreiding' verlaten. Groene open gebieden in stedelijk gebied vergroten de veerkracht van klimaatadaptatie en leefbaarheid.

Het waterschap ziet bij tal van (nieuwe) gewenste ontwikkelingen dat de openbare ruimte in het buitengebied (lees wegen in beheer bij het waterschap) geen onderdeel is van het gehanteerde afwegingsmodel of toetsingskader. Het waterschap wordt geconfronteerd met een panklaar plan waarbij het waterschap "op de rem moet gaan staan" vanwege de risico's wat betreft de wegen in beheer van het waterschap en effecten IBA's (door het ontbreken van riolering) voor de waterkwaliteit.

Geadviseerd wordt naast de ladder voor duurzame verstedelijking ook een 'ladder voor een duurzaam buitengebied' te ontwikkelen voor de vestiging van:

- a) verblijfsrecreatie
- b) recreatieve verbreding landbouw of herbestemming agrarische bebouwing
- c) herstructureren en concentreren van landbouwactiviteiten en -bebouwing
- d) economische activiteiten zoals uienverwerking, mestverwerking etc.

Het doel is om de overheid, beheerder van de openbare ruimte (lees: vooral het waterschap in het buitengebied), te ontzorgen op ongeplande uitgaven.

Postadres:

Postbus 1000,
4330 ZW Middelburg

Bezoekadressen:

Kanaalweg 1,
4337 PA Middelburg

Kennedylaan 1,
4538 AE Terneuzen

t 088 2461000 (lokaal tarief)
f 088 2461990
e info@scheldestromen.nl
s www.scheldestromen.nl

1.2 Verblifsrecreatie

De provincie constateert dat kwaliteitsverbetering nodig is in de recreatiesector. De recent opgestelde Kustvisie biedt aanknopingspunten. Voor het waterschap staat waterveiligheid voorop. Toenemende druk op de kustregio's vraagt om helder beleid.

Advies: Recreanten komen voor de aantrekkelijke Zeeuwse kust (doel, tevens omgevingswaarde). Het waterschap adviseert de provincie deze omgevingswaarde als uitgangspunt te beschrijven en zich te baseren op de Kustvisie, Ooster- en Westerscheldevisie. Dit verhoogt het draagvlak. Concentratie van recreatie verhoogt de kwaliteit en aantrekkelijkheid van de Zeeuwse kust. Daarnaast is het onverstandig om nú vooruit te lopen op de discussie BOOST (naar verwachting roept dit veel weerstand op). Dit onderwerp kan in een later stadium 'eenvoudig' worden toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Voor jachthavenontwikkeling voldoet het bestaand beleid.

1.3 Landbouw

De provincie Zeeland kenmerkt zich door een sterk agrarisch karakter (doel). Deze omgevingswaarde wordt uiteengezet en geconstateerd wordt een toename van fijnstof, fosfaat en stikstof en tekorten aan zoet water beschikbaarheid, achteruitgang van biodiversiteit en waterkwaliteit. Gangbare landbouwmethoden staan bedrijfseconomische onder druk. In gebieden waar de zoet water beschikbaarheid kan worden vergroot vergroten de huidige stimuleringsprogramma's kennis en innovatie. De provincie stelt een aantal scenario's voor.

De provincie richt zich in de scenario's op ontwikkeling van de traditionele landbouw. Men lijkt de afhankelijkheid van een vruchtbare bodem/ondergrond voor de agrarische landbouw te vergeten.

Advies: stimuleer de landbouw zich door te ontwikkelen en innoveren. De landbouw is grotendeels afhankelijk van gebiedseigen situaties.

Klimaatverandering zorgt voor verandering van deze gebieden. Dit betekent naar verwachting in veel gebieden verdroging en verzilting. Zet in op innovatie van de landbouw voor teeltontwikkeling die passen bij de klimaatverandering en bestand zijn tegen verdroging en verzilting. Dit brengt kennisontwikkeling (hooggeschoolde werkgelegenheid) in Zeeland op gang.

Neem regie op het landelijk gebied.

Regie op vitaal landelijk gebied is nodig voor duurzame economische ontwikkeling en efficiënt besteed maatschappelijk geld. Functies belemmeren elkaars ontwikkeling. Milieugevoelige functies (zoals wonen) staan bijvoorbeeld de agrarische ontwikkeling in de weg (en omgekeerd). Niet-agrarische functies stellen andere eisen aan faciliteiten zoals de capaciteit van wegen, parkeervoorzieningen en de beschikbaarheid van riolering. Regie is nodig voor een duurzame transitie van het buitengebied. Gericht op ontwikkelen functies én doelmatige overheidsinvesteringen (zie ook punt 3.3).

1.4 Glastuinbouw

De glastuinbouw vraagt de provincie om ontwikkelmogelijkheden. Glastuinbouw is bij uitstek in te passen in de cradle to cradle-gedachte. De glastuinbouw hergebruikt water en warmte. Logische plekken voor glastuinbouw zijn locaties bij bedrijventerreinen die warmte en water gebruiken of hergebruiken.

Opvallend is dat de provincie in het discussiestuk deze koppeling lijkt te zijn vergeten.

Advies: concentreer en koppel glastuinbouw aan bedrijven bij bedrijventerreinen, zoals in de Kanaalzone Terneuzen-Gent. Hiermee wordt ook overlast (vooral lichthinder) geconcentreerd en beperkt in het buitengebied.

Klimaatbestendig en klimaatneutrale samenleving

2.1 Ruimtelijke adaptatie

Op initiatief van het waterschap is in 2014 (na vaststelling Deltaplan) gestart met de verkenning van effecten van klimaatverandering voor de leefomgeving. Dit heeft geleid tot een actieve ambtelijke werkgroep waarin alle overheden (incl. GGD en Veiligheidsregio) samenwerken aan een klimaatbestendig Zeeland. De ambtelijke werkgroep heeft bestuurlijk mandaat via de Zeeuwse Wateroerhoeders, waar gemeenten, provincie en waterschap gezamenlijk overleggen over water gerelateerde onderwerpen.

Advies: continueer deze samenwerking waarbij alle overheden hun verantwoordelijkheid nemen.

Daarnaast onderscheid maken in proces en inhoud. Naast de procesmatige samenwerking is het belangrijk inhoudelijke keuzes te maken. Bijvoorbeeld over de manier waarop klimaatadaptatie bij nieuwbouw en herstructurering gestalte krijgt. Een genoemd voorbeeld is het klimaatneutraal ontwikkelen. Hierbij wordt bij nieuwbouw en vervanging gekeken naar de maatregelen om de effecten van klimaat op de ontwikkeling en zijn omgeving te beperken.

2.2 Meerlaagse veiligheid

De provincie beschrijft dat zij de norm voor natte regionale waterkeringen bepalen (waaronder Kanaal door Walcheren en langs het Veerse Meer). Het lukt de provincie (al jaren) niet om de normering van regionale waterkeringen te actualiseren.

Advies: verwacht wordt dat in een samenwerkingsverband het stelsel van nieuwe regionale waterkeringen wordt aangewezen met een normering. (*reken op brede steun van gemeenten en Rijkswaterstaat*)

De vraag hoe dit nieuwe stelsel wordt gefinancierd. Bij primaire waterkeringen is een rijksbijdrage geregeld. Bij regionale waterkeringen kan de provincie zelfstandig kaders stellen, die zonder financiering voor het waterschap onhaalbaar zijn om uit te voeren.

Meerlaagse veiligheid vraagt om een bredere scope. Naast primaire en secundaire waterkeringen is het van belang in de komende jaren visie en strategie te ontwikkelen om in laag Zeeland meerlaagse veiligheid ook toe te passen in binnendijks ruimtelijk beleid. Denk bijvoorbeeld aan evacuatievoorzieningen op hoogte in intensief stedelijk gebied en op gemeentelijke schaal maatregelen als een dakraam in woningen, zodat verticaal evacuatie mogelijk is.

2.3 Beschikbaarheid van zoetwater

Het waterschap ondersteunt de provinciale ambitie: behoud en waar mogelijk vergroten van de voorraad zoet water. De tekst en keuzes in de discussienota leveren weerstand op.

Op basis van artikel 1 van de Waterschapswet: aan de waterschappen wordt de zorg voor watersystemen toevertrouwd, en daaronder vallen tevens grondwaterlichamen. Het waterschap heeft het beleid voor onttrekkingen (anders dan industriële toepassingen, openbare drinkwatervoorzieningen en bodemenergiesystemen) evenals de administratie, overgedragen gekregen van de provincie in 2009 (overigens zonder bijbehorende middelen) en is hiermee actief aan de slag gegaan. Herziening van beleid, behorende bij onze bevoegdheid, evenals de organisatie van de bijbehorende 'Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving'-keten is de verantwoordelijkheid van het waterschap. Het beleid voor onttrekkingen wordt door provincie en waterschap in overleg opgesteld vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid.

Wanneer de provincie de invalshoek op een hoger abstractieniveau legt, nemen keuzemogelijkheden toe. Belangrijker, het tactische en operationele niveau/karakter van de tekst past niet bij de bevoegdheden van een provinciale overheid, tenzij over de eigen bevoegdheden wordt gesproken. De provincie maakt het onderscheid in bevoegdheden niet, waardoor Gedeputeerde Staten mogelijk een discussie voert over inhoudelijke thema's die thuishoren bij de colleges van de gemeenten en het waterschap. Een aanzet voor te maken strategische keuzes kan gevonden worden in de gezamenlijk opgestelde (maar bestuurlijk nog niet vastgestelde) strategische visie Waterbeheer 2050.

De provincie richt zich in de tekst en de scenario's op de bedrijfsvoering van o.a. het waterschap (vooral toezicht en handhaving). Daarnaast richt de provincie zich vooral op de ontwikkeling van de traditionele landbouw. Deze invalshoek van de provincie beperkt de keuzemogelijkheden. Men is tevens vergeten de afhankelijkheid van de bodem te benoemen als asset (omgevingswaarde) voor de agrarische landbouw.

De agrarische sector is een belangrijke landschappelijke drager van het buitengebied. Dit vraagt van de provincie kaders op hoofdlijnen, belangenafweging en visie voor zoetwaterbeschikbaarheid, verdroging, verzilting en bodem. Dit vergt specifieke aandacht, regie en een stimulans van de provincie.

Opmerkelijk zijn uitspraken waarvoor fundamentele of feitelijke basis ontbreken in het document, bijvoorbeeld over handhaving en bewustwording. Dit soort teksten zet de verhouding en relatie onnodig onder druk.

Advies: aandacht voor de stigmatiserende schrijfwijze die mogelijk ook in het college van Gedeputeerde Staten verkeerde discussies geeft (bijvoorbeeld op het gebied van handhaving en bewustwording) waar zij slechts beperkte bevoegdheden heeft. De tekst van 2.3 heeft ambtelijk bij het waterschap geleid tot irritatie, inmiddels zijn ambtelijk wel herziene teksten gedeeld voor dit punt van de discussienota.

Voorzie beschikbaarheid van zoetwater van strategische kaders, zoals belangenafweging, visie en maatwerk. Stimuleer de landbouw zich door te ontwikkelen en innoveren. De landbouw is grotendeels afhankelijk van gebiedseigen situaties. Stimuleer de agrarische sector meer aandacht te schenken aan het kapitaal van zowel water als bodem en het leven daarin, door alternatieve methoden van watergebruik, grondbewerking, bemesting en gebruik van middelen.

2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon en wind en water

De provincie onderzoekt de mogelijkheden voor zon- en windenergie, waarbij vooral wordt gekeken naar de opwekking ervan om de landelijke doelstelling te behalen.

De provincie lijkt in de discussienota de ruimtelijke impact van zon- en windenergie te vergeten. Het ligt voor de hand om zonenergie op te wekken op de vele bedrijfspanden. De afgelopen jaren zien we vooral zonneparken op agrarische gronden. Een gemiste kans.

De voorgenomen keuzes zijn in strijd met de Investeringsagenda die de UvW, IPO & VNG namens de achterban hebben aangeboden aan het nieuwe kabinet. Waterschap Scheldestromen onderschrijft deze investeringsagenda. De geboden keuzes in de discussienota getuigen van onvoldoende besef van waar Nederland en ook Zeeland, op dit moment op aanstuurt.

Advies: focus als provincie niet alleen op de opwekkingsdoelstelling (MegaWatt's). Maak beleid op de ruimtelijke impact van zon- en windparken (provinciale bevoegdheid). Stimuleer meervoudig ruimtegebruik, bijvoorbeeld door zon op daken en zon op water en ga zorgvuldig om met de beschikbare ruimte en percelen.

De VZG, waterschap Scheldestromen, en de provincie Zeeland hebben het initiatief genomen om een nadere regionale uitwerking te geven aan de eerder genoemde investeringsagenda. Daarbij sturen ze aan op de realisatie van een regionale energiestrategie met een breed maatschappelijk draagvlak. Ondertussen zijn de Zeeuwse SER, de ZMF en Enduris ook aangehaakt. Hiermee geven deze partijen een krachtig signaal af over de wijze en richting waarop het gesignaleerde vraagstuk aangepakt gaat worden. Het is ongewenst en niet logisch dat de discussienota in zijn huidige verwoording een afwijkende koers vaart. Het komen tot een adequate opwekdoelstelling is slechts één van de doelstellingen. Advies is de uitkomst van de slotbijeenkomst (6 december) van de thans lopende Zeeuwse Energiedialoog over te nemen. Waterschap Scheldestromen zal, naast de eerder genoemde hoofddoelstelling, aansturen op het via beleid stimuleren van meervoudig ruimtegebruik, evenredige verdeling van de opgave en zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte en percelen.

Waardevolle leefomgeving

3.2 Leefomgevingskwaliteit

Onder leefomgevingskwaliteit gaat de discussienota in op het beleven van de weidsheid, stilte en donker, vooral in relatie tot de natuurdoelen.

Opmerkelijk dat de leefomgevingskwaliteit zich beperkt tot natuurdoelen. De verwachting bij leefomgevingskwaliteit is integraal gezien ook de kwaliteit van leven in landelijk en stedelijk gebied.

Advies: behandel de leefomgevingskwaliteit breed. Het is van provinciaal belang dat gemeente aandacht schenken aan de leefomgevingskwaliteit. Wet- en regelgeving ondervangt dit ten dele. Vooral op gebied van klimaatadaptatie zijn combinaties te maken met de leefomgevingskwaliteiten.

3.3 Nieuwe Economische Draggers (NED)

In de discussienota ingezoomd op Nieuwe Agrarische Draggers in voormalige agrarische bebouwing (hierna VAB). Veel agrarische bebouwing komt leeg de komende decennia.

Opmerkelijk is de sectorale kijk op NED's in VAB's. Integratie met het onderwerp Agrarisch Erfgoed (3.1) is een gemiste kans. Daarnaast mist regie op het landelijk gebied.

Advies: Regie op vitaal landelijk gebied is nodig voor duurzame economische ontwikkeling en efficiënt besteed maatschappelijk geld. Functies belemmeren elkaars ontwikkeling. Milieugevoelige functies (zoals wonen) staan bijvoorbeeld de agrarische ontwikkeling in de weg (en omgekeerd). Niet-agrarische functies stellen andere eisen aan faciliteiten zoals de capaciteit van wegen, parkeervoorzieningen en de beschikbaarheid van riolering. Regie is nodig voor een duurzame transitie van het buitengebied. Gericht op ontwikkelen functies én doelmatige overheidsinvesteringen.

Regie voeren en sturing op hoofdlijnen bij water- en wegbeheer: in het landelijk gebied keuzes maken zodat gebruikers optimaal kunnen ontwikkelen én duidelijkheid komt over het te bieden serviceniveau van de overheid. De overheid (lees m.n. waterschap) kan niet op elke plek in het landelijk gebied zorgen voor brede wegen en vrij liggende fietspaden. Daarnaast is de gemeentelijke drukriolering niet overal beschikbaar, wat de waterkwaliteit onder druk zet.

3.4 Randen Deltawateren

De provincie stelt de randen van Deltawateren ter discussie. Wie gaat erover en hoe gaan we ermee om.

Advies: bijna evident en toch: de randen van de Deltawateren hebben vooral een primair waterveiligheidsdoel. Onderliggend hieraan kunnen andere functies zich ontwikkelen. Belangrijk is een gedeelde visie met draagvlak. De provincie kan regie nemen bij het opstellen ervan.

Toekomstbestendige en bereikbare woon-, werk- en verblijfsomgeving

4.1 Bedrijventerreinen

De discussienota gaat vooral in op het doelmatig ontwikkelen van bedrijventerreinen.

Opmerkelijk dat niet-agrarische bedrijven in het buitengebied nauwelijks wordt aangestipt. Behalve de uienverwerkende industrie in de Bevelanden. Gemeenten ervaren een dilemma: het kleinschalig (soms via NED) beginnend bedrijf dat uitgroeit tot een volwaardig bedrijf dat eigenlijk thuis hoort op een bedrijventerrein. Het waterschap ervaart dit dilemma in een beperking van de veilige verkeersdoorstroming.

Advies: neem als provincie regie op het buitengebied. Organisch gegroeide niet-agrarische bedrijven horen een bedrijventerrein. Hiervoor ontbreken beleid en financiële middelen. Zorg voor een integrale visie op bedrijventerreinen, NED's (3.3) en agrarisch vastgoed (4.1).

4.2 Wonen en woonwensen (advies gelijk aan 1.1)

Op provinciale schaal zijn overheden gestart met de vertaling van het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie. Eén van de elementen uit dit programma is ruimte bieden aan groen en water in stedelijk gebied. Dit botst met de interpretatie en uitvoering van de 'ladder voor duurzame verstedelijking (wettelijk kader)'. Deze ladder wordt door provincie en gemeenten geïnterpreteerd met éérst inbreiden, daarna uitbreiden.

Advies: vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie de interpretatie van de ladder voor duurzame verstedelijking uiteenzetten. Hierbij de definitie 'inbreiding voor uitbreiding' verlaten. Groene open gebieden in stedelijk gebied vergroten de veerkracht van klimaatadaptatie en leefbaarheid.

4.4 Agrarisch vastgoed

In de discussienota wordt ingezoomd op vrijkomend voormalige agrarische bebouwing (hierna VAB). Veel agrarische bebouwing komt leeg de komende decennia.

Opmerkelijk is de sectorale kijk op VAB's. Integratie met het onderwerp Agrarisch Erfgoed (3.1), NED's (3.3), Bedrijventerreinen (4.1) is een gemiste kans. Daarnaast mist regie op het landelijk gebied.

Advies: Regie op vitaal landelijk gebied is nodig voor duurzame economische ontwikkeling en efficiënt besteed maatschappelijk geld. Functies belemmeren elkaars ontwikkeling. Milieugevoelige functies (zoals wonen) staan bijvoorbeeld de agrarische ontwikkeling in de weg (en omgekeerd). Niet-agrarische functies

stellen andere eisen aan faciliteiten zoals de capaciteit van wegen, parkeervoorzieningen en de beschikbaarheid van riolering. Regie is nodig voor een duurzame transitie van het buitengebied. Gericht op ontwikkelen functies én doelmatige overheidsinvesteringen. Een sloopverplichting kan tot de mogelijkheden behoren, mits bij bedrijfsbeëindiging voldoende financiële middelen beschikbaar zijn (mogelijk niet haalbaar).

Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland
t.a.v. de heer E.W. de Koning
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Betreft: reactie op Discussienota Omgevingsvisie
Kenmerk: 2017.
Datum: 25 oktober 2017
Verzenddatum: 26 OKT. 2017
Behandeld door: mr. J. Janssen Daalen
Bijlage(n): reactie Gemeente Noord-Beveland

Geachte heer De Koning,

Tijdens de consultatiebijeenkomst Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 is naar de aanwezigen toe aangegeven dat wanneer men nog een reactie wenste in te dienen op de voorgelegde discussienota, men dit uiterlijk op 26 oktober diende te doen.

Als Bevelandse gemeenten is een gezamenlijke reactie naar de Provincie gestuurd. In aansluiting en aanvulling daarop, sturen wij u hierbij de reactie van de Gemeente Noord-Beveland toe.

Als u vragen heeft of meer informatie wilt dan kunt u contact opnemen per telefoon of e-mail met de gemeente Noord-Beveland. Uiteraard bent u ook welkom op ons gemeentehuis.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Noord-Beveland,

drs. D. Sinke
secretaris

M.J.A. Delhez MSc
burgemeester

PROVINCIE ZEELAND	
AFD. RM	AMBT.
AFD. TERMIJN	pb-rui
DATEM	27 OKT. 2017
DOC. NR.	
ZAAK NR.	
CLASS.	

REACTIE GEMEENTE NOORD-BEVELAND op Discussienota Omgevingsvisie
Datum: 24 oktober 2017

Inleiding

Allereerst merken wij op dat wij ons niet goed kunnen vinden in de voorgelegde keuzes die ons niet de ruimte geven om eigen inzichten in te brengen. Wij vinden het jammer dat niet eerst de gemeenten en overige organisaties zijn gehoord alvorens een discussienota op te stellen. We opteren dan ook – in de geest van de in de maak zijnde Omgevingswet – voor meer overleg aan de voorkant en meer mogelijkheden tot maatwerk.

Om toch onze stem te laten horen in de onderstaande onderwerpen, hebben wij in onderstaande voor zover mogelijk een keuze bepaald en een motivering toegevoegd.

Wij sluiten dit document af met een onderwerp dat naar onze mening ontbreekt in de discussienota en verwijzen wij u hiervoor naar het einde van dit stuk.

1.1 Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie (CBE)

Om in de praktijk beter invulling te kunnen geven aan het faciliteren van deeltijdwonen kunnen drie alternatieven worden geschetst:

A. Voortzetten huidig beleid inclusief verplichte verhuur

Deeltijdwonen is binnen het vigerende beleid mogelijk binnen een woonbestemming. Met een woonbestemming kan, afhankelijk van lokale regelgeving, een woning worden benut voor permanente bewoning, deeltijdwonen en/of recreatieve verhuur. De behoefteprognoses die ten grondslag liggen aan de woningmarktafspraken houden al rekening met deeltijdwonen, omdat al lange tijd een deel van de woningen wordt benut voor deeltijdwonen en deze worden meegeteld in de woningbehoefte. Het is aan gemeenten om tot gezamenlijke woningmarktafspraken te komen waarin voldoende ruimte wordt geboden voor deeltijdwonen.

Als gemeenten door gebrek aan ruimte in de woningmarktafspraken, (nog) geen invulling kunnen geven aan de behoefte aan deeltijdwonen, komt een variant in beeld: Variant A+. Om dit alsnog mogelijk te maken moeten gemeenten reguliere woningbouwplannen vervangen door plannen voor deeltijdwonen.

B. Schrappen verhuurplicht

Voor recreatiewoningen geldt de eis van centrale bedrijfsmatige exploitatie (incl. verhuurplicht). Door deze eis te schrappen kunnen recreatiewoningen ook voor de doelgroep deeltijdwonen worden gebruikt. Een belangrijk aandachtspunt bij deze variant is dat wanneer deeltijdwonen leidt tot nieuwvestiging van verblijfsrecreatie hier op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking ook de behoefte voor aangetoond zal moeten worden. Er zullen op regionaal niveau afspraken gemaakt moeten worden hoe deze behoefte aan recreatiewoningen verdeeld worden en aangetoond dient te worden waarom deze wel/niet binnen stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, bijvoorbeeld zoals in de kustvisie is gedaan met het aanwijzen van ontwikkelingsgebieden. Dit zou dan gaan gelden voor alle verblijfsrecreatieve ontwikkelingen.

C. Deeltijdwonen als aparte beleidscategorie

Voor de badplaatsen langs de Noordzeekust wordt een aparte beleidscategorie geïntroduceerd. In het achterland worden nog gebieden geselecteerd waar deze categorie geldt. Uitgangspunt vormt niet het realiseren van deeltijdwoningen, maar het behoud/realiseren van een kwalitatief hoogwaardige, leefbare badplaats. De combinatie van wonen, deeltijdwonen (zonder verplichte verhuur) en recreatieve verhuur (met verplichte verhuur) kan hier een bijdrage aan leveren.

In overleg met de desbetreffende gemeente wordt per badplaats (of gedeelte daarvan) een streefbeeld opgesteld voor de gewenste verhouding van permanente bewoning, deeltijdwonen en recreatieve verhuur, zodat gedurende het hele jaar sprake is van voldoende draagkracht voor de aanwezige voorzieningen en een aantrekkelijk verblijfsklimaat.

Er wordt een afzonderlijke prognose opgesteld voor de behoefte aan deeltijdwonen (per badplaats, gemeente of regio).

Keuze Noord-Beveland: optie C met aanvulling van gestelde door Bestuurlijk Platform De Bevelanden

Motivering:

Op dit onderwerp sluiten wij geheel aan bij de reactie van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden.

1.2 Verblifsrecreatie

Verblifsrecreatieve ontwikkelingen aan de kust en in overig Zeeland

Over de verblifsrecreatieve ontwikkelingen in overig Zeeland zegt de kustvisie niets. Het is wel een optie de bedoeling om de kaders van de Zeeuwse kustvisie niet alleen te vertalen in beleid voor de Noordzeekust, maar ook te kijken in hoeverre dit toepasbaar is voor de (oeveren van de) Deltawateren en het achterland.

A. De kustvisie als uitgangspunt nemen voor overig Zeeland.

Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt dan te vervallen. Buiten de kustzone is de noodzaak tot kwaliteitsverbetering en sanering nog groter, dus zal het uitgangspunt zijn om geen eenheden toe te voegen.

B. Voortzetten huidig beleid voor overig Zeeland.

Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt niet te vervallen, maar wordt wel geactualiseerd en de hotspots worden begrensd.

Voor kleinschalige verblifsrecreatieve ontwikkelingen in het achterland wordt geen beleidswijziging voorzien. Er wordt ingezet op het in samenhang met de omgeving ontwikkelen van niches zoals agro, kunst, boomgaarden en streekproducten.

Keuze Noord-Beveland: --

Motivering:

Op dit onderwerp sluiten wij geheel aan bij de reactie van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden.

Jachthavens en Watersport

Jachthavens en watersport vormen een belangrijk onderdeel van het (verblifs)recreatief product van Zeeland. Jachthavens worden de afgelopen periode geconfronteerd met een teruglopende bezetting. Deze trend zal ook de komende jaren doorzetten. Voor bestaande bedrijven is kwaliteitsverbetering en innovatie van groot belang. Ontwikkelingen richten zich op het verbeteren van de kwaliteit. Het behouden van de landelijke routes en het toerwaartnetwerk is een belangrijk uitgangspunt.

A. Voortzetten huidig beleid

Het bestaande beleid voor jachthavens wordt niet gewijzigd. Reeds voorziene jachthavenontwikkelingen zijn mogelijk en er is geen beperking voor het aantal ligplaatsen dat mag worden ontwikkeld op bestaande en nieuwe locaties. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd.

B. Geen uitbreiding ligplaatsen

Het bestaande beleid voor jachthavens wordt aangepast, zodat uitbreiding van het totale aantal ligplaatsen in Zeeland wordt uitgesloten. Herontwikkeling en verplaatsing van bestaande locaties krijgen daardoor een impuls.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Aan de markt overlaten. Te kostbaar om voor leegstand te investeren. Markt innoveert nu ook om ligplaatsen vol te krijgen.

Hotels

Hotelontwikkeling is bijzondere vorm van verblijfsrecreatie, waarbij de centrale bedrijfsmatige exploitatie is verzekerd. Voor hotelontwikkeling is in Zeeland in het hogere segment marktruimte aanwezig.

A. Voortzetten huidig beleid buiten de kustzone

Het bestaande hotelbeleid buiten de kustzone wordt niet gewijzigd. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd, inclusief een beoordeling op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking.

B. De kustvisie als uitgangspunt nemen

Het hotelbeleid wordt aangepast conform de uitgangspunten van de kustvisie. Er worden dan alleen mogelijkheden geboden in de aandachtsgebieden uit de kustvisie, de badplaatsen, overig stedelijk gebied of in het kader van de regeling voor nieuwe landgoederen.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Naar onze mening is er in Zeeland in het algemeen, maar ook op Noord-Beveland met maatwerk ruimte voor hotelontwikkelingen.

1.3 Landbouw

A. Voortzetten huidige beleid

De provincie bevordert de eigenschalligheid van boeren. Daar waar mogelijk stimuleert de provincie initiatieven van ondernemers die bijdragen aan een duurzame groei van de agrarische sector. Initiatieven waarbij sprake is van groei met afwenteling/negatieve effecten naar de omgeving worden niet ondersteunt.

B. Inzet op de basisvoorwaarden

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid en het vasthouden van zoet water.

C. Inzet op de basisvoorwaarden + landschap

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid, het vasthouden van zoet water en het versterken van de landschappelijke diversiteit.

D. Inzet op transitie naar natuurinclusieve landbouw

De provincie ondersteunt een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden een natuurinclusieve landbouw in Zeeland te bevorderen.

Keuze Noord-Beveland: optie B met aanvulling.

Motivering:

Als aanvulling op het gestelde in optie B voeren wij aan dat we er van uitgaan dat de provincie dit goed uitwerkt met ZLTO.

1.4 Glastuinbouw

A. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden.

Niet-grondgebonden landbouw past te weinig bij de provinciale doelstellingen. De sector zal zich verder moeten ontwikkelen buiten Zeeland. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden betekent dat de dynamiek in de sector niet in Zeeland wordt gefaciliteerd en dat er geen bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van klimaatdoelstellingen (geen hergebruik restwarmte en CO2 bedrijven).

B. Bestaande concentratielocaties uitbreiden.

In overleg treden met enkele gemeenten om draagvlak te peilen voor een beperkte uitbreiding van bestaande concentratielocaties. Nader onderzoek met gemeenten zal aandacht moeten besteden aan de landschappelijke inpassing en mogelijkheden vanuit de PAS (programmatische aanpak stikstof). Dit zijn voorwaarden voor de doorontwikkeling. Hier lijken wel kansen te liggen.

C. Nieuwvestiging op duurzame locaties

Ruimte bieden aan gemeenten voor het ontwikkelen van een duurzame locatie waaraan een reëel sluitende exploitatie ten grondslag ligt. Voorwaarden: een koppeling met het realiseren van klimaatdoelstellingen (benutten CO2 /industriële restwarmte). Op dit moment zijn er geen initiatieven van gemeenten bekend die hier invulling aan willen geven.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Er zijn al diverse grote concentratielocaties in Zeeland. Glastuinbouw vormt aantasting van DNA van Zeeland.

1.5 Intensieve veehouderij

A. Huidig (deels kwantitatief) beleid handhaven.

Dit betekent dat het huidig onderscheid tussen bedrijven groter en kleiner dan 5000m² in stand blijft. Een verduurzaming zal bij de *grotere* bedrijven niet tot stand komen. Op termijn zal dit leiden tot een achteruitgang van omgevingskwaliteiten en mogelijk verpaupering. Ook kleinere gewenste ontwikkelingen, zoals bedoeld in variant b kunnen niet tot stand komen. Deze variant biedt geen oplossing voor maatschappelijk gewenste ontwikkelingen, zoals vrije uitloop kippen. Daarnaast geldt dat provinciale doelstellingen tot verduurzaming (milieukwaliteiten) niet kunnen worden gerealiseerd.

B. Ruimte voor verduurzaming

Verduurzaming voor de gehele intensieve veehouderij sector als uitgangspunt nemen en de benodigde fysieke ontwikkelingsruimte daarop afstemmen. Gemeenten kunnen maatwerk leveren. Op dit moment is het voor de bedrijven die groter zijn dan 5000m² niet mogelijk te verduurzamen, omdat dit qua oppervlakte en ook in financiële zin niet haalbaar is. In de huidige situatie zijn gemeenten voor verduurzaming van bedrijven tot 5000m² primair verantwoordelijk voor de verduurzaming. Deze werkwijze voortzetten is een optie. In hoofdzaak is dit het voortzetten van het huidig beleid. Alleen bedrijven die nu al 5000m² groot zijn, krijgen nu ook de mogelijkheid te verduurzamen en krijgen de daarvoor benodigde ontwikkelingsruimte zonder vooraf een maximum omvang te hanteren.

C. Begrensde ruimte voor verduurzaming

Als b, maar dan met een nieuwe maximale maat voor de fysieke omvang van een bedrijf na uitbreiding om ongewenste grootschalige ontwikkelingen te voorkomen.

D. Maatwerk voor verduurzaming mogelijk maken via een ontheffingsbeleid.

Deze variant is inhoudelijk gelijk aan variant a, maar in procedurele zin staat de Provincie voortaan centraal door de verduurzaming te regelen via een op te nemen ontheffing in de Verordening. Via ontheffing kan ook worden ingespeeld op initiatieven op het vlak van veehouderij die kleinschalig en duurzaam zijn en die op grond van huidige definities uit de Verordening Ruimte Provincie Zeeland niet kunnen worden gefaciliteerd. Daarbij kan worden gedacht aan veehouderij gekoppeld aan regionale concepten en/of ketens die een betekende meerwaarde kunnen hebben (deze vallen onder het huidig beleid onder de definitie van intensieve veehouderij, omdat ze niet in hoofdzaak het voer op eigen gronden telen). Het maatwerk via een ontheffingsbeleid geeft extra ruimte aan gewenste ontwikkelingen, terwijl er meer provinciale betrokkenheid is bij het invulling geven aan de provinciale doelstellingen (zoals verduurzaming).

NB: In alle varianten blijft nieuwvestiging uitgesloten.

Keuze Noord-Beveland: optie D.

Motivering:

Verduurzaming van intensieve veehouderij is gewenst, maar alleen onder strikte ruimtelijke voorwaarden. Optie D biedt hiervoor de beste waarborgen.

2.1 Ruimtelijke adaptatie

In het Nationaal Deltaprogramma zijn beslissingen opgenomen over Zoetwater, Veiligheid en Ruimtelijke Adaptatie. Dit vraagt om duidelijke interactie tussen klimaatgerelateerde risico's (droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen) en locatiebeleid en inrichting van de leefomgeving. In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is een opdracht geformuleerd om regionale klimaatadaptatiestrategieën op te stellen. Hierin komt aan de orde of we in Zeeland het huidige ruimtegebruik kunnen voortzetten, of we de inrichting (locatie/gebied) moeten aanpassen of dat we kwetsbare functies in risicovolle gebieden moeten uitsluiten.

Daarnaast is het noodzakelijk om bestaande kwetsbaarheden te verminderen door maatregelen op zowel gebieds- als locatieniveau. Dat vergt actie en samenwerking tussen overheden, burgers, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

De keuzes die hier worden voorgelegd, zijn de volgende:

A. Verantwoordelijkheid bij iedere bestuurslaag afzonderlijk.

Elke bestuurslaag ontwikkelt eigen beleid en is zelf verantwoordelijk voor uitvoering. Overheden stemmen alleen af bij uitvoeringsmaatregelen om meekoppelkansen te benutten.

B. Provincie neemt verantwoordelijkheid op regionaal niveau.

Provincie neemt verantwoordelijkheid voor bovenlokale risicobeperking door onder meer locatiebeleid voor regionale vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur en grootschalige woonwijken en bedrijventerreinen. Overheden blijven met uitzondering van het locatiebeleid verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van een eigen beleid. Zij voeren waar mogelijk in gezamenlijkheid de adaptatiemaatregelen uit. De Provincie stimuleert en faciliteert deze samenwerking.

C. Samenwerkingsverband klimaatadaptatie (en –mitigatie).

De verantwoordelijkheid wordt door alle Zeeuwse overheden gezamenlijk opgepakt, waarbij het doel is tot één regionale strategie voor klimaatadaptatie te komen. De Provincie neemt het voortouw in een nieuw samenwerkingsverband, van waaruit regionale klimaatadaptatiestrategieën en een investeringsagenda worden opgesteld en ondernemers en burgers worden betrokken. Per project wordt bezien bij welke publieke of private partijen de uitvoering kan worden neergelegd. Alle partijen zoeken actief naar cofinanciering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie of Europese programma's.

Hierbij wordt nadrukkelijk een koppeling gezocht met andere provinciale belangen, zoals oppervlaktewater kwaliteitsdoelen (Kaderrichtlijn Water) en Zeeland als goed woon-, werk- en toeristisch gebied.

Keuze Noord-Beveland: optie C.

Motivering:

Deze uitdaging gaat velen aan, provincie, gemeenten, Rijkswaterstaat, waterschap en VRZ.

De gezamenlijke overheid dient te zorgen voor haar inwoners. Vervlechting van taken en verantwoordelijkheden maakt intensieve samenwerking noodzakelijk.

2.2 Meerlaagsveiligheid

In de tweede laag van meerlaagsveiligheid ligt een sterke relatie met het dossier Ruimtelijke Adaptatie. Vanuit meerlaagsveiligheid – en zeker ook vanuit Ruimtelijke Adaptatie – ligt er een aantal provinciale acties dat gedurende de looptijd van de nieuwe Omgevingsvisie moet worden opgepakt. Dan kan op verschillende manieren. De varianten zijn:

A. Minimumvariant

De Provincie normeert natte regionale waterkeringen in beheer van het Waterschap en zorgt voor planologische bescherming van het regionale stelsel droge keringen. Er volgt geen (nieuwe) cyclus van normeren, toetsen en verbeteren. Handhaving van de binnendijken in de huidige vorm is uitgangspunt. Er is voor wat betreft waterveiligheid geen behoefte aan kaderstelling vanuit de Provincie op het vlak van ruimtelijke inrichting en locatiekeuzes;

B. Mediumvariant

Provincie werkt parallel aan gemeentelijke klimaattesten en de Impactanalyse van de Veiligheidsregio via Normering Regionale Waterkeringen aan het aanwijzen en normeren van regionale keringen. Met het waterschap worden afspraken gemaakt over cyclus van beheer, toetsing en eventuele versterking. Verder wijst provincie 'overstromingsgevoelige zones' aan, met onderscheid naar langzaam/snel en diep/ondiep en koppelt daar voorwaarden voor nieuwvestiging of herstructurering aan. Deze hebben met name betrekking op grootschalige nieuwbouw of herbouw (wonen, bedrijventerreinen) en bovenlokale voorzieningen van vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur;

C. Maximumvariant

Aanvullend aan variant b neemt de Provincie als organisatie het voortouw in een nieuw samenwerkingsverband rondom klimaatadaptatie. Vanuit deze nieuwe samenwerking worden regionale klimaatadaptatiestrategieën opgesteld en worden ook niet-overheden zoals bedrijven en burgers betrokken. Er wordt gewerkt aan uitvoeringsprogramma's, indien mogelijk met financiering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Keuze Noord-Beveland: optie B.

Motivering:

Deze uitdaging gaat velen aan, provincie, gemeenten, Rijkswaterstaat, waterschap en VRZ. De gezamenlijke overheid dient te zorgen voor haar inwoners. Vervlechting van taken en verantwoordelijkheden maakt intensieve samenwerking noodzakelijk.

2.3 Beschikbaarheid van zoet water

Kennisontwikkeling

A. Actief

De kennisontwikkeling hoge prioriteit geven en daar dan ook geld voor beschikbaar stellen.

B. Passief

Een terughoudende opstelling kiezen en de kennisontwikkeling vooral aan het bedrijfsleven overlaten.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

We liggen rondom in het zoute water en er is beperkt aanbod van zoetwater mogelijk. Verdroging gaat meer opspelen en daar dienen oplossingen voor bedacht te worden.

Onttrekkingsbeleid

A. Nadrukkelijk handhaven

Strikter en vooral ook nadrukkelijker handhaven.

B. Bewustzijn vergroten

Vol inzetten op vergroting van het bewustzijn dat water een schaars goed is waarvan voor het beheer een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de eindgebruikers..

Keuze Noord-Beveland: optie B.

Motivering:

Handhaving kan alleen aan de hand van meterstanden. Dan is kwaad reeds geschiet. Kan je verbaliseren maar het probleem is reeds veroorzaakt. Vooraf de risico's van te veel onttrekken duidelijk maken mag hopelijk leiden tot correct gebruik.

2.4 Duurzame en hernieuwbare vormen van energie - zon, wind en water

Mogelijkheden voor meer duurzame energie

Het huidige beleid voor het opwekken van duurzame energie biedt onvoldoende ruimte om te voldoen aan de Zeeuwse vraag naar energie. De volgende 2 keuzes zijn mogelijk:

A. Voortzetten huidig beleid

Geen wijzigingen aanbrengen in het huidige beleid en accepteren dat de ruimte om duurzame energie met wind, zon en water op te wekken beperkt blijft. Beleid bijstellen wanneer de Rijksoverheid dit aan de provincie oplegt.

B. Nieuw beleid ontwikkelen

De provincie ontwikkelt nieuw beleid voor zon, wind op land en energie uit water projecten voor de productie van duurzaam opgewekte elektriciteit. Kenmerk van dit beleid zal zijn dat de provincie het kader op hoofdlijnen aangeeft en het maatwerk bij de projecten aan de gemeenten. Inzet en ambitie zal zijn om met dit nieuwe beleid voldoende ruimte te bieden om met zon, wind en water voldoende elektriciteit op te wekken om in het Zeeuwse verbruik van huishoudens en bedrijven te voorzien. Om dit te bereiken is een toename nodig ten opzichte van de huidige productie van duurzame energie met ongeveer een factor 2,5.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

We kunnen in de regio niet duurzaam opwekken wat de industrie in de regio verbruikt. Dat zou een veel te grote belasting vormen op onze ruimtelijke structuur.

3.1 Agrarisch erfgoed

Zeeland kent een groot aantal cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. De provincie maakt zich sterk voor het behoud van het agrarisch erfgoed. Om die reden wordt samen met betrokken partijen (o.a. SLZ, SCEZ, Zeeuwse gemeenten en boerderijenstichting) een selectie gemaakt van de meest waardevolle boerderijcomplexen.

De Provincie vraagt extra aandacht voor het behoud van deze boerderijcomplexen.

De wijze waarop de provincie eigenaren van de geselecteerde boerderijcomplexen zal faciliteren dient nader uitgewerkt te worden tot een samenhangend pakket in de omgevingsvisie. Daarbij worden de volgende varianten voorgelegd:

A. Herbestemming.

Het pakket bestaat uitsluitend uit herbestemmingsmogelijkheden, waarbij de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen meer planologische mogelijkheden worden geboden dan niet cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. De aanvullende mogelijkheden voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen betreffen:

- het realiseren van één of meerdere woningen binnen de bestaande bebouwing;
- het realiseren van meerdere verblijfsrecreatieve eenheden binnen de bestaande bebouwing
- het realiseren van medische (verwante) dienstverlenende activiteiten;
- overige dienstverlenende activiteiten;
- overige ambachtelijke bedrijven.

Dit brengt beperkingen met zich mee ten aanzien van de bestaande mogelijkheden voor herbestemming van de overige niet cultuurhistorische waardevolle boerderijcomplexen (zie ook paragraaf Nieuwe Economische Draggers).

B. Herbestemming + begeleiding.

Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a) en ondersteuning gericht op:

- het realiseren van één loket t.b.v. informatieverschaffing aan en ondersteuning van eigenaren;
- het begeleiden bij aanvragen van (externe) financiering (subsidies, laagrentende leningen).

C. Herbestemming + beperkte financiële ondersteuning.

Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en beperkte financiële ondersteuning (geen aanvullende provinciale middelen) gericht op:

- het aanbieden van een abonnement op de Monumentenwacht;
- het bieden van ondersteuning bij voorbereiding van verbouwing en/of restauratie (bijvoorbeeld door vergoeding van de kosten van inhuur van een architect);
- het (her)inrichten van het boerenerf;
- het herstel van kleine cultuurhistorisch waardevolle elementen.

D. Herbestemming + uitgebreide financiële ondersteuning.

Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en uitgebreidere financiële ondersteuning (aanvullend op c) ten behoeve van:

- (financiële) hulp bij asbestsanering;
- begeleiden, uitvoeren en mede financieren van een nader te bepalen aantal voorbeeldprojecten.

Keuze Noord-Beveland: optie D.

Motivering:

Monumentale boerderijen behoren tot het DNA van Zeeland.

Asbestsanering is erg kostbaar maar het is zeker wenselijk dat het gebeurt, de oude boerderijen hebben nog vaak asbesthoudende daken hetgeen grote oppervlakte betreft.

3.2 Leefomgevingskwaliteit

Als het doel is in Zeeland gebieden te houden die **donker, open en stil** zijn, zijn twee vragen van groot belang. Ten eerste voor welke gebieden dit moet gelden. Ten tweede hoe de bescherming wordt geregeld.

Op welke gebieden moet het beleid zijn gericht?

A. Minimum-variant:

Een deel van de N2000-gebieden (Kop van Schouwen, de Manteling, de Oosterschelde West en Midden, de Grevelingen), de stiltegebieden (milieubeschermingsgebieden), landschappen die van provinciaal belang zijn vanwege ondermeer de openheid (huidige verordening ruimte), en de Groene Topkwaliteit-gebieden en Natuurstranden die zijn aangewezen in de Kustvisie;

B. Medium-variant:

Als keuze a, maar aangevuld met de gebieden van Zeeland die 's nacht zeer donker zijn (in vaktermen: bijvoorbeeld hemelhelderheid van minder dan circa 0,80 milicandela per m²) of zeer stil (bijvoorbeeld maximaal x dB achtergrondgeluid). De Provincie zet deze gebieden op kaart.

C. Maximum-variant:

Als keuze b en daarbij alle grote eenheden natuur van het Natuurnetwerk Zeeland die buiten de begrenzing van de gebieden uit keuze b vallen.

Keuze Noord-Beveland: optie B met aanvulling.

Motivering:

De laatste zin "De Provincie zet deze gebieden op kaart" zien wij graag gewijzigd in: "De Provincie zet deze gebieden samen met de gemeenten op kaart".

Hoe wordt de bescherming geregeld?

A. Vrijwillig:

Gemeenten vragen om bij ontwikkeling in landelijk en stedelijk gebied rekening te houden met de bescherming van de waardevolle gebieden.

B. Bescherming landelijk gebied

Bij nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit de provincie voorschrijven dat de aanwezige waarden donkerte, openheid en stilte niet significant mogen worden aangetast.

C. Bescherming landelijk gebied (inclusief externe werking stedelijk gebied)

Als b, maar dan ook vanuit de provincie voorschrijven voor ontwikkelingen in het stedelijk gebied die een grote impact kunnen hebben op het landelijk gebied.

Keuze Noord-Beveland: optie C.

Motivering:

Behoud van het DNA van Zeeland.

3.3 Nieuwe Economische Draggers

Maximale omvang

Ten aanzien van de maximale omvang van een NED zijn er twee opties:

A. Voortzetten huidige beleid

Het volume van de bestaande bebouwing is maatgevend voor de maximale omvang van een NED, met een maximum bouwvlak van 1 hectare. Binnen dit kader zijn gemeenten vrij om nadere voorschriften te hanteren ten aanzien van de maximale omvang van een NED. Uitbreiding van de bestaande bebouwing met 20% tot maximaal 250m² behoort tot de mogelijkheden. Bij een grotere uitbreiding dient sanering elders plaats te vinden.

B. Vastleggen maximale omvang

Bij herbestemming voor een NED is de oppervlakte aan gebouwen maximaal 2000 m².

Bij herbestemming tot burgerwoning is de oppervlakte aan bijgebouwen maximaal 500 m².

Wanneer dit maximum wordt overschreden, geldt een sloopplicht. Gemeenten zijn vrij om binnen deze kaders maatwerk te leveren. Dat kan bijvoorbeeld in het geval van uitbreiding van bestaande bebouwing of wanneer slechts één opstal op het bouwvlak aanwezig is en deze de maximale omvang overschrijdt.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Huidig beleid voldoet. Sloopplicht is niet werkbaar, en vaak niet mogelijk omdat er sprake kan zijn van verschillende eigenaren (bv maatschappen).

Toegestane functies

Voor wat betreft welke functies worden toegestaan zijn er drie varianten:

A. Voortzetten bestaand beleid

Buiten het feit dat de provincie voorschrijft dat het gaat om activiteiten die qua aard, schaal, omvang en verkeersaantrekkende werking passen in het landelijk gebied blijven gemeenten verantwoordelijk voor de afweging van toegestane functies. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in hun bestemmingsplan buitengebied een lijst opnemen met toegestane functies (inclusief eventuele maximale omvang of aantallen per functie).

B. Bindende provinciale lijst met activiteiten

Gezien de discussie over het al dan niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties, de mate waarin dit wordt toegestaan en de regionale verschillen hierin, het al dan niet toestaan van ambachtelijke bedrijven, vanwege de relatie met bedrijventerreinen en de (provinciale) wens om méér herbestemmingsmogelijkheden te bieden voor de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang komt er een bindende provinciale lijst met toegestane functies. Desgewenst kan er binnen deze lijst regionaal maatwerk worden geleverd (bijvoorbeeld ten aanzien van het wel of niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties).

C. Rechtstreeks toestaan van een (beperkte) lijst met activiteiten

Er komt een beperkte lijst van rechtstreeks toegestane activiteiten. Indien gemeenten deze activiteiten overnemen hoeft hiervoor voortaan géén bestemmingsplanwijzigingsprocedure meer te worden doorlopen. Voor activiteiten die niet op de lijst voorkomen, dient nadere afstemming met de regionale bedrijventerreinenprogrammering plaats te vinden of zal moeten worden aangetoond dat dit past binnen de behoefte aan verblijfsrecreatieve accommodaties. Een uitzondering hierop vormt de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Huidig beleid voldoet. Extra beperkingen zijn niet wenselijk.

3.4 Randen Deltawateren

Zeeland is *Land in Zee!* Wat dit betekent kan misschien wel het best ervaren worden aan de oevers van de Deltawateren. De unieke kwaliteiten (de natuur, het landschap, de weidsheid etc.), de economische belangen (visserij, aquacultuur, landbouw en verblijven aan het water (wonen/verblijfsrecreatie), de zorg voor de waterkering én de veelheid aan actoren die in dit alles een rol of verantwoordelijkheid hebben. Langs de oevers van de Deltawateren komt alles samen. Maar wie gaat er nu eigenlijk over? En wat betekent dat? Rijkswaterstaat en het waterschap gaan over de waterkeringszone, de provincie en gemeente over het ruimtelijk beleid. Daarnaast is er sprake van beleid ten aanzien van de landbouw, recreatie, natuur en landschap. Maar hoe dragen we nu met zijn allen bij aan het op een evenwichtige wijze verbinden van al deze belangen, zodat in de toekomst nog steeds het unieke van Zeeland als *Land in Zee!* langs deze oevers kan worden ervaren? Langs deze oevers liggen ook de opgaven voor waterveiligheid, verblijfsrecreatie, watersport, natuur, wonen en economische activiteiten. Kortom: Echte gebiedsopgaves in een strook met een breedte van circa 500 meter langs het water. Hoe willen we daar mee omgaan in het kader van de omgevingsvisie? Deze vraag is breder dan die onder de kop 'verblijfsrecreatie' in paragraaf 1.2 is gesteld over het al dan niet toepassen van de uitgangspunten van de kustvisie omdat dit over veel meer functies kan gaan dan in de kustvisie. Hiervoor zijn de volgende varianten mogelijk:

A. Voortzetten huidige provinciale rol

De generieke kaders van de provincie ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc. blijven het uitgangspunt.

B. Benoemen gebiedsopgave(n)

De provincie neemt voor (delen van) de oevers van de gebiedsopgaven op, waarbij na consultatie van betrokken partijen, per deelgebied kaders worden geformuleerd ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc.

C. Opstellen gezamenlijke visies per (deel)gebied

De provincie neemt, overeenkomstig de werkwijze bij de kustvisie, het initiatief om te komen tot door alle betrokken partijen onderschreven omgevingsvisies voor (delen van) de oevers van de Deltawateren. Daarbij kunnen naast de provincie ook andere partijen een trekkersrol voor een bepaald deel vervullen.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

De Hotspots zijn destijds in goed overleg tussen partijen aangewezen. De omgeving (lokale overheid, ondernemers en grondeigenaren) heeft geen behoefte aan een jojo-beleid.

4.1 Bedrijventerreinen

Regionale bedrijventerreinenprogramma's

A. Vraaggestuurd

Gemeenten nemen in bedrijventerreinenprogramma's alleen locaties op waar aantoonbaar vraag naar is uit de markt.

B. Krimp

Voorschrijven dat in een bedrijventerreinenprogramma alle bedrijfslocaties die langer dan tien jaar niet zijn uitgegeven, worden geschrapt en bestemd voor een andere functie, omdat dit locaties zijn waar onvoldoende vraag naar is. Voor nieuwe locaties geldt een termijn van vijf jaar.

C. Provinciale regie

Als het gemeenten niet lukt om een bedrijventerreinenprogramma op te stellen, neemt de Provincie die bevoegdheid over, samen met de gemeenten die wel bereid zijn tot samenwerking.

Keuze Noord-Beveland: optie --

Motivering:

Op dit onderwerp sluiten wij geheel aan bij de reactie van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden.

Aansluiting op de marktvaart

A. Consultatie

Gemeenten consulteren bedrijven om de vraag beter in beeld te krijgen.

B. Deskundigenadvies

Bedrijventerreinenprogramma's moeten verplicht worden voorgelegd aan onafhankelijke deskundigen.

C. Inspraak

Bedrijven uit de regio krijgen rechtstreeks inspraak bij de totstandkoming van de bedrijventerrein-programmering.

Keuze Noord-Beveland: optie --

Motivering:

Op dit onderwerp sluiten wij geheel aan bij de reactie van het Bestuurlijk Platform De Bevelanden.

Bijzondere bedrijfstakken

A. Beleidsvrijheid

Het maken van uitzonderingen voor specifieke bedrijfstakken geheel overlaten aan de gemeenten in het kader van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.

B. Beleid voor uienbedrijven

De uienbedrijven vanaf 1 ha worden in een apart te programmeren categorie opgenomen waarin vraag en aanbod moeten worden afgestemd. Met de sector worden vraag en aanbod bepaald.

C. Beleid voor logistieke bedrijven

Grote logistieke bedrijvigheid vanaf 4 ha wordt een aparte categorie en wordt alleen op basis van nieuwe provinciale beleidslijnen in specifieke kansrijke gebieden ontwikkeld. De Provincie stemt hier met andere provincies in Nederland en Vlaanderen over af.

Keuze Noord-Beveland: optie B + C

Motivering:

B op basis van hetgeen in de regio afgelopen jaar heeft gespeeld.

C op basis van gezond boeren verstand.

4.2 Stedenbeleid

Het provinciaal stedenbeleid zou als volgt kunnen zijn opgebouwd:

A. Integrale aanpak

Samen met de Z4 (de vier grote stedelijke gemeenten Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen) meer inzetten op versterking van de integrale aanpak van centrumgebieden, transformatieprojecten voor woon/werk locaties en Campus Zeeland. Meer aandacht vragen bij de vier Zeeuwse steden voor de bundeling van woningbouw in de woningmarktafspraken. De regio's vragen om regionale studies te doen naar het huidige en toekomstige voorzieningenniveau.

B. Stedenbeleid als prioritaire maatschappelijke opgave.

Provincie en de Z4 investeren in aanpak van leegstand in de steden en mogelijkheden voor hergebruik, in samenwerking met ondernemers/onderwijs/maatschappelijke partijen als mogelijke gebruikers. Doel is om een samenhangende gebiedsgerichte aanpak van de stedelijke centra mogelijk te maken. Hergebruik van waardevolle cultuurhistorische panden krijgt daarbij extra aandacht. Bij woningmarktafspraken krijgt woningbouw in de steden voorrang op de kleinere dorpen, waar bouw wordt beperkt tot ten hoogste vervangende nieuwbouw. Ook krijgt de bereikbaarheid van de steden prioriteit om het ommeland beter te kunnen laten profiteren van de stedelijke voorzieningen.

C. Transformatiefonds voor centrumontwikkeling

Ondernemers ondersteunen om te investeren in leegstaand vastgoed voor herontwikkeling en versterking van de centrumfunctie. Hiervoor wordt een gezamenlijk transformatiefonds opgezet met de Z4 en indien mogelijk het Rijk om hergebruik te financieren en centrumontwikkeling te versterken.

Keuze Noord-Beveland: n.v.t.

Motivering: niet relevant voor ons.

4.3 Wonen en woonwensen

De volgende keuzes kunnen worden gemaakt:

A. Duurzame verstedelijking

Voortzetten van het huidige beleid, met een sterkere nadruk op het handhaven van de ladder voor duurzame verstedelijking en een verdere uitwerking daarbij van de woonbehoefte in de toekomst, met een verschuiving van gezinswoningen naar duurzame en levensloopbestendige woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens in de stedelijke milieus en deeltijdwonen?.

B. Bouwtitelbank

Voortzetten van het huidige beleid, aangevuld met de inzet van een 'bouwtitelbank'. Voor de woningvoorraad is het namelijk belangrijk dat er sprake blijft van een goed functionerende markt waarbij de marktdruk zorgt voor voldoende investeringen door de eigenaren van woningen. Bij een afnemende en op termijn dalende huishoudengroei vraagt dit om een erkend 'marktmeester' die reguleert en monitort om sloop en nieuwbouw met elkaar in verband te brengen. Dit leidt tot een 'bouwtitelbank' voor woningen. In bepaalde delen van Zeeland gebeurt het al dat woningen worden gekocht, gesloopt en ingeruild als bouwtitel elders: dit kan verder worden uitgebouwd en geformaliseerd, zodat ook grotere partijen en corporaties hieraan meedoen. Een 'bouwtitelbank' is niet in het belang van ontwikkelaars/grondeigenaren omdat een afdracht per woning moet worden afgerekend of elders panden moeten worden opgekocht en gesloopt. Hierdoor komen ze voor extra kosten te staan. Dit sluit echter wel aan op het principe van 'de vervuiler betaalt', door nieuwbouw in een gebied zonder huishoudengroei ontstaat immers leegstand elders. Die leegstand moet nu worden betaald door particulieren.

C. Integrale vastgoedaanpak

Zoals b, maar ook inzetten op enkele pilots voor een integrale vastgoedaanpak in aanvulling op de bouwtitelbank. Incourante delen van dorpen, zoals *verouderde wijken* moeten extra aandacht krijgen en worden opgenomen in een aanpak van sloop, herstructurering en bundeling rond de bestaande en vaak karakteristieke dorpskernen.

In samenwerking met enkele gemeenten, corporaties en lokale gemeenschappen worden via een gerichte aanpak van sloop, herstructurering en beperkte nieuwbouw nieuwe compacte en sterke kleine kernen herontwikkeld. Bij succes kan dit leiden tot een volledig integrale vastgoedaanpak waarbij een vastgoedruilbank wordt ingesteld.

Hierbij kunnen binnen bestaande voorwaarden (regionale woningmarktafspraken, verblijfsrecreatie en dergelijke) extra ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden in ruil voor sanering. Op dit moment zijn er al mogelijkheden voor particulier vastgoed, zowel in particuliere woningen aan de onderkant van de markt, leegstaande winkelpanden en leegstaand agrarisch vastgoed. De bouwtitelbank dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse vastgoed. Het provinciale kavelruilbureau kan hier een belangrijke coördinerende rol spelen. Door op deze manier de leegstand op het platteland en de dorpen integraal op te pakken kan een structurele aanpak van de leefbaarheid worden ingezet. Een integrale herstructureringsaanpak is in het belang van alle overheden en vastgoed eigenaren in een bepaald gebied.

Keuze Noord-Beveland: optie A met aanvulling.

Motivering:

De opties B en C geven waarschijnlijk teveel complicaties. Is wellicht ook geen provinciale taak. Wij kunnen ons enigszins vinden in het gestelde onder optie A met dien verstande dat wij daar aan toe willen voegen dat onzes inziens het contingentenbeleid aangepast dient te worden van vooraf regelen naar achteraf monitoren.

4.4 Agrarisch vastgoed

Ontwikkelen van agrarisch vastgoed

In het huidige provinciale beleid vormt de ontwikkeling van nieuw agrarisch vastgoed, voor de grondgebonden landbouw, vooral een gemeentelijke afweging. Vanwege de gestage afname van het aantal boeren door de jaren heen stuurt de provincie alleen op het aantal agrarische bouwvlakken (géén toename).

De omvang van de bouwvlakken en de ontwikkeling van bebouwing op de bouwvlakken vormt een gemeentelijke afweging. Bij uitbreiding van het agrarisch bouwvlak boven de 1,5 hectare wordt daarbij een advies van de Agrarische Adviescommissie Zeeland (AAZ) verwacht over de bedrijfseconomische noodzaak.

De verwachting is dat in 2030 70% van de op dit moment aanwezige agrarische bebouwing géén agrarisch gebruik meer heeft en het feit dat de provincie zich altijd heeft ingespannen voor een vitaal én aantrekkelijk landelijk gebied maakt dat ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe agrarische bebouwing de volgende alternatieven kunnen worden geschetst:

A. Voorzetten huidige beleid

De agrarische sector is en blijft de belangrijkste drager van een economisch vitaal landelijk gebied. Het kunnen realiseren van bebouwing ten dienste van het uitvoeren van de agrarische functie vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Gemeenten kunnen de afweging in hoeverre het noodzakelijk en wenselijk is om extra bebouwing te realiseren ten behoeve van de agrarische functie het beste maken. De provincie speelt daarbij géén rol.

B. Meer (provinciale) sturing op afstemmen vraag en aanbod

In 2030 is 280 hectare aan agrarische bebouwing niet meer in agrarisch gebruik. In de periode 2000-2012 is 150 hectare aan agrarische bebouwing 'vrijgekomen'. In diezelfde periode is 120 hectare bijgebouwd. Hoewel het 'vrijkomen' van agrarische bebouwing (nog) niet als een probleem wordt ervaren wordt, vanuit een integrale vastgoedopgave, meer sturing op de ontwikkeling van nieuwe agrarische bebouwing noodzakelijk geacht.

Daarbij mag van de provincie verwacht worden dat zij nieuwe kaders opstelt ten aanzien van de ontwikkeling van agrarische bebouwing. Hierbij zijn twee varianten:

- **Variant B1: Een 'ladder' voor agrarische ontwikkelingen**

Het toepassen van een agrarische variant van de ladder voor duurzame verstedelijking. Binnen een nader over een te komen maximale omvang van het agrarisch bouwvlak (bijv. 1 hectare) dient bij ontwikkeling nieuwe agrarische bebouwing behoefte aangetoond te zijn, herstructurerings/saneringsmogelijkheden in beeld te zijn gebracht (op het eigen bouwvlak/in de directe omgeving) alvorens medewerking kan worden verleend aan uitbreiding, waarbij kan worden overwogen deze uitbreidingsmogelijkheid te koppelen aan een saneringsbijdrage.

- **Variant B2: Een sloopplicht**

De ontwikkeling van agrarische opstallen op bestaande bouwvlakken blijft rechtstreeks toelaatbaar (zie variant a). Voor agrarische opstallen die worden gerealiseerd na 2018 gaat wel de verplichting gelden dat deze, na beëindiging van het agrarisch gebruik, dienen te worden gesaneerd. Herbestemming (als burgerwoning met opstallen of als 'NED') behoort daarmee niet langer tot de mogelijkheden.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Huidig beleid voldoet. Omslachtige procedures bij nieuwbouw frustreren een gezonde ontwikkeling van landbouwbedrijven. Sloopplicht voor nieuwe opstallen is niet realistisch.

Saneren van agrarisch vastgoed (ruimte voor ruimte)

Het saneren van agrarische bebouwing vindt vooralsnog in zeer beperkte mate plaats. Belangrijkste oorzaken lijken het ontbreken van een noodzaak en de bijkomende kosten.

Belangrijkste vraag bij saneren is dan ook wie verantwoordelijkheid draagt voor de met sanering gepaard gaande kosten. Is dit de boer, de toekomstig eigenaar/bewoner of dient de maatschappij bij te dragen in de kosten voor sanering?

In het huidige beleid levert de maatschappij een bijdrage. Via de zogenaamde Ruimte voor ruimteregeling krijgen particulieren als tegemoetkoming in de kosten van sanering door particulieren de mogelijkheid tot compensatie via de bouw van woningen.

De regeling is onlangs geëvalueerd. Mede vanwege het beperkte aantal gerealiseerde initiatieven komt uit deze evaluatie niet direct een eenduidig beeld naar voren.

In algemene zin kan worden geconcludeerd dat er draagvlak bestaat voor het voortzetten van een ruimte voor ruimteregeling. Voor de wijze waarop dit het best kan worden ingevuld worden de volgende varianten voorgelegd:

A. Handhaven huidige regeling met hogere normen

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling wordt voortgezet. Wel wordt de minimaal te saneren omvang aan bebouwing verhoogd (bijv. minimaal 1000 m² sanering in ruil voor één compensatiewoning)

B. (Provinciale) Sturing op maatwerk

De mogelijkheid tot het toepassen van de ruimte voor ruimte blijft behouden. Gemeenten kunnen hiertoe een verzoek indienen bij de provincie. Verzoeken worden alleen gehonoreerd wanneer andere strategieën (hergebruik/herbestemmen of verpauperen) geen optie zijn.

Woningen die op deze wijze worden gerealiseerd moeten voorzien in een regionale behoefte en dienen derhalve te passen binnen de prognoses. De woningen hoeven geen onderdeel uit te maken van de regionale woningmarktafspraken. Er is een nader over een te komen aantal woningen beschikbaar ten behoeve van de uitvoering van de ruimte voor ruimteregeling (bijv. max. 10 woningen per jaar voor heel Zeeland).

Het maximaal aantal via de regeling te realiseren woningen wordt wel in mindering gebracht op de totale behoefte (per gemeente of regio). Om die reden wordt van gemeenten verwacht dat zij een keuze maken of ze wel/niet in de toekomst gebruik willen blijven maken van de ruimte voor ruimteregeling. Het definitieve beleidskader zal dan, met de gemeenten die hebben aangegeven gebruik te willen blijven maken van de regeling, nader worden uitgewerkt.

C. Instellen van een provinciale vastgoedruilbank

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling voor agrarisch vastgoed komt te vervallen. Simpelweg omdat de oplossing van een probleem in de agrarische sector niet moet bijdragen aan nieuwe problemen binnen een andere sector (woningmarkt). In plaats van de huidige regeling wordt een vastgoedruilbank ingesteld waarbij binnen bestaande voorwaarden als regionale woningmarktafspraken, regionale bedrijventerreinen programmeringen of de vestigingsmogelijkheden voor verblijfsrecreatie extra ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden geboden in ruil voor sanering. De vastgoedruilbank beperkt zich niet tot agrarisch vastgoed, maar dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse vastgoed, waarbij gemaakte saneringskosten worden vergoed door het bieden van (**verhandelbare**) bouwrechten. Door op deze manier de marktwerking in het voordeel van de ruimtelijke problematiek te laten werken ontstaat een effectief instrument zonder dat de rekening volledig bij de samenleving wordt gelegd. Op kleine schaal zijn voorbeelden elders bekend, op deze schaal zal dit instrument nieuw in zijn soort en dus innovatief zijn. De opbouw ervan kan niet zonder steun van de betrokken sectoren en deskundigheid elders.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Huidig beleid voldoet. Optie C kan ingewikkelde discussies opleveren en de vraag is hoe de verdeling dan in de praktijk gaat lopen.

Asbest en agrarisch vastgoed

Ten aanzien van de problematiek van asbest is door Provinciale Staten in een eerder stadium gevraagd een koppeling te maken tussen het beleid ten aanzien van vrijkomend agrarisch vastgoed en de problematiek rondom asbestdaken. Daarbij is verzocht om te voorkomen dat bestaande stimuleringsregelingen voor asbestdaken als bijeffect hebben dat overtollig geworden agrarische bebouwing niet volledig wordt gesaneerd. Op dit moment bestaat er alleen nog op Rijksniveau een regeling voor asbestsanering. Als aanvulling op deze Rijksregeling kan als onderdeel van de strategie saneren een koppeling worden gemaakt met een (provinciale) slooening. Eigenaren zonder herbestemming voor hun schuur kunnen in aanmerking komen voor een dergelijke (aanvullende) slooening wanneer eventueel herbouwmogelijkheden bestemmingsplanmatig worden uitgesloten (agrarisch bouwvlak komt te vervallen). Het gebruik van een slooening in combinatie met Ruimtevoor-Ruimteregeling behoort niet tot de mogelijkheden. Er zijn twee opties:

A. Geen aanvullend instrument maken naast de ruimte-voor-ruimte regeling

B. Een (provinciale) slooening opzetten om sanering te bevorderen

Keuze Noord-Beveland: optie B.

Motivering:

Om volledige sanering van asbest te bereiken, moeten alle mogelijke middelen worden ingezet.

Verpauperen van agrarisch vastgoed

Het verpauperen van agrarisch vastgoed ten behoeve van meer biodiversiteit kan een alternatieve strategie zijn die kan worden ingezet naast herbestemming en/of sanering.

Door de vrijgekomen agrarische bebouwing deels te slopen en de bebouwing en het omliggende erf vandalismebestendig te maken en te vergroenen, ontstaat er meer ruimte voor biodiversiteit. De restanten van de gebouwen, met meer groen en rust, nodigen (nieuwe) diersoorten, zoals vlinders, vleermuizen, verschillende vogelsoorten van het boerenland et cetera uit om het terrein als leefgebied te gebruiken. In sommige gevallen kunnen de nieuwe groene plekken kansen bieden voor recreatie (aantrekkelijk rustpunt langs fiets- of wandelroute). Deze vorm van (begeleid) verpauperen kan overal worden toegepast of bijvoorbeeld alleen in de leefgebieden van soorten waarop het agrarisch natuurbeheer zich richt. In het laatste geval biedt deze strategie ook kansen voor de integrale aanpak van het agrarisch natuurbeheer in Zeeland. De strategie kan dan worden opgenomen in de in de Natuurvisie aangekondigde agenda voor integrale ontwikkeling van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De vraag is of het nodig wordt geacht om de haalbaarheid van een dergelijke strategie uit te werken. Er zijn twee opties:

A. Verpaupering niet opnemen als optie.

B. Verpaupering accepteren als reële vervolgactiviteit vanwege recreatieve en/of natuurwaarde.

Keuze Noord-Beveland: optie A.

Motivering:

Verpaupering is zeer ongewenst.

- Wat missen wij

We hebben niet terug kunnen vinden of de Provincie ook een visie heeft op wonen en zorg. De wetgeving omtrent zorg is veranderd en er is toenemende vergrijzing. Het realiseren van woonvormen met zorg, waar wellicht vraag/behoefte naar kan ontstaan, drukt op de woningbouwplanning. Wanneer er sprake is van verschillende wooneenheden, telt iedere eenheid als een woning mee op de planning. Dit kan bij nieuwe bestemmingsplannen tot problemen leiden terwijl het wellicht om gewenste ontwikkelingen gaat.

Wij vinden dat dit niet ten koste mag gaan van de regionale planning.

Van	Gemeente Vlissingen
aan	Provincie Zeeland
datum	Oktober 2017
onderwerp	Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie 2018

Door Gedeputeerde Staten van Zeeland is een Discussienota opgesteld met daarin de beleidsonderwerpen die in de nieuw op te stellen Zeeuwse Omgevingsvisie 2018 aangepast worden ten opzichte van het huidige beleid in het Omgevingsplan. Voor de niet-genoemde onderwerpen zijn geen (ingrijpende) koerswijzigingen voorzien.

Op 28 september as en op 10 oktober as bestaat de mogelijkheid om standpunten in te nemen t.a.v. de voorgenomen beleidswijzigingen voor de beleidsonderwerpen in de Discussienota. De resultaten van deze bijeenkomsten resulteren in een Kadernota die op 7 november 2017 aangeboden zal worden aan Provinciale Staten met het doel deze vast te stellen op 15 december 2017. De beleidskeuzes worden opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie. Deze wordt daar waar de Provincie het essentieel vindt voor de fysieke leefomgeving, vervolgens vertaald in een Provinciale Verordening. De verordening is bindend voor de lagere overheden.

De volgende onderwerpen vragen om een standpunt:

1. **Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie**
2. **Verblijfsrecreatie**
3. Landbouw, glastuinbouw en intensieve veehouderij
4. **Klimaat / ruimtelijke adaptatie**
5. **Meerlaagsveiligheid**
6. Beschikbaarheid van zoet water
7. **Duurzame energie (zon, wind en water)**
8. Agrarisch erfgoed
9. **Leefomgevingskwaliteit**
10. Nieuwe Economische Draggers
11. Randen Deltawateren
12. **Bedrijventerreinen**
13. **Stedenbeleid**
14. **Wonen en woonwensen**
15. Agrarisch vastgoed.

Voor de vetgedrukte onderwerpen vragen wij u in het bijzonder aandacht.

Hieronder worden de keuzes (A, B, C) weergegeven met in **rood** hierop onze Vlissingse reactie.

1. Deeltijdwonen en Centraal Bedrijfsmatige Exploitatie

A. Voortzetten huidig beleid inclusief verplichte verhuur

Deeltijdwonen is binnen het vigerende beleid mogelijk binnen een woonbestemming. Met een woonbestemming kan, afhankelijk van lokale regelgeving, een woning worden benut voor permanente bewoning, deeltijdwonen en/of recreatieve verhuur. De behoefteprognoses die ten grondslag liggen aan de woningmarktafspraken houden al rekening met deeltijdwonen, omdat al lange tijd een deel van de woningen wordt benut voor deeltijdwonen en deze worden meegeteld in de woningbehoefte. Het is aan gemeenten om tot gezamenlijke woningmarktafspraken te komen waarin voldoende ruimte wordt geboden voor deeltijdwonen. Als gemeenten door gebrek aan ruimte in de woningmarktafspraken, (nog) geen invulling kunnen geven aan de behoefte aan deeltijdwonen, komt een variant in beeld.

Variant A+ Om dit alsnog mogelijk te maken moeten gemeenten reguliere woningbouwplannen vervangen door plannen voor deeltijdwonen.

B. Schrappen verhuurplicht

Voor recreatiewoningen geldt de eis van centrale bedrijfsmatige exploitatie (incl. verhuurplicht). Door deze eis te schrappen kunnen recreatiewoningen ook voor de doelgroep deeltijdwonen worden gebruikt. Een belangrijk aandachtspunt bij deze variant is dat wanneer deeltijdwonen leidt tot nieuwvestiging van verblijfsrecreatie hier op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking ook de behoefte voor aangetoond zal moeten worden. Er zullen op regionaal niveau afspraken gemaakt moeten worden hoe deze behoefte aan recreatiewoningen verdeeld worden en aangetoond dient te worden waarom deze wel/niet binnen stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, bijvoorbeeld zoals in de kustvisie is gedaan met het aanwijzen van ontwikkelingsgebieden. Dit zou dan gaan gelden voor alle verblijfsrecreatieve ontwikkelingen.

C. Voor de badplaatsen langs de Noordzeekust wordt een aparte beleidscategorie geïntroduceerd. In het achterland worden nog gebieden geselecteerd waar deze categorie geldt. Uitgangspunt vormt niet het realiseren van deeltijdwoningen, maar het behoud/realiseren van een kwalitatief hoogwaardige, leefbare badplaats. De combinatie van wonen, deeltijdwonen (zonder verplichte verhuur) en recreatieve verhuur (met verplichte verhuur) kan hier een bijdrage aan leveren. In overleg met de desbetreffende gemeente wordt per badplaats (of gedeelte daarvan) een streefbeeld opgesteld voor de gewenste verhouding van permanente bewoning, deeltijdwonen en recreatieve verhuur, zodat gedurende het hele jaar sprake is van voldoende draagkracht voor de aanwezige voorzieningen en een aantrekkelijk verblijfsklimaat. Er wordt een afzonderlijke prognose opgesteld voor de behoefte aan deeltijdwonen (per badplaats, gemeente of regio).

Gezien de aard van Zeeland dient de provincie in haar beleid verblijfsrecreatie te stimuleren en te versterken. Om wildgroei te voorkomen zijn hiervoor kaders vastgelegd, o.a. de Ladder voor duurzame verstedelijking. Vervolgens is het aan de gemeenten (dus lokaal) om binnen deze kaders invulling te geven aan vormen van verblijfsrecreatie, waarbij op gemeenteniveau centrale bedrijfsmatige exploitatie vanuit toeristisch recreatief perspectief bezien, de voorkeur geniet.

Niet de provincie, maar gemeenten zelf zijn verantwoordelijk voor hetgeen gesteld wordt ten aanzien van deeltijdwonen binnen hun kernen. Gemeenten zijn tot op zekere hoogte zelf in staat om met toepassing van de Huisvestingswet hierop passend beleid te maken. Echter de sturingsmogelijkheden zijn door aanpassing van de Huisvestingswet in 2015 beperkt tot de goedkope (tot €265.000,-) woningvoorraad. De vraag is of er wettelijke mogelijkheden bestaan om de door de provincie gestelde beleidsdoelstellingen (sturing op omzetting recreatie naar deeltijdwonen) daadwerkelijk tot uitvoering te brengen. Wij twijfelen sterk aan de haalbaarheid van de voorgestelde keuzes. Door het ontbreken van wettelijke sturingsinstrumenten is overigens het vooraf aantonen van de behoefte van deeltijdwonen op basis van de Ladder praktisch onuitvoerbaar.

Verder willen we opmerken dat de veronderstelde uitwisseling tussen wonen, deeltijdwonen en recreatie verhuur niet correct is. Wonen en deeltijdwonen vinden plaats onder de bestemming Wonen; recreatieve verhuur vindt plaats onder de bestemming Recreatie. Het principe van centraal bedrijfsmatige exploitatie kan alleen maar betrekking hebben op recreatieve verhuur en niet op deeltijdwonen. Wonen en deeltijdwonen zijn wel uitwisselbaar. Deeltijdwonen en recreatieve verhuur niet. Een dergelijke uitwisseling vraagt om een bestemmingsplanwijziging.

2. Verblifsrecreatie

Beleid Verblifsrecreatie

A. De kustvisie als uitgangspunt nemen voor overig Zeeland. Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt dan te vervallen. Buiten de kustzone is de noodzaak tot kwaliteitsverbetering en sanering nog groter, dus zal het uitgangspunt zijn om geen eenheden toe te voegen.

B. Het bestaande beleid ten aanzien van de recreatieve hotspots en regionale ontwikkelingslocaties komt niet te vervallen, maar wordt wel geactualiseerd en de hotspots worden begrensd.

Voorkeur A. In principe zijn we voorstander om de kaders van de kustvisie breed toe te passen voor heel Zeeland. Dit zou moeten inhouden dat naar analogie van de kustvisie er ook voor het achterland en overige Deltawateren een visie moet worden ontwikkeld op de verblifsrecreatie. Dit moet worden beargumenteerd vanuit de kernkwaliteiten van het Zeeuwse landschap.

Jachthavens

A. Het bestaande beleid voor jachthavens wordt niet gewijzigd. Reeds voorziene jachthavenontwikkelingen zijn mogelijk en er is geen beperking voor het aantal ligplaatsen dat mag worden ontwikkeld op bestaande en nieuwe locaties. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd.

B. Het bestaande beleid voor jachthavens wordt aangepast, zodat uitbreiding van het totale aantal ligplaatsen in Zeeland wordt uitgesloten. Herontwikkeling en verplaatsing van bestaande locaties krijgen daardoor een impuls.

Voorkeur A. Indien zich jachthavenontwikkeling voordoet welke ruimtelijk goed is onderbouwd en de uitvoerbaarheid is aangetoond bestaat er geen aanleiding om kwantitatieve beperkingen op te nemen.

Hotels

A. Het bestaande hotelbeleid buiten de kustzone wordt niet gewijzigd. Per ontwikkeling zal de uitvoerbaarheid worden onderbouwd, inclusief een beoordeling op basis van de ladder voor duurzame verstedelijking.

B. Het hotelbeleid wordt aangepast conform de uitgangspunten van de kustvisie. Er worden dan alleen mogelijkheden geboden in de aandachtsgebieden uit de kustvisie, de badplaatsen, overig stedelijk gebied of in het kader van de regeling voor nieuwe landgoederen.

Keuze B sluit zeer rigide buiten de kustzone gelegen gebieden uit van hotelontwikkeling. De vraag is of dit in zijn algemeenheid gewenst is. Om die reden voorkeur A.

3. Landbouw / Glastuinbouw / intensieve veehouderij

Landbouw

A. Voortzetten huidige beleid

De provincie bevordert de eigenschalligheid van boeren. Daar waar mogelijk stimuleert de provincie initiatieven van ondernemers die bijdragen aan een duurzame groei van de agrarische sector. Initiatieven waarbij sprake is van groei met afwenteling/negatieve effecten naar de omgeving worden niet ondersteunt.

B. Inzet op de basisvoorwaarden

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid en het vasthouden van zoet water.

C. Inzet op de basisvoorwaarden + landschap

De provincie levert een bijdrage aan een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden in te zetten op het bevorderen van duurzame innovaties, het sluiten van kringlopen en het bevorderen van meer biodiversiteit. Daarbij kiest de provincie ervoor om vanuit een integrale benadering focus aan te brengen op de speerpunten bodemvruchtbaarheid, het vasthouden van zoet water en het versterken van de landschappelijke diversiteit.

D. Inzet op transitie naar natuurinclusieve landbouw

De provincie ondersteunt een transitie naar een duurzame landbouw door vanuit haar rol en mogelijkheden een natuurinclusieve landbouw in Zeeland te bevorderen.

We kunnen in zijn algemeenheid de transitie naar een meer duurzame landbouw ondersteunen. Provincie dient echter samen met de agrarische gemeenten en ondernemers te bepalen welke mate van transitie haalbaar is.

Glastuinbouw

A. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden. Niet-grondgebonden landbouw past te weinig bij de provinciale doelstellingen. De sector zal zich verder moeten ontwikkelen buiten Zeeland. Geen extra ontwikkelingsruimte bieden betekent dat de dynamiek in de sector niet in Zeeland wordt gefaciliteerd en dat er geen bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van klimaatdoelstellingen (geen hergebruik restwarmte en CO2 bedrijven).

B. In overleg treden met enkele gemeenten om draagvlak te peilen voor een beperkte uitbreiding van bestaande concentratielocaties. Nader onderzoek met gemeenten zal aandacht moeten besteden aan de landschappelijke inpassing en mogelijkheden vanuit de PAS (programmatische aanpak stikstof). Dit zijn voorwaarden voor de doorontwikkeling. Hier lijken wel kansen te liggen.

C. Ruimte bieden aan gemeenten voor het ontwikkelen van een duurzame locatie waaraan een reëel sluitende exploitatie ten grondslag ligt. Voorwaarden: een koppeling met het realiseren van klimaatdoelstellingen (benutten CO2 /industriële restwarmte). Op dit moment zijn er geen initiatieven van gemeenten bekend die hier invulling aan willen geven.

Keuze B: De glastuinbouw heeft behoorlijke ruimtelijk impact op het Zeeuwse landschap. Het huidige concentratiegebied zorgt ervoor dat deze impact beperkt blijft, en toch geprofiteerd kan worden van de voordelen die glastuinbouw biedt. Wij zijn geen voorstander van het aanwijzen van geheel nieuwe gebieden voor glastuinbouw. Het onderzoeken van een beperkte uitbreiding van bestaande locaties stuit echter niet op bezwaren.

Intensieve veehouderij

A. Huidig (deels kwantitatief) beleid handhaven. Dit betekent dat het huidig onderscheid tussen bedrijven groter en kleiner dan 5000m² in stand blijft. Een verduurzaming zal bij de grotere bedrijven niet tot stand komen. Op termijn zal dit leiden tot een achteruitgang van omgevingskwaliteiten en mogelijk verpaupering. Ook kleinere gewenste ontwikkelingen, zoals Discussienota voor de Zeeuwse Omgevingsvisie 10 bedoeld in variant b kunnen niet tot stand komen. Deze variant biedt geen oplossing voor maatschappelijk gewenste ontwikkelingen, zoals vrije uitloop kippen. Daarnaast geldt dat provinciale doelstellingen tot verduurzaming (milieukwaliteiten) niet kunnen worden gerealiseerd.

B. Verduurzaming voor de gehele intensieve veehouderij sector als uitgangspunt nemen en de benodigde fysieke ontwikkelingsruimte daarop afstemmen. Gemeenten kunnen maatwerk leveren. Op dit moment is het voor de bedrijven die groter zijn dan 5000m² niet mogelijk te verduurzamen, omdat dit qua oppervlakte en ook in financiële zin niet haalbaar is. In de huidige situatie zijn gemeenten voor verduurzaming van bedrijven tot 5000m² primair verantwoordelijk voor de verduurzaming. Deze werkwijze voortzetten is een optie. In hoofdzaak is dit het voortzetten van het huidig beleid. Alleen bedrijven die nu al 5000m² groot zijn, krijgen nu ook de mogelijkheid te verduurzamen en krijgen de daarvoor benodigde ontwikkelingsruimte zonder vooraf een maximum omvang te hanteren.

C. Als b, maar dan met een nieuwe maximale maat voor de fysieke omvang van een bedrijf na uitbreiding om ongewenste grootschalige ontwikkelingen te voorkomen.

D. Maatwerk voor verduurzaming mogelijk maken via een ontheffingsbeleid. Deze variant is inhoudelijk gelijk aan variant a, maar in procedurele zin staat de Provincie voortaan centraal door de verduurzaming te regelen via een op te nemen ontheffing in de Verordening. Via ontheffing kan ook worden ingespeeld op initiatieven op het vlak van veehouderij die kleinschalig en duurzaam zijn en die op grond van huidige definities uit de Verordening Ruimte Provincie Zeeland niet kunnen worden gefaciliteerd. Daarbij kan worden gedacht aan veehouderij gekoppeld aan regionale concepten en/of ketens die een betekende meerwaarde kunnen hebben (deze vallen onder het huidig beleid onder de definitie van intensieve veehouderij, omdat ze niet in hoofdzaak het voer op eigen gronden telen). Het maatwerk via een ontheffingsbeleid geeft extra ruimte aan gewenste ontwikkelingen, terwijl er meer provinciale betrokkenheid is bij het invulling geven aan de provinciale doelstellingen (zoals verduurzaming).

NB: In alle varianten blijft nieuwvestiging uitgesloten. In de praktijk is er meer maatschappelijke weerstand waar te nemen tegen de varkenshouderijsector dan de pluimveesector. In het voorstel wordt en kan dit onderscheid niet worden gemaakt. Een onderscheid kan vanuit ruimtelijke overwegingen onvoldoende worden onderbouwd.

Binnen gemeente Vlissingen is geen sprake (meer) van intensieve veehouderij. In alle varianten is ook geen sprake van nieuwvestiging, waardoor in Vlissingen ook geen nieuwe vestigingen mogelijk zijn. Wij zijn van mening dat het beleid rondom intensieve veehouderij samen met de agrarische gemeenten nader moet worden bepaald en uitgewerkt.

4. Klimaat / Ruimtelijke adaptatie

A. Verantwoordelijkheid bij iedere bestuurslaag afzonderlijk. Elke bestuurslaag ontwikkelt eigen beleid en is zelf verantwoordelijk voor uitvoering. Overheden stemmen alleen af bij uitvoeringsmaatregelen om meekoppelkansen te benutten.

B. Provincie neemt verantwoordelijkheid op regionaal niveau. Provincie neemt verantwoordelijkheid voor bovenlokale risicobeperking door onder meer locatiebeleid voor regionale vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur en grootschalige woonwijken en bedrijventerreinen. Overheden blijven met uitzondering van het locatiebeleid verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van een eigen beleid. Zij voeren waar mogelijk in gezamenlijkheid de adaptatiemaatregelen uit. De Provincie stimuleert en faciliteert deze samenwerking.

C. Samenwerkingsverband klimaatadaptatie (en –mitigatie). De verantwoordelijkheid wordt door alle Zeeuwse overheden gezamenlijk opgepakt, waarbij het doel is tot één regionale strategie voor klimaatadaptatie te komen. De Provincie neemt het voortouw in een nieuw

samenwerkingsverband, van waaruit regionale klimaatadaptatiestrategieën en een investeringsagenda worden opgesteld en ondernemers en burgers worden betrokken. Per project wordt bezien bij welke publieke of private partijen de uitvoering kan worden neergelegd. Alle partijen zoeken actief naar cofinanciering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie of Europese programma's.

Keuze C. Deze optie is in lijn met het op Prinsjesdag gepresenteerde Deltaprogramma 2018 en het door het kabinet gepresenteerde klimaatbeleid.

5. Meerlaagsveiligheid

A. De Provincie normeert natte regionale waterkeringen in beheer van het Waterschap en zorgt voor planologische bescherming van het regionale stelsel droge keringen. Er volgt geen (nieuwe) cyclus van normeren, toetsen en verbeteren. Handhaving van de binnendijken in de huidige vorm is uitgangspunt. Er is voor wat betreft waterveiligheid geen behoefte aan kaderstelling vanuit de Provincie op het vlak van ruimtelijke inrichting en locatiekeuzes;

B. Provincie werkt parallel aan gemeentelijke klimaattesten en de Impactanalyse van de Veiligheidsregio via Normering Regionale Waterkeringen aan het aanwijzen en normeren van regionale keringen. Met het waterschap worden afspraken gemaakt over cyclus van beheer, toetsing en eventuele versterking. Verder wijst provincie 'overstromingsgevoelige zones' aan, met onderscheid naar langzaam/snel en diep/ondiep en koppelt daar voorwaarden voor nieuwvestiging of herstructurering aan. Deze hebben met name betrekking op grootschalige nieuwbouw of herbouw (wonen, bedrijventerreinen) en bovenlokale voorzieningen van vitale en kwetsbare objecten en infrastructuur;

C. Aanvullend aan variant b neemt de Provincie als organisatie het voortouw in een nieuw samenwerkingsverband rondom klimaatadaptatie. Vanuit deze nieuwe samenwerking worden regionale klimaatadaptatiestrategieën opgesteld en worden ook niet-overheden zoals bedrijven en burgers betrokken. Er wordt gewerkt aan uitvoeringsprogramma's, indien mogelijk met financiering vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Optie B wordt ondersteund voor zover het gaat over het aanwijzen en normeren van regionale keringen alsmede het maken van afspraken met het Waterschap over beheer, toetsing en versterking. Voorts kan worden ingestemd met het feit dat de provincie het voortouw neemt voor een nieuw samenwerkingsverband rondom klimaatadaptatie en daarbij ook niet-overheden betreft (optie C).

Het gaat ons echter te ver dat de provincie (zie B), via overstroming strategieën invloed gaat uitoefenen op het bouwbeleid (vitale onderdelen daarbuiten gelaten). Uitgangspunt is dat maatregelen tegen overstromingen primair betrekking moeten hebben op de kustzone (dijken en duinen) en niet op maatregelen achter de dijk.

6. Beschikbaarheid van zoet water

Kennisontwikkeling

A. De kennisontwikkeling hoge prioriteit geven en daar dan ook geld voor beschikbaar stellen.

B. Een terughoudende opstelling kiezen en de kennisontwikkeling vooral aan het bedrijfsleven overlaten.

Voorkeur B. De doelstelling van de provincie is om de nadruk te leggen op optimale benutting van water dat van nature aanwezig is. Indien het bedrijfsleven toch extra zoet water nodig

heeft, is het vanuit deze doelstelling vanzelfsprekend dat de bedrijfstak hiervoor zelf moeten zorgen. Dit gebeurt bijvoorbeeld ook in Zuid-Holland.

Onttrekkingsbeleid

A. Strikter en vooral ook nadrukkelijker handhaven.

B. Vol inzetten op vergroting van het bewustzijn dat water een schaars goed is waarvan voor het beheer een deel van de verantwoordelijkheid ligt bij de eindgebruikers.

Voorkeur B. Aanpakken bij de bron is een structurelere oplossing en leidt uiteindelijk tot probleemoplossing.

7. Duurzame energie (zon, wind en water)

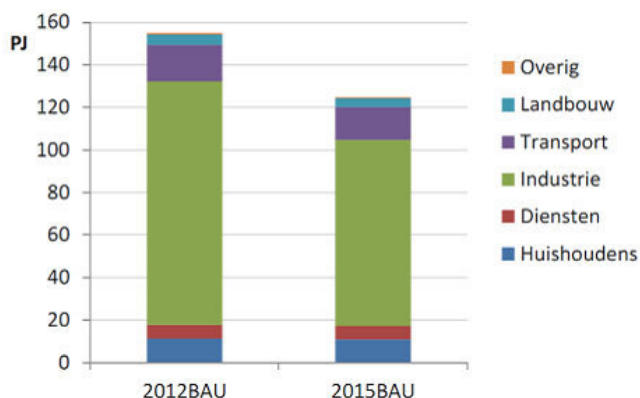
A. Geen wijzigingen aanbrengen in het huidige beleid en accepteren dat de ruimte om duurzame energie met wind, zon en water op te wekken beperkt blijft. Beleid bijstellen wanneer de Rijksoverheid dit aan de provincie oplegt.

B. De provincie ontwikkelt nieuw beleid voor zon, wind op land en energie uit water projecten voor de productie van duurzaam opgewekte elektriciteit. Kenmerk van dit beleid zal zijn dat de provincie het kader op hoofdlijnen aangeeft en het maatwerk bij de projecten aan de gemeenten. Inzet en ambitie zal zijn om met dit nieuwe beleid voldoende ruimte te bieden om met zon, wind en water voldoende elektriciteit op te wekken om in het Zeeuwse verbruik van huishoudens en bedrijven te voorzien. Om dit te bereiken is een toename nodig ten opzichte van de huidige productie van duurzame energie met ongeveer een factor 2,5.

Voordat er een keuze gemaakt wordt tussen A en B moet men het eerst eens worden over de uitgangspunten zoals bijv.:

- Is bij 2,5x rekening gehouden met het besparingspotentieel? Anders wordt er straks energie opgewekt zonder dat er vraag is.
- Het overgrote deel van energie wordt door industrie verbruikt. Is het gewenst dat ruimtelijk te compenseren met windturbines en zonneparken?
- Telt het windpark in zee met 1400MW mee?
- ..

Figuur 8: Finaal energieverbruik per sector in Zeeland [PJ/jaar], zie Tabel 23 van Bijlage B.

8. Agrarisch erfgoed

A. Het pakket bestaat uitsluitend uit herbestemmingsmogelijkheden, waarbij de cultuurhistorisch waardevolle boerderijen meer planologische mogelijkheden worden geboden

dan niet cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. De aanvullende mogelijkheden voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen betreffen:

- het realiseren van één of meerdere woningen binnen de bestaande bebouwing op het complex;
- het realiseren van meerdere verblijfsrecreatieve eenheden binnen de bestaande bebouwing op het complex (niet cultuurhistorisch waardevolle complexen maximaal één eenheid);
- het realiseren van medische (verwante) dienstverlenende activiteiten;
- overige dienstverlenende activiteiten;
- overige ambachtelijke bedrijven.

Dit brengt beperkingen met zich mee ten aanzien van de bestaande mogelijkheden voor herbestemming van de overige niet cultuurhistorische waardevolle boerderijcomplexen (zie ook paragraaf Nieuwe Economische Draggers).

B. Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a) en ondersteuning gericht op:

- het realiseren van één loket ten behoeve van informatieverschaffing aan en ondersteuning van eigenaren;
- het begeleiden bij aanvragen van (externe) financiering (subsidies, laagrentende leningen et cetera).

C. Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en beperkte

financiële ondersteuning (geen aanvullende provinciale middelen) gericht op:

- het aanbieden van een abonnement op de Monumentenwacht;
- het bieden van ondersteuning bij voorbereiding van verbouwing en/of restauratie (bijvoorbeeld door vergoeding van de kosten van inhuur van een architect);
- het (her)inrichten van het boeren erf;
- het herstel van kleine cultuurhistorisch waardevolle elementen.

D. Het pakket bestaat uit herbestemmingsmogelijkheden (zie a), ondersteuning (zie b) en uitgebreidere financiële ondersteuning (aanvullend op c) ten behoeve van:

- (financiële) hulp bij asbestsanering;
- het begeleiden, uitvoeren en mede financieren van een nader te bepalen aantal voorbeeldprojecten.

Wij kunnen ons vinden in een verruiming van de herbestemmingsmogelijkheden voor cultuurhistorisch waardevolle boerderijen. Dit vergroot de kansen op behoud. Hierbij zijn de nodige faciliteiten zoals omschreven bij B, C, en D gewenst.

9. Leefomgevingskwaliteit

Duisternis: op welke gebieden moet het beleid zijn gericht?

A. Een deel van de N2000-gebieden (Kop van Schouwen, de Manteling, de Oosterschelde West en Midden, de Grevelingen), de stiltegebieden (milieubeschermingsgebieden), landschappen die van provinciaal belang zijn vanwege onder meer de openheid (huidige verordening ruimte), en de Groene Topkwaliteit-gebieden en Natuurstranden die zijn aangewezen in de Kustvisie;

B. Als keuze a, maar aangevuld met de gebieden van Zeeland die 's nacht zeer donker zijn (in vaktermen: bijvoorbeeld hemelhelderheid van minder dan circa 0,80 milicandela per m²) of zeer stil (bijvoorbeeld maximaal x dB achtergrondgeluid). De Provincie zet deze gebieden op kaart.

C. Als keuze b en daarbij alle grote eenheden natuur van het Natuurnetwerk Zeeland die buiten de begrenzing van de gebieden uit keuze b vallen.

Keuze A. Mogelijk keuze B, maar zolang niet duidelijk is welke gebieden het betreft, kunnen wij ons hier geen mening over vormen. C gaat te ver, aangezien het Natuurnetwerk Zeeland tot in het bestaand stedelijk gebied loopt. Dit zou teveel beperkingen kunnen geven.

Duisternis: Hoe wordt de bescherming geregeld?

A. Gemeenten vragen om bij ontwikkeling in landelijk en stedelijk gebied rekening te houden met de bescherming van de waardevolle gebieden.

B. Bij nieuwe ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit de provincie voorschrijven dat de aanwezige waarden donkerte, openheid en stilte niet significant mogen worden aangetast.

C. Als a en b, maar dan ook vanuit de provincie voorschrijven voor ontwikkelingen in het stedelijk gebied die een grote impact kunnen hebben op het landelijk gebied.

Keuze A. Deze gaat het minst ver.

10. Nieuwe Economische Dragere

Maximale omvang

A. Voortzetten huidige beleid

Het volume van de bestaande bebouwing is maatgevend voor de maximale omvang van een NED, met een maximum bouwvlak van 1 hectare. Binnen dit kader zijn gemeenten vrij om nadere voorschriften te hanteren ten aanzien van de maximale omvang van een NED. Uitbreiding van de bestaande bebouwing met 20% tot maximaal 250m² behoort tot de mogelijkheden. Bij een grotere uitbreiding dient sanering elders plaats te vinden. In het geval van een herbestemming als burgerwoning geldt ook dat de oppervlakte van de bestaande bebouwing maatgevend is. Voor uitbreiding met bijgebouwen is in gemeentelijke bestemmingsplannen een maximaal toegestane oppervlakte vastgelegd.

B. Vastleggen maximale omvang

Na beëindiging van het agrarisch gebruik bestaat de mogelijkheid tot herbestemming als burgerwoning of als wonen + NED. In het geval van een herbestemming als wonen + NED is de oppervlakte aan bijgebouwen ten behoeve van de NED maximaal 2000m². In geval van herbestemming als burgerwoning is de oppervlakte aan bijgebouwen maximaal 500 vierkante meter. Wanneer dit maximum wordt overschreden, geldt een sloopplicht op de locatie boven de vastgelegde maxima. Gemeenten zijn vrij om binnen deze kaders maatwerk te leveren. Dat kan bijvoorbeeld in het geval van uitbreiding van bestaande bebouwing of wanneer slechts één opstal op het bouwvlak aanwezig is en deze de maximale omvang overschrijdt.

Keuze B: Het heeft de voorkeur om de omvang van niet agrarische functies te beperken, ter voorkoming dat deze te groot worden en daadwerkelijk situaties ontstaan die afbreuk doen aan de bedrijventerreinprogrammering.

Toegestane functies

A. Voortzetten bestaand beleid

Buiten het feit dat de provincie voorschrijft dat het gaat om activiteiten die qua aard, schaal, omvang en verkeersaantrekkende werking passen in het landelijk gebied blijven gemeenten verantwoordelijk voor de afweging van toegestane functies. Van gemeenten wordt verwacht dat zij in hun bestemmingsplan buitengebied een lijst opnemen met toegestane functies (inclusief eventuele maximale omvang of aantallen per functie).

B. Bindende provinciale lijst met activiteiten

Gezien de discussie over het al dan niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties, de mate waarin dit wordt toegestaan en de regionale verschillen hierin, het al dan niet toestaan van ambachtelijke bedrijven, vanwege de relatie met bedrijventerreinen en de (provinciale) wens om méér herbestemmingsmogelijkheden te bieden voor de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang komt er een bindende provinciale lijst met toegestane functies. Desgewenst kan er binnen deze lijst regionaal maatwerk worden geleverd (bijvoorbeeld ten aanzien van het wel of niet toestaan van verblijfsrecreatieve accommodaties).

C. Rechtstreeks toestaan van een (beperkte) lijst met activiteiten

Er komt een beperkte lijst van rechtstreeks toegestane activiteiten. Indien gemeenten deze activiteiten overnemen hoeft hiervoor voortaan géén bestemmingsplanwijzigingsprocedure meer te worden doorlopen. Voor activiteiten die niet op de lijst voorkomen, dient nadere afstemming met de regionale bedrijventerreinenprogrammering plaats te vinden of zal moeten worden aangetoond dat dit past binnen de behoefte aan verblijfsrecreatieve accommodaties. Een uitzondering hierop vormt de selectie cultuurhistorische boerderijen van provinciaal belang.

Voorkeur C. Wij zijn voorstander van het inbouwen van een afwegingsmoment voor met name bedrijfsvestiging in het kader van de NED.

11. Randen Deltawateren

A. Voortzetten huidige provinciale rol

De generieke kaders van de provincie ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc. blijven het uitgangspunt.

B. Benoemen gebiedsopgave(n)

De provincie neemt voor (delen van) de oevers van de gebiedsopgaven op, waarbij na consultatie van betrokken partijen, per deelgebied kaders worden geformuleerd ten behoeve van verblijfsrecreatie, wonen, landbouw, natuur, aquacultuur, visserij, etc.

C. Opstellen gezamenlijke visies per (deel)gebied

De provincie neemt, overeenkomstig de werkwijze bij de kustvisie, het initiatief om te komen tot door alle betrokken partijen onderschreven omgevingsvisies voor (delen van) de oevers van de Deltawateren. Daarbij kunnen naast de provincie ook andere partijen een trekkersrol voor een bepaald deel vervullen.

Deze keuzes hebben geen betrekking op Vlissingen. Wij ondersteunen echter, naar analogie van de Kustvisie, het opstellen van een gezamenlijke gebiedsvisie voor de Deltawateren.

12. Bedrijventerreinen

Mogelijkheden bij de totstandkoming van regionale bedrijventerreinenprogramma's

A. Gemeenten nemen in bedrijventerreinenprogramma's alleen locaties op waar aantoonbaar vraag naar is uit de markt.

B. Beschrijven dat in een bedrijventerreinenprogramma alle bedrijfslocaties die langer dan tien jaar niet zijn uitgegeven, worden geschrapt en bestemd voor een andere functie, omdat dit locaties zijn waar onvoldoende vraag naar is. Voor nieuwe locaties geldt een termijn van vijf jaar.

C. Als het gemeenten niet lukt om een bedrijventerreinenprogramma op te stellen, neemt de Provincie die bevoegdheid over, samen met de gemeenten die wel bereid zijn tot samenwerking.

Voorkeur C. Een bedrijventerreinprogrammering wordt essentieel geacht om de noodzakelijke regionale afstemming te bewerkstelligen. A leidt niet tot afstemming binnen de regio en B leidt tot financiële nadelen voor gemeenten.

Mogelijkheden voor een betere aansluiting op de marktvraag

- A. Gemeenten consulteren bedrijven om de vraag beter in beeld te krijgen.
- B. Bedrijventerreinenprogramma's moeten verplicht worden voorgelegd aan onafhankelijke deskundigen.
- C. Bedrijven uit de regio krijgen rechtstreeks inspraak bij de totstandkoming van de bedrijventerreinprogrammering.

Voorkeur A. dan wel door beter gezamenlijk marktonderzoek te doen per regio.

Mogelijkheden voor bijzondere bedrijfstakken

- A. Het maken van uitzonderingen voor specifieke bedrijfstakken geheel overlaten aan de gemeenten in het kader van de regionale bedrijventerreinenprogramma's.
- B. De uienbedrijven vanaf 1 ha worden in een apart te programmeren categorie opgenomen waarin vraag en aanbod moeten worden afgestemd. Met de sector worden vraag en aanbod bepaald.
- C. Grote logistieke bedrijvigheid vanaf 4 ha wordt een aparte categorie en wordt alleen op basis van nieuwe provinciale beleidslijnen in specifieke kansrijke gebieden ontwikkeld. De Provincie stemt hier met andere provincies in Nederland en Vlaanderen over af.

Voorkeur C. Het heeft de voorkeur dat de vestiging van logistieke bedrijvigheid nader gecoördineerd en geregistreerd wordt door de Provincie. De vestiging van dergelijke bedrijven wordt bepaald door de geografische ligging. De as Rotterdam – Antwerpen of Goes lijken hiervoor de beste opties.

13. Stedenbeleid

A. Samen met de Z4 (de vier grote stedelijke gemeenten Goes, Middelburg, Vlissingen en Terneuzen) meer inzetten op versterking van de integrale aanpak van centrumgebieden, transformatieprojecten voor woon/werk locaties en Campus Zeeland. Meer aandacht vragen bij de vier Zeeuwse steden voor de bundeling van woningbouw in de woningmarktafspraken. De regio's vragen om regionale studies te doen naar het huidige en toekomstige voorzieningenniveau.

B. Benoem stedenbeleid tot een prioritaire maatschappelijke opgave. Provincie en de Z4 investeren in aanpak van leegstand in de steden en mogelijkheden voor hergebruik, in samenwerking met ondernemers/onderwijs/maatschappelijke partijen als mogelijke gebruikers. Doel is om een samenhangende gebiedsgerichte aanpak van de stedelijke centra mogelijk te maken. Hergebruik van waardevolle cultuurhistorische panden krijgt daarbij extra aandacht. Bij woningmarktafspraken krijgt woningbouw in de steden voorrang op de kleinere dorpen, waar bouw wordt beperkt tot ten hoogste vervangende nieuwbouw. Ook krijgt de bereikbaarheid van de steden prioriteit om het ommeland beter te kunnen laten profiteren van de stedelijke voorzieningen.

C. Ondernemers ondersteunen om te investeren in leegstaand vastgoed voor herontwikkeling en versterking van de centrumfunctie. Hiervoor wordt een gezamenlijk transformatiefonds opgezet met de Z4 en indien mogelijk het Rijk om hergebruik te financieren en centrumontwikkeling te versterken.

In de omschrijving van het stedenbeleid ontbreekt de visie op het belang van aantrekkelijke steden voor de regio en de provincie als geheel. De steden ontwikkelen zich niet voor zichzelf maar voor de regio. Steden als goed functionerende sociaal-economische centra in de regio daar profiteert heel Zeeland van.

Met betrekking tot de keuzes:

Gezien de noodzaak van goed functionerende steden in Zeeland is stedenbeleid een prioritaire opgave. Dit vraagt om optie B.

Optie C is niet zozeer een andere optie, maar meer aanvullend aan optie B. In dit kader kan ook gedacht worden aan een vernieuwde ISV (investeringsfonds stedelijke vernieuwing) met aandacht voor complexen van ongewenste (particuliere) woningen in het buitencentrum woonmilieu.

14. Wonen en woonwensen

A. Voortzetten van het huidige beleid, met een sterkere nadruk op het handhaven van de ladder voor duurzame verstedelijking en een verdere uitwerking daarbij van de woonbehoefte in de toekomst, met een verschuiving van gezinswoningen naar duurzame en levensloopbestendige woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens in de stedelijke milieus en deeltijdwonen?

B. Voortzetten van het huidige beleid, aangevuld met de inzet van een 'bouwtitelbank'. Voor de woningvoorraad is het namelijk belangrijk dat er sprake blijft van een goed functionerende markt waarbij de marktdruk zorgt voor voldoende investeringen door de eigenaren van woningen. Bij een afnemende en op termijn dalende huishoudengroei vraagt dit om een erkend 'marktmeester' die reguleert en monitort om sloop en nieuwbouw met elkaar in verband te brengen. Dit leidt tot een 'bouwtitelbank' voor woningen. In bepaalde delen van Zeeland gebeurt het al dat woningen worden gekocht, gesloopt en ingeruild als bouwtitel elders: dit kan verder worden uitgebouwd en geformaliseerd, zodat ook grotere partijen en corporaties hieraan meedoen. Een 'bouwtitelbank' is niet in het belang van ontwikkelaars/grondeigenaren omdat een afdracht per woning moet worden afgerekend of elders panden moeten worden opgekocht en gesloopt. Hierdoor komen ze voor extra kosten te staan. Dit sluit echter wel aan op het principe van 'de vervuiler betaalt', door nieuwbouw in een gebied zonder huishoudengroei ontstaat immers leegstand elders. Die leegstand moet nu worden betaald door particulieren.

C. Zoals b, maar ook inzetten op enkele pilots voor een integrale vastgoed aanpak in aanvulling op de bouwtitelbank. Incourante delen van dorpen, zoals verouderde wijken moeten extra aandacht krijgen en worden opgenomen in een aanpak van sloop, herstructurering en bundeling rond de bestaande en vaak karakteristieke dorpskernen.

In samenwerking met enkele gemeenten, corporaties en lokale gemeenschappen worden via een gerichte aanpak van sloop, herstructurering en beperkte nieuwbouw nieuwe compacte en sterke kleine kernen herontwikkeld. Bij succes kan dit leiden tot een volledig integrale vastgoed aanpak waarbij een vastgoedruilbank wordt ingesteld.

Hierbij kunnen binnen bestaande voorwaarden (regionale woningmarkt afspraken, verblijfsrecreatie en dergelijke) extra ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden in ruil voor sanering. Op dit moment zijn er al mogelijkheden voor particulier vastgoed, zowel in particuliere woningen aan de onderkant van de markt, leegstaande winkelpanden en leegstaand agrarisch vastgoed. De bouwtitelbank dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse vastgoed. Het provinciale kavelruilbureau kan hier een belangrijke coördinerende rol spelen. Door op deze manier de leegstand op het platteland en de dorpen

integraal op te pakken kan een structurele aanpak van de leefbaarheid worden ingezet. Een integrale herstructureringsaanpak is in het belang van alle overheden en vastgoed eigenaren in een bepaald gebied.

Het beleid en instrumentarium van de integrale herstructureringsaanpak dient gericht te zijn op het aantrekkelijker maken van investeren in dorpen en buurten met weinig eigen ontwikkelkracht, zonder daar bij de huishoudensontwikkeling uit het oog te verliezen.

Het voorgestelde instrument 'bouwtitelbank' op grotere schaal uitrollen gaat hier niet aan bijdragen en wel om de volgende redenen:

- De woningmarkt; er is op dit moment sprake van een goed functionerende kwalitatieve woningmarkt. Ontwikkelaars bouwen enkel voor de vraag. De omvang van het aantal ongewenste particuliere woningen is hier op niet van invloed. Het principe om ontwikkelaars van gevraagde woningen mee te laten betalen aan het opruimen van ongewenste woningen/nalatig handelen van andere eigenaren is lovenswaardig vanuit maatschappelijk perspectief maar verstoort de pure marktwerking.
- Woningmarktregio's: Indien de bouwtitelbank Zeeuws wordt uitgerold, zullen de woningen in de goedkoopste woningmarktregio's worden opgekocht en gesloopt en teruggebouwd worden in de aantrekkelijkere en duurder regio's. Dit leidt tot de leegloop van goedkope regio's.
- Koopprijzen: het afdwingen van sloop voor nieuwbouw zorgt voor verhoging van de stichtingskosten, waardoor investeren in de nieuwbouw in een provincie met relatief lage koopprijzen in de bestaande voorraad erg onaantrekkelijk wordt.

Bovenstaande argumenten zijn niet van toepassing op een eigenaar die op zijn eigen grond een woning wil bouwen en binnen de woningmarktregio hiervoor een bouwtitel verwerft middels sloop van een andere woning.

Voor projectmatige ontwikkelingen wordt voorgesteld te kijken naar een variant op de Ketenregeling die ontwikkeld is door de gemeente Vlissingen in het kader van het Rijksprogramma Onorthodoxe maatregelen van het MIRT 2010-2020 (zie bijlage).

15. Agrarisch vastgoed.

A. Voortzetten huidige beleid

De agrarische sector is en blijft de belangrijkste drager van een economisch vitaal landelijk gebied. Het kunnen realiseren van bebouwing ten dienste van het uitvoeren van de agrarische functie vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Gemeenten kunnen de afweging in hoeverre het noodzakelijk en wenselijk is om extra bebouwing te realiseren ten behoeve van de agrarische functie het beste maken. De provincie speelt daarbij géén rol.

B. Meer (provinciale) sturing op afstemmen vraag en aanbod

In 2030 is 280 hectare aan agrarische bebouwing niet meer in agrarisch gebruik. In de periode 2000-2012 is 150 hectare aan agrarische bebouwing 'vrijgekomen'. In diezelfde periode is 120 hectare bijgebouwd. Hoewel het 'vrijkomen' van agrarische bebouwing (nog) niet als een probleem wordt ervaren wordt, vanuit een integrale vastgoedopgave, meer sturing op de ontwikkeling van nieuwe agrarische bebouwing noodzakelijk geacht.

Daarbij mag van de provincie verwacht worden dat zij nieuwe kaders opstelt ten aanzien van de ontwikkeling van agrarische bebouwing. Hierbij zijn twee varianten:

Variant B1: Een 'ladder' voor agrarische ontwikkelingen

Het toepassen van een agrarische variant van de ladder voor duurzame verstedelijking.

Binnen een nader over een te komen maximale omvang van het agrarisch bouwvlak (bijv. 1 hectare) dient bij ontwikkeling nieuwe agrarische bebouwing behoefte aangetoond te zijn,

herstructurerings/saneringsmogelijkheden in beeld te zijn gebracht (op het eigen bouwvlak/in de directe omgeving) alvorens medewerking kan worden verleend aan uitbreiding, waarbij kan worden overwogen deze uitbreidingsmogelijkheid te koppelen aan een saneringsbijdrage.

Variant B2: Een sloopplicht

De ontwikkeling van agrarische opstallen op bestaande bouwvlakken blijft rechtstreeks toelaatbaar (zie variant a). Voor agrarische opstallen die worden gerealiseerd na 2018 gaat wel de verplichting gelden dat deze, na beëindiging van het agrarisch gebruik, dienen te worden gesaneerd. Herbestemming (als burgerwoning met opstallen of als 'NED') behoort daarmee niet langer tot de mogelijkheden.

Deze beleidskeuze dient samen met de agrarische gemeenten gemaakt te worden.

Ruimte voor ruimteregeling

A. Handhaven huidige regeling met hogere normen

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling wordt voortgezet. Wel wordt de minimaal te saneren omvang aan bebouwing verhoogd (bijv. minimaal 1000 m2 sanering in ruil voor één compensatiewoning)

B. (Provinciale) Sturing op maatwerk

De mogelijkheid tot het toepassen van de ruimte voor ruimte blijft behouden. Gemeenten kunnen hiertoe een verzoek indienen bij de provincie. Verzoeken worden alleen gehonoreerd wanneer andere strategieën (hergebruik/herbestemmen of verpauperen) geen optie zijn.

Woningen die op deze wijze worden gerealiseerd moeten voorzien in een regionale behoefte en dienen derhalve te passen binnen de prognoses. De woningen hoeven geen onderdeel uit te maken van de regionale woningmarktafspraken. Er is een nader over een te komen aantal woningen beschikbaar ten behoeve van de uitvoering van de ruimte voor ruimteregeling (bijv. max. 10 woningen per jaar voor heel Zeeland).

Het maximaal aantal via de regeling te realiseren woningen wordt wel in mindering gebracht op de totale behoefte (per gemeente of regio). Om die reden wordt van gemeenten verwacht dat zij een keuze maken of ze wel/niet in de toekomst gebruik willen blijven maken van de ruimte voor ruimteregeling. Het definitieve beleidskader zal dan, met de gemeenten die hebben aangegeven gebruik te willen blijven maken van de regeling, nader worden uitgewerkt.

C. Instellen van een provinciale vastgoedruilbank

De huidige Ruimte voor Ruimteregeling voor agrarisch vastgoed komt te vervallen. Simpelweg omdat de oplossing van een probleem in de agrarische sector niet moet bijdragen aan nieuwe problemen binnen een andere sector (woningmarkt). In plaats van de huidige regeling wordt een vastgoedruilbank ingesteld waarbij binnen bestaande voorwaarden als regionale woningmarktafspraken, regionale bedrijventerreinen programmeringen of de vestigingsmogelijkheden voor verblijfsrecreatie extra ontwikkelingsmogelijkheden kunnen worden geboden in ruil voor sanering.

De vastgoedruilbank beperkt zich niet tot agrarisch vastgoed, maar dient op termijn uit te groeien tot een ruilbank voor al het Zeeuwse vastgoed, waarbij gemaakte saneringskosten worden vergoed door het bieden van (verhandelbare) bouwrechten. Door op deze manier de marktwerking in het voordeel van de ruimtelijke problematiek te laten werken ontstaat een effectief instrument zonder dat de rekening volledig bij de samenleving wordt gelegd. Op kleine schaal zijn voorbeelden elders bekend, op deze schaal zal dit instrument nieuw in zijn soort en dus innovatief zijn. De opbouw ervan kan niet zonder steun van de betrokken sectoren en deskundigheid elders.

Keuze A heeft de voorkeur, omdat keuze B direct van invloed is op de woningbehoefte en indirect op de woningmarktafspraken (al wordt er gesuggereerd dat dit niet zo is).

Voor optie C kan onvoldoende worden overzien wat de ruimtelijke impact is.

Asbest

A. Geen aanvullend instrument maken naast de ruimte-voor-ruimte regeling.

B. Een (provinciale) slooplening opzetten om sanering te bevorderen.

Er bestaat in principe geen bezwaar tegen het opnemen van een (provinciale) sloopregeling die stimulerend werkt om vrijkomend agrarisch vastgoed waarin asbest verwerkt is, te slopen.

Verpaupering

A. Verpaupering niet opnemen als optie.

B. Verpaupering accepteren als reële vervolgactiviteit vanwege recreatieve en/of natuurwaarde.

Tot op heden hebben wij geen standpunt ingenomen over het bewust laten verpauperen van (voormalige) agrarische gebouwen in het buitengebied om de biodiversiteit te vergroten. Een dergelijke keuze dient vanuit verschillende perspectieven te worden belicht: natuur, landschap, veiligheid ed.

Algemene opmerking:

Het onderwerp 'gezondheid' maakt prominent onderdeel uit van de Omgevingswet en ontbreekt in de Discussienota Zeeuwse Omgevingsvisie. Het is een nieuw onderwerp, waar nog beleid op gemaakt moet worden. Geadviseerd wordt dit onderwerp mee te nemen in de visie.

Onderwerpen Discussienota Omgevingsvisie en agendapunt 4 van de VZG agenda.

1. Agrarisch erfgoed (herbestemming; functies) blz 15 Discussienota

De herbestemmingsmogelijkheden voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen in het buitengebied is beperkt tot een aantal, door de provincie, voorlopig geselecteerde boerderijcomplexen. De definitieve selectie moet nog in overleg met de gemeenten gaan plaatsvinden.

Dit betekent op termijn minder middelen ter beschikking komen en dat dus de mogelijkheden voor eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle objecten om middels herbestemming (bijv. een enkele woning of recreatieappartement) het object te behouden of voor verval te behoeden, verder afnemen.

Mogelijk, dat dit onderwerp nu nog ingebracht kan worden in de discussie.

2. Nieuwe Economische Draggers (NED's) blz. 16 Discussienota

Voorgesteld wordt te opteren voor voortzetting van het huidige beleid. Dit geeft redelijk wat mogelijkheden voor nevenfuncties bij agrarische bedrijven, bij bestaande burgerwoningen en bij voormalige agrarische bedrijven.

3. Voormalige agrarische bebouwing (VAB) / Ruimte voor ruimteregeling blz. 23 en 24 Discussienota

Door de provincie wordt voorgesteld de ruimte voor ruimteregeling (sanering in ruil voor compensatiewoningen) op enigerlei wijze te handhaven. Er wordt over het algemeen weinig gebruik van gemaakt, maar kan incidenteel toch een effectief middel zijn om vervallen en in onbruik geraakt agrarische bebouwing te saneren (voorbeeld: 3 woningen t.p.v. het vm. tuinbouwbedrijf (kassencomplex) Kesteloo aan de Jacoba van Beierenweg).

Eén van de opties is het instellen van een provinciale vastgoedruilbank. Dit is een interessante gedachte maar heeft nog wel een deugdelijke uitwerking van de voorwaarden en de juridische afsluiting. Tot die tijd in ieder geval de huidige regeling handhaven. Deze onderwerpen, die nu in de Zeeuwse Omgevingsvisie geëvalueerd worden en waarop het beleid wordt aangepast, zijn o.a. van belang voor het ontwerp beleidskader lintbebouwing Ritthem.

Gemeente Vlissingen.